

**T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ
ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**PATNOS İLÇESİ ORTAOKUL 8. SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN KULLANDIKLARI KELİME
GRUPLARI**

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Mustafa KESKİN**

**Danışman
Prof. Dr. Turgut BAYDAR**

OCAK 2025, ERZİNCAN

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Patnos İlçesi Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Kullandıkları Kelime Grupları “**Yüksek Lisans**” tezim tarafımda incelenmiştir. Buna göre tezimde bilimsel etik ihlali ve intihal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir durum olmadığını taahhüt ederim. Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir biçimde elde edildiğini; aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi beyan ederim.

Mustafa KESKİN

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Ana Bilim Dalı: Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Program Adı: Tezli Yüksek Lisans

Tez Başlığı: Patnos İlçesi Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Kullandıkları Kelime Grupları

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a) Giriş b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Ön söz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam 212 sayfalık kısmına ilişkin 10/01/2025 tarihinde **Turnitin** intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı %21'dir.

Filtrelemeye tırnak içerisindeki alıntılar dahil edilmiştir. Filtrelemede yedi (7) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 10/01/2025

Danışman

Prof. Dr. Turgut BAYDAR

Öğrenci

Mustafa KESKİN

KILAVUZA UYGUNLUK

“Patnos İlçesi Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Kullandıkları Kelime Grupları” başlıklı Yüksek Lisans Tezi Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Mustafa KESKİN

Danışman

Prof. Dr. Turgut BAYDAR

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Prof. Dr. Turgut BAYDAR danışmanlığında **Mustafa KESKİN** tarafından hazırlanan “**Patnos İlçesi Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Kullandıkları Kelime Grupları**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı’nda **Yüksek Lisans Tezi** olarak oy birliği kabul edilmiştir.

10/01/2025

JÜRİ:

Danışman	: Prof. Dr. Turgut BAYDAR	(İmza)
Üye	: Prof. Dr. Arzu Sema ERTANE BAYDAR	(İmza)
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KÖROĞLU	(İmza)

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun /.... /2025 tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

..... /..... /2025

Prof. Dr. Necdet TOZLU

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Dil, ulusların hafızası ve kimliği olmanın da ötesinde, düşüncelerin ifade edilmesini sağlayan bir evrendir. Her sözcük ve sözcüklerin oluşturduğu cümleler, insanoğlunun en kadim dönemlerden günümüze dek varoluşunu anlamlandırdığı bir ayna gibidir. Türkiye Türkçesi, bu aynanın parıltılı yüzlerinden biridir; içinde asırlardır biriken kültür, tarih ve bilgiyle, zengin bir anlam dünyasına ev sahipliği yapmaktadır. Bu anlam dünyasında kelime grupları, dilin dokusunu oluşturan ince bir örgü olarak karşımıza çıkar.

Bu çalışma, Türkiye Türkçesi'nin derinliklerine inerek kelime gruplarının dil bilgisi ve gramerdeki vazgeçilmez önemini irdelemektedir. Kelime grupları, dilin yapısal temelini oluşturmakla kalmaz, aynı zamanda iletişim becerilerinin geliştirilmesinde de merkezi bir rol oynar. Dil bilgisi kuralları çerçevesinde bir araya gelen sözcükler, sadece anlamsal bir birlik sağlamaz; aynı zamanda düşüncelerin ifade bulmasında, soyut kavramların somutlaşmasında ve dilin estetik bir bütün olarak kendini var etmesinde etkin bir unsurdur. Bu sebeple, kelime gruplarının doğru bir şekilde kavranması ve öğretilmesi, dil eğitiminde başarıya giden yolda kilit bir basamaktır.

Tez çalışmasında, kelime gruplarının dil yapısındaki yeri ve öğretim süreçlerindeki önemi detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye Türkçesi'nin zengin dil yapısını ve bu yapının temel taşlarını daha derinlemesine anlamak ve bu anlayışı dil eğitimi süreçlerine katkı sağlayacak bir bilgiye dönüştürmektir.

Bu çalışmanın, Türkiye Türkçesi kelime grupları konusundaki literatüre katkı sağlamasını ve dil bilgisi öğretiminin önemine dair farkındalığı artırmasını umuyorum. Dilin zenginliğini ve derinliğini daha iyi kavrayarak, gelecekteki araştırmalara ilham vermesi dileğiyle...

Mustafa KESKİN, Erzincan, 2025

TEŞEKKÜR

Dil, insan iletişiminin temel yapı taşıdır. Özellikle Türkçenin zengin kelime grupları, düşüncelerin, duyguların ve hayallerin ifade edilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Kelime gruplarının doğru bir şekilde kullanılması, dilin akıcılığı ve anlatımın etkileyciliği açısından büyük bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, Türkiye Türkçesi'nin inceliklerini anlamak ve öğretmek, dil bilgisi öğretiminin hayati bir parçasıdır. Bu çalışmamda, kelime gruplarının dil üzerindeki etkilerini inceleyerek, dil bilgisi öğretiminin gerekliliğine vurgu yapmayı amaçladım.

Tez sürecim boyunca karşılaştığım zorluklara rağmen azim ve kararlılıkla ilerlemem için her aşamada bana destek olan başta değerli hocam Prof. Dr. Turgut BAYDAR olmak üzere, bilgi ve deneyimleriyle bana ışık tutan tüm akademik camiaya teşekkür ediyorum. Bana her daim destek olan sevgisiyle sarıp sarmalayan en büyük motivasyon kaynağım eşim Fikriye KESKİN'e; hayatıma neşe katan minik pırıltım biricik kızım Defne Umay KESKİN'e, her adımında yanımda olan en kıymetli destekçilerim kardeşlerim, annem Gülzade KESKİN ve babam Neşet KESKİN'e, dostlarıma, her durumda yanımda olan güvenilir arkadaşlarıma teşekkür ederim. Bu süreçte edindiğim her deneyim, benim için bir hazine oldu ve sizlerin katkılarıyla bu hazineyi daha da zenginleştirdim.

Son olarak, bu çalışmanın sadece bir akademik yolculuk değil, aynı zamanda bir hayat dersi olduğunu belirtmek isterim. Her birinize teşekkürlerimi sunuyorum.

Mustafa KESKİN

**PATNOS İLÇESİ ORTAOKUL 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
KULLANDIKLARI KELİME GRUPLARI**

Mustafa KESKİN

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi,

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Ocak 2025

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Turgut BAYDAR

ÖZET

Bu çalışmada, Türkiye Türkçesi’nde kelime gruplarının yapısal ve işlevsel yönleri ele alınmış, dil bilgisi ve gramer açısından taşıdıkları önem detaylandırılmıştır. Kelime grupları, yalnızca dilin kurallarını anlamakla kalmaz, aynı zamanda iletişimi etkili ve anlamlı kılan en temel yapı taşlarıdır. Bu yüzden gramer çalışmalarında kelime gruplarının doğru anlaşılması ve öğretilmesi, dil öğretiminin ana unsurlarından biridir. Amacım, dilin bu temel yapı taşlarına dair hem teorik bir birikim oluşturmak hem de bu birikimi dil öğretimi süreçlerine katkı sağlayacak bir bilgiye dönüştürmektir.

“Giriş” bölümünde çalışmanın amacı, problem durumu, sayıltılar ve sınırlıklar yer aldı.

“Yöntem” bölümünde çalışmamızın modelini, çalışma grubunu, veri toplama araçlarını ve verilerin analizlerini açıkladık.

“Kuramsal Çerçeve” bölümünde araştırmacıların kelime grupları hakkında neler söyledikleri, kelime gruplarını kaç grupta değerlendirdikleri, hangi konularda fikir ayrılığı yaşayıp hangi konularda fikir birliğine vardıkları tartışıldı.

“İnceleme” bölümü iki alt başlıktan oluşturuldu. Birinci alt başlıkta kelime gruplarının yapısal özellikleri, ikinci alt başlıkta ise kelime gruplarının cümlede hangi görevde kullanıldıkları belirlendi. Bölümde fişleme yöntemi uygulanırken önce rastgele verilmiş öğrenci numarası daha sonra da cümle numarası verilerek oluşturuldu.

“Sonuç ve Öneriler” bölümünde çalışmadan elde edilen bulgular ifade edildi.

Çalışmanın sonunda faydalanılan kaynaklara “Kaynakça” kısmında yer verildi.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Türkçesi, Kelime Grupları, Söz Dizim

**WORD GROUPS USED BY PATNOS DISTRICT MIDDLE SCHOOL 8TH
GRADE STUDENTS**

Mustafa KESKİN

Erzincan Binali Yıldırım University

Graduate School of Social Sciences

Master Thesis, January 2025

Supervisor: Prof. Dr. Turgut BAYDAR

ABSTRACT

Language is the most powerful tool of human thought, the carrier of cultures, and the mortar binding civilizations. Each language, with its unique structure, reflects a worldview, a way of life, and a mode of existence. As a part of this rich heritage, Turkey Turkish has been transmitting a profound cultural and historical legacy from generation to generation for centuries. This study examines the structural and functional aspects of word groups in Turkey Turkish, detailing their importance in terms of grammar and linguistics.

In the “Introduction” section, the purpose of the study, the problem statement, assumptions, and limitations are outlined.

In the “Method” section, the research model, study group, data collection tools, and data analyses are explained.

In the “Theoretical Framework” section, the views of researchers on Word groups, the categories into which they classify word groups, the points of agreement and disagreement, and the subjects of debate are discussed.

The “Analysis” section is divided into two subsections. The first subsection examines the structural features of word groups, while the second subsection determines the roles of word groups in sentences.

The “Conclusion” section presents the findings obtained from the study. Finally, the “References” section lists the sources utilized in the study.

Keywords: Turkey Turkish, Word Groups, Syntax

İÇİNDEKİLER

PATNOS İLÇESİ ORTAOKUL 8. SINIF ÖĞRENCİLERİN KULLANDIKLARI KELİME GRUPLARI

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI.	ii
KILAVUZA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY TUTANAĞI	iv
ÖN SÖZ.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xxiii
TABLolar LİSTESİ	xxiv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xxv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

1.1. Araştırmanın Modeli	6
1.2. Çalışma Grubu	7
1.3. Veri Toplama Araçları.....	8
1.4. Veri Kaynağı	8
1.5. Verilerin Toplanması	9
1.6. Verilerin Analizi	9

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Dil.....	11
2.1.1. Ana Dili ve Öğretimi	12
2.1.2. Dil Bilgisi.....	13
2.1.3. Dil Bilgisi Öğretiminde Amaç.....	14
2.1.4. Dil Bilgisi Öğretim Yaklaşımları.....	15
2.1.4.1. Geleneksel Yaklaşımlar	16
2.1.4.1.1. Dil Bilgisi Yaklaşımı	16
2.1.4.1.2. Kelime Yaklaşımı	16
2.1.4.2. Davranışçı Yaklaşım.....	17
2.1.4.3. Bilişsel Yaklaşım.....	17
2.1.4.3.1. İletişimsel Yaklaşım.....	17
2.1.4.3.2. Kavramsal-İşlevsel Yaklaşımlar	18
2.1.4.4. Yapılandırıcı Yaklaşım	18
2.1.5. Dil Bilgisi Öğretim Yöntemleri.....	18
2.1.5.1. Düz Anlatım Yöntemi	20
2.1.5.2. Gösterip Yaptırma Yöntemi.....	20
2.1.5.3. Tümevarım Yöntemi	21
2.1.5.4. Tümdengelim Yöntemi.....	21
2.1.5.5. Tartışma Yöntemi.....	22
2.1.5.6. Proje Yöntemi.....	22
2.1.5.7. Drama (Canlandırma) Yöntemi	22
2.1.5.8. Çözümleme Yöntemi	23
2.2. Türkçe Dersi Öğretim Programı	23
2.2.1. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Özel Amaçları	25
2.2.2. Türkçe Dersi Öğretim Programında Dil Bilgisi Öğretimi	26
2.2.3. Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Dil Bilgisi Kazanımları.....	27

2.3. Ders Kitapları.....	28
2.3.1. Öğretim Programında Ders Kitaplarının Yeri	29
2.3.2. Ders Kitaplarının Önemi.....	29
2.3.3. Türkçe Eğitiminde Metinlerin Önemi.....	30
2.3.4. Kullanılacak Ders Kitaplarının Seçimi	32
2.3.5. Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Taşınması Gereken Nitelikler	33
2.3.6. Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metin Türleri.....	34
2.4. Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Gelişim Özellikleri.....	34
2.5. Türkiye Türkçesi Kelime Grupları.....	36
2.5.1. Kelime Gruplarının Özellikleri	43
2.5.2. İsim Tamlamaları.....	44
2.5.2.1. Belirtili İsim Tamlamaları	47
2.5.2.2. Belirtisiz İsim Tamlaması.....	48
2.5.3. Sıfat Tamlaması.....	49
2.5.4. İsim-Fiil Grubu.....	50
2.5.5. Sıfat-Fiil Grubu	52
2.5.6. Zarf-Fiil Grubu	54
2.5.7. Ünlem Grubu.....	55
2.5.8. Birleşik İsim Grubu	56
2.5.9. Zarf Grubu.....	57
2.5.10. Edat Grubu	60
2.5.11. Ünvan Grubu	61
2.5.12. Birleşik Fiil Grubu.....	63
2.5.13. Tekrar Grubu	66
2.5.14. Bağlama Grubu.....	68
2.5.14. Sayı Grubu	70

2.5.15. Kısaltma Grupları	71
---------------------------------	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İNCELEME

3.1.İsim Tamlamaları	74
3.1.1.Yapıları Bakımından İsim Tamlamaları	74
3.1.1.1.Unsurları Tek Kelimeden Oluşan İsim Tamlamaları	74
3.1.1.1.1.Tamlayanı ve Tamlananı İsim Olan Belirtili İsim Tamlamaları.....	74
3.1.1.1.2.Tamlayanı ve Tamlananı İsim Olan Belirtisiz İsim Tamlamaları.....	77
3.1.1.1.3. Tamlayanı Zamir Olan İsim Tamlamaları.....	81
3.1.1.1.3.1.Tamlayanı Şahıs Zamiri Olan İsim Tamlamaları.....	81
3.1.1.1.3.2.Tamlayanı İşaret Zamiri Olan İsim Tamlamaları	82
3.1.1.1.3.3.Tamlayanı Belirsizlik Zamiri Olan İsim Tamlamaları	83
3.1.1.1.3.4.Tamlananı Belirsizlik Zamiri Olan İsim Tamlamaları	83
3.1.1.1.3.5.Tamlayanı “Kendi” Zamiri Olan İsim Tamlamaları	83
3.1.1.1.3.6.Tamlananı “Kendi” Zamiri Olan İsim Tamlamaları	84
3.1.1.1.4.Tamlayanı Özel İsim Olan İsim Tamlamaları	84
3.1.1.1.4.1.Tamlayanı Özel İsim Olan Belirtili İsim Tamlamaları	84
3.1.1.1.4.2.Tamlayanı Özel İsim Olan Belirtisiz İsim Tamlamaları	84
3.1.1.1.5.Tamlayanı İlgi Eki Yerine -den/-dan Çıkma Hâli Eki Alan İsim Tamlamaları.....	84
3.1.1.1.6.Tamlananı Sıfat-Fiil Olan İsim Tamlamaları	85
3.1.1.1.7.Tamlayanı Sıfat-Fiil Olan İsim Tamlaması.....	85
3.1.1.1.8.Tamlananı İsim-Fiil Olan İsim Tamlaması	85
3.1.1.1.9.Tamlayanı İsim-Fiil Olan İsim Tamlaması	86
3.1.1.1.10. Tamlayanı İşaretsiz Olan İsim Tamlamaları	86

3.1.1.2. Unsurlarından Biri veya İki Kelime Grubu Şeklinde Olan İsim Tamlamaları	88
3.1.1.2.1. Unsurlarından Biri Kelime Grubu Şeklinde Olan Belirtili İsim Tamlamaları.....	88
3.1.1.2.1.1. Tamlananı Belirtisiz İsim Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları	88
3.1.1.2.1.2. Tamlayanı Belirtili İsim Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları.....	88
3.1.1.2.1.3. Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları	88
3.1.1.2.1.4. Tamlananı Sıfat Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları	89
3.1.1.2.1.5. Tamlayanı Sıfat Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları	90
3.1.1.2.1.6. Tamlananı İsim-Fiil Grubundan Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları	91
3.1.1.2.1.7. Tamlananı İsim-Fiil Olan Belirtili İsim Tamlamaları	92
3.1.1.2.1.8. Tamlananı Sıfat-Fiil Grubu Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları	92
3.1.1.2.1.9. Tamlayanı Bağlama Grubu Olan Belirtili İsim Tamlamaları	92
3.1.1.2.1.10. Tamlananı Bağlama Grubu Olan Belirtili İsim Tamlamaları	93
3.1.1.2.1.11. Tamlananı Zarf Grubu/Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları	93
3.1.1.2.1.12. Tamlayanı Sıfat-Fiil Grubundan Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları	93
3.1.1.2.1.13. Tamlayan Unsuru Unvan Grubu Olan Belirtili İsim Tamlamaları .	93
3.1.1.2.2. Her İki Unsuru da Kelime Grubu Şeklinde Olan Belirtili İsim Tamlamaları.....	93
3.1.1.2.2.1. Tamlayanı Belirtili İsim Tamlaması, Tamlananı Sıfat Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları	93
3.1.1.2.2.2. Tamlayanı Belirtili İsim Tamlaması Tamlananı Belirtisiz İsim Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları	93

3.1.1.2.2.3. Tamlayanı Sıfat Tamlaması, Tamlananı Belirtisiz İsim Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları	94
3.1.1.2.2.4. Tamlayanı Sıfat Tamlaması Tamlananı İsim-Fiil Grubu Olan Belirtili İsim Tamlamaları	94
3.1.1.2.2.5. Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlaması Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlamaları	94
3.1.1.2.2.6. Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlaması Tamlananı İsim-Fiil Grubu Olan Belirtili İsim Tamlamaları	94
3.1.1.2.2.7. Tamlayanı Sıfat tamlaması Tamlananı Sıfat Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları	94
3.1.1.2.2.8. Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlaması Tamlananı İsim-Fiil Olan Belirtili İsim Tamlamaları	95
3.1.1.2.3. Unsurlarından Biri Kelime Grubu Şeklinde Olan Belirtisiz İsim Tamlamaları	95
3.1.1.2.3.1. Tamlayanı Belirtili İsim Tamlamasından Oluşan Belirtisiz İsim Tamlamaları	95
3.1.1.2.3.3. Tamlayanı Sıfat Tamlamasından Oluşan Belirtisiz İsim Tamlamaları	95
3.1.1.2.3.4. Tamlayanı Sayı Grubu Olan Belirtisiz İsim Tamlamaları	95
3.1.1.2.3.5. Tamlayanı İsim-Fiil Grubu Olan Belirtisiz İsim Tamlaması	95
3.1.3. Cümlede Öge Olmaları Bakımından İsim Tamlamaları	96
3.1.3.1. İsim Tamlamalarının Cümlede Özne Olarak Kullanılması	96
3.1.3.1.1. İsim Tamlamalarının İsim Cümlelerinde Özne Olarak Kullanılması	96
3.1.3.2. İsim Tamlamalarının Cümlede Nesne Olarak Kullanılması	98
3.1.3.2.1. İsim Tamlamalarının Cümlede Belirtili Nesne Olarak Kullanılması	98
3.1.3.2.2. İsim Tamlamalarının Cümlede Belirtisiz Nesne Olarak Kullanılması	100
3.1.3.3. İsim Tamlamalarının Cümlede Yer Tamlayıcısı Olarak Kullanılması	100
3.1.3.3.1. Yönelme Hali Eki Alarak Yer Tamlayıcısı Olan İsim Tamlamaları	100

3.1.3.3.2.Bulunma Hâli Eki Alarak Yer Tamlayıcısı Olan İsim Tamlamaları	100
3.1.3.3.3. Çıkma Hali Eki Alarak Yer Tamlayıcısı Olan İsim Tamlamaları	101
3.1.3.4.İsim Tamlamalarının Cümlede Zarf Olarak Kullanılması.....	101
3.1.3.5.İsim Tamlamalarının Cümlede Yüklem Olarak Kullanılması	101
3.2.Sıfat Tamlamaları	103
3.2.1.Yapıları Bakımından Sıfat Tamlamaları	103
3.2.1.1.Unsurları Tek Kelimededen Oluşan Sıfat Tamlamaları	103
3.2.1.1.1.Tamlayanı Niteleme Sıfatı Olan Sıfat Tamlamaları	103
3.2.1.1.2.Tamlayanı Belirtme Sıfatı Olan Sıfat Tamlamaları	105
3.2.1.1.2.1.Tamlayanı Sayı Sıfatı Olan Sıfat Tamlamaları	105
3.2.1.1.2.1.1.Tamlayanı Asıl Sayı Sıfatı Olan Sıfat Tamlamaları	105
3.2.1.1.2.1.2. Tamlayanı Sıra Sayı Olan Sıfat Tamlamaları.....	106
3.2.1.1.2.1.3.Tamlayanı Üleştirme Sayı Sıfat Olan İsim Tamlamaları.....	106
3.2.1.1.2.2. Tamlayanı Soru Sıfatı Olan Sıfat Tamlamaları.....	107
3.2.1.1.2.3. Tamlayanı Belirsizlik Sıfatı Olan Sıfat Tamlamaları	107
3.2.1.1.2.4. Tamlayanı İşaret Sıfatı Olan Sıfat Tamlamaları	110
3.2.1.1.3. Tamlayanı “ki” ile Sıfat Yapılmış Olan Sıfat Tamlamaları	112
3.2.1.1.4.Tamlayanı Sıfat-Fiil Olan Sıfat Tamlaması	113
3.2.1.1.5. Tamlananı Sıfat-Fiil Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	115
3.2.1.1.6. Tamlananı İsim-Fiil Olan Sıfat Tamlamaları	116
3.2.1.1.7.Tamlayanı İlgi Eki Alan Sıfat Tamlamaları	116
3.2.1.1.8. Tamlayanı İkilemeden Oluşan Sıfat Tamlamaları	116
3.2.1.2. Unsurları Birden Fazla Kelimededen Oluşan Sıfat Tamlamaları	116
3.2.1.2.1. Sıfat Unsuru Kelime Grubundan Oluşan Sıfat Tamlamaları	116
3.2.1.2.1.1. Sıfat Unsuru Sıfat-Fiil Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	116
3.2.1.2.1.2.Sıfat Unsuru Belirtili İsim Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları	119

3.2.1.2.1.3. Sıfat Unsuru Belirtisiz İsim Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları ...	119
3.2.1.2.1.4. Sıfat Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları.....	119
3.2.1.2.1.5. Sıfat Unsuru Sayı Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	120
3.2.1.2.1.6.Sıfat Unsuru Tekrar Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	120
3.2.1.2.1.7.Sıfat Unsuru Zarf Grubu/Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları	120
3.2.1.2.1.8. Sıfat Unsuru Edat Grubu Olan Sıfat Tamlamaları.....	121
3.2.1.2.1.9. Sıfat Unsuru Yönelme Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	122
3.2.1.2.1.10. Sıfat Unsuru Bulunma Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	122
3.2.1.2.1.11 Sıfat Unsuru Çıkma Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	122
3.2.1.2.1.12. Sıfat Unsuru Vâsita Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	122
3.2.1.2.1.13. Sıfat Unsuru Bağlama Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	123
3.2.1.2.2. İsim Unsuru Kelime Grubu Olan Sıfat Tamlamaları.....	123
3.2.1.2.2.1. İsim Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları	123
3.2.1.2.2.2. İsim Unsuru Belirtisiz İsim Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları....	125
3.2.1.2.2.3. İsim Unsuru Birleşik İsim Olan Sıfat Tamlamaları	126
3.2.1.2.2.4. İsim Unsuru Sayı Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	126
3.2.1.2.3. Her İki Unsuru Kelime Grubu Olan Sıfat Tamlamaları.....	126
3.2.1.2.3.1. Tamlayan Unsuru Sıfat-Fiil Grubu, Tamlanan Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları.....	126
3.2.1.2.3.2. Tamlayan Unsuru Zarf Grubu / Tamlaması, Tamlanan Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları.....	127
3.2.1.2.3.3. Tamlayan Unsuru Sıfat-Fiil Grubu, Tamlanan Unsuru Belirtisiz İsim Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları.....	127
3.2.1.2.3.4. Tamlayan Unsuru İsnat Grubu, Tamlanan Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları	127
3.2.1.2.3.5. Tamlayan Unsuru Bağlama Grubu Tamlananı Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları.....	128

3.2.5.Cümlede Öge Olmaları Bakımından Sıfat Tamlamaları.....	128
3.2.5.1.Sıfat Tamlamalarının Cümlede Özne Olarak Kullanılması.....	128
3.2.5.1.1.Sıfat Tamlamalarının İsim Cümlelerinde Özne Olarak Kullanılması ...	128
3.2.5.2.Sıfat Tamlamalarının Cümlede Nesne Olarak Kullanılması	133
3.2.5.2.1.Sıfat Tamlamalarının Cümlede Belirtili Nesne Olarak Kullanılması....	133
3.2.5.2.2.Sıfat Tamlamalarının Cümlede Belirtisiz Nesne Olarak Kullanılması..	135
3.2.5.3.Sıfat Tamlamalarının Cümlede Yer Tamlayıcısı Olarak Kullanılması.....	135
3.2.5.3.1.Yönelme Hâli Eki Alarak Yer Tamlayıcısı Olan Sıfat Tamlamaları.....	135
3.2.5.3.2.Bulunma Hâli Eki Alarak Yer Tamlayıcısı Olan Sıfat Tamlamaları.....	136
3.2.5.3.3.Çıkma Hâli Eki Alarak Yer Tamlayıcısı Olan Sıfat Tamlamaları.....	137
3.2.5.4.Sıfat Tamlamalarının Cümlede Zarf Olarak Kullanılması	137
3.2.5.5.Sıfat Tamlamalarının Cümlede Yüklem Olarak Kullanılması.....	139
3.3.İsim-Fiil Grubu	140
3.3.1.İsim-Fiil Grubunu Oluşturan Ekler	140
3.3.1.1. “-mAk” Ekiyle Yapılan İsim-Fiil Grubu	140
3.3.1.2.“-mA” Ekiyle Yapılan İsim-Fiil Grubu	143
3.3.1.3.“-(y)İş” Ekiyle Yapılan İsim-Fiil Grubu.....	145
3.3.2.Cümledeki Görevi Yönünden İsim-Fiil Grubu	145
3.3.2.1.İsim-Fiil Grubunun Cümlede Özne Olarak Kullanılması	145
3.3.2.1.1.İsim-Fiil Grubunun İsim Cümlelerinde Özne Olarak Kullanılması.....	145
3.3.2.1.2.İsim-Fiil Grubunun Fiil Cümlelerinde Özne Olarak Kullanılması	146
3.3.2.2.İsim-Fiil Grubunun Cümlede Nesne Olarak Kullanılması.....	146
3.3.2.3.İsim-Fiil Grubunun Cümlede Zarf Olarak Kullanılması.....	146
3.3.2.4.İsim-Fiil Grubunun Cümlede Yüklem Olarak Kullanılması	146
3.4.Sıfat-Fiil Grubu	146
3.4.1.Sıfat-Fiil Grubunu Oluşturan Ekler	146

3.4.1.1. “-An” Ekiyle Yapılan Sıfat-Fiil Grubu.....	147
3.4.1.2.“mİş” Ekiyle Yapılan Sıfat-Fiil Grubu	151
3.4.1.3. “-AcAk” Ekiyle Yapılan Sıfat-Fiil Grubu	151
3.4.1.4.“-dİk” Ekiyle Yapılan Sıfat-Fiil Grubu	152
3.4.2.Cümledeki Görevi Yönünden Sıfat-Fiil Grupları.....	153
3.4.2.1.Sıfat-Fiil Grubunun Cümlede Özne Olarak Kullanılması.....	153
3.4.2.1.1.Sıfat-Fiil Grubunun İsim Cümlelerinde Özne Olarak Kullanılması	153
3.4.2.1.2.Sıfat-Fiil Grubunun Fiil Cümlelerinde Özne Olarak Kullanılması.....	153
3.4.2.2.Sıfat-Fiil Grubunun Cümlede Nesne Olarak Kullanılması	153
3.4.2.3.Sıfat-Fiil Grubunun Cümlede Edat Olarak Kullanılması.....	154
3.5.Zarf-Fiil Grubu.....	155
3.5.1.Zarf-Fiil Grubunu Oluşturan Ekler.....	155
3.5.1.1.“-(y)ArAk” Ekiyle Yapılan Zarf-Fiil Grubu.....	155
3.5.1.2. “-(y)IncA” Ekiyle Yapılan Zarf-Fiil Grubu.....	157
3.5.1.3.“-iken / -ken” Ekiyle Yapılan Zarf-Fiil Grubu.....	158
3.5.1.4. “-mAdAn” Ekiyle Yapılan Zarf-Fiil Grubu.....	159
3.5.1.5.“-(y)İp” Ekiyle Yapılan Zarf-Fiil Grubu	160
3.5.1.6.“-dİkÇA” Ekiyle Yapılan Zarf-Fiil Grubu	162
3.5.1.7.“-sA” Ekiyle Yapılan Zarf-Fiil Grubu.....	162
3.5.1.8. “-DİğİndA” Ekiyle Yapılan Zarf-Fiil Grubu.....	164
3.6.Ünlem Grubu	165
3.7.Birleşik İsim Grubu.....	165
3.7.1.Cümledeki Görevi Yönünden Birleşik İsim Grubu	165
3.7.1.1.Birleşik İsim Grubunun Özne Olarak Kullanılması	165
3.7.1.1.1.Birleşik İsim Grubunun Fiil Cümlelerinde Özne Olarak Kullanılması. 165	
3.7.1.2.Birleşik İsim Grubunun Yüklem Olarak Kullanılması	165

3.8.Zarf Grubu	166
3.8.1.Cümledeki Görevi Yönünden Zarf Grubu	168
3.8.1.1.Zarf Grubunun Cümlede Zarf Olarak Kullanılması	168
3.8.1.2.Zarf Grubunun Cümlede Yüklem Olarak Kullanılması.....	168
3.9.Edat Grubu.....	169
3.9.1.Yapıları Bakımından Edat Grupları	169
3.9.1.1.“Beraber” ile Kurulan Edat Grubu.....	169
3.9.1.2.“Berî” ile Kurulan Edat Grubu	169
3.9.1.3.“Diye” ile Kurulan Edat Grubu	169
3.9.1.4.“Gibi” ile Kurulan Edat Grubu	170
3.9.1.5.“İçin” ile Kurulan Edat Grubu.....	171
3.9.1.6.“İle” ile Kurulan Edat Grubu.....	174
3.9.1.7.İtibaren” ile Kurulan Edat Grubu	174
3.9.1.8.“Kadar” ile Kurulan Edat Grubu	174
3.9.1.9.“Karşı” ile Kurulan Edat Grubu	175
3.9.1.10.“Rağmen” ile Kurulan Edat Grubu	176
3.9.1.11.“Sonra” ile Kurulan Edat Grubu	176
3.9.1.12.“Üzere” ile Kurulan Edat Grubu.....	176
3.9.1.13. ‘Dolayı’ ile Kurulan Edat Grubu	176
3.9.2.Cümledeki Görevi Yönünden Edat Grubu	177
3.9.2.1.Edat Grubunun Cümlede Zarf Olarak Kullanılması	177
3.9.2.2.Edat Grubunun Cümlede Yüklem Olarak Kullanılması	182
3.10.Ünvan Grubu.....	182
3.10.1.Cümledeki Görevi Yönünden Ünvan Grubu.....	182
3.10.1.1.Ünvan Grubunun Özne Olarak Kullanılması	182
3.10.1.2.Ünvan Grubunun Yer Tamlayıcısı Olarak Kullanılması	182

3.11.Birleşik Fiil Grubu	183
3.11.1.Yapıları Bakımından Birleşik Fiiller.....	183
3.11.1.1.Bir İsimle Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller	183
3.11.1.1.1.Yardımcı Fiili “et-” Olan Birleşik Fiiller	183
3.11.1.1.2.Yardımcı Fiili “ol-” Olan Birleşik Fiiller	184
3.11.1.2.“Sıfat Fiil + ol- Yardımcı Fiili” Biçiminde Oluşturulan Birleşik Fiiller ...	185
3.11.1.3.Tasvir Fiil Yapısındaki Birleşik Fiiller	185
3.11.1.3.1.Yardımcı Fiili “Başla-” Olan Birleşik Fiiller	185
3.11.1.3.2.Yardımcı Fiili “iste-” Olan Birleşik Fiiller	186
3.11.1.3.3.Yardımcı Fiili “çalış-” Olan Birleşik Fiiller.....	186
3.11.1.3.4.Yardımcı Fiili “bil-” Olan Birleşik Fiiller.....	186
3.11.1.3.4.1. Yardımcı Fiili “bil-” Olan ve Olumlu Olan Birleşik Fiiller.....	186
3.11.1.3.4.2. Yardımcı Fiili “bil-” Olan ve Olumsuz Olan Birleşik Fiiller	188
3.11.1.3.5.Yardımcı Fiili “git-” Olan Birleşik Fiiller.....	188
3.11.1.3.6.Yardımcı Fiili “dur-” Olan Birleşik Fiiller.....	188
3.11.1.3.7. Yardımcı Fiili “ver-” Olan Birleşik Fiiller.....	188
3.11.1.4.Anlamca Kaynaşmış Birleşik Fiiller	188
3.12.Tekrar Grubu.....	192
3.12.1.Tekrar Çeşitleri	192
3.12.1.1.Unsurları Aynı Olan Tekrar Grupları	192
3.12.1.2.Unsurları Yakın Anlamli Olan Tekrar Grupları	192
3.12.1.3.Unsurları Zıt Anlamli Olan Tekrar Grupları.....	192
3.12.2.İlaveli Tekrar Grupları	192
3.12.2.1.Sayılardan Oluşan Tekrar Grupları	192
3.13.Sayı Grubu	192
3.14.Kısaltma Grupları.....	193

3.14.1.Tür Bakımından Kısaltma Grupları	193
3.14.1.1.İsnat Grubu	193
3.14.1.2.Yönelme Grubu.....	193
3.14.1.3.Bulunma Grubu	193
3.14.1.4.Vâsıta Grubu.....	193

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Elde Edilen Sonuçlar	195
4.1.1. Sıfat Tamlamaları İçin Elde Edilen Sonuçlar	196
4.1.2. İsim Tamlamaları İçin Elde Edilen Sonuçlar	199
4.1.3. İsim-Fiil Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar	202
4.1.4. Sıfat-Fiil Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar	202
4.1.5. Zarf-Fiil Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar	203
4.1.6. Ünlem Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar	203
4.1.7. Birleşik İsim Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar.....	204
4.1.8. Zarf Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar	205
4.1.9. Edat Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar.....	205
4.1.10. Ünvan Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar	206
4.1.11. Birleşik Fiil Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar	206
4.1.12. Tekrar Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar	207
4.1.13. Sayı Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar	208
4.1.14. Kısaltma Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar	208
4.2. Öneriler.....	209
4.2.1.Eğitim Programlarında Kelime Gruplarına Daha Fazla Yer Verilmesi.....	209
4.2.2.Etkinlik ve Uygulama Çalışmaları	210
4.2.3.Türkçeyi Sevdirmeye ve Dil Bilgisi Motivasyonu	210

4.2.4.Okuma Alışkanlıklarının Geliştirilmesi	210
4.2.5.Yazma Çalışmalarının Desteklenmesi	210
4.2.6.Ölçme ve Değerlendirme Süreçlerinin Zenginleştirilmesi	211
4.2.7.Öğretmenlerin Mesleki Gelişiminin Desteklenmesi	211
4.2.8.Teknoloji ve Dijital Araçların Kullanımı	211
4.2.9.Etkileşimli Gruplar ve Ekip Çalışmaları.....	211
4.2.10.Dil Bilgisi ile Yazma Arasında Köprü Kurulması	212
4.2.11.Toplum ve Kültürle Bağlantı Kurulması.....	212
KAYNAKÇA.....	213
EKLER.....	218
ÖZ GEÇMİŞ	221

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

AD	: Ayaz'ın Definesi
B	: Belirtili
BA	: Bayrağımızın Altında
BSİZ	: Belirtisiz
DKA	: Dilimiz Kuşatma Altında
ES	: Eşref Saati
GD	: Göç Destanı
GKK	: Gündüzünü Kaybeden Kuş
İF	: İsim-Fiil
İFG	: İsim-Fiil Grubu
İT	: İsim Tamlaması
MA	: Masal Ağacı
P	: Portakal
PAB	: Parktaki Bilim
PB	: Peri Bacaları
SF	: Sıfat-Fiil
SFG	: Sıfat-fiil Grubu
ST	: Sıfat Tamlaması
TM	: Tamlanan
TY	: Tamlayan
ZG	: Zarf Grubu
ZF	: Zarf-Fiil

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1: Beşinci Sınıflar Dil Bilgisi Kazanımları	27
Tablo 2.2: Altıncı Sınıf Dil Bilgisi Kazanımları	27
Tablo 2.3: Yedinci Sınıf Dil Bilgisi Kazanımları	27
Tablo 2.4: Sekizinci Sınıf Dil Bilgisi Kazanımları	27
Tablo 2.5: Baydar'a Göre Kelime Gruplarının Sınıflandırılması	43

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 4.1: Kelime Grupları Genel Dağılımı	195
Şekil 4.2: Sıfat Tamlamaları Genel Dağılımı	196
Şekil 4.3: Unsurları Tek Kelimededen Oluşan Sıfat Tamlamaları Dağılımı	197
Şekil 4.4: Sıfat Unsuru Kelime Grubundan Oluşan Sıfat Tamlamaları Dağılımı	197
Şekil 4.5: İsim Unsuru Kelime Grubundan Oluşan Sıfat Tamlamaları Dağılımı	198
Şekil 4.6: İsim Tamlamaları Genel Dağılımı	199
Şekil 4.7: Her İki Unsuru da Kelime Grubundan Oluşan Sıfat Tamlamaları Dağılımı	198
Şekil 4.8: Unsurları Tek Kelimededen Oluşan İsim Tamlamaları Dağılımı	200
Şekil 4.9: Unsurlarından Biri Kelime Grubu Olan Belirtisiz İsim Tamlamaları Dağılımı	200
Şekil 4.10: Unsurlarından Biri Kelime Grubu Olan Belirtili İsim Tamlamaları Dağılımı	201
Şekil 4.11: Her İki Unsuru da Kelime Grubu Olan İsim Tamlamaları Dağılımı	201
Şekil 4.12: İsim-Fiil Grubu Genel Dağılımı	202
Şekil 4.13: Sıfat Fiil Grubu Genel Dağılımı	202
Şekil 4.14: Zarf Fiil Grubu Genel Dağılımı	203
Şekil 4.15: Ünlem Grubu Genel Dağılımı	204
Şekil 4.16: Birleşik İsim Grubu Genel Dağılımı	204
Şekil 4.17: Zarf Grubu Genel Dağılımı	205
Şekil 4.18: Edat Grubu Genel Dağılımı	205
Şekil 4.19: Ünvan Grubu Genel Dağılımı	206
Şekil 4.20: Birleşik Fiil Grubu Genel Dağılımı	207
Şekil 4.21: Tekrar Grubu Genel Dağılımı	207
Şekil 4.22: Sayı Grubu Genel Dağılımı	208
Şekil 4.23: Kısaltma Grubu Genel Dağılımı	209

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma konusu açıklanarak problem durumu ve alt problemler belirtildikten sonra araştırmanın amacı ve önemi hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca araştırma sonuçlarını önemli düzeyde etkileyecek olan sayılılar ve sınırlılıklar sunularak araştırmaya yönelik tanımlara da yer verilmiştir.

Bu çalışmada, Türkiye Türkçesi'nde kelime gruplarının yapısal ve işlevsel yönleri ele alınmış, dil bilgisi ve gramer açısından taşıdıkları önem detaylandırılmıştır. Kelime grupları, yalnızca dilin kurallarını anlamakla kalmaz, aynı zamanda iletişimi etkili ve anlamlı kılan en temel yapı taşlarıdır. Bu yüzden gramer çalışmalarında kelime gruplarının doğru anlaşılması ve öğretilmesi, dil öğretiminin ana unsurlarından biridir.

Bu tez çalışmasında, Türkiye Türkçesi kelime gruplarının öğretimindeki önemi vurgulanmakta, dil öğretiminde bu grupların etkili kullanımı üzerine çıkarımlar yapılmaktadır. Amaç, dilin bu temel yapı taşlarına dair hem teorik bir birikim oluşturmak hem de bu birikimi dil öğretimi süreçlerine katkı sağlayacak bir bilgiye dönüştürmektir.

Problem Durumu

Dil, millet bilincini sağlamada ve kültür aktarımında en önemli unsurdur. Metinler, dilin yansımada kullanılan en iyi malzemedir. Bundan dolayı, dilin özelliklerini her yönüyle ortaya koymada yazılı metinlerden faydalanılır. Dilin yansımalarını en iyi ifade eden yapı ise kelime gruplarıdır. Günümüz Türkçesinin niteliklerini belirleyebilmek için de bu yoldan yani kelime gruplarını inceleyerek ilerlemek faydalı olacaktır.

Dil bilimciler tarafından kelime gruplarının birden çok tanımı yapılmıştır:

Aksan (2009) dili iletişimi sağlayan bir dizge olarak görmüş, Düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş bir dizge olarak tanımlamıştır.

Karahan (2013) söz dizimi yargısız bir anlatımı olan sözcük gruplarıyla yargılı anlatıma sahip olan cümlelerdeki, işleyiş ile anlam özellikleridir şeklinde ifade etmiştir.

Karaağaç (2009) ise düşünmenin, duygulanmanın, resim yapanın özetle şahsın insan varlığıyla yaptığı her eylemin söz dizimi olduğu şeklinde tanımlamıştır.

Kelime gruplarının incelendiğinde gramer kitaplarında kelime gruplarının farklı başlık altında değerlendirildiği farklı görüşlerin olduğu görülmektedir.

Ergin (2002:272:273) sözcük gruplarını; Bağlama grubu, önad tamlaması, tekrarlar sahiplik grubu ve ad tamlaması, ilgi grubu, birleşik isim, birleşik fiil, unvan grubu, -ünlem grubu, sayı grubu, edat grubu, isnat grubu, genetik, datif, lokatif, ablatif grupları, fiil grubu, partisip grubu, gerundium grubu, kısaltma grupları biçiminde isimlendirmiştir.

Karahan (2018:9) kelime grubu, bir varlığı, bir kavramı, bir niteliği, bir durumu bir hareketi karşılamak veya belirtmek, pekiştirmek ve nitelemek üzere, belirli kurallar içinde yan yana dizilmiş kelimelerden oluşan yargısız dil birimidir İfadesini kullanmıştır.

Dil, kelimelerin sistematik bir şekilde kullanılmasıyla oluşan kurallar bütünüdür. Bu bütünün her bir parçası sözlü ve yazılı olarak farklı anlamlarda kullanılması itibarıyla anlamsal ve yapısal olarak ayrıntılı bir biçimde incelemeler yapmamızı elzem kılar. İnsan iletişimin en tabii vasıtası şüphesiz dildir. Dilin kültür taşıyıcısı olduğu ve kültürün, dilin yapısını ve oluşumunu etkilediği herkes tarafından kabul edilmektedir. Bundan dolayı ana dili iyi bilmek hem etkili bir iletişim becerisi kazanılmasını hem de akademik olarak iyi bir başarıyı mümkün kılmaktadır.

Kelime gruplarının tasnif edilirken semantik ve formel niteliklerine dikkat edilir. Aynı zamanda bu kavramların nasıl bir sınırlılıkla hangi normlarla oluşturulduğu da göz önünde bulundurulur. Konstrüktif bakımdan sınıflandırılması aldığı ek göz önünde bulundurularak yapılır. Yapısal olarak incelendiğinde kelimeler ek aldığı gibi ek almadan da sınıflandırılması yapılabilir Kelime gruplarının tasnifinde tam bir birlik sağlandığını söyleyemeyiz. Araştırmacılar bu kelime gruplarının tasnifini yaparken birbirinden farklı olarak gruplara ayırmış ya da kitaplarında hiçbir başlık altında kategorize etmemişlerdir (Atabay vd., 2003).

Ders kitaplarında yer alan metinler incelendiğinde Türkçe gramerini en iyi şekilde yansıtan örneklere rastlanmaktadır. Kelimeler, cümleler, paragraflarla oluşan

metinler kelime gruplarını da içerisinde barındırır. Bu kelime yapılarının analizi ve dolayısıyla eğitim verilen öğrencilerin bu kelime gruplarına hakimiyeti önemlidir.

Kuramsal çerçeve, bir araştırmanın temelini oluşturan kuramsal yaklaşımların, ilgili kavramların ve mevcut deneysel araştırmaların eleştirel bir şekilde analiz edilip sentezlenmesiyle oluşturulur. Aynı zamanda, yeni bir kuramın geliştirilmesine yönelik teorik bir altyapı sunarak, çalışmanın bağlamını ve yönünü belirlemeye hizmet eder. Bu çalışmada, söz dizimi üzerine gerçekleştirilen önceki araştırmalar ile kelime gruplarının oluşumu ve tanımlanmasına yönelik eserler titizlikle incelenecek ve analiz edilecektir. Bu kapsamda, mevcut literatürün sunduğu teorik ve metodolojik yaklaşımlar değerlendirilerek, çalışmanın bilimsel temelini oluşturan bir zemin oluşturulması hedeflenmektedir. Böyle araştırmalarda öncelikle kelime gruplarının tanımı yapılır. Tanım yapıldıktan sonra bu kelime gruplarının nasıl oluştuklarına değinilir. Bu kural çerçevesinde özelliklerine de değinilerek örneklerle konu tamamlanacaktır.

Genel problem çerçevesinde faydalanılacak akademik kitaplar, tezler ve makaleler hakkında bilgiler verilecektir. Referans kaynaktan yola çıkılarak diğer literatür taramaları sonunda araştırmacıların ortaya koymuş oldukları tanımlardan faydalanılarak bu bilgiler çalışma grubundaki öğrenci kompozisyonlarına ve ders kitabında yer alan metinlerin tümüne uygulanacaktır. Bu sayede ders kitabında yer alan kelime grupları ile öğrencilerin yazmış oldukları kompozisyonlarda yer alan kelime grupları arasında bir ilişki olup olmadığı tespit edilecektir.

İlgili tanımlardan yola çıkıldığında bu kelime gruplarının önemi literatüre yansıdığı görülmüştür. Bu bağlamda belirlenen problem durumu 8. Sınıf düzeyindeki öğrencilerin kelime gruplarına erişimi ve bunu yansıtıp yansıtmadıkları bir problem durumu olarak kabul görmesini sağlanmıştır. Araştırma, problem cümlesine bağlı olarak öğrencilerin kelime gruplarına erişim kaynağı olduğu düşünülen ders kitaplarının kelime grupları bağlamında incelenmesini birinci alt problem, öğrencilerin kelime gruplarını yansıtmaları da ikinci alt problem durumu olarak kabul edilecektir.

Ortaokul 8. Sınıf öğrencilerinin yazdıkları kompozisyonlar incelenerek literatürde yer alan araştırmalar ışığında öğrencilerin kullandıkları kelime grupları belirlenecektir. Öğrencilerin yansıttıkları kelime grupları belirlendikten sonra çeşitlerine göre gruplandırılıp sayısal veri olarak girilecektir. Bu sayede öğrencilerin Türkçe dil yeteneğine ne kadar hâkim oldukları ve 5. Sınıftan itibaren öğrendikleri kelime

gruplarını ortaokul 8. Sınıfa gelene kadar tam anlamıyla öğrenip farkında olarak yazma yeteneklerinde kullanıp kullanamadıkları tespit edilecektir.

Amaç

Söz varlığı bir dilin servetidir. Yüzyıllar içinde dilin kendini işleye işleye kazandığı bu zenginlik çeşitli özellikteki sözlülere ve örneklendirilmiş kaynaklara aktarılmadıkça, yaşayan nesiller ve sonradan gelecekler dillerinin inceliklerini tanıyamazlar, sadece kendi dönemlerinin sınırlı anlatım imkânlarıyla yetinmek zorunda kalırlar (Ergüzel, 2007, s.118).

Söz varlığı deyince, sadece bir dilde birtakım seslerin bir araya gelmesiyle kurulmuş simgeler, kodlar olarak değil; aynı zamanda o dili konuşan toplumun kavramlar dünyası, maddi ve manevi kültürünün yansıtıcısı, dünya görüşünün bir kesiti olarak düşünülmelidir (Aksan, 1997, s.7).

Bir dili zenginleştiren, gücünü arttıran, o dilin en eski dönemlerinden beri kullanılan, ait olduğu toplum ile değişen gelişen kelimeleri anlamak; bunların kullanımlarıyla ilgili doğru bilgilere ulaşmak dilin yazılı ürünlerinin incelenmesinden geçmektedir. Dilin imkânları ve zenginliği araştırılırken yazar ve şairlerin eserlerinde kullandıkları söz varlığı vazgeçilmez bir kaynaktır. Bir bakıma söz varlığı yazar ve şairlerin kültürlerinin ve hayata bakış tarzlarının eserlere yansımasıdır (Ergüzel, 2012).

Türkçe cümle yapısında kelime gruplarının önemli bir yeri vardır. Hele isim ve sıfat tamlamaları neredeyse cümlenin vazgeçilmez unsurları halindedir. Tek kelimeyle anlatılamayan duygu ve düşünceler “kelimelerin izdivacı” denilen ustaca bir araya gelişlerle ifade edilir (Ergüzel, 2007, s.118).

Bu çalışmada yukarıda belirtilen hususlar dahilinde Ağrı ili, Patnos ilçesinde eğitim gören ortaokul 8. Sınıf seviyesindeki öğrencilerin 2023-2024 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde (bahar) her öğrencinin kompozisyonlarında yansıtmış oldukları kelime gruplarının belirlenmesi ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından öğrencilere verilen 8. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerde yer alan kelime gruplarına erişimi ve kullanımları konusunda bir fikir vermesi amaçlanmıştır.

Çalışmamızda ortaokul 8. Sınıf öğrencilerinin yazmış oldukları kompozisyonlarda yer alan kelime gruplarını inceleyecek olmamızın amacı Türkçe ve dil bilgisi öğretiminde ve dilin gelişiminde ilköğretimin en önemli safhalarından birinin bu kademe olmasıdır.

Ortaöğretime geçmeden önce 5. Sınıftan 8. Sınıfa kadar olan süreçte öğrencilerden bütün kelime gruplarına hâkim olması beklenmektedir.

Çalışmamızın ikinci alt problemini oluşturacak olan Türkçe ders kitaplarını inceleyecek olmamızın amacı ise, öğrencilere kazandırılması hedeflenen becerilerden dil bilgisi kazanımlarının bu ders kitapları aracılığıyla öğrencilere verilmiş olmasıdır.

(Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 1991)'e göre bu dil bilgisi kazanımları aşağıda listelenmiştir.

T.5.3.26. Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin anlama olan katkısını değerlendirir.

T.6.3.8. İsim ve sıfatların metnin anlamına olan katkısını açıklar.

T.6.3.9. İsim ve sıfat tamlamalarının metnin anlamına olan katkısını açıklar.

T.6.3.10. Edat, bağlaç ve ünlemlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar.

T.7.3.11. Zarfların metnin anlamına olan katkısını açıklar.

T.8.3.9. Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar.

T.8.4.15. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır

Bu bağlamda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

- 8. Sınıf öğrencileri hedeflenen dil bilgisi kazanımlarından kelime gruplarını yansıtabiliyorlar mı?
- Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler dil bilgisi kazanımlarından kelime gruplarını yansıtmada yeterli örneklere sahip mi?

Sayıtlar

Araştırmaya katılan öğrencilerinin 8. Sınıfa kadar olan dil bilgisi konularının tamamını öğrendikleri varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

- Bu çalışma Patnos ilçesinde eğitim gören gönüllü olarak katılan seksen (80) 8. Sınıf öğrencisiyle sınırlıdır.
- Araştırma 2023/2024 eğitim-öğretim yılı Türkçe dersi kitabı (Ferman Yayıncılık) sınırlıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

1.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma olarak tasarlanmıştır. Nitel araştırma; bireylerin kendini anlama çabasıyla kendi gizlerini çözmesi ve yine kendi gayretleriyle kurdukları sosyal yapı ve sistemleri detaylıca anlama ve bu sistemleri anlamlandırma için kullandıkları bilgi üretme biçimi şeklinde ifade edilir (Morgan, 1996).

Nitel araştırma, araştırdığı problemle alakalı olarak sorgulayıcı, yorumlayıcı ve problemin doğal ortamındaki şeklini anlamlandırma uğraşı içinde olan bir yöntemdir (Guba ve Lincoln, 1994).

Araştırmaların her safhasında olduğu gibi nitel araştırmalarda da ilk olarak incelenecek mevzuyla ilişkin bir merak olmalıdır. Problemin ne olduğunun farkına vardıktan sonra bu problemi çözme isteği için merak duyma oldukça önemlidir. Araştırma yapan kişi süreç boyunca dikkat dağınıcılara maruz kalabilmekte ve süreç içerisinde sıkılabilmektedir (Shenton, 2004).

Nitel araştırmalarda genellikle gözlem, görüşme, doküman ve söylev analizi gibi nitel veri toplama teknikleri kullanılır. Bunun yanında, insana ilişkin algı ve olayların, sosyal gerçeklikte ve doğal ortamında derinlemesine incelenmesinin esas olduğu nitel araştırma, farklı disiplinleri birleştiren bütüncül bir bakış açısına da sahiptir (Hatch, 2023).

Herhangi bir problemi çözmeye yönelik gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinden faydalanan *nitel araştırma*, daha önceden bilinen veya henüz fark edilmemiş problemlerin algılanmasına, probleme ilişkin doğal olguların gerçekçi bir şekilde ele alınmasına yönelik öznel-yorumlayıcı bir süreci ifade etmektedir (Seale, 1996).

Patnos ilçesinde eğitim gören ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin kullandıkları kelime gruplarının incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada çalışmanın alt problemleri ile ilgili süreci yürütebilmek için *Nitel* araştırma yönteminden faydalanılmıştır. Birinci ve ikinci problem durumlarını belirleyebilmek için *doküman analizi* yapılmıştır.

Doküman analizi, belli bir amaca dönük olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsamaktadır (Karasar, 2005). Nitel çalışmada kullanılan diğer yöntemler gibi doküman analizi de anlam çıkarmak, ilgili konu hakkında bir anlayış oluşturmak, ampirik bilgi geliştirmek için verilerin incelenmesini ve yorumlanmasını gerektirmektedir (Corbin ve Strauss, 2008).

Bu zaman kullanımı açısından verimli bir yöntem olması, kullanılabilirlik, düşük maliyet, bireysellik ve özgünlük, kesinlik, kolay ulaşılamayacak verilere ulaşma, konunun ve verinin niteliği gibi sebeplerden dolayı doküman analizi tercih edilmiştir.

Doküman analizi (*kompozisyon ve ders kitabı*) yapıldıktan sonra Birinci problem doğrultusunda araştırmanın veri kaynağı olarak görülen ders kitapları, ikinci problem durumunu belirleyebilmek için çalışmanın veri kaynağını oluşturan öğrenci kompozisyonları nitel veri analizi olan *betimsel analiz* sürecine tabi tutulmuştur.

Betimsel analiz, görüşme ve gözlem sonucu toplanan verilerin düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuyla buluşturulmasıdır. Çoğu betimsel analizde veriler önceden belirlenmiş temalara göre sınıflandırılır, sınıflandırılan verilere ilişkin bulgular özetlenir ve özetler ise araştırmacının öznel birikimi ile yorumlanır. Ayrıca araştırmacı bulgular arasında neden-sonuç ilişkisi kurar ve gerekirse olgular arasında yapısal farklılık analizleri ile karşılaştırmalar yapar (Kitzinger, 1995; Kvale, 1994).

Betimsel analiz yöntemiyle kelime grubu türleri birer tema olarak kabul edilmiş ve öğrenci kimlikleri gizlenmiş bir biçimde kompozisyonlara kod isimler verilerek veriler analiz edilip fişleme yöntemi ilgili başlık altına yazılmıştır. Örnek fişleme olarak Ö1/5 ifadesi, 1. öğrencinin 5. cümlesi olarak tanımlanmıştır.

1.2. Çalışma Grubu

“Patnos İlçesi Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Kullandıkları Kelime Gruplarının İncelenmesi” isimli bu çalışmamızda, “*Kolay Örnekleme*” yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde amaç, isteyen herkesin örneklem içerisine ve örnekleme dahil edilmesidir.

Denek bulma işlemi belirlenen örneklem hacmine ulaşıncaya kadar devam eder. Bu yöntem gerek zaman gerekse ekonomik açıdan büyük tasarruf sağlar (Büyükoztürk vd., 2008). Örneklem olarak oluşturulan gruba ulaşımın kolaylığı, verilerin analizindeki zaman tasarrufu, ekonomik avantajları sebebiyle bu yöntem esasınca yürütülen çalışmamızda, Ağrı iline bağlı Patnos ilçesindeki Şehit Kaymakam Muhammed Fatih Safitürk Ortaokulu, KİPTAŞ Ortaokulu ve Değirmendüzü Ortaokulu'ndan gönüllü olarak katılım sağlayan 80 öğrenci örneklem grubu olarak belirlenmiştir. Katılımcılardan gönüllü olmaları şartıyla konu ve tema sınırlaması olmadan kompozisyon yazmaları istenmiştir.

Araştırma verileri yüz yüze ve bahse konu okullarda toplanmıştır. Araştırma için öğrencilere araştırmanın amacı belirtilip ve velisinden izin alınan gönüllü öğrencilere kompozisyon yazdırılarak araştırmaya katılımları sağlanmıştır. Bilgilendirilmiş Gönüllü Veli Onam Formları dikkate alınarak eksik doldurulmuş ya da doldurulmamış formlar veri setinden ayıklanmak suretiyle geriye kalan öğrenci sayısı “*Kolay Örnekleme*” yöntemimizdeki çalışma grubumuzu oluşturmuştur.

1.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmanın problem durumunu gerçekleştirebilmek için kontrol listesi oluşturulmuştur. Kontrol listesinde kelime gruplarının türleri bir parametre olarak kabul edilmiştir. Öğrencilerin kompozisyonlarında kelime gruplarını yansıtip yansıtmadıkları evet-hayır şeklinde kontrol listesine eklenmiştir. Bu kontrol listesi kelime gruplarıyla ilgili bilimsel yayınları olan uzmanlara gönderilmiştir. Uzmanlardan gelen dönütler neticesinde uzman görüşlerinin karşılaştırması nitel verilerin analizinde (Milles ve Huberman, 2002). güvenirlik formülüne ($\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}}$) göre değerlendirilmiştir. Bu formüle göre güvenirlik %100 olarak hesaplanmıştır.

1.4. Veri Kaynağı

Araştırmamız iki veri kaynağından oluşmaktadır. Birinci olarak Millî Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 09.05.2022 tarihli ve 36 sayılı kararıyla 2023-2024 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süreyle ders kitabı olarak kabul edilen ve Ferman Yayıncılık (Ferman, t.y.) tarafından hazırlanan 8. Sınıf ders kitabında yer alan Türk yazarlar tarafından kaleme alınmış metinler kabul edilmiştir. İkinci veri

kaynağını ise Ağrı ili, Patnos ilçesinde 2023-2024 eğitim öğretim yılında farklı okullarda eğitim gören ortaokul 8. Sınıf öğrencilerinin kimlikleri gizli bir şekilde yazdıkları kompozisyonlar oluşturmaktadır. Ayrıca uzman görüşüne başvurulduğu için uzmanlardan gelen dönütler de veri kaynağı sayılmıştır.

1.5. Verilerin Toplanması

2023-2024 eğitim öğretim yılı (Şubat-Haziran) içerisinde her öğrenci için verilen bir ders saati (40 dk) içerisinde tema ve konu sınırlaması olmadan öğrencilerden kompozisyon yazmaları istenmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından öğrencilere verilen Türkçe ders kitabında yer alan Türk yazarlar tarafından kaleme alınmış metinler belirlenmiştir. Bu metinler ve kompozisyonlar kontrol listesiyle betimsel analize tabi tutulmuştur. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından verilen ders kitaplarında yer alan metinler incelenerek bu metinlerde yer alan kelime grupları tespit edilmiş ve ortaokul 8. Sınıf öğrencilerinin yazmış oldukları kompozisyonlar incelenerek öğrencilerin kompozisyonlarında kullanmış oldukları kelime grupları belirlenmiştir. Bu belirlemeler neticesinde öğrenci cümleleri tek tek analiz edilip ilgili başlığın altına yazılmıştır. Daha sonra kontrol listesi ve ilgili veriler ölçmek için en az 3 (üç) uzman görüşü alınmıştır. Ders kitabı ve öğrenci kompozisyonları için hangi kelime grubunun ne sıklıkla kullanıldığı sayısal veri olarak girilerek yüzdelik hesaplaması yapılmıştır.

1.6. Verilerin Analizi

Betimsel araştırmalar olguların ne olduğunu betimlemeye, açıklamaya çalışır. Bu sayede onları iyi anlayabilme, gruplayabilme olanağı sağlanır ve aralarındaki ilişkiler saptanmış olur (Baltacı, 2017).

Araştırmanın çalışma grubundaki veriler *Betimsel Analiz* yöntemine göre yapılmıştır. Betimsel analizde veriler daha önceden belirlenmiş temalara göre betimlenir, açıklanır, yorumlanır ve neden-sonuç ilişkileri kurularak bazı sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 224).

Çalışmanın birinci alt problemi olan Türkçe ders kitabındaki metinler ve ikinci alt problem oluşturan öğrenci kompozisyonları, hazırlanan kontrol listesine göre analiz edilmiştir. Bu kontrol listesi, Türkçe ders kitabında yer alan metinler ve öğrenci kompozisyonları Türkçe Eğitimi alanında uzman en az 3 (üç) kişiye gönderilecek ve

görüşleri alınmıştır. Gerekliyse düzeltmeler yapılmıştır. Bu şekilde güvenilirlik sağlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Dil

Dil; tamamıyla insanları sarmalayan, iletişim kurmalarını sağlayan, insanların duygu ve düşüncelerini ileten en önemlisi de geçmiş ve gelecek arasındaki köprü vazifesiyle nesiller arası bağ kuran, ulusların hafızası, kendi kuralları olan, değişen ve gelişen sistemsal bir vasıtaadır.

Dil ile ilgili olarak birçok araştırmacı farklı yönleriyle ele alıp tanımlamışlardır.

İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendi kanunları içerisinde yaşayan ve gelişen canlı bir varlık, milleti birleştiren, koruyan ve onun ortak malı olan sosyal bir müessese, seslerden örülmüş muazzam bir yapı, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış gizli bir anlaşmalar ve sözleşmeler sistemidir (Ergin, 1998).

“Dil, evreni algılayış ve yansıtmanın ses ve sözle göstergesidir. Evren sonsuz ve devingendir. Kişioğlu evreni bilinci ile algılar, dili ile yansıtır. Kişioğlu evreni algılama ve yansıtması ölçüsünde dili güçlüdür. Bu bakımdan dil, kişinin evrene açılan aydınlığıdır”(Bozkurt, 2004).

Dil, sistemli bir simgeler düzeni aracılığıyla düşünce, duygu ve isteklerin aktarımını sağlayan, yalnızca insana özgü ve içgüdüsel olmayan bir iletişim yöntemidir. İnsan dili, biyolojik temellere dayansa da tamamen içgüdüsel olmayıp, ses organlarıyla üretilen ve işitmeye dayalı simgelerden oluşan karmaşık bir yapıdır.

Dil bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik açılardan bakınca başka başka nitelikleri beliren, kimi sırlarını bugün de çözemediğimiz büyüğü bir varlıktır. Gerek insan, gerek toplum, gerekse insan ve toplumdan ayrı düşünülemeyecek olan bilim, sanat, teknik gibi bütün alanlarla ilgili bulunan, aynı zamanda onları oluşturan bir kurumdur (Sapır, 1983).

Dil genel anlamda insanlar arasında iletişimi sağlayan önemli bir araçtır. Herhangi bir iletişimden bahsedebilmek için „verici“ ve „alıcı“ olmak üzere iki temel unsura ihtiyaç vardır. Bu iki unsur dilde; „anlatma (verici)“ ve „anlama (alıcı)“ şeklinde görülür. “Anlatma” da kendi içinde; „sözlü (konuşma)“ ve „yazılı anlatım (yazma)“, „anlama“ da kendi içinde; „sözlü (dinleme)“ ve „yazılı (okuma)“ olarak ikiye ayrılır. Herhangi bir dilde iletişimin gerçekleşebilmesi için hem anlatımın, hem de anlamının bir yanlışlığa yol açmayacak bir biçimde ve kurallara uygun olarak yapılması yani, anlatma ve anlamının; „şekil“, „işlev“ ve „anlam“ bütünlüğü içinde gerçekleştirilmesi gerekir (R. Gürses, 2001).

Bu tanımlar ışığında insanı insan yapan en önemli ve vazgeçilmez özelliğinin dili kullanma yeteneği diyebiliriz. Çünkü insan dil sayesinde sesli ve sessiz iletişim kurma yetisine sahiptir. Duygularını sözlü ya da yazılı anlatarak iletişim adımlarını gerçekleştirebilir.

Bir insan dilini öğrenirken sadece kendi dilini öğrenmekle kalmaz, aynı zamanda geçmişteki atalarının düşünce ve yaşama biçimlerini, deneyimlerini, bakış açılarını, anlayışlarını ve karakterlerini de öğrenir. Kültürün en etkili taşıyıcısı dildir. Kültür kuşaktan kuşağa yazılı ve sözlü dil yoluyla aktarılır. Dil ve kültür arasındaki dinamik ilişki; tarihi yaşatır, geçmişi bugüne taşır, bugünü geleceğe taşıyan da bu ilişkidir. Bir milletin tüm geçmiş yaşamının damıtılmış özü olan kültür, dil aracılığıyla yaşatılır. Geleceği mümkün ve güzel kılmanın yolu dil köprüsünü sağlam tutmaktır (Göçer, 2012).

2.1.1. Ana Dili ve Öğretimi

İnsanların ana dili edinme sırrı ve dilin insan beynindeki işleyişi araştırmacılar tarafından yıllardır devam eden bir uğraş haline gelmiştir. Günümüzde bile hala dil edinimi ile ilgili sırlar çözülememiştir. Diğer birçok alandan farklı olarak dil iki boyutta ele alınmalıdır: öğrenme ve edinim. Çünkü insanlar doğuştan gelen bazı yeteneklere sahip bir dili doğumdan birkaç yıl sonra öğrenirler (Altmışdört, 2013).

Ana dil edinimi konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bunlardan en çok kabul göreni Amerikalı dilbilimci Chomsky'nin teorisinin kabulüdür. Von Humboldt ve Port Royal Okulu gibi tüm dillerin evrensel özelliklere sahip olduğu düşüncesini destekleyen nativist geleneğin son ve en önemli temsilcisi Noam Chomsky'dir.

Bu teorinin temelindeki varsayımlardan biri, insanların konuşma yeteneğiyle doğdukları yönündedir. Dünyadaki her toplumun bir dili olduğu için her insan bir dil öğrenme cihazıyla doğar. Yani ortak ve evrensel bir dil bilgisi vardır. Ancak içinde yaşadığımız dilsel mikro topluluğa bağlı olarak beyinde de özel bir dil bilgisi oluşur. Bu nedenle tüm dillerin bağlı olduğu evrensel bir dil bilgisi mekanizması vardır ama tüm dillerin de kendi dil bilgisi vardır (Kerimoğlu, 2017).

Dünya çapında anadil eğitiminin ortak hedefi, sınırlı kurallarla sınırsız sayıda ifade üretebilmektir. Bireylerin doğuştan gelen evrensel dil becerilerini bilinçli bir düzeye taşımayı amaçlar. Bu sayede anlayarak dinleyen, anlayarak okuyan, söylenenin ötesini gören, karşı tarafın mesajlarını analiz etme becerisine sahip kişi, tüm metinler, etkili ve doğru konuşan ve yazan, üstdilde düşünebilen ve üretebilen, ister didaktik ister sanatsal olsun, üstdilde düşünmeyi ve üretmeyi bilen, iletişim becerisini geliştirmiş bir bireye/topluma ulaşmayı hedeflemektedir (Oymak, 2018).

Anadili öğretme ve öğrenmenin, kurallarını bilmek ve mükemmel bir şekilde uygulamaktan çok daha fazla amacı olan bir süreç olduğu görülmektedir. Anadili, dolayısıyla Türkçeyi öğretmek ve öğrenmek günlük hayatla yakından ilgilidir. Birçok disiplinin iç içe girdiği çok yönlü ve karmaşık bir yapıya sahiptir. Bu nedenle eğitim sürecinin de bu çok yönlü karmaşık yapıya göre düzenlenmesi gerekmektedir. Dilin kurallarını öğrenmek, ana dili derslerinin yalnızca bu boyutu olmalı ya da tüm öğrenme sürecinin diğer boyutlarıyla bütünleştirme yoluna gidilmelidir. Bu bağlamda dil bilgisinin ne olduğuna, içeriğine, sınırlarına, amacına, anlamına, yöntemine, sorunlarına ve ana dili öğretimi ve öğreniminin kural boyutunu oluşturan diğer becerilerle olan ilişkisine bakma faydalı olacaktır.

2.1.2. Dil Bilgisi

Dil bilgisi; deneyimler sonucu öğrenilen dili kullananlar tarafından ortak ve farklı yönlerinin belirlendiği, kullananlar için tekrar deneme gereğini ortadan kaldıran kuralların tamamıdır (Benzer, 2019).

Dili, sesleri, biçimleri ve cümle yapılarını bunun yanı sıra dilin değişik unsurları arasındaki anlamsal bağı inceleyen, bunların kurallarını ve özelliklerini ortaya koyan bir bilimdir (Korkmaz, 2007).

Dil bilgisi, 20. Yüzyıl öncesinde sadece bir kurallar sistemi olarak tanımlanırken 20. Yüzyıldan itibaren dil öğretimindeki değişikliklerle ortaya çıkmış müstakil bir dil becerisi olarak kabul görmüştür (Güner, 2008).

2006 yılında yayımlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı'na göre okuma, dinleme, konuşma ve yazma olarak dört öğrenme alanı ve bu öğrenme alanlarını destekleyen dil bilgisi yer almaktadır. Programda bu öğrenme alanları ve dil bilgisinin amaç ve kazanımları mevcutken, 2019 yılında yayımlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yine dört beceriyi ve bu becerilere ilişkin kazanımları ve kazanımların açıklamasını içermektedir. Dil bilgisi ise diğer dil becerilerinin içerisinde yer bulmuştur.

Dil öğrenimi, ana dili öğretimi ile dil becerileri alanında dil becerilerinin geliştirilmesi, zenginleştirilmesi ve etkili iletişimin önemli bir parçasıdır. Dil bilgisi öğretiminin temel gayesi anlamayı ve ifadeyi geliştirmektir (Erdem, 2012).

Hudson (1992) dil bilgisi öğretiminin temel amaçları şu şekilde sıralamıştır (Aydın, t.y.) :

- *Dil kullanımına saygı ve özgüven geliştirmek,*
- *Dil öğrenimini desteklemek,*
- *Dil başarısını artırmaya destek olmak,*
- *Dil ve kültürel çeşitliliğe hoşgörüü çoğaltmak,*
- *Bilimsel yöntemleri ve analitik düşünme becerilerini öğretmek,*
- *Dili yanlış kullananlara karşı dilin korunmasına katkıda bulunmak,*
- *Dilin sorunlarını anlamaya katkıda bulunmak,*
- *Dil hakkındaki genel bilgiyi yoğunlaştırmak.*

Her dilin kendine özgü bir sistemi ve kuralları vardır. Dil bilgisi en temel anlamıyla bu kendine özgü sisteme ve kurallara verilen addır. Dil bilgisi; dilin ses, şekil ve cümle devinimlerini inceleyerek bu özellikler arasında yapı ve anlam açısından ilişkiler kuran ve dilden dile değişiklik gösteren bir sistemdir. Her dilin kendine özgü bir sistemi, kuralları ve geleneği dolayısıyla da farklı bir dil bilgisi vardır. “Dil bilgisi, nasıl çalıştığını görmek için bir dilin kaputunun altına bakmak gibidir

2.1.3. Dil Bilgisi Öğretiminde Amaç

Dilbilgisi öğretiminin temel amacı, ana dili öğretimi sürecinde öğrencilere, dilin ses, yapı, anlam ve cümle yapısal özelliklerini öğretmektir. Bu özellikleri, dilin içsel

mantığına ve yapılar arasındaki ilişkilere dayanarak öğretmek esastır. Bir dilin işleyişini, soyut bilgi kümeleri haline getirerek ezberlemek faydalı bir yaklaşım değildir; çünkü ana dili öğretimi bütünsel olarak ele alınmalıdır. Türkçenin dört temel dil yapısı (ses, yapı, cümle yapısal, anlam), anlama becerilerini geliştirmede önemli bir rol oynar ve dil bilgisi öğretimi, dil farkındalığını artırarak beceri gelişimine katkı sağlar. Dolayısıyla, dil bilgisi öğretiminin gerekliliğine ilişkin önyargılardan arınmış bir ana dil eğitimi felsefesi oluşturulmalı ve buna uygun olarak dil programları, dillerin yapısal özelliklerini temel alarak yapılandırılmalıdır (Onan, 2014).

Dil bilgisi öğretiminin hedefi, dil kurallarını ezberletmek değil, dil becerilerini güçlendirmek için bir temel oluşturmaktır. Dil becerilerinden bağımsız olarak dil bilgisi öğretimi, sadece ezberlemeyle sınırlı kaldığı için istenilen sonuca ulaşmayı sağlamaz (Erdem, 2012).

Dil eğitiminin temel hedefi, bireylerin düşünme ve iletişim yeteneklerini geliştirmektir. Dil iletişiminin bir yönü anlama, diğer yönü ise ifade etme üzerine kuruludur. Bu yüzden tüm ülkelerin eğitim sistemlerinde, özellikle ana dili eğitimine büyük önem verilmektedir. Çünkü dil, kültürün temel taşıdır ve insanları bir araya getiren en güçlü araçtır (Kavcar vd., 2016)

Dil bilgisi öğretiminin amacı, öğrencilere Türkçenin kurallarını ve özelliklerini öğretmek, Türkçenin temel becerilerini bilinçli bir şekilde kazandırmaktır. Dil bilgisi konuları, ana dil öğretiminde dil becerilerini destekleyen önemli unsurlar olarak öne çıkar. Dil bilgisi öğretiminin diğer becerilerden bağımsız olarak yapılması, öğretimin doğallıktan, canlılıktan ve işlevsellikten uzaklaşmasına ve kuru, soyut ve ezberci bir öğrenme tarzının benimsenmesine yol açabilir. Bu nedenle, dil becerilerinden bağımsız olarak gerçekleştirilen, gramer odaklı bir öğretimin, gerçek yaşamdan kopuk olacağı unutulmamalıdır (Derman, 2008)

2.1.4. Dil Bilgisi Öğretim Yaklaşımları

Dil bilgisi öğretimi, dilin yapısal özelliklerini ve kurallarını öğrenmeyi hedefleyen bir süreçtir. Dil bilgisi öğretiminde farklı yaklaşımlar ve yöntemler kullanılmaktadır. Dil bilgisi öğretiminde yaygın olarak kullanılan yaklaşımlar (F. Güneş, 2020)

Dünyamızda 1900'li yıllardan günümüze kadar çeşitli dil bilgisi öğretim yaklaşımları uygulanmıştır. Bunların amaç, ilke ve yöntem bakımından birbirinden farklı özellikler taşıdığı, tarihsel süreç içerisinde önemli değişiklikler geçirdiği görülmektedir. Eskiden geleneksel, kelime, kültür ve davranışçı gibi yaklaşımlar uygulanıyordu. Eğitim sürecinde ise dil bilgisi kuralları ve kelime öğretimine ağırlık veriliyordu. Bu anlayış 1950'li yıllara doğru değişmeye başlamıştır. Dil öğretiminde iletişim kurma ve dilin günlük yaşamda kullanılması ön plana çıkmıştır. Öğretim sürecinde etkili iletişim kurma becerilerine yönelik çalışmalar yapılmıştır. Günümüzde “Dil, sosyal etkileşim aracıdır.” görüşü gündeme gelmiştir. Bu anlayışa göre bireyler toplumda çeşitli rol ve görevleri yerine getiren “sosyal aktörler” dir. Sosyal aktörler görevlerini yerine getirirken dili çeşitli alanlarda kullanırlar. Bu nedenle eğitim sürecinde dil becerileri yanında zihinsel, duygusal ve sosyal becerilerin geliştirilmesine de önem verilmekte, çeşitli etkinlik, görev ve projelerle dil bilgisi öğretimi yapılmaktadır (Güneş, 2013a).

2.1.4.1. Geleneksel Yaklaşımlar

Dünyamızda dil bilgisi öğretiminde kullanılan en eski yaklaşımlardır. Bu yaklaşımlar aşağıda açıklanmaktadır.

2.1.4.1.1. Dil Bilgisi Yaklaşımı

Dil bir kurallar dizinidir. Dili iyi kullanan biri dilin kurallarını da iyi öğrenmiştir. Bu sebeple dil bilgisi öğretimine öncelik verilir. Sistematik bir şekilde konular belirlenir ve dil bilgisi konuları bir düzen içinde sıralamalı olarak öğretilir. Öğretim esnasında dilin kuralları ve dil kuralları, sözcükler ve cümle yapısı üzerinde dikkatlice durulur. Öğrencilere dilin bütün kuralları ezberletilir. Zor ve anlaşılmaz olsalar da dil bilgisi kurallarının tamamı ayrıntılı bir biçimde verilir. Okullarda okutulan ders kitapları da dil bilgisi kurallarına ağırlık verir. Ders kitaplarında yer alan içerik adları bile dil bilgisi adlarıyla oluşturulur (Puren, 2004).

2.1.4.1.2. Kelime Yaklaşımı

1890'lı yıllarda ortaya çıkan bu yaklaşım aslında dil bilgisi yaklaşımına tepki sonucu oluşmuştur. Buna göre dil bilgisi kurallarını öğretmek yerine kelime öğretimi savunulmuştur. Kitaplarda yer alan kelimeler öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre belirlenip yakın çevresinde yer alan kelimeler dikkate alınarak seçilmiştir. Bu sayede

gündelik yaşam ile öğrenciler arası ilişki kurulup öğrencilere çok sayıda farklı kelimelerle dil kuralları öğretilmiştir. Yakından uzağa öğretim tekniğiyle önce sınıf içindeki türlü araçlar gereçler üzerinden örnekler verilmiş gerektiğinde farklı görsellerle de öğretim süreci çeşitlendirilmiştir. Bu yaklaşım doğrudan öğretim yöntemiyle birlikte uzun yıllar uygulanmıştır (Güneş,2013).

2.1.4.2. Davranışçı Yaklaşım

Öğrencilere istendik davranışlar kazandırarak istenmeyen davranışlardan uzaklaştırmak hedeflenmiştir. Bu istendik davranış öğrenci tarafından kazanılınca kadar sürekli tekrar edilir. Öğrenci olumlu davranış gösterdiğinde pekiştirilerek süreklilik kazanması sağlanır. Bu uygulama aynı zamanda dil bilgisi öğretimi için de geçerlidir. Dil davranıştır. Diğer davranışlar gibi uyaran-tepki bağlamında çeşitli tekrar ve taklitlerle kazandırılır. İsim, fiil ve zamir gibi konular, geleneksel kurallara göre ve yoğun alıştırma ile standart bir dil bilgisi anlayışıyla öğretilir (Mpanzu, 2011).

2.1.4.3. Bilişsel Yaklaşım

Dünya genelinde 1970-1980 yılları arasında yazar ve araştırmacıların çoğu dil öğretimini sancılı süreç olarak niteler. Dil öğretiminde hâkim olan davranışçı yaklaşım modeli dil öğretimi alanında büyük sorunlara yol açmıştır. Bu esnada bilişsel psikolojik çalışmalara ve Avrupa Konseyi'nin çalışmalarına dayanarak bilişsel, kavramsal-işlevsel ve iletişimsel yaklaşımlar da gelişmiştir.

Aynı zamanda bilişsel psikolojik çalışmalara ve Avrupa Konseyi'nin çalışmalarına dayanarak bilişsel, kavramsal-işlevsel ve iletişimsel yaklaşımlar da gelişmiştir. Dil sistemi tamamen insana özgüdür. Birey, dili öğrenmek için temel bir yeteneğe ve evrensel bir dil bilgisine sahiptir. Bilişsel yaklaşım dil bilgisi öğretimi konusuna doyurucu bir açıklama getirememiştir. Bu nedenle alanda uzun yıllar davranışçı dil yaklaşımı etkisini sürdürmüştür (Güneş, 2013a).

2.1.4.3.1. İletişimsel Yaklaşım

Dilin kurallarından ziyade dilin kullanımı temeline dayanır. Dili bir iletişim aracı olarak kabul eden bu yaklaşım iletişim kavramını da en önemli kavram olarak niteler. Bu yaklaşımın temel özelliklerinden biri, dilin hem işlevsel hem de yapısal özelliklerini ele almasıdır. İletişimsel yaklaşımda dinleme, konuşma, okuma ve yazma olmak üzere

dört alanın becerilerini geliştirme üzerinde durulur. Bunların hepsi öğrenenin dil ihtiyaçlarına göre belirlenir (Puren 2004).

2.1.4.3.2. Kavramsal-İşlevsel Yaklaşımlar

Bu yaklaşımda dil öğretim yöntemi programlı öğretim yöntemlerine dayandırılır. Başka bir ifadeyle davranışçı yöntemin dil öğretim yöntemine uyarlanmasıdır (Rézeau, 2001). Kısaca kavramsal-işlevsel ve iletişimsel yaklaşımın dil öğretimine yönelik eski yaklaşımlar olduğu, yeni öğrenme bakış açılarına göre inşa edildiği, eğitim süreçlerinin güncellendiği ve düzenlendiği ifade edilir (Rézeau, 2001).

2.1.4.4. Yapılandırıcı Yaklaşım

Yapılandırıcı yaklaşıma göre, öğrenme bireyin aktif çabalarıyla şekillenir ve zihninde yapılandırılır, dil öğrenme de bu prensibe dayanır. Bu yaklaşımla birlikte dil bilgisi öğretimi detaylı bir şekilde ele alınır ve amaçları, içeriği ve süreçleri yeniden belirlenir, böylece yeni bir dil bilgisi yaklaşımı ortaya çıkar. Dil bilgisi öğretiminde gelişimsel ve etkileşimsel bir perspektif benimsenir, bu nedenle dil bilgisi öğretimine okul öncesi dönemde başlanır ve üst öğrenimlere kadar devam edilir. Bu süreçte, çocukların çeşitli etkileşimler yoluyla dil bilgisini öğrendiği ve geliştirdiği açıklanır. Ayrıca, dil becerileri ile zihinsel beceriler arasında bir ilişki olduğu ve birbirlerini geliştirdikleri vurgulanır, bu nedenle bazı dil bilgisi kurallarının öğretilmesi için çeşitli zihinsel becerilerin gelişmesi gerektiği belirtilir. Dil bilgisinin öğretiminde bu prensiplere dikkat edilmesi önerilir (Güneş. 2013).

2.1.5. Dil Bilgisi Öğretim Yöntemleri

Bu bölümde, dil bilgisi öğretiminde kullanılan yöntemler, dil bilgisi alanındaki yazınlardan faydalanılarak açıklanmıştır. Dil bilgisi öğretim süreci, dil becerilerinin alt yapısını oluşturduğu, temel dil becerilerinin uygulanmasında doğru ve etkili kullanıma araç olduğu fikriyle, sistemli ve doğru öğretim yöntemleriyle yürütülmelidir.

Eğitimin her aşamasında dil bilgisi öğretilmesine rağmen, bu bilgileri kullanamayan, dil becerilerine aktaramayan ve her seferinde tekrar öğrenmeye çalışan öğrencilerin varlığı, dil bilgisi öğretim yöntemlerini sorgulamamıza neden olmaktadır. Bu kadar derin ve tarihsel bir sorunun varlığı, geleneksel anlayışın bu sorunlara neden olduğunu söylemeye imkân vermektedir (Erdem, 2012).

Günümüzde en çok tartışılan konulardan biri, ana dilin öğretiminde hangi yöntemlerin kullanılması gerektiğidir. Türkçenin öğretiminde hangi yöntemlerin birbirini tamamlayıcı bir şekilde başarılı sonuçlar vereceği hala cevap bekleyen bir sorudur. Bu sorun, araştırılarak uygulanmalı ve çözülmelidir. Başka bir önemli boyut ise, öğrencilere öğretim hedeflerine uygun davranışlar kazandırmakla görevli öğretmenlerin, uygulamalarla test edilip geliştirilen sonuçları paylaşabilmesi, uygulamaya geçirebilmesi ve böylece daha başarılı bir öğretim süreci gerçekleştirdiğini görebilmesidir. Bu yaklaşım, öğretimde verimsizlik olarak görülen geleneksel yöntemlere yenilikler ve değişiklikler yapmayı ya da yeni öğretme-öğrenme modellerini kullanmayı gerektirir (Sever, 2004).

Dil bilgisi öğretim sürecinde öğreticilerin, hazır bulunuşluk, sınıf mevcudu ve kazanımın özellikleri gibi birçok değişkeni göz önünde bulundurması gerekmektedir. Bu durum, dil bilgisi öğretiminde farklı yöntemlerin bir arada kullanılmasını zorunlu kılmaktadır. Türkçe dersi çok yönlü bir derstir; bu nedenle, bu derse ilişkin çalışmalar sırasında birden çok farklı yönetime başvurulması hem doğal hem de gereklidir (Kavcar vd., 2016).

Dil bilgisi öğretimi, günlük konuşma dilinden bağımsız olarak ele alınmalıdır. Dil bilgisi, çocukların kişisel yaşantıları ile okudukları edebi eserler arasında bir bağlantı kurduğundan, edebi metinlerle ilişkilendirilmelidir. Böylelikle öğrenciler, kişisel dil deneyimlerinden duygularını ifade etme sürecini keşfeder ve kelimelerin ifade gücünün farkına varırlar (Hutchinson vd., 2002).

Cümle çözümlemesinin amacı, genellikle özne, yüklem, nesne ve tümleç gibi temel yapıların açıkça tanımlı olduğu cümlelerde bu yapıların altına sıralamak değildir. Asıl önemli olan, yüklem-özne, yüklem-nesne, yüklem-tümleç gibi ilişkileri anlayarak, bu unsurlar arasındaki iletişimi görmek ve ardından tanımlamaktır. Önemli olan, öğrencinin doğru ilişkileri tanınması kadar, anlatım bozuklukları olan cümlelerdeki hatalı ilişkileri de fark ederek kendi yazılarında bu hatalara düşmemesidir. Yüklem olan kelime veya kelime grubuna yüksek sesle "Kim?, Ne?", "Kimi?, Neyi?", "Kime?, Neyi?", "Kime?, Kimde?, Kimden?, Neye?, Neden?, Nereye?, Nerede?, Nereden?", "Nasıl?, Niçin?, Ne şekilde?, Ne ile?, Ne zaman?, Hangi sebeple?" gibi sorular sorarak, doğru cevapları veren yapıyı tanımak kadar, anlatım bozukluğu sebebiyle yanlış cevap veren unsurları da görebilmektir (Sağır, 2002).

Dil bilgisi kuralları, sadece sözden veya yazıdan ayrı hazır cevaplar olarak öğretilmez. Bu tür bir öğretim, ezberlemeye yönlendirir ve uygulama becerisi kazandırmaz. Öğretmen, verdiği örneklerden yola çıkarak kurallara ulaşır. Bu sayede, öğretim gözleme dayalı bir yöntem izler. Kuralların öğretiminde öğrencilere, kuralı doğru kullanabilecekleri kadar derin bir bilgi verilmelidir. Problemi açıklayacak, tanımlayacak zengin örnekler ve farklı durumlar üzerinde çalışılmalıdır (Göğüş, 1978).

Türkçe alan yazını incelendiğinde dil bilgisi öğretiminde kullanılacak yöntemlerin;

- *Yapılandırıcı dil yaklaşımını temel alması,*
- *Öğrenci merkezli olması,*
- *Dil bilgisi öğretim ilkelerine uygun olması,*
- *Dil bilgisi öğretiminin amaçlarına uygun olması,*
- *Uygulamaya dönük olması,*
- *Dil bilgisi öğretim sürecinde karşılaşılan değişkenlere bağlı olarak farklı yöntemlerin bir arada kullanılabilmesi,*
- *Metne dayalı olması,*
- *Kalıp ifade ve tanımlardan uzak sezdirici yapıda olması gerekmektedir.*

Dil bilgisi öğretiminde kullanılan yöntemler ise şunlardır:

2.1.5.1. Düz Anlatım Yöntemi

Anlatma yöntemi, ders konularının öğretmen tarafından açıklanması ve aktarılmasına dayanan bir öğretim stratejisidir (Kavcar vd., 1998, s.18).

Bu yöntemde, diyalog, brifing, komite görüşmesi, panel, seminer ve konferans gibi çeşitli teknikler kullanılabilir (Sönmez, 2009, s.222-225).

Türkçe derslerinde, metin incelemesi, sözlü anlatım, dil bilgisi ve yazım gibi alanlarda anlatma yönteminden ve bu yönteme özgü tekniklerden yararlanılabilir (Kavcar vd., 1998, s.19).

2.1.5.2. Gösterip Yaptırma Yöntemi

Gösterip yaptırma yöntemi, sınıfta belirli bir olgu veya olay hakkında ilkeleri açıklamak, bir işlemi veya bir cihazın çalışmasını göstermek ve ardından öğrencilere uygulama ve alıştırma yapmalarını sağlamak amacıyla kullanılan bir öğretim yöntemidir (Akpınar, 2011).

Bu yöntemin etkili bir şekilde uygulanabilmesi için çeşitli tekniklerin önemi büyüktür, çünkü gösterip yaptırma yöntemi, gösteri ve uygulama tekniklerinin birleşimini içerir. Gösterip yaptırma yönteminde, gösterme, uygulama, istasyon çalışması, şiir yazma gibi çeşitli teknikler kullanılabilir (Sönmez, 2009, s.246).

Gösteri öğretmen merkezli olup, uygulama işlemi öğrenci merkezlidir. Öğretmen, öğrencinin istenilen beceriyi kazanabilmesi için yeterli zaman ve tekrar imkânı sağlamalı, becerileri aşamalı bir şekilde öğretmelidir (Demirel ve Gül, 2006).

2.1.5.3. Tümevarım Yöntemi

Dil bilgisi öğretiminde sıklıkla başvuru alan ve büyük önem taşıyan bir yöntem tümevarım yöntemidir. Tümevarım yöntemi, dilbilgisel konuların, kavramların ve kuralların pekiştirilmesini sağlayarak işlevsel ve kalıcı öğrenme ile dil becerilerinin etkin bir şekilde kullanılmasına katkı sağlar. Bu yöntemin etkili bir biçimde uygulanabilmesi ise çözümleme yönteminin doğru bir şekilde kullanılmasına bağlıdır. Dolayısıyla, çözümleme çalışmaları tümevarım yönteminin tamamlayıcısıdır ve öğrencilerin cümledeki dilbilgisel yapıların işlevlerini kavramalarını ve içselleştirmelerini sağlar. Tümevarım ve çözümleme yöntemlerinin bütünsel bir anlayışla bir arada kullanılması, öğrencilere edindikleri bilgileri beceriye dönüştürme ve dil becerilerini daha etkin bir şekilde kullanma yeteneği kazandırır. Bu tür çalışmalar, öğrencilerin yazılı sınavlar, seviye belirleme sınavları vb. gibi sınavlarda başarılı olmalarını destekleyen bir temel oluşturur (Göçer, 2008).

Tümevarım yöntemi, dil bilgisi öğretiminde yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir. Örneğin, bir okuma parçasında yer alan isimleri tanımlayan kelimelere öğrencilerin dikkatini çekmek ve daha sonra bu kelimelerin işlevleri üzerinde durarak öğrencilerin bir genelleme yapmalarını sağlamak, bu yöntemin dil bilgisi öğretiminde kullanımına bir örnektir. (Kavcar vd., 1998, s.18).

2.1.5.4. Tümdengelimi Yöntemi

Tümdengelimi, bütünden parçaya doğru bir yolculuktur. Bilgiyi bütün-parça ilişkisi çerçevesinde öğrenmek veya öğretmek ise eğitimin temel yöntemlerindendir. 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda dil bilgisiyle ilgili kazanımların değerlendirilmesinde, "kuralların metin veya cümle bütünlüğü ve bağlamı içerisinde ele alınması" ifadesi, dil bilgisi öğretiminde cümlelerin hayati önemini vurgular. "Cümle"

merkezli bir yöntemin önerilmesi, tümdengelimin Türkçe  ğretiminde aktif olarak kullanıldığını gösterir (Karahana, 2009).

2.1.5.5. Tartışma Yöntemi

Tartışma, bir grup öğrencinin belirli bir konuyu anlamak için bir araya gelerek karşılıklı fikirler ürettiği ve eleştirdiği, konuyu derinlemesine incelediği bir yöntemdir. Bu yöntem, öğrencileri belirli bir konu üzerinde düşünmeye yönlendirme, konuyla ilgili belirsizlikleri giderme ve öğrencilerin konuyla ilgili bilgilerini pekiştirmeye yönelik olarak kullanılabilir ( nalana, 2001).

Eğer bu yöntem etkili bir şekilde uygulanmazsa, sınıfta gürültü artabilir ve sınıf kontrolü zorlaşabilir. Bu olumsuz durumların yaşanmaması için öğretmenin tartışma konusunu, amaçlarını, süresini ve kurallarını önceden belirlemesi önemlidir. Ayrıca, tartışma planını önceden hazırlaması ve tartışmayı destekleyici bir sınıf ortamı oluşturması gerekmektedir. Öğretmenin ayrıca öğrencilerin deneyimlerini ve gelişimlerini de dikkate alması önemlidir (Akpınar, 2011).

2.1.5.6. Proje Yöntemi

Proje, bireysel veya grup halinde bir sorunu ele alarak özellikle yaşama dönük sonuçlar veya ürünler ortaya koymayı hedefleyen bir  ğretim yaklaşımıdır. Bu yöntemin planlanması genellikle sınıfta yapılır, ancak çoğunlukla sınıf dışı çalışmalarla sonuca ulaşılır. Projenin  ğrencilere gerçek yaşam uygulamalarında destek sağlama, iş birliği yapma alışkanlığı kazandırma, yaratıcılığı teşvik etme ve zaman yönetimi becerisi kazandırma gibi faydaları vardır (Akpınar, 2010, s.236).

2.1.5.7. Drama (Canlandırma) Yöntemi

Dil bilgisi  ğretiminde oyunlaştırmanın kullanılması; öğrencilerin örnekleri tanımalarını ve bilgiye ulaşmalarını sağlar. Ancak, tahtadaki bilgilerin sınıf içinde canlandırılması, bilgilerin kalıcılığı açısından önemlidir (Kara, 2010).

Bu yöntemin, diğer yöntemler gibi olumlu yanları ve sınırlılıkları bulunmaktadır. Öğrencilere hoşlandıkları etkinlikler aracılığıyla deneyim kazandırması, yaratıcı düşünme becerileri geliştirmesi, öğrencileri derse motive etmesi ve sosyal becerileri geliştirmesi gibi etkiler, bu yöntemin olumlu yanlarıdır. Ancak, kalabalık sınıflarda uygulanması zor olabilir, zaman alabilir, yetenekli öğrencilerin kontrolü altına girebilir, öğrencilerin rollerini oynarken aşırıya kaçabileceği riski taşır ve her öğrencinin az da

olsa yaratıcılık sergilemesi beklenmesi gibi sınırlılıkları bulunmaktadır (Küçükahmet, 1993).

2.1.5.8. Çözümleme Yöntemi

Çözümleme yöntemi, bir dil bilgisi öğretim yöntemidir ve cümleyi ve cümleyi oluşturan sözcükleri bütünden parçaya inceleyerek çalışır. Bu yöntem, cümlenin yapısal özelliklerini kavratır ve konuşma ve yazma aşamalarında dil bilgisi kurallarını doğru ve etkin bir şekilde uygulamayı hedefler. Dil bilgisi öğretiminde çözümleme, bir cümleyi oluşturan sözcükleri tek tek ele alarak öge olarak görevlerini, hangi sözcük türünden olduğunu, anlam, biçim, durum gibi çeşitli yönlerini inceler ve ortaya koyar. Başka bir deyişle, çözümleme, incelenen cümlenin anlamını, yapısını, öğelerinin sıralanışını, yüklem türünü belirleme ve son olarak da yüklemenin kök ve eklerini (zaman ve kişi) belirleme sürecidir (Göçer, 2008, s.107).

Çözümleme yönteminin en önemli özelliği, bilgiyi beceriye dönüştürme aşamasıdır. Cümle içinde kullanılan dil bilgisi kurallarının fark edilerek kavranması ve sonrasında uygulama aşamasında kullanılması, öğrencilerin öğrendikleri bilgileri kalıcı hale getirir. Çözümleme yöntemi, öğrencilerin zihinlerinde oluşturdukları bilgileri pratiğe dönüştürmelerine olanak sağlar. Bu yöntem, öğrencilerin belirli adımlara yönelik uygulamaları içerir ve zihinsel bir süreç yaşamalarını teşvik eder. Bilgiyi beceriye dönüştürme imkânı sağladığı için, çözümleme yöntemi sıkça tercih edilmelidir (Göçer, 2008, s.112).

2.2. Türkçe Dersi Öğretim Programı

Eğitim ve öğretimin temel amacı; kişilerin yaşamlarında gereksinim duyabilecekleri, çağın gereklerine uygun olarak düzenlenen bilgi, davranış ve değerler ile içinde bulunulan yüzyılın becerilerine sahip bireyler yetiştirebilmektir. Bireylerin problem çözme, karar verme, yaratıcı ve eleştirel düşünme ile üstbiliş gibi becerileri kazanması eğitim-öğretim faaliyetlerinin diğer amaçlarındandır. Bu amaçlara eğitim ve öğretim kuram ve uygulamaları ile ulaşılabilmektedir. Bu faaliyetlerin temelinde yer alan en önemli araç ise eğitim/öğretim programlarıdır. Birey ve toplumun çağın gereklerine göre, istenen hedefler doğrultusunda yetiştirilmesi, yönlendirilmesi resmi ve örtük eğitim ve öğretim programları aracılığı ile yapılmaktadır. (Kalaycı ve Yıldırım, 2020, s.238-262).

Oliva ve Gordun (2018), programı bir plan, program, içerik ve öğrenme yaşantıları olarak tanımlarken Bobbitt (2017), ise programı çocuk ve gençlerin, yetişkin yaşamında yapılması gerekenleri yapabilme becerisini geliştirmek ve her açıdan yetişkin birer birey olabilmeleri için yapmaları gerekenlerin toplamı şeklinde ifade etmiştir. Başka bir ifade ile eğitim programı; gerçekleştirilecek öğrenmeler, öğrenme-öğretme strateji ve süreçleri, ders içerikleri ile öğrenmenin ne derece gerçekleştiğini kontrol etme amaçlı değerlendirme durumları ve programın uygulanmasına yönelik düzenlemeler bütünü olarak tanımlanabilmektedir

Öğretim programı, eğitim hedeflerine uygun olarak bireylere öncelikle uygulama ve öğrenme yoluyla kazanılan uzmanlaşmış bilgilere dayanan planlı bilgi ve beceriler sağlayan bir programdır. (Varış, 1996).

Programlar yaşanan dönemin ihtiyaçlarını karşılayabilmek ve çağın gereksinimlerine ayak uydurabilmek, eğer ihtiyaç görülüyorsa halihazırdaki programın eksikliklerini gidererek tamamlayabilmek için yeni gelişmeleri takip ederek mevcut programa yansıtılarak düzenlenir ya da gerek duyulması halinde program sil baştan yeniden yazılıp yenilenir. Türkçe öğretim programları da oluşan ihtiyaca göre bazı dönemler ya eksiklikleri giderilir ya da tamamen yenilenir (Durukan, 2013).

Eğitim sisteminin bütün aşama ve düzeyinde eğitim programları ve bunların ihtivasında öğretim programları yer alır. Türkçe dersi dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma temel dil becerileri ile dil bilgisinden oluşmaktadır. Bunların yanı sıra Türkçe dersi anlama, anlatma, yorumlama, sosyalleşme gibi yeteneklerin geliştirilmesini hedefler. Bahse konu olan temel dil becerileri ve dilbilgisi birbirleriyle etkileşim halinde oldukları için birbirlerinden ayrı düşünülemez. Türkçe öğretim programının esas amacı öğrencileri anadillerinin zenginliklerini keşsettirerek yukarıda bahsedilen beceri alanlarında erginlik seviyesine getirmektir (Doğan, 2016; Özbay & Özdemir, 2014; Temizyürek vd., 2016; Topbaş, 1998).

Eğitim kurumlarında dil öğretiminin gerçekleştirilmesinde en büyük görev Türkçe derslerine ve öğretmenlerine düşmektedir. Türkçe dersi, millî kültürü nesilden nesile iletilmesinde, nesiller arası ortak bağ kurmasında adeta bir köprü vazifesi üstlenmekle birlikte kültür aktarımının da en önemli unsurudur. Türkçe dersi, millî şuurun ve ana dilin korunmasında aktif bir görev alır. Türkçe dersinde başarılı olan öğrenciler anadillerini etkili bir biçimde kullanmalarının yanı sıra anlama-anlatma

becerilerinde de başarılı olurlar. Türkçe, bir amaç ve araç ders olarak okulda öğretimin temelini oluşturur (Demirel, 2015). Bundan dolayı Türkçe dersi temel dil becerileri hem akademik başarıyı hem de insanlar arası iletişim becerilerini etkilemektedir.

Türkçe dersi için 1924 yılında öğretim programı geliştirilmeye başlanmıştır. Daha sonra ise 1926 ile 1930 yıllarında “İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı” olarak geliştirilmiştir. Bu yılları takip eden 1936- 1948 ile 1968 yıllarında “İlkokul Türkçe Programı” adı altında yeniden düzenlenmiştir. 1981 senesinde “Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı”, 2005, 2009, 2015, 2017, 2018 ve 2019 yıllarında ise “Türkçe Dersi Öğretim Programı” olarak eksikler giderilip düzenlemeler yapılarak yerini almıştır (Kalaycı ve Yıldırım, 2020).

2.2.1. Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın Özel Amaçları

Türkçe dersi müfredatı, öğrencilerin ömür boyu kullanabilecekleri dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma gibi dil yeteneklerini ve zihinsel becerileri edinmeleri, bu becerileri kullanarak bireysel ve toplumsal açıdan kendilerini geliştirmelerini, etkili iletişim kurma becerileri edinmelerini amaçlar. Türkçe sevgisiyle, isteyerek okuma ve yazma alışkanlığı kazanmalarını sağlayacak biçimde bilgi, yetenek ve değerleri barındıran bütünlük üzerine inşa edilmiştir (Akçay ve Kardaş, 2019, s.6).

Türkçe Dersi Öğretim Programı; dil, bilgi ve becerilerinin geliştirilmesinin kişisel ve sosyal gelişimin ve diğer tüm alanlarda mesleki becerilerin kazanılmasının ön koşulu olarak kabul eder. Tematik olarak tasarlanan öğretim programında okuma ve yazma kazanımları metin içi, metin dışı ve metinler arası okuma yoluyla anlam yaratılmasına olanak sağlayacak şekilde yapılandırılmıştır.

Öğrencilerin gelişim düzeylerine dikkat edilerek dil bilgisi ve yazım kuralları ile ilgili kazanımlar gittikçe artan bir yoğunluk içinde ve aşamalı olarak yapılandırılmıştır. 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nda ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri doğrultusunda hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı şu şekilde ifade açıklanmıştır:

Türkçe dersi öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma ile ilgili dil becerilerini ve zihinsel becerileri kazanmaları, bu becerileri kullanarak kendilerini bireysel ve sosyal yönden geliştirmeleri, etkili iletişim kurmaları, Türkçe sevgisiyle, istek duyarak okuma ve yazma alışkanlığı edinmelerini sağlayacak şekilde bilgi, beceri ve değerleri

içeren bir bütünlük içinde yapılandırılmıştır. Türkçe Dersi Öğretim Programı; dil becerilerinin ve yeterliliklerinin geliştirilmesini, diğer tüm alanlarda öğrenme, kişisel ve sosyal gelişme ile mesleki becerileri edinmenin ön şartı olarak kabul etmektedir. Tematik yaklaşım esas alınarak hazırlanan öğretim programında okuma ve yazma kazanımları metin içi, metin dışı ve metinler arası okuma yoluyla anlam oluşturmayı sağlayacak şekilde yapılandırılmıştır. Birinci sınıftan sekizinci sınıfa kadar kazanımların yapısı ve hiyerarşisi, öğrencilerin temel dil becerilerinin yanı sıra üst düzey bilişsel becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak dil bilgisi ve yazım kuralları ile ilgili kazanımlar artan bir yoğunluk içinde ve aşamalı olarak yapılandırılmıştır (MEB, 2019, s. 8).

2.2.2. Türkçe Dersi Öğretim Programında Dil Bilgisi Öğretimi

Dil bilgisi öğretimi, belirli bir yapı içinde planlanmalıdır çünkü dil bilgisi, etkili iletişimin temelidir ve diğer beceri alanlarının gelişiminin de ön koşuludur. Bu nedenle, diğer öğrenme alanlarından ayrı bir şekilde ele alınmamalıdır. Okuma, dinleme, yazma ve konuşma becerilerinin geliştirilmesinde dil bilgisi alanının önemi oldukça büyüktür.

Öğretim programlarının evrimi, dil bilgisi bölümünün içeriği ve uygulama biçimlerinde sürekli değişikliklere neden olmuştur. 2005 öncesi programlarda, davranışçı yaklaşımın etkisiyle dil bilgisi, tamamen ezber odaklı bir sistem olarak kabul edilirdi. Ancak 2005 sonrasında, yapılandırmacı bir yaklaşımla birlikte, öğrencilerin dil bilgisi konularını ezberlemek yerine içselleştirmeleri hedeflenmiştir. Programlarda, dil bilgisinin diğer öğrenme alanlarını destekleyici bir rol oynadığı özellikle vurgulanmıştır. Dil bilgisi öğretimi, öğrencilere kavramları anlamaları için sezdirme yöntemiyle sunulmuştur.

Dil öğrenimi, doğrusal bir süreç olmadığından, dört temel dil becerisinin geliştirilmesinde tek bir öğretme yaklaşımının yeterli olmadığı kabul edilmelidir. Bu nedenle, farklı öğretim yöntemleri ve tekniklerinin dengeli bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Öğrenme-öğretme süreci planlanırken, öğrencilerin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurulmalıdır; hazır bulunuşluk düzeyleri, öğrenme stilleri, ihtiyaçları ve sosyokültürel arka planları gibi faktörler dikkate alınmalıdır. Kullanılan öğretim yaklaşımları ve öğrenme etkinlikleri, öğrencilerin önceki bilgilerini güçlendirmeli,

hatalı öğrenmeleri düzeltmeli, ilgilerini çekmeli ve sınıf içinde ve dışında anlamlı uygulamalar yapmaları için teşvik etmelidir (MEB, 2019).

2.2.3. Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Dil Bilgisi Kazanımları

Derslerde kullanılan kitaplar içerik olarak karşılaştırılırken 2019 TDÖP’de yer alan dil bilgisi kazanımları temel alınacaktır.

Tablo 2.1: Beşinci Sınıflar Dil Bilgisi Kazanımları

T.5.3.10. Kökleri ve ekleri ayırt eder
T.5.3.11. Yapım ekinin işlevlerini açıklar
T.5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır
T.5.4.8. Sayıları doğru yazar.
T.5.4.11. Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır

Kaynak: (MEB, 2019).

Tablo 2.2: Altıncı Sınıf Dil Bilgisi Kazanımları

T.6.3.7. Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder
T.6.3.8. İsim ve sıfatların metnin anlamına olan katkısını açıklar.
T.6.3.9. İsim ve sıfat tamlamalarının metnin anlamına olan katkısını açıklar.
T.6.3.10. Edat, bağlaç ve ünlemlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar.
T.6.3.11. Basit, türemiş ve birleşik kelimeleri ayırt eder.
T.6.3.12. Zamirlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar

Kaynak: (MEB, 2019).

Tablo 2.3: Yedinci Sınıf Dil Bilgisi Kazanımları

T.7.3.9. Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.
T.7.3.10. Basit, türemiş ve birleşik fiilleri ayırt eder.
T.7.3.11. Zarfların metnin anlamına olan katkısını açıklar.
T.7.3.12. Fiillerin anlam özelliklerini fark eder.
T.7.3.13. Anlatım bozukluklarını tespit eder.
T.7.4.13. Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır.
T.7.4.16. Yazdıklarını düzenler.

Kaynak: (MEB, 2019).

Tablo 2.4: Sekizinci Sınıf Dil Bilgisi Kazanımları

T.8.3.8. Metindeki anlatım bozukluklarını belirler.
T.8.3.9. Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar
T.8.4.16. Yazdıklarını düzenler.
T.8.4.18. Cümlelerin öğelerini ayırt eder.
T.8.4.19. Cümle türlerini tanıır.
T.8.4.20. Fiillerin çatı özelliklerinin anlama olan katkısını kavrar.

Kaynak: (MEB,2019)

2.3. Ders Kitapları

Ders kitapları, eğitim sürecinde öğrenciye ve öğretmene rehberlik eden ve öğretimin hedeflerine ulaşılmasına yardımcı olan en önemli materyallerden biridir. Hem öğrencileri hem de öğretmenleri belirlenen öğretim amaçları doğrultusunda yönlendirir ve bilgiye erişimi kolaylaştırır (Yılmaz & Korkmaz, 2017). Ders kitapları öğretim programlarında yer alan kazanımların öğrencilere verilmesini takip etmeye, öğrencilerin ders kitabında yer alan konuları tekrar etmesine fayda sağlar (Keleş, 2001).

Ders kitapları, ders içeriğini düzenli ve doğru bir şekilde sunarak öğrencilerin kendi başlarına öğrenmelerini desteklemek için tasarlanmış önemli araçlardır.

Eğitim ve öğretim süreçlerinin ayrılmaz bir parçası olan ders kitapları, uzun yıllardır varlığını sürdüren temel araçlardan biridir. Bu kitaplar, eğitim programlarının hedeflerini ve başarıları içeren kılavuzlardır; öğretmenler için ders içi faaliyetleri planlama konusunda rehberlik ederken, öğrenciler için görsel bir öğrenme aracı ve öğretim materyali sağlarlar. Ayrıca, öğretim sürecinin vazgeçilmez yazılı ve basılı araçlarıdır (A. Delice vd., 2009)

Türkçe ders kitapları, ana dilin kurallarını hem teorik hem de pratik olarak gösteren önemli materyallerdir. Öğrenciler, dilin kurallarını öğrenirken ders kitapları aracılığıyla bu kuralların uygulama biçimlerini de keşfederler. Bu sayede, tematik ve bütüncül bir anlayışla dil becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlarlar (Kılıç ve Seven, 2012).

Türkçe dersinin işlenişinde metinler önemli bir rol oynar; metinler, öğrencilere temel becerileri kazandırmak için bağlamından yola çıkılarak kullanılır. Ders sırasında temel materyal genellikle Türkçe ders kitaplarıdır ve dersin içeriğine yönelik olarak en etkili materyal olarak kabul edilebilirler (Küçükahmet, 2004).

Ders kitaplarının özellikleri Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliğine (MEB, 2021) göre belirlenmiştir. Bu özellikler aşağıda verilmiştir:

- *Anayasa ve kanunlara aykırı hususları içermez.*
- *Bilimsel hata içermez.*
- *Temel insan hak ve özgürlüklerini destekleyen ve her türlü ayrımcılığı reddeden bir yaklaşım sunar.*
- *Reklam niteliğinde ögeler içermez.*
- *Eğitim ve öğretim programının amaçladığı kazanımları kapsar.*

- *Görsel tasarım ve içerik tasarımı, öğrenmeyi destekleyecek nitelikte ve öğrencilerin gelişim özellikleri dikkate alınarak yapılır. (MEB, 2021).*

2.3.1. Öğretim Programında Ders Kitaplarının Yeri

Ders kitapları, öğretim programlarının uygulanması sürecinde içeriğin somut bir yansımasıdır. Başlangıçta sadece bilgiyi içeren ders kitapları, kalıcı ve temelci bir bakış açısıyla hazırlanmıştı. Bu nedenle, öğrencilerin gelişimsel özellikleri, ihtiyaçları veya bireysel farklılıkları ile öğretim ortamının özellikleri pek dikkate alınmamıştı ve pedagojik niteliklerden uzaktı. Ancak, 2000 yılından itibaren programlarda yaşanan değişim süreciyle birlikte, özellikle 2004 yılından sonra Türkçe öğretim programlarındaki yaklaşım ve felsefenin değişmesiyle birlikte, dil becerilerinin farklı şekillerde programlarda yer alması gerekliliği düşünülmüştür (Payza, 2015).

Eski programlarda genellikle bilgi yükü ağırdı ve dil becerileri ayrı bir ders olarak öğretiliyordu. Ancak, yeni programlarla birlikte, dil becerileri birbiriyle ilişkilendirilmiş bir şekilde aynı ders içinde öğretilmeye başlandı. Bu nedenle, kazanımların doğrudan ders öğretimi yoluyla değil, yapılandırmacı bir yaklaşımla etkinlikler aracılığıyla kazandırılması benimsenmiştir (Aytaş, 2006)

Dersin bu şekilde düzenlenmesinin amacı, öğrenilen her bilginin diğer bilgilerle ilişkilendirilmesi ve bu bilgilerin faydasının anlaşılmasıyla bütünsel bir bakış açısının kazanılmasıdır. Yeni programlar kapsamında, aynı tema etrafında farklı metinlerle karşılaşmak mümkündür ve bu durum öğrencilerin çok yönlü gelişimine katkı sağlar.

Bu nedenle, yeni programlara uygun olarak hazırlanan ders kitaplarındaki metinler sadece bilgi aktarmakla kalmaz, aynı zamanda öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırır, onları motive eder, yönlendirir ve sınıf içi etkinliklere katılımı teşvik eder. (Kırkkılıç ve Akyol, 2007)

2.3.2. Ders Kitaplarının Önemi

Öğretim sürecinin önemli bir aracı olan ders kitapları, öğretmenler ve öğrenciler için rehber niteliğindedir. İçerdiği bilgilerin yanı sıra yönlendirici özellikleriyle de öğrenme sürecinin belirgin bir parçasıdır. Bu nedenle, ders kitapları uzun bir süredir öğretim programının somut bir yansıması olarak rolünü ve önemini sürdürmektedir (Kılıç ve Seven, 2012).

Ders kitaplarının eğitim sistemindeki önemi her zaman vurgulanmıştır. Tarihten günümüze kadar, ders kitaplarının değeri ve özenle korunması gerektiği hemen her kültürde önemli bir konudur. Ders kitapları, geleneksel değerlerin yanı sıra modern kılavuzluk rolleriyle de önemli bir yer işgal ederler. Günümüzde her eğitim sisteminde aktif olarak kullanılan bir araç olan ders kitapları, eğitim ve öğretimin sistematik olarak yürütülmesine katkıda bulunur (Özmen, 2006).

Günümüz program anlayışına göre, ders kitaplarının pedagojik nitelikleri artmakta ve öğretmen ile öğrenciye rehberlik etme rolü daha da önem kazanmaktadır. Bu rol, özellikle 2004 yılından başlayarak gelişen ve günümüzde yeni programlarda da devam eden yapılandırmacı, bütüncül ve tematik bakış açısıyla belirginleşmektedir. Bu yaklaşım, özellikle Türkçe ders kitaplarının dil becerilerini geliştirmeye odaklanarak önemli bir araç olduğunu göstermektedir (Kılıç ve Seven, 2012)

2.3.3. Türkçe Eğitiminde Metinlerin Önemi

Metinler, çeşitli düşünce ve duyguların farklı biçimlerde ifade edilerek düzenlendiği yapılar olarak tanımlanır. Bu yapılar, anlamın akışına uygun bir şekilde düzenlenirler, tesadüfi bir sıralama yerine mantıklı bir düzenlemeyi yansıtır. Metin oluşturulurken, dilin tüm unsurları -eslerden paragraflara kadar- kullanılır, ancak bunlar belirli bir plan ve dilbilgisi kurallarına uygun olarak yerleştirilir. Bu sayede, ardışık kelimeler, cümleler, paragraflar ve görseller içeren anlamlı yapılar meydana gelir. "Metin" kelimesi, Fransızca kökenli olan "texte" kelimesinden gelir, bu kelime "dokuma" veya "örme" anlamına gelir. Türkçedeki "tekstil" gibi, metin de dil ile örülmüş anlamlı bir deseni ve bütünü ifade eder. Bu desen içinde cümleler, bu bütünün en küçük anlamlı birimleridir ve cümlelerin anlamlı bir bağlamda sıralanmasıyla paragraflar oluşturulur. Paragraflar, düşünce birimlerini temsil eder ve bir düşünceden diğerine geçişlerde dil, düşünce ve anlam tutarlılığı sağlar. Paragrafların birleşmesiyle de metinler (makaleler, yazılar, söyleşiler, denemeler, hikayeler, romanlar vb.) oluşturulur. Her metnin kendine özgü bir ana fikri vardır ve kısacası metinler, duygu, düşünce, istek veya olayları ifade etmek için kullanılan araçlardır (Güneş, 2013b).

Metin seçimi, bireyin zihinsel ve dil gelişimi, yaş, seviye ve ihtiyaçlarını dikkate alarak titizlikle yapılmalıdır. Çocukların duygusal ve algısal gelişimleri yaşlarına bağlı olarak değişiklik gösterirken, aynı yaş grubundaki çocuklar arasında bile önemli farklılıklar olabilir. Bu nedenle, seçilecek metinlerin konusu, türü, dili ve uzunluğu

özenle belirlenmelidir. Özellikle eğitim ve dil öğretimi alanında, metinler en temel araçlardır ve öğretmenlerin en büyük yardımcılarıdır. Bu önemli araçların çocuğun gelişim seviyesine uygunluğu, kullanılan materyalin içeriğinin titizlikle incelenmesi gerekliliğini ortaya koyar. Çocuğun gelişim düzeyine uygun metinler seçilirken, edebi eserlerin önemi göz ardı edilmemelidir; basit bilgi veren metinlerden ziyade, edebi nitelikler taşıyan ancak çocuğun anlayabileceği düzeyde olanlar tercih edilmelidir. Çocuğun ilgisini çekmeyen, gelişim düzeyine uygun olmayan ve kendi kültürel bağlamını yansıtmayan metinler, dil öğretimi ve kişilik gelişimi açısından olumsuz etkiler yaratabilir (Özden, 2012).

Türkçe eğitiminde, en temel kaynak metinlerdir. Bu metinler, öncelikle çocukların beklentilerini karşılamalı, onların seviyesine uygun olmalı ve toplumsal değerleri aktarmada önemli bir araç olarak işlev görmelidir.

Türkçe dersi öğretim programında (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Türkçe ders kitabına alınacak metinlerin özellikleri şu şekilde sıralanmıştır:

- *Eğitim kitapları, tanınmış yazarların ve önemli eserlerin yer aldığı, edebi ve kültürel değeri yüksek metinlere sahip olmalıdır. Ayrıca kitaplara Balkan Türkleri ve Türk Cumhuriyetlerinin edebiyatından eserlere de yer almalıdır.*
- *Belirlenen metinler, yazarın eserlerinden doğrudan alınmalıdır; ikincil aktarımlara yer verilmemelidir.*
- *Ders kitaplarında, "Bu kitap için özel olarak yazılmıştır" ifadesinin yer aldığı metinler olmamalıdır. Sadece ilkokul 1. sınıflarda okutulan ders kitaplarında, kitabın yazarı tarafından kaleme alınan en çok iki metin bulunabilir.*
- *Aynı yayınevi tarafından basılan kitaplarda bir sınıf seviyesi için özel olarak belirlenen metinler, diğer sınıf seviyelerinde bulunmamalıdır.*
- *Öğrencilerin duygu dünyasını düşünce yapısını geliştirmek hedefiyle, ders kitaplarında aynı şair ya da yazarlardan (serbest okuma metinleri hariç, ders kitabı yazarları da dahil olmak üzere) en çok iki metne yer verilmelidir.*
- *Dünya edebiyatından alınan metinler, doğru ve kaliteli tercümelerden seçilmelidir.*
- *Ders kitaplarında temaları destekleyen, estetik ve edebi değeri olan serbest okuma metinleri kullanılmalıdır.*

- Uzun romanlar, hikâyeler, tiyatrolar, destanlar ve benzeri eserlerden alıntılar yapılırken, eserin bağlamını anlayabilmek için seçilen metnin başlangıcına kadar olan bölümün kısa bir özeti sunulmalıdır. Ayrıca, seçilen metnin eserin hangi kısmından alındığını belirlemek için kısa bir açıklama eklenmelidir.
- Metinlerde eğitim açısından uygunsuz olan (argo ve küfür, olumsuz örnek teşkil edebilecek davranışlar, cinsellik, şiddet vb. içeren unsurlar), metin bütünlüğü bozulmadan çıkarılmalıdır
- Yazarın dil kullanımı veya dönemin Türkçe yazım özelliklerinden kaynaklanan yazım farklılıkları hata olarak kabul edilmez ve düzeltme yapılmaz. Metin içinde bulunan bu tür dönemsel farklılıklar hakkında açıklamalar dipnotlar şeklinde verilmelidir. Ayrıca bu hususlar, öğretim amaçları doğrultusunda kullanılabilir.
- Ders kitabının yazarları, ders kitabında kendi yazdıkları gazete haberleri, reklamlar, dilekçeler, tutanaklar, özgeçmişler, bloglar ve sosyal medya uygulamalarındaki metinleri de kullanabilirler. Ancak, bu uygulama 3 ve 5. maddelerdeki açıklamaların dışında değerlendirilir.
- Metinlerde, temaya ve öğrenme hedeflerine uygun olarak metin bütünlüğünü ve tutarlılığını koruyarak bazı bölümleri çıkarılabilir. Çıkarılan bölümler parantez içinde üç nokta kullanarak belirtilmelidir
- Metinlerin içinde bulunan bazı bağımsız fakat kendi içinde bütünlüğü olan anılar, fıkralar, anekdotlar vb. kısımlar metin olarak seçilebilir.
- Yazar ve şairlerin biyografileri hazırlanırken sadece edebi yönleri vurgulanmalıdır (MEB, 2019).

2.3.4. Kullanılacak Ders Kitaplarının Seçimi

Ders kitaplarının eğitim ve öğretim sürecinde önemli bir role sahip olması, bu kitapların belirli ölçülere ve niteliklere sahip olmasını ve bunun belirli bir kurum tarafından denetlenmesini gerektirir. Bu sebeple, ders kitaplarının seçilmesi ve niteliklerinin belirlenmesi uzun zamandan beri Millî Eğitim Bakanlığı'nın sorumluluğundadır. Bakanlık, bu görevi 1739 sayılı Temel Eğitim Kanunu'nun 53. maddesi doğrultusunda yerine getirir. Bu görevler arasında kitapların hazırlanması, kriterlerinin belirlenmesi, fiyat ve biçiminin tayini, kullanım süresinin ve yenilenme zamanının belirlenmesi bulunmaktadır. Bakanlık, ders kitaplarının hazırlanması, basımı, yayınlanması ve dağıtımıyla ilgilenirken, çeşitli kaynaklardan elde edilmesine de olanak

tanyarak kitapların zenginlik ve tercihlere uygunluk sağlanmasını amaçlar. Bu nedenle, ders kitapları halen 29-05-1995 tarihli ve 22297 sayılı Resmî Gazete 'de yayınlanan yönetmeliğe göre temin edilebilmektedir (TTKB, 2021).

2.3.5. Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Taşınması Gereken Nitelikler

Ders kitaplarında yer alan metinlerin sadece tür açısından seçilmesi, önemli problemlere yol açabilir. Bu yüzden metinler, pedagojik bir bakış açısıyla değerlendirilmelidir. Sözcük dağarcığı, cümle yapıları, konuları ve hedef kitlenin yaşadığı coğrafya gibi faktörlerin yanı sıra, hedef kitlenin yaş grubu da dikkate alınmalıdır. Öğrenciler belirli sınıflarda kendilerine özgü yaş gruplarına ait zihinsel gelişim özellikleri, duygu ve düşünce biçimleri geliştirirler. Fizyolojik, dil, ahlaki ve duygusal gelişimleri her yaş grubunda farklılık gösterebilir (Topbas, 2005).

Metinlerdeki kelimelerin ve ifade tarzlarının, öğrencilerin günlük hayatta kullanabileceği şekilde olması önemlidir. Hikâye anlatıcı ya da bilgi verici metinler olsun, ders kitaplarında bulunan metinler genellikle her öğrenciye benzer kazanımlar sağlamalı ve benzer öğretici niteliklere sahip olmalıdır. Bilgi, öğrenciye sadece ansiklopedik bir biçimde sunulmak yerine, öğrenciyle etkileşim kurabilen, onun gelişim özelliklerine hitap edebilen ve gerektiğinde ek açıklamalar, atasözleri, deyimler ve vecizelerle zenginleştirilmiş daha canlı yapılar içermelidir. Türkçe dil becerileri, sıralı bir şekilde edinilen beceriler değildir. Ayrıca, Türkçe dersi sadece kendi alanındaki kazanımları hedeflemez. Bu ders, okuma, anlama, konuşma ve yazma becerilerini diğer tüm dersler için içerir. Ayrıca, değerler eğitimi teması da göz önüne alındığında, metinlerin bütünsel bir öğretici niteliği ortaya çıkar. Bu nedenle, öğrencilerin ders kitaplarına olan ilgisi ile öğrenme başarıları arasında bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir (Kılıç, 2005).

Türkçe dersinin temel amaçlarından biri, doğru ve anlaşılır bir dil yeteneği geliştirmektir. Bireyin sosyal alanda kendini ifade etme ve toplum içinde diğer bireylerle sağlıklı iletişim kurabilmesi, etkili bir anadil eğitimiyle mümkündür. Metinler, adeta hazır konuşmalar gibidir; ne kadar düzgün, etkileyici ve dil kurallarına uygunsa, öğrenci o kadar etkili bir dil becerisi kazanır. Bu nedenle, metinlerin öncelikle açık ve anlaşılır bir cümle yapısına ve anlatım biçimine sahip olması gerekir. Ayrıca, dil bilgisi kuralları açısından da hatasız olmaları önemlidir (Payza, 2015).

Her metin, içerdği bilginin anlaşılabilirliği ölçüsünde değer kazanır. Açık ve anlaşılır bir dilin kullanılması, bir yandan metnin okunabilirliğini artırırken, diğer yandan okuma becerilerini bir zevk ve alışkanlık haline getirir. Dil ve anlatım bozuklukları, metnin konusunu anlaşılabilir hale getirirken, okuma ve düşünme becerilerinin yanlış gelişmesine yol açabilir. Yazıdaki üslup ve metin türü tercihleri, sadece bir tür farklılık değil, aynı zamanda anlatımın zenginliğini, söz dağarcığının genişliğini ve ifade ederken duyulan zevki oluşturur (R. Özmen, 2001).

2.3.6. Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metin Türleri

Duygu ve düşüncelerin ifade edildiği metinler, dilin özgün ürünleri ve iletişim araçlarıdır. Her cümle rastgele bir araya gelmez; her biri bağlamları içinde anlam kazanır ve bütünü oluşturur. Metinler, tutarlılık ve bağlantı kurma ölçütleriyle düşünceleri anlamlı bir şekilde ifade eden sözlü ya da yazılı dil örnekleridir (Onursal, 2003).

Bir metnin taşıması gereken yapısal ve içerik özellikleri şunlardır:

- *Okumaya konu bir yazıyı oluşturan ses, kelime, cümle ve birbirini izleyen cümleler topluluğuyla ilgili dil düzenlemeleridir,*
- *Anlamı zengindir ve dil birliği vardır,*
- *Anlam bütünlüğü oluşturan metin parçacıklarının toplamıdır,*
- *Cümlelerden oluşmayıp, onlarla şifrelendirilen, yoğun, karmaşık bir anlam ünitesidir,*
- *Yazar tarafından bilinçli olarak yapılan bir dil düzenlemesidir* (Erkul, 2004, s. 80).

Metinler, edebi niteliklerine göre çeşitli türlere ayrılır. Anı, roman, şiir, hikâye, tiyatro, makale ve fıkra gibi metin türleri zaman içinde gelişmiştir. Bu edebi türler, yapısal özellikleri ve içerikleri temelinde belirli kategorilere ayrılabilir. Sınıflandırmalar, benzer özelliklere ve içerik analizlerine dayanarak yapılır. Düşünce türleri, anlatım türleri ve yazı türleri olmak üzere üç ana kategoriye ayrılabilirler (Hatipoğlu, 2000).

2.4. Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Gelişim Özellikleri

Her öğrenci benzersizdir ve kendi özgün nitelikleri vardır. Bu özgün nitelikler, öğrencilerin öğrenme süreçlerini, anlama kapasitelerini ve akademik başarılarını etkiler. Ericson (Ericson, 1984), çocukları psiko-sosyal gelişim dönemlerini sınıflandırarak bu

gelişim özelliklerini tanımlamıştır. Bu sınıflama, çocukların gelişim özellikleri hakkında genel bir anlayış sağlar ve ders kitaplarının hazırlık sürecinde önemli bir rol oynar. Öğrencilerin bilişsel gelişimi ve soyut-somut algı kapasiteleri, ders kitaplarının içeriğini belirlemede dikkate alınır. Ericson'a göre, ortaokul öğrencileri, yani 11-17 yaş arası çocuklar, kimlik oluşturma aşamasındadır ve farklı cinsiyetlerden kişilere, kahramanlara, dini meselelere, öğretilere ve ideolojilere ilgi gösterirler.

Bilişsel yaklaşıma göre, insan zihni bilgiyi alır, işler, depolar ve kullanır. Bilişsel süreçler, algılama, dikkat, hafıza, dil kullanımı, problem çözme, ve karar verme gibi çeşitli zihinsel etkinlikleri içerir (Elman vd., 1996).

Bilişsel gelişim, bebeklikten itibaren dünyayı anlama ve algılama amacıyla gerçekleşen zihinsel süreç ve etkinliklerin ilerlemesini ifade eder. Piaget'e göre, gelişim çevre ve kalıtımın etkileşimlerinin sonucudur. Piaget, kuramını yaşantı, uyumlanma ve olgunlaşma gibi temel ilkeler etrafında geliştirmiştir (Şişman, 2017).

Bilişsel gelişim dönemini (Piaget, 1972) dört ana başlıkta toplamıştır. Bunlar;

- 0-2 yaş arası duyuşal-motor dönemi
- 2-7 yaş arası işlem öncesi dönem
- 7-11 yaş arası somut işlemler dönemi
- 12-18 yaş arası soyut işlemler dönemi

Sekizinci sınıf öğrencileri, soyut işlemler dönemi olarak bilinen bir döneme aittirler. Bu dönemde, ergenlik çağına gelmiş olmalarıyla birlikte olayları çeşitli perspektiflerden değerlendirip soyut düşünceler geliştirebilirler. Karşılaştıkları problemleri somut ve soyut açılardan analiz edebilir, problemler arasındaki ilişkileri kurabilirler. Ayrıca, hipotezler oluşturup bu hipotezleri test ederek sorunlara çözüm üretmeye çalışırlar.

Ergenlik dönemindeki bilişsel gelişim oldukça karmaşık bir süreçtir. Son araştırmalar, ergen beyinlerinin hala beyin hücresi üretmeye devam ettiğini ve kullanılmayan bağlantıları aktif olarak kesebildiklerini göstermektedir. Manyetik rezonans görüntüleme çalışmaları, çevresel uyarılarla aktive olan farklı beyin bölgelerini ve farklı zihinsel görevler için hangi bölgelerin hareketlendiğini göstermektedir. Eskiden bilişsel gelişimin en yüksek seviyede olduğu ve soyut düşünme, eleştirel düşünme, problem çözme, sosyal beceriler, ahlaki muhakeme, empati ve dürtü kontrolünün ergenliğin son döneminde düzenli ve belirgin bir şekilde gerçekleştiği düşünülüyordu (Flannery, 2006).

2.5. Türkiye Türkçesi Kelime Grupları

Dilin kökenlerinden biri olan kelimeler, temelde anlamı oluşturan unsurlardan biridir. Tek başlarına kullanıldıklarında anlamlı parçalar oluştururlar, ancak bir düşünceyi, bir kavramı veya bir eylemi tam olarak ifade etmek için tek başlarına yetersiz kalabilirler. Bu eksikliği gidermek için insanlar, kelime gruplarını kullanmayı ve düşüncelerini tam olarak yansıtan kelime gruplarını oluşturmayı tercih etmişlerdir. Bu nedenle, kelime grupları, iletilmek istenen mesajı tam olarak ifade etme yeteneği sağlar.

Kelimeler, yalnız başlarına sadece bazı nesneleri, olayları, durumları ve kavramları ifade ederler. Ancak duygu, düşünce ve durumları tam olarak aktarmak için tek başlarına yetersiz kalırlar. Duygu ve düşüncelerimizi tam olarak ifade etmek için kelimeleri belirli bir düzen ve kural çerçevesinde bir araya getirmemiz gerekir. Kelimelerin anlam kazanabilmesi için cümle içinde anlamlı bir bağlam oluşturması önemlidir. Nesnelerin, hareketlerin ve kavramların farklı özelliklerini daha kapsamlı bir şekilde ifade etmek için kelimelerin bir araya geldiği gruplar tek bir öge olarak kullanılır. Söz dizimi içinde geniş bir yer kaplayan kelime grupları üzerinde birçok araştırma yapılmış ve araştırmacıların farklı görüşleri literatüre yansımıştır. Ancak, çoğunlukla benzer fikirler görülmektedir. Bu bölümde, araştırmacıların kelime gruplarına ilişkin tanımları, açıklamaları ve oluşturdukları alt başlıklara odaklanacağız.

Kelime grubu, belirli kurallar çerçevesinde yan yana dizilmiş kelimelerden oluşan ve bir varlığı, bir kavramı, bir niteliği, bir durumu veya bir hareketi ifade etmek, vurgulamak ve açıklamak için kullanılan, önyargısız bir dil birimidir (Karahana, 2020 s. 39).

Kelime grubu, birden fazla kelimeyi içeren, yapı ve anlam bakımından bütünlük taşıyan, dilde bir bütün olarak ele alınan bir dil birliğidir. Kelime grubu oluşturulurken belirli kurallara uyularak kelime düzenlenir. Bu düzenleme sayesinde kelime grubu yapısında bir bütünlük sağlanır, özellikle anlam açısından dikkat çeker. Kelime grubu, genellikle tek bir nesneyi veya eylemi birlikte ifade eden kelimelerin bir araya gelmesiyle oluşur. Kelime grubunun kullanımında da bu bütünlük kendini gösterir; kelime grubu, diğer kelimeler ve kelime gruplarıyla ilişki kurar ve cümlelerde bütün olarak yer alır. Ayrıca, tek bir kelime gibi çekime tabi tutulur ve sonraki işlem ekleri bütün grubu kapsar (Ergin, 2013, s. 374).

Kimi araştırmacılar ise farklı isimlendirmeler vererek kelime gruplarını açıklamışlardır.

Karaağaç (2021), ‘‘söz öbeği’’ şeklinde tanımlayarak cümle oluşturmeyen, kısa sözcük dizileri olarak tanımlanır. Birden çok sözden oluşurlar. Tüm dillerde, söz dizimi, varlıkların nitelendirildiği söz öbekleriyle yapılan ve varlıkların yapılmasını veya olmalarını belirten cümlelerden oluşur. Başka bir deyişle, söz öbeği, bir varlığın nitelendiği yapıdır. Söz öbekleri, bir varlığı, bir niteliği, bir durumu veya bir hareketi ifade etmek için belirli kurallar çerçevesinde yan yana gelen sözcüklerin topluluğudur şeklinde ifade etmiştir.

Yargısız anlatımlar, en az iki sözcüğün çeşitli ilişki ve nedenlerle yan yana dizilmesinden oluşan birimlerdir. Bu birimler, herhangi bir yargı bildirmeyen veya kalıplaşmamış sözcüklerden oluşan tamlamalar ya da kalıplaşmış sözcüklerden oluşan birleşik sözcükler, deyimler veya ikilemelerdir (Hatipoğlu, 1972).

Kelime grupları, bir cümle içinde kavramlar arasında ilişki kurmak için belirli kurallarla yan yana getirilen ve yapı ve anlam açısından bütünlük taşıyan kelimeler topluluğudur. Bu nedenle, bir cümle içinde tek bir nesne veya hareketi temsil edebilirler ve genellikle herhangi bir yargı içermezler. Kelime grupları, bazıları kalıplaşmış olanlar da dahil olmak üzere, belirli bir düzenle kullanılan ve cümle içinde bir bütün olarak yer alan yargısız ifade birimleridir (Aktan, 2016).

Kelime grupları, çeşitli faktörlerin etkisiyle bir araya gelen birden fazla kelimenin bir bütün oluşturmasıyla ortaya çıkar. Kelime gruplarının en önemli işlevi, tek bir kelime gibi davranabilmesidir; çünkü kelime grupları, cümle içinde bir blok, bir unsur olarak işlev görürler. Kelime grupları olmadan cümlenin analizi zor olabilir. Cümlenin anlamını anlayabilmek için kelime gruplarını anlamak önemlidir (Beserek, 1991).

Kelimelerin hem şekil hem de mantık açısından bir bütün oluşturduğu her topluluğa, kelime grubu adını veriyoruz. Bir kelime grubu, mantık bakımından genellikle bir anlamı içerir. Morfoloji yani şekil bakımından ise, genellikle bir tek kelime gibi görünebilir (Deny, 1941)

Karahan’a (2020) göre kelime gruplarının özellikleri şu şekildedir:

- *Kelime grupları yargısız dil birlikleridir*

- Kelime grupları, cümle ve diğer kelime grupları içinde, tek kelime gibi; isim, sıfat, zarf ve fiil görevi yapar
- Kelimelerin grup içindeki sıralanışı kurallıdır. Görev bakımından birbirine denk olmayan unsurların bulunduğu bir kelime grubunda ana unsur, genellikle grubun sonundadır.
- Kelime gruplarında unsurların sırası, özellikle konuşma ve şiir dilinde değişebilir.
- Kelime gruplarının diğer kelime ve kelime gruplarıyla ilişkisi grubun sonundaki hâl ekleriyle sağlanır. Hâl eki, bağlandığı kelimeye değil, o kelime grubuna aittir.
- Fiile dayalı sıfat-fiil, isim-fiil, ve zarf-fiil gruplarında fiilin anlamı, cümlede olduğu gibi özne, nesne, yer tamlayıcısı ve zarf adı verilen öğelerle tamamlanır. Ancak bu gruplar yargı bildirmediği için cümle değildir
- İkiden fazla kelimeli kelime gruplarında iç içe geçmiş, birbirini tamamlayan başka kelime grupları da bulunur
- Kelime gruplarının vurgusu grubun yapısına göre değişir. Vurgu, başta, sonda veya sondan bir önceki kelime üzerinde olabilir. Bazı gruplarda, bütün unsurların vurgusu aynıdır (Karahana, 2020).

Karaağaç'a (2020) göre kelime gruplarının özellikleri şu şekildedir:

- Diğer dil birimleri olan sözler ve cümleler gibi, söz öbekleri de birer adlandırmadır. Söz öbekleri, tek söz ile karşılanamayan veya daha belirgin hale gelmesi istenen varlık, kavram, nitelik, durum ve hareketleri karşılarlar: ipek böceği, fotoğraf makinesi, telefon etmek, kör olmak gibi varlık ve hareket isimlerinin dilimizde tek sözlük karşılıkları yoktur.
- Söz öbeği, en az iki asıl biçim biriminin, anlamlı sözün, asıl-bağlı, niteleyen-nitelenen, tamlayan-tamlanan ilişkisiyle oluşturdukları birliktir.
- Söz öbeğinin öğeleri, ihtiyaca göre değişebilirler veya yer değiştirebilirler. Söz öbeğinin dil bilgilik yapısı bu değişiklikten etkilenmez. Söz, birleşik söz, deyim ve atasözleri, daha önceden yapılmış hazır duran sözlük birimleri olarak, bir bütün oluştururlar ne öğeleri ne de öğelerinin yerleri değiştirilebilir. Bu yüzden, kalıp birimler de yapıca söz öbeği veya cümle olmalarına rağmen, genelleşerek nedensizleştikleri için tek bir söz muamelesi sözlük birimleridir.
- Sözler, varlıkları, durumları, belirtileri, hareketleri vb. tek başlarına adlandırırken, söz öbekleri bunları birbirleriyle ilişki içinde adlandırır

- Söz öbeğinin ögeleri arasında niteleyen-nitelenen, tamlayan-tamlanan, nesneleyennesnelenen, zarflayan-zarflanan, gibi söz dizimlik ilişkiler söz konusudur; ancak kalıp yapılar halindeki birleşik sözlerde, deyim ve atasözlerinde bu ilişkiler silinmiştir
- Söz öbeği, hazır söz birliği olmayıp, dilin söz dizimi kurallarının kılavuzluğunda konuşma sırasında oluşturulan serbest, değişken ve bireysel yapılardır. Bu yapılardaki sözler, başka sözlerle değiştirilebildiği için çekimlik ve bağımsız söz öbekleri olarak da nitelendirilirler
- Söz öbeğinin anlamı, kendisini oluşturan ögelerin birlikteliğinden doğar; birleşik söz, deyim ve atasözleri bir bütün olarak, tek bir söz gibi algılanırlar; ancak bir bütün olarak anlam taşırlar
- Söz öbeklerinden bağlama öbekleri ayrı bir yere sahiptirler. Bağlama öbekleri, bağlama edatları ile birbirine bağlanmış, iki veya daha fazla isim ögesinin meydana getirdiği söz öbekleridir. Sıralayıcı bağlama öbeklerinde ögeler, asıl ve yardımcı olarak ayrılmaz. Ögeler denk olarak birbirine bağlanır. Birkaç sözün sıralanmasıyla kurulan sıralayıcı bağlama yapısındaki sözlerden biri söylenmeyebilir; bu, sıralayıcı bağlama öbeğinin dağılmasına yol açmaz. Açıklayıcı bağlama edatları ise, öncesine veya sonrasına geldikleri söz, söz öbeği ve cümleleri, kendilerinden önceki veya sonraki söz, söz öbeği ve cümlelere bağlayan ögelerdir; cümle değil, metin edatı oldukları için, cümleler arası birimler oldukları için metin içinde, fakat cümle dışında kalan ögelerdir
- Söz öbeklerinden özel ad öbekleri ayrı bir yere sahiptir. Dil birimlerinin anlamsız kullanımları olan özel ad öbeklerinde, herhangi bir tamlayan-tamlanan, asıl-bağlı, öge ilişkisi yer almaz. Dil ve düşünce dünyasında bir bütün olarak ve yalnızca ses yapılarıyla algılanırlar
- Söz öbeklerinin diğer söz ve söz öbekleriyle ilişkisi, öbeğin sonundaki çekim ekleri ve edatlarıyla sağlanır. Çekim eki ve edatı bağlandığı söze değil, o söz öbeğinin bütününe aittir: Sıradan insan olmanın erdemine inanmak, güzel insan olmamızın başlangıç noktasıdır
- Söz öbeklerinin içinde, iç içe geçmiş, birbirini tamamlayan başka söz öbekleri bulunabilir: Küçük odadaki mumun soluk ışığı
- Söz öbeklerinin vurgusu, öbeğin yapısına göre başta, sonda veya sondan bir önceki sözün üzerindedir. Bazı öbeklerde, bütün ögelerin vurgusu aynıdır (Karaağaç, 2021).

Özkan ve Sevinçli'ye (2021) göre kelime gruplarının özellikleri şu şekildedir:

- *Kelime grupları, tek kelimeyle karşılanamayan nesne, hareket ve kavramları karşılamaya yararlar*
- *Kelime grupları, nesne ve hareketleri daha geniş olarak belirtmeye yararlar*
- *Kelime grupları, yapı ve anlamca bir bütünlük göstermiş olup cümle içinde tek bir kelime gibi vazife görürler. Ancak bazen konuşma ve şiirlerde grubu oluşturan öğelerin yerlerinin değişmesi yanında iki ögenin arasına başka kelimelerin girdiği de görülür*
- *Kelime gruplarındaki her unsur, kendi içerisinde başka kelime grubu ve gruplarını oluşturabilir*
- *Bir kelime grubunun diğer kelime grubu ve gruplarıyla ilişkisini sağlamak için grubun sonuna, yani asıl ögeye ek getirilir. Grubun sonuna gelen çekim eki, bağlandığı kelimenin değil, bütün grubun eki olur*
- *Kelime gruplarında vurgu ise her grubun yapısına göre değişir. Başta, sonda ve sondan bir önceki ögede bulunur*
- *Kelime grupları, cümle içinde tek bir kelime gibi işlev görür, cümlelerin çeşitli öğeleri olarak kullanılabilir*
- *Kelime grupları, başka bir kelime grubunun ögesi olarak da işlem yapar (M. Özkan & Sevinçli, 2021).*

Şimşek (1987) kelime grupları için “belirtme öbekleri” ifadesini kullanır. Ad soylu sözcüklerin bir yüklem olmadan doğrudan kendi aralarında ilişkiye girdiğini ve bu ilişki sonucunda belirtme öbeklerinin ortaya çıktığını ifade eder. Bazı belirtme öbeklerinin bir ek ile birleştiğini, diğerlerinin ise ekle olmadan bir araya geldiğini belirtir.

Türkçede belirtme öbekleri, genellikle öge sırasını belirleyen temel kurala göre şekillenir. Bu kurala göre, belirtme öbeğinde yardımcı öge (belirten, niteleyen) önce, temel öge (belirtilen, nitelenen) sonra gelir. Ancak, birkaç öbeğin oluşumu bu temel yapıdan farklılık gösterebilir. (Şimşek, 1987, s. 321-400).

Banguoğlu (2007) belirtme öbeklerini, "kelime grupları" terimi yerine tercih etmiş ve bir kelimenin diğerinin taşıdığı kavramı daha net bir şekilde belirtmek için kullanıldığını belirtmiştir. Her belirtme öbeğinde en az bir belirten ve bir belirtilen olması gerektiğini vurgulamıştır (497-512).

Altun (2011) kelime gruplarını “Kelime grupları birden fazla kelimenin anlam ve yapı bakımından bir birliktelik oluşturduğu dil bilgisel yapılardır.” şeklinde ifade eder.

Delice (2003) kelime gruplarını “Birden çok kelimedenden oluşan, yapısında ve anlamında bir bütünlük bulunan, cümle veya cümlemsi içinde tek cümle ögesi; kelime öbeği içinde bütün halinde yardımcı veya temel öge olarak işlem gören ve bir kelime türü (isim, sıfat, zamir, edat vb.) yerine kullanılan söz dizileridir” şeklinde ifade etmiştir.

Ergin (2006) ise “Birden fazla kelimeyi içine alan, yapısında ve manasında bir bütünlük bulunan, dilde bir bütün olarak muamele gören bir dil birliğidir.” şeklinde tanımlamıştır.

Özmen (2016) kelime gruplarını “Birbirine, yapı ve anlam olarak bağlanan ve kendi aralarında bir bütün oluşturan iki veya daha fazla unsurdan oluşan kelimeler topluluğudur” biçiminde ifade etmiştir.

Kelime grupları, tek bir kelimeyle tam olarak ifade edilemeyen varlıklar, kavramlar, nitelikler, durumlar ve hareketler için birden fazla kelimenin belirli kurallar çerçevesinde bir araya gelmesiyle ortaya çıkar (Baydar, 2020).

Kelime grupları, çeşitli faktörlerin etkisiyle bir araya gelen birden fazla kelimenin oluşturduğu yapıları ifade eder. Bu yapılar, birlikte çalışarak bir bütün oluştururlar ve cümle içinde bir blok gibi işlev görürler. Kelime gruplarının en önemli işlevlerinden biri, tek bir kelime gibi işlem görmeleridir; çünkü bu gruplar, cümlelerin anlamını oluşturan temel unsurları sağlarlar. Dolayısıyla, cümlelerin analizi yapılırken kelime gruplarının doğru bir şekilde tanımlanması önemlidir çünkü bu, cümlelerin anlamını anlamak için temel bir adımdır (Beserek, 1991).

Çoğunlukla birden fazla kelimenin bir araya gelerek oluşturduğu ve cümle içinde tek bir kelime gibi işlev gören, gerektiğinde çekim alabilen, isim kökenli kelimelerden oluşan yapıları, belirtme (tayin) grupları olarak tanımlıyoruz (Bilgegil, 1982).

Birden fazla sözcüğü içeren, anlamı ve yapısıyla bir bütünlük oluşturan, cümle içinde tek bir sözcük gibi işlev gören; cümleden küçük, sözcükten büyük, anlamlı bir dil birimi olan "sözcük öbeği" olarak adlandırılır. Ayrıca, sözcükler birbirlerine ek olarak veya ek almadan bağlanarak sözcük öbeklerini oluştururlar (Kükey, 2003).

Araştırmacılar, kelime gruplarına ilişkin isimlendirmelerde çeşitli terimler kullandıklarını ortaya koymaktadır. En yaygın kullanılan terimler arasında "grup" ve "öbek" bulunmaktadır. Muharrem Ergin, Zeynep Korkmaz, Leyla Karahan, Mustafa Özkan, Veysi Sevinçli, Halil Açıkgöz, Sezai Güneş, Turgut Baydar, M. Kaya Bilgegil ve Ahmet Beserek'in "grup" terimini kullanırken; Tahsin Banguğlu, Günay Karaağaç, Mazhar Kükey ve Rasim Şimşek "öbek" terimini tercih etmişlerdir. Ancak, Vecibe Hatipoğlu, "yargısız anlatımlar" terimini farklı bir yaklaşımla kullanmıştır.

Kelime gruplarının sınıflandırılması konusunda dikkat çekici birkaç fark göze çarpmaktadır. Muharrem Ergin'in sınıflandırmasında "aitlik grubu" bulunurken, Leyla Karahan'ın sınıflandırmasında bu grup yer almamaktadır.

Leyla Karahan, birleşik fiillerin içine "anlamca kaynaşmış birleşik fiiller" kategorisini eklemiştir. Ancak Muharrem Ergin'in sınıflandırmasında, Leyla Karahan tarafından "anlamca kaynaşmış birleşik fiil" olarak kabul edilen unsurlara yer verilmemiştir. Ayrıca, Muharrem Ergin ve Leyla Karahan'ın sınıflandırmalarında "zarf grupları" bulunmamaktadır. Ancak Rasim Şimşek, Ahmet Beserek, M. Kaya Bilgegil gibi araştırmacıların çalışmalarında "zarf grubu"na rastlanmıştır. Bu tür söz dizilerinin bazı araştırmacılar tarafından "sıfat tamlaması" olarak kabul edildiği görülmüştür.

Muharrem Ergin, Leyla Karahan'ın tek bir başlık altında topladığı ve içine vasıta grubunu da eklediği "kısaltma grupları"nı ayrı başlıklar altında incelerken, Mazhar Kükey'in farklı başlıklar altında sınıflandırdığı görülmüştür. Günay Karaağaç, Mustafa Özkan ve Veysi Sevinçli'nin eserlerinde vasıta grubuna ek olarak eşitlik grubunu da dahil ettikleri belirtilmiştir. Araştırmalarda vasıta grubunun daha sık görüldüğü ancak eşitlik grubuna pek rastlanmadığı ifade edilmiştir.

Rasim Şimşek ve M. Kaya Bilgegil, eserlerinde "isim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiil" gruplarını dahil etmemişlerdir. İki araştırmacı da kelime grubu tanımlarında isim soyundan gelen sözcüklere odaklanmıştır. Ancak, araştırmacıların çoğunda fiilimsi gruplarına rastlanmıştır.

Tablo 2.5: Baydar'a Göre Kelime Gruplarının Sınıflandırılması

Düz (Kuralı) Kelime Grupları					
İsim Tamlamaları	Sıfat Tamlamaları	Fiilimsi Grupları	Ünlem Grubu	Birleşik İsim Grubu	Zarf Grubu
Belirtili İsim Tamlamaları		İsim-Fiil Grubu			
Belirtisiz İsim Tamlamaları		Sıfat-Fiil Grubu			
		Zarf-Fiil Grubu			
Ters (Kural Dışı) Kelime Grupları					
Edat Grubu		Ünvan Grubu		Birleşik Fiil Grubu	
Eş Değerli Kelime Grupları					
Tekrar Grubu		Sayı Grubu		Kısaltma Grubu	
				İsnat Grubu	
				Yönelme Grubu	
				Bulunma Grubu	
				Çıkma Grubu	
				Vasıta Grubu	
				Eşitlik Grubu	
				Kalıplaşmış Gruplar	

Araştırmamızda Türkiye Türkçesi gramerlerinde bulunan açıklamalar ve sınıflandırmalar dikkate alınarak kelime grupları incelememizi Baydar'ın (2020) kelime grupları sınıflandırmasına göre belirlendi.

2.5.1. Kelime Gruplarının Özellikleri

- *Kelime grupları yargı bildirmeyen dil birlikleridir*
- *Kelime grupları tek başlarına değil söz dizimi içerisinde değerlendirilmelidir*
- *Kelime grupları cümle içerisinde isim, sıfat, zarf ve fiil gibi çeşitli görevler üstlenirler*
- *Kelime gruplarının oluşumu belirli kurallar çerçevesinde gerçekleşir. Grubun temel unsuru genellikle grubun sonunda yer alır. Yardımcı unsur ise genellikle başta yer alır. Bu kuralın geçerli olmadığı bazı kelime grupları da*

mevcuttur. Örneğin birleşik fiil ile edat gruplarında kelime grubunun temel unsuru başta, yardımcı unsur sonda yer alır

- Kelime gruplarının söz dizimi içerisindeki sıralaması şiir ve konuşma dilinde farklılık gösterebilmektedir. Örneğin bazı isim tamlamalarında tamlayan ve tamlanan unsurları yer değiştirebilir
- Kelime gruplarının söz dizimi içerisindeki ilişkisi grubun sonundaki hal (durum/işletme) ekleriyle sağlanır. Hal eki sadece bağlı olduğu kelimeye değil kelime grubunun tamamına aittir
- Köken bakımından fiil soylu sözcük olan isim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiil grupları yargı bildirmezler. Bu kelime gruplarının anlamı cümle içerisinde özne, nesne, yer tamlayıcısı ve zarf adı verilen diğer öğelerle tamamlanır
- İki den fazla unsurdan oluşan kelime gruplarında birbirini tamamlayan farklı kelime grupları da bulunabilir
- Kelime gruplarında, yardımcı unsur ile temel unsur arasına başka biçimbirimler de girebilir. Bu durum genellikle isim ve sıfat tamlamalarında karşımıza çıkmaktadır
- Kelime gruplarındaki vurgu unsuru farklılık gösterebilir. Kelime gruplarında vurgu başta, sonda veya sondan önceki kelimedede olabilir. (Aktan, 2016, s. 3-6) (Delice, 2018, s. 21) (Karahana, 2020, s. 39-41)

2.5.2. İsim Tamlamaları

İsim tamlamaları, ilk yazılı metinlerden günümüze kadar sıklıkla kullanılagelmiştir. Bu tamlamalar, kurumlar, kuruluşlar, şehirler, semtler, bitkiler, dergiler, kitaplar gibi çeşitli isimlerin yanı sıra birçok farklı kavrama atıfta bulunmak için kullanılmıştır (Ertane Baydar ve Baydar, 2018).

İsim tamlamaları, Türkçe dilinde adlandırma ve çeşitlendirme konusunda çeşitli görüş ve yaklaşımlara sahiptir. Ancak bu farklılıkların değerlendirilmesi, ortak noktalara ulaşmayı sağlar. Türkçenin yapısı, bu tür değerlendirmeler için uygun bir zemin sunar. İsim tamlamaları, Türkçe cümle yapısının temel öğelerinden biridir ve adlandırılması ile çeşitlendirilmesi konusunda araştırmacılar arasında görüş ayrılıkları olsa da ortak noktalar da bulunmaktadır.

İsim tamlamaları, iki veya daha fazla ismin bir araya gelerek oluşturduğu kelime gruplarıdır ve bu gruplar, bir ismin anlamını başka bir isimle tamamlamak amacıyla kullanılır. İsim tamlamaları, genellikle bir nesnenin başka bir nesneye ait olduğunu

belirtmek için oluşturulur. Bu tür tamlamalarda, "tamlayan" ve "tamlanan" olarak adlandırılan iki öge bulunur. Türkçede ana unsur, yardımcı unsurdan sonra gelir. İsim tamlamalarında tamlayan, tamlanandan önce gelir. Bu, Türkçenin yapısal özelliklerinden biridir ve isim tamlamalarında da geçerlidir. İsim tamlamaları cümle içerisinde isim, sıfat, zarf gibi çeşitli rollerin yerine getirilebilir (Böler, 2019).

İyelik eki bir isim ögesinin, ilişkili bir diğer isim ögesi ile kurduğu kelime grubudur; belirli anlam ilişkileri bağlamında bir araya gelirler. Bu kelime grubu, aitlik, sınırlama veya belirtme gibi çeşitli anlamsal bağlamlarda bulunabilir. İsim tamlamalarında birinci ögenin ikinci öge ile bağlantısında kelimeler ek alabilir veya eksiz olarak kullanılabilir. Tamlamada ikinci unsorda her zaman iyelik eki bulunur (Karahan, 2014).

Bir kelimenin başka bir kelimeyle ilişkilendirildiği bir dil birimidir. Tüm dillerde, bu tür ilişkilendirmenin iki temel biçimi bulunmaktadır. Bir nesnenin veya kavramın başka bir nesne veya kavramla ilişkilendirildiği adlandırmalardır. Bu tür ifadeler, genellikle birinci öge olan tamlayan ve ikinci öge olan tamlananın birleştiği ad tamlamaları olarak adlandırılır. Ad tamlamasındaki ilk öge tamlayan durumunda bulunurken, ikinci öge tamlananı temsil eder (Karaağaç, 2021).

Bu grup, iki isim unsuru arasında kurulan bir kelime grubudur. Bir ismin anlamının, iyelik sistemi içinde başka bir isimle tamamlanması prensibine dayanır. Bir nesnenin başka bir nesnenin parçası olduğunu, bir nesnenin başka bir nesneye ait olduğunu veya bir nesnenin başka bir nesneyle tamamlandığını ifade etmek için bu kelime grubuna başvurulur. Grubu oluşturan iki isim unsuru arasından biri tamlayan, diğeri ise tamlanan unsurdur. Tamlayan önce gelir, tamlanan ise sonra gelir. İki unsur iyelik sistemiyle birbirine bağlanır ve grubun temelini iyelik ifadesi oluşturur. Bu grup, ekli bir birleşmedir. Tamlanan unsuru her zaman iyelik eki taşıırken, tamlayan unsuru ise genitif halinde bulunur, ancak bu genitif bazen ekli bazen de eksiz olabilir. Dolayısıyla, iyelik ekli bir isim unsuru ile genitif hâlinde bir isim unsurunun oluşturduğu kelime grubudur. İsim tamlamasının tamlayan unsurunun ekli veya eksiz genitif hâlinde olması, belirlilik-belirsizlik ve geçicilik-daimilik gibi iki farklı nokta etrafında toplanır. Yani, ekli genitifte tamlayan belirliken, dolayısıyla tamlanana bağlılığı geçicidir. Eksiz tamlayan ise belirsiz ve umumidir, ancak gruba katılımı tamlanana bağlılığı daha kuvvetlidir (Ergin, 2013, s. 381-382).(Ertane Baydar ve Baydar, 2001)

Türkçe, dilin yapısal ve anlamsal özelliklerini yansıtan ve iletişimi zenginleştiren önemli bir dil unsurudur. İsim tamlamaları, Türkçenin dilbilgisel kurallarını ve dilin zenginliğini ortaya koyarak bu önemi pekiştirir. Bu yapılar, dilin derinliklerine inerek anlamı katmanlar halinde sunar ve iletişimi daha etkili hale getirir.

Dil bilimciler arasında isim tamlaması konusunda farklı tanımlar ve görüşler bulunmaktadır. Bu farklılıkların en önemlilerinden biri, isim tamlamasının adlandırılması ve çeşitleridir. Bazı dil bilimciler, isim tamlaması terimi yerine farklı adlandırmalar da kullanmaktadır. İsim tamlaması, bazı dil bilimciler tarafından şu şekillerde tanımlanmıştır

“Tahsin Banguoğlu, Rasim Şimşek ad takımı; Leylâ Karahan, Zeynep Korkmaz, Ahmet Beserek, Muharrem Ergin, Bilal Aktan, Abdurrahman Özkan-Mustafa Toker-Ufuk Deniz Aşçı, H.İbrahim Delice, Tuncay Böler, Günay Karaağaç, Mustafa Özkan-Veyisi Sevinçli, Kaya Bilgegil, Emine Gürsoy Naskali isim tamlaması; Nurettin Koç, Mazhar Kükey, Vecihe Hatipoğlu ad tamlaması; Haydar Ediskun isim takımı; J. Deny terrib-i izafî” (Ertane Baydar ve Baydar, 2001)

İsim tamlamasının çeşitleri konusunda da tam bir fikir birliği yoktur. Dil bilimciler, belirtili ve belirtisiz isim tamlaması konusunda genel olarak uzlaşmış olsalar da, özellikle takısız (eksiz) isim tamlaması ve zincirleme isim tamlaması konusunda henüz bir mutabakata varamamışlardır

İsim tamlaması türleri hakkında iki tartışma konusu mevcuttur. İlk olarak, 'takısız isim tamlaması' olarak adlandırılan bir tamlama türü Tahir Nejat Gencan tarafından ortaya atılmıştır ve uzun yıllar boyunca tartışılmıştır. Ancak, son yıllarda yapılan yayınlarda, böyle bir isim tamlaması türünün var olmadığı, takısız isim tamlaması olarak adlandırılan grupların aslında sıfat tamlaması olduğu görüşü daha fazla kabul görmüştür. İkinci tartışma konusu olan zincirleme isim tamlaması ise bazı dilbilimciler tarafından incelenirken, diğerleri tarafından kabul edilmez. Bu konuda bir uzlaşma sağlanmamıştır (Kerimoğlu, 2006).

Dil bilimcilerin çoğu, takısız isim tamlamasını kelime grubu tasniflerinde göz ardı etmiş ve bu yapıların sıfat tamlaması olduğunu savunmuşlardır. Kelime grupları sınıflandırmasında, takısız isim tamlamasının sıfat tamlamalarının bir parçası olduğunu belirtmişlerdir. Bu görüşü savunan dil bilimciler arasında Leylâ KARAHAN, Muharrem

ERGİN, Tahsin BANGUOĞLU, Günay KARAAĞAÇ, ve H. İbrahim DELİCE, Turgut BAYDAR bulunmaktadır.

Takısız isim tamlaması üzerine H. İbrahim Delice, diğer dil bilimcilerinden farklı bir bakış açısına sahiptir. Delice, takısız isim tamlamasını sıfat tamlaması olarak kabul etmekle birlikte, eksiz -yani takısız- isim tamlamasını da farklı bir yapı olarak ele alır. Bu görüşünü, Eski Türkçede var olan "Türk/Budun", "Kömür/Tag" gibi örneklerle destekleyerek eksiz isim tamlamasının varlığından bahseder (Delice, 2018).

Takısız isim tamlaması, araştırmacıların çoğu tarafından kabul görmediği gibi, bizim tarafımızdan da kabul görmemiştir çünkü isim tamlamasından ziyade sıfat tamlaması olduğu açıktır. Zincirleme isim tamlamasının ise aslında öğeleri isim tamlamalarından oluşan bir belirtili isim tamlaması olduğunu söyleyebiliriz. Bu sebepten, bizim tasnifimizde, bu tamlamaya ayrı bir başlık açılmamış, isim tamlamaları belirtili ve belirtisiz isim tamlaması olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir.

2.5.2.1. Belirtili İsim Tamlamaları

İlgi hali eki taşıyan tamlayan unsuruyla birlikte isim tamlaması belirtili isim tamlamasını oluşturur. Belirtili isim tamlamalarında, tamlayan unsur belirli bir nesneyi gösterir. Bu tür tamlamalarda her iki unsur arasında eklenen geçici bir ilişki bulunur (Baydar, 2020).

İlgi hâli eki taşıyan isim tamlaması olarak tanımlanır. Belirtili isim tamlamasının öğeleri yer değiştirebilir ve bu yapının içine başka öğeler de eklenebilir. Ayrıca, belirtili isim tamlamasının tamlayan ögesi de başka bir belirtili isim tamlaması şeklinde olabilir (Karahan, 2014).

İlgili hâl ekleriyle çekimlenen isim tamlamaları, belirtili isim tamlamalarıdır. Bu tür tamlamalarda, tamlayan durumundaki kelimenin sonuna “-ın/-in, -un/-ün, -nın/-nin, -nun/-nün” ilgi hâli eki eklenirken, tamlanan öge iyelik eklerini alır. Belirtili isim tamlaması içindeki iki isim arasında belirgin ve kesin bir anlam ilişkisi bulunur. Bununla birlikte, bu ilişki sürekli olmaktan ziyade geçicidir ve belirtili isim tamlamasında tamlanan, tamlayandan önce de gelebilir. Ayrıca, belirtili isim tamlamasında hem tamlayan hem de tamlanan öge birden fazla olabilir (Böler, 2019).

Belirli ad tamlaması, hem tamlayan hem de tamlanan adların ek almış olduğu ve bu şekilde birbirine bağlandığı bir kelime grubunu ifade eder. Tamlayan ad, ilgi durumu

eki alarak ikinci adla birleştirilir. Tamlanan ad ise, ikinci bir ilişkilendirme düzeyini temsil etmek üzere iyelik eki alır (Karaağaç, 2021).

Belirtili isim tamlaması, belirleyeni konuşan ve dinleyen tarafından bilinen ve belirleyen ile belirlenen arasında geçici bir bağlantı bulunan bir tamlamadır. Bu tamlamada belirleyenin eki "-in", belirlenenin eki ise "-i"dir. Her iki ek de ünlü uyumuna bağlıdır (Ediskun, 1999) .

2.5.2.2. Belirtisiz İsim Tamlaması

Bu tamlama genellikle belirsiz ve genel bir nesneyi ifade eder. Belirsiz isim tamlaması içindeki iki unsur arasında kalıcı bir ilişki bulunur. Ayrıca, belirsiz isim tamlamalarının tamlayan unsuru bir cümle olabilir. Ancak, her belirsiz isim tamlamasını belirtili hale getirmek ve her belirtili isim tamlamasını da belirsiz hale dönüştürmek mümkün değildir (Karahan, 2014).

Birinci unsuru ilgi durumu eki içermeyen isim tamlaması, belirtisiz isim tamlaması olarak adlandırılır. Belirsiz isim tamlamaları belirsiz, genel bir nesneyi temsil eder. İki unsur arasında sürekli bir ilişki vardır. Tamlananın unsurları arasına başka bir unsur giremez, unsurlar yer değiştiremez. Bu yüzden, kalıcı bir isim oluşturmak için en uygun kelime gruplarından biridir (Baydar, 2020).

Ayrıca Baydar (2020) belirtisiz isim tamlaması için sıkça karşılaşılan bir problemi şöyle dile getirmiştir:

Belirtsiz isim tamlamalarında tamlayan unsur ile tamlanan unsur arasında kalıcı bir ilişki olduğu için bu tamlamanın unsurları arasında herhangi bir kelime ya da kelime grubu giremez. Bu durum belirtisiz isim tamlamasının öğretiminde en çok karşılaşılan problemlerden biridir. Ders kitaplarında, roman ve hikayelerde, televizyonda vb. hep yanlış şekilde geçen / ifade edilen bu tür örnekleri gören öğrencilerin yapının doğrusunu öğrenmede oldukça zorluk çektikleri öteden beri bilinen bir gerçektir. Bu tür tamlamaların arasına herhangi bir unsurun giremeyeceğini söyleyen kaynakların çoğunda da sadece araya bir unsur giremez demekle yetinilmiş, bu kitaplarda öğrencileri tatmin eden açıklamalar yapılmamıştır (Baydar, 2020, s. 55).

Bu durum, öğrencilerin bu yapıyı anlamasını zorlaştırabilir, özellikle de yanlış kullanımların sıkça karşılarına çıkmasıyla. Öğretim materyallerinde sadece araya bir unsurun giremeyeceğini belirten ifadelerle yetinilmesi, öğrencilerin kafasında eksiklik

ve belirsizlik yaratabilir. Bu nedenle, öğretim materyallerinde bu tür yapıların işlenmesinde, öğrencilere net ve tatmin edici açıklamaların sunulması önemlidir. Bu şekilde, öğrencilerin bu konuda kafa karışıklığı yaşamaları önlenerek, yapıyı daha iyi anlamaları ve doğru kullanmaları sağlanabilir.

Eksiz ilgi hali ekleriyle oluşturulan isim tamlamalarına, belirsiz isim tamlamaları denir. Belirsiz isim tamlamalarında tamlayanın tamlanana bağımlılığı belirsizdir ancak sürekli bir ilişki içindedir. Anlam bakımından tamlananın ayrılmaz bir parçasıdır ve bu nedenle tamlama içindeki iki öge arasına başka kelimeler giremez. Türkçede belirsiz isim tamlamaları yeni kavramlar oluşturmak için oldukça uygundur (Böler, 2019).

Tamlayan adın eksiz ilgi durumu çekiminde bulunduğu ve tamlanan adın iyelik eki aldığı bir dil yapısını ifade eder. İki ad arasındaki ilişkiyi kurma görevi, tamlanan ögenin aldığı iyelik eki tarafından yerine getirilir. Bu geriye doğru işlev gösteren ek, öbeğin oluşturulması için gereken unsur olarak işlev görür. Bu yapı, Türkçede nesnelerin ve kavramların tanımlanması ve ilişkilendirilmesinde önemli bir rol oynar (Karaağaç, 2021).

2.5.3. Sıfat Tamlaması

Sıfat ile ismin birleşmesiyle oluşan eksiz tamlamalara sıfat tamlaması denir. Bu yapıda, kelimeler arasındaki ilişki niteleme ilişkisidir; yani sıfatlar niteleyici, isim ise nitelenen olarak adlandırılır (S. Güneş, 2001).

Sıfat, anlam ve işlev bakımından varlığını belirtebilmesi için bir ismin önünde bulunmalı ve onu nitelemeli veya belirtmelidir. İsimler iyelik, çoğul ve isim çekimi eklerini alabilirken, sıfatlar bu ekleri alamazlar. İsimlerle eksiz birleşirler ve yukarıdaki örneklerde olduğu gibi sıfat tamlamasını oluştururlar (Korkmaz, 2007).

Sıfat tamlamaları, bir ismin niteliklerini veya özelliklerini daha açık bir şekilde belirleyen sıfatlarla birlikte kullanılan dil bilgisel yapılarıdır. Bu yapılar, dilin yapısal ve anlamsal özelliklerini ifade eden önemli bir dil unsuru olarak kabul edilir ve dilbilgisel incelemelerin odak noktasını oluşturur.

Sıfat tamlamalarında, sıfat tamlayan, isim tamlanan unsurdur. Tamlamanın esas unsuru ise isimdir. Sıfat tamlaması oluşturan unsurlar ek almazlar. İsim tamlamalarında olduğu gibi, sıfat tamlamalarında da ana unsur tamlanandır. İsim tamlamalarında

olduğunun aksine sıfat tamlamalarında sıfat ya da isim, tamlamayı oluşturmak için herhangi özel bir ek almazlar (Baydar, 2020).

Sıfat tamlamaları, kelime grupları içinde önemli bir yer tutar; bir sıfat ile bir isimden oluşur. Sıfat, ismin önünde nitelendirme veya belirtme görevini üstlenir. Sıfat tamlaması, ek almaksızın birleşen bir yapıdır. Sıfat, bir kelime olabileceği gibi, bu görevi üstlenen bir kelime grubu da olabilir. Bu kelime grubunda sıfat, tamlayanı oluştururken isim ise tamlanan ögedir. Ana unsur olan isim genellikle cümlede sonunda yer alır (M. Özkan ve Sevinçli, 2021).

Sıfat tamlaması, bir sıfat ile bir ismin bir araya gelerek oluşturduğu bir kelime grubudur. Sıfat, genellikle ismi nitelendirmek veya belirtmek amacıyla kullanılır. Sıfat tamlamasında, yardımcı unsur sıfatken asıl unsur isimdir. Bu yapı, ek almadan doğrudan birleşen bir yapıdır. Hem sıfat hem de isim, bir araya gelirken ek almadan kullanılır. Sıfatlar her zaman tekil formda bulunur, yani çoğul yapılmazlar. Sıfat tamlamasında, sıfat genellikle ismin önüne gelir, yani sıfat, isimden önce yer alır (Ergin, 2013).

2.5.4. İsim-Fiil Grubu

Fiil grubu, fiil isimlerinin bir araya gelerek oluşturduğu bir kelime grubudur. Bu kelime grubunun temelini oluşturan unsur fiil isimleridir ve genellikle cümlede sonunda yer alır. Öncesinde gerekli unsurlarla birlikte fiil grubunu oluştururlar. Fiil grubu, bir fiil ismi ile bu unsurlardan bir veya birkaçının bir araya gelmesiyle oluşur. Bu grupta, fiil yapan kişi azdır ve genellikle iyelik ekine sahiptir. Tüm bu unsurlar, fiil isminden önce gelir. İfade edilmek istenen unsura en yakın yerde durulur ve bu unsur, genellikle normal vurgunun odak noktasıdır. Fiil grubunda kullanılan fiil isimleri genellikle hareketi ifade eder. Bu nedenle, genellikle "-mak, -mek" ile biten fiil isimleri fiil grubunu oluşturur (Ergin, 2013).

İsim-fiil grubu, bir isim-fiil ile ona bağlı tamlayıcı(lar)dan oluşan bir kelime grubudur. Hareket isimleri genellikle "-mA", "-mA" ve "-Iş" ekleriyle oluşturulur. Bu grubun temel unsuru hareket ismidir ve çoğunlukla cümlede sonunda yer alır. Diğer fiilimsi gruplarında olduğu gibi, isim-fiil grubunda da yüklem görevi yapan hareket isminin anlamı, özne, nesne, yer tamlayıcısı ve zarf unsurları ile tamamlanır (Baydar, 2020).

Karaağaç (2021) isim fiilleri “fiil ismi öbekleri” olarak adlandırır.

Fiil ismi ekleri, fiillere eklenerek onları isimleştirir. Bu, isim-fiilde olduğu gibi bir yapıyı veya oluşumu adlandırmakla eşdeğerdir. Fiil kök ve gövdelerine eklenen bu ekler, Türkçenin farklı yerlerinde ve zamanlarında çeşitli işlevleri yerine getirebilir. Bu işlevler, şekil ve zaman belirtmekten, eylemin adını ve biçimini oluşturmaktan, özne ve nesne belirtmeye kadar çeşitlidir. Fiil ismi ekleri, fiil kök ve gövdelerine getirilerek, cümlelerin farklı yapılarında kullanılabilir. Fiil isimlerinin kullanımı, dilin çeşitli alanlarında ve zamanlarında çeşitli işlevler üstlenebilir (Karaağaç, 2021).

Karahan (2020) isim-fiili bir hareket ismi ile ona bağlı tamlayıcı veya tamlayıcılardan kurulan kelime grubu şeklinde niteleyerek özelliklerini maddeler halinde şöyle açıklamıştır:

- *Grubun ana unsuru hareket ismidir, genellikle sonda bulunur. Fiile dayalı bütün gruplarda olduğu gibi bu grupta da yüklem görevi yapan hareket isminin anlamı, özne, nesne, yer tamlayıcısı ve zarf tamlayıcısı adı verilen öğelerle tamamlanır. Yüklem olan isim-fiil yargı bildirmez*
- *Ortak bir isim-fiille kurulmuş bazı gruplarda, isim fiil tekrar edilmez*
- *Bu grupta isim-fiilin yeri özellikle konuşma ve şiir dilinde değişebilir*
- *Bu grup söz dizimi içinde isim görevi yapar*
- *Grubun vurgusu hareket isminden önceki unsur üzerindedir (Karahan, 2020).*

Korkmaz (2003) isim-fiilleri ‘ad- fiil’ olarak adlandırmıştır.

Ad-fiiller, fiil kök ve gövdelerinin temsil ettikleri oluş, kılış ve durumları; kişi ve zamana bağlı olmaksızın gösteren fiil isimleridir. Kısacası, bunlar, fiildeki oluş, kılış ve durumların adlarını ifade ederler. Fiilleri ad-fiil (matar) ekleri ekleyerek adlandırırız. Türkçede, "-mAk", "-mA" ve "-İş", "/-Uş" ekleriyle oluşturulan üç ad-fiil türü bulunmaktadır (Korkmaz, 2003).

İsim-fiil, anlamı tamamlayan kelimelerle birlikte bir araya gelerek oluşturulan bir kelime grubunu ifade eder. Bu kelime grubu, genellikle "-mAk", "-mA", "-İş", "-Uş" gibi isim-fiil ekleriyle oluşturulur, aynı zamanda matar ekleri olarak da bilinirler. Grubun temel ögesi olan isim-fiil genellikle cümlelerin sonunda bulunurken, yardımcı öğeler isim-fiilin önünde yer alır. Bu öğeler genellikle bir yargı bildirmezler ve bazı çekim eklerini aldıktan sonra cümle ögesi haline gelebilirler. Özne için çekim ekleri

almak zorunlu değildir. Grubun vurgusu genellikle isim-fiilden önceki öge üzerindedir (M. Özkan & Sevinçli, 2021).

Özkan ve Sevinçli (2021) isim fiil grubunun özelliklerini maddeler halinde şu şekilde açıklamıştır:

- *“Bu grupta isim-fiilin yeri –diğer fiilimsi gruplarında olduğu gibi-şiiirde ve konuşmada değişebilir*
- *Ortak bir isim-fiilde kurulmuş sıralı gruplarda isim-fiil eki en son grupta yer alır*
- *Bu grup, cümle ve kelime grupları içinde isim görevi yapar*
- *İsim-fiil grupları, cümlede bazı çekim ekleri alarak özne, nesne, zarf ve yer tamlayıcısı, yüklem görevinde bulunur”* (M. Özkan & Sevinçli, 2021).

Fiil kök ve gövdelerinin ifade ettiği oluş, kılış ve durumları, kişi ve zamana bağlı olmadan temsil eden fiil isimlerine isim-fiil denir; bu isimlerin oluşturduğu gruba ise isim-fiil grubu adı verilir. İsim-fiiller, eylemleri isim olarak ifade eden kelimelerdir. Fiil kök ve gövdelerine -mA, -mAk, -(y)I/Uş gibi ekler eklenerek oluşturulurlar (Aktan, 2016).

2.5.5. Sıfat-Fiil Grubu

Ergin (2013) sıfat-fiil grubunu “partisip grubu” olarak adlandırır.

Partisip grubu, bir partisiple ona bağlı unsurlardan oluşan bir kelime grubudur. Çünkü partisip, bir fiil şeklidir ve bu nedenle ona bağlı unsurlar da fiilin gerektirdiği unsurlardır. Bu sayede, partisip grubu, fiili ifade eden bir gruptur. Grubun içinde partisip genellikle cümlenin sonunda yer alırken, ona bağlı unsurlar öncesinde gelir. Partisip grubunda, fail az bulunur ve genellikle iyelik ekine sahiptir. Partisip grubu, özellikle sıfat olarak kullanılır. “-dık”, “-dik”, “-acak”, “-ecek” gibi partisip grupları genellikle iyelik grubunun tamlanan unsuru olur ve iyelik ekiyle birlikte, partisipin fail durumunu ifade eder. Partisip grubunda da vurgu genellikle partisipin önündedir (Ergin, 2013).

Karahan (2020) Bir sıfat-fiil ile bu sıfat-fiile bağlı tamlayıcı veya tamlayıcılardan kurulan kelime grubu olarak açıklayarak özelliklerini maddeler halinde şöyle sıralamıştır:

- *Grubun ana unsuru sıfat-fiildir; genellikle sonda bulunur. Fiile dayalı bütün gruplarda olduğu gibi bu grupta da yüklem görevi yapan sıfat-fiilin*

anlamı, özne, nesne, yer tamlayıcısı ve zarf adı verilen ögelerle tamamlanır. Yüklem olan sıfat-fiil yargı bildirmez

- *Sıfat-fiilin grup içindeki yeri özellikle konuşma ve şiir dilinde değişebilir*
- *Bu grupta özne az kullanılır. Özne olan unsur iyelik eki taşır*
- *Ortak bir sıfat-fiille kurulmuş bazı gruplarda sıfat-fiil tekrar edilmez*
- *Sıfat-fiil grubu, söz dizimi içinde isim, sıfat ve zarf görevi yapar*
- *Vatansever, çöpçatan, cankurtaran” gibi bazı birleşik kelimeler, sıfat-fiil grubu kuruluşundadır*
- *Grubun vurgusu, sıfat fiilden önceki unsur üzerindedir (Karahan, 2020).*

Bir sıfat-fiil, diğer fiilimsilerle benzer olarak, sıfat-fiil oluşturan eki aldıktan sonra bile yapısal olarak hareket anlamını korur ve genellikle cümlede kendi unsurlarını da alarak yüklem görevini üstlenir. Bu özellik, diğer fiillerden sıfat, isim ve zarf türeten eklerde bulunmaz; sadece fiilimsi eklerinde mevcuttur. Fiilimsi eklerinin, biz de dahil olmak üzere araştırmacılar tarafından üçüncü bir ek kategorisi içinde değerlendirilmesinin nedeni budur. Bu özellik aynı şekilde "-IcI" ekinde de gözlemlenir. "-IcI" ekiyle oluşturulan kelimeler, sıfat-fiil veya sıfat-fiil grubu oluşturabilir. (A. S. Ertane Baydar, 2008).

Baydar (2020) “Türkiye Türkçesinde Kelime Grupları” adlı kitabında fiilimsi gruplarıyla ilgili yaptığı şu açıklama önemlidir:

Burada şu konuya dikkat çekmek istiyoruz. Fiilimsiler, eğer grup oluşturuyor ise, oluşturdıkları grupta yüklem görevi üstlenirler ve kendi tamlayıcılarını alırlar. Ancak bu yüklem fiilimsi grubunun geçtiği cümlede ana yüklemi olarak görev yapmazlar. Çünkü fiilimsiler / fiilimsi grupları yargı bildirmezler. Dikkat edilmesi gereken bir durum da fiilimsi eki alan her fiilin bir fiilimsi grubu oluşturmadığıdır. Çünkü fiilimsi eki alır; ancak grup oluşturmada kullanılabilmektedir (Baydar, 2020, s. 99).

Baydar (2020) sıfat-fiil grubunun özelliklerini şu şekilde açıklamıştır:

- *“Sıfat-fiil grupları bir sıfat-fiil ile bu sıfat fiile bağlı tamlayıcı(lar)dan oluşurlar*
- *Sıfat-fiil gruplarında ana unsur sıfat-fiildir*
- *Sıfat-fiil grubunda sıfat-fiilin anlamı, her türlü unsurla tamamlanır*

- *Yazı dilimizdeki sıfat-fiil ekleri metinlerimizde sık sık geçmektedir. Bu grup, cümlede özne, nesne, zarf tümleci ve yer tamlayıcısı olabildiği gibi başka kelime gruplarının yapısında da görev alabilmektedir”* (Baydar, 2020, s. 100).

Sıfat-fiil grubu, dilin yapısal ve anlamsal açıdan önemli bir unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Sıfat-fiil, genellikle cümlenin sonunda yer alır ve fiilimsilerin genel özelliklerini yansıtarak yüklem görevini üstlenir. Ancak, sıfat-fiilin rolü ve konumu, özellikle konuşma dilinde ve şiirde değişebilir. Bu çalışma, sıfat-fiilin isim, sıfat ve zarf gibi farklı dilbilgisel görevlerde nasıl kullanıldığını ve dilin anlam yapısına nasıl katkı sağladığını açıklamayı amaçlamaktadır. Sonuç olarak, sıfat-fiil grubunun dilin yapısını zenginleştirdiği ve ifade gücünü artırdığı sonucuna varılabilir.

2.5.6. Zarf-Fiil Grubu

Zarf-fiil grupları, kök veya gövdeye eklenen -A/-I/-U, -Ip/-Up, -ArAk, -mAdAn, -iken/ken, -IncA/-UncA, -All, -ArAktAn, -DİkçA/-DUkçA, -mI/-mU, -DİğIndAn/-DUğUndAn, -mAksIzIn gibi eklerle oluşturulan kelime kombinasyonlarıdır. Bu gruplar, cümle içinde zarf görevi üstlenerek yüklem anlamını çeşitli açılardan tamamlarlar. Ancak, sıfat-fiiller gibi ad olarak kullanılmazlar.

Zarf-fiil grupları, "-A, -(y)ArAktAn, -DİkçA, -(y)IncA, -i-ken/-ken" gibi eklerle oluşturulan kelimelerin bir araya gelmesiyle oluşur. Bu grup, bir zarf-fiil ile ona bağlı tamlayıcı veya tamlayıcılar içeren bir kelime öbeğidir. Grubun merkezinde zarf-fiil bulunur ve genellikle cümlenin sonunda yer alır. Zarf-fiilin anlamı, özne, nesne, yer tamlayıcısı ve zarf gibi öğelerle tamamlanır. Zarf-fiiller, yargı bildirmezler ve dilbilgisel yapı içinde zaman, tarz, sebep, bağlama, karşılaştırma gibi işlevlerde bulunarak zarf görevini üstlenirler. Bu tür zarf-fiillere genellikle "ulaçlar" adı verilir (Karahan, 2020).

Bu gruplar, bir zarf-fiil ile bu zarf-fiile bağlı tamlayıcı(lar)dan oluşur. Zarf-fiil grubun merkezinde yer alır. Zarf-fiilin anlamı, özne, nesne, yer tamlayıcısı ve zarf adı unsurlarıyla tamamlanır. Yazı dilindeki zarf-fiil ekleri sıklıkla kullanılır. Zarf-fiil grupları, metinlerde genellikle cümlenin zarf tümleci olarak bulunur (Baydar, 2020).

Zarf-eylem öbeği, bir zarf-eylem ekini içeren ve bu ek ile ilişkilendirilmiş bir veya birden fazla ögenin bir araya geldiği bir dil birimidir. Zarf-eylem eklerinin en önemli görevi, fiillerin anlamlarını eyleme dahil etmektir. Bu yüzden, temel işlevleri fiillerin zarf haline gelmesidir. Dil yapılarında, eylemleri nitelendiren zarfları oluşturan

zarf-eylemler, adları sıfat göreviyle nitelendiren kısaltma öbekleri gibi yapılar olarak yer alabilirler. Zarf-eylem öbeğinde ana öge, yan zarf-eylem ekini almış olan eylemdir ve genellikle cümlelerin sonunda yer alırken, ona bağlı ögeler ise bu eylemin önünde bulunur (Karaağaç, 2021).

Muharrem Ergin, zarf-fiil grubunu “gerundium grubu” olarak adlandırmıştır.

Gerundium grubu, bir gerundium ile ona bağlı unsurlardan oluşan bir kelime grubudur. Bu grup, fiili gerundium olan bir fiil grubu şeklindedir. Gerundium, fiilin gerektirdiği unsurları içerir ve genellikle cümlelerin sonunda yer alır, gerekli unsurlar ise önce gelir. Gerundium grubu her zaman zarf olarak kullanılır. Bu fiil grubunda fiilin tüm gereken unsurları, özellikle fail, sıkça kullanılır. Grubun normal vurgusu, genellikle gerundiumdan önce gelen kelimedede bulunur (Ergin, 2013).

Karahan (2020) zarf-fiil grubunun özelliklerini şöyle açıklamıştır:

- *“Grubun ana unsuru zarf-fiildir. Zarf-fiil, genellikle grubun sonunda bulunur. Fiile dayalı sıfat-fiil ve isim-fiil gruplarında olduğu gibi bu grupta da yüklem görevi yapan zarf-fiilin anlamı, özne nesne, yer tamlayıcısı ve zarf adı verilen ögelerle tamamlanır. Yüklem olan zarffiil yargı bildirmez*
 - *Hâl ekleriyle çekime girmiş bazı sıfat-fiiller, cümlede zarf görevi yapar. Bu sıfatfiillerle kurulan gruplar da birer zarf-fiil grubudur*
 - *“-r / -maz”, “-DI mI” ve “-DI / -All” vb. kalıplarla kurulan gruplar da birer zarf-fiil grubudur*
 - *Bu grupta zarf-fiilin yeri özellikle şiir dilinde değişebilir*
 - *-ken ve -sA eki ile kurulan ve yan yana sıralanan birden fazla zarf-fiil grubunda zarffiil eki sadece sondaki grupta bulunabilir*
 - *Zarf-fiil grubu, söz dizimi içinde zaman, sebep, tarz, sebep, şart, bağlama, karşılaştırma vb. işlevlerle zarf görevi yapar*
 - *Grubun vurgusu, zarf-fiilden önceki unsur üzerindedir”*
- (Karahan, 2020).

2.5.7. Ünlem Grubu

Ünlem grubu, bir ünlemle bir isim ögesinin bir araya geldiği kelime grubunu temsil eder. Ünlem grubunda isim unsuru kelime grubundan oluşabilir ve bu kelime grubunda birden fazla isim ögesi bulunabilir. Ünlem grubunda ünlem ögesi genellikle

başta, isim ögesi ise genellikle sonda yer alır. Ünlem ve isim ögesi arasında sıkı bir bağlantı bulunur (Karahan, 2014).

Delice (2018), ünlem gruplarını edat öbekleri içinde incelemekte olup “ünlem edatı öbeği” olarak tanımlar.

Ünlem edatı genellikle isim unsurundan önce gelir. Ancak, yalnızca Arapça ve Farsça dil bilgisi yapısına göre kullanılan ünlem edatları isim unsuru ardından gelir. Bu öbekler sadece cümle başında yer alabilir ve cümle içinde ünlem görevi görerek ünlem tümleci oluştururlar (Delice, 2018).

Karaağaç (2021), ünlem grubunu “özel ad öbeği” olarak tanımlamaktadır.

Özel ad öbekleri, tek başlarına bilgi sağlamazlar ve ne edatlı ne de tonlamalı olmalarına rağmen, cümle olarak kabul edilemezler; çünkü bir beyan, bir ifade veya bir eylem içermezler. Ünlem grupları, bir olayı değil, bir dil kullanıcısının tutumunu ifade ettiği için, cümle dışındaki unsurlardır; metnin, cümle değil, ögeleridir (Karaağaç, 2021).

Metinlerimizde kullanılan seslenme ünlemi ve isim unsuru kombinasyonları, genellikle 'a', 'ey', 'bre', 'haydi' ve 'hey' gibi ünlemlerle oluşturulur. Bu tür kombinasyonlarda ünlem genellikle başta yer alırken, isim unsuru ise genellikle sondadır. Ünlem ve isim unsuru arasında sıkı bir bağ vardır ve eksiksiz bir şekilde birleşirler. Ünlem grubunda vurgu genellikle ünlemin üzerindedir (Baydar, 2020).

Ünlem grubu, bir ünlem ile bir ismin bir araya gelerek oluşturdukları bir kelime grubudur. Bu grupta ilk unsuru ünlem ögesi oluştururken ikinci unsur isim ögesidir. Bu grupta vurgu genellikle birinci öge olan ünlem ögesindedir. Ünlem grupları, insanın düşüncelerine değil, iç dünyasına ve duygusal durumuna yansımasıyla dikkat çeken kelime gruplarıdır. Bu özelliğiyle ünlem grupları, diğer kelime türlerinden ayrılır.

2.5.8. Birleşik İsim Grubu

Bir nesnenin birden çok kez tek tek adlandırılan isimleri, aynı nesneyi ifade etmek veya aynı nesneye ortak bir ad vermek amacıyla doğrudan, ek almadan yan yana gelerek birleşik isim oluştururlar. Türkçede birleşik isimler genellikle özel isimlerdir. Bazı yer adları ve ikili üçlü bütün kişi adları, Türkçe'nin birleşik isimlerini oluşturur (Ergin, 2013).

İki veya daha fazla ismin bir araya gelmesiyle bir kişinin adını oluşturan kelime grubuna birleşik isim grubu denir. Bu tür birleşik isim gruplarında genellikle vurgu son isim ögesi üzerindedir ve bu gruplar, cümle içinde sürekli olarak bir isim görevi görürler. Ayrıca, zamanla unvan grupları da birleşik isim gruplarına dönüşebilirler (Karahan, 2013).

Bu tip gruplar genellikle özel isim olarak kabul edilirler ve genellikle herhangi bir çekim eki almazlar; bunlar, çoğunlukla belirli bir kişiyi veya yeri tanımlamak için kullanılırlar. Yardımcı öge ve asıl öge gibi ayırım yapmak bu tür gruplar için genellikle geçerli değildir (Gökdayı, 2018).

Birleşik isim, bir kişinin özel adını oluşturmak için iki veya daha fazla ismin bir araya gelmesiyle oluşan bir kelime grubudur. Birleşik isim grubunu oluşturan isimler genellikle ek almazlar. Bu kelime grupları genellikle cümle içinde isim görevini üstlenirler (Böler, 2019).

En az iki ismin bir araya gelmesiyle oluşturulan bir kelime grubu, bir kişinin özel adını ifade eder. İki veya daha fazla kelimeden oluşan tüm kişi adları birleşik isim grubunu oluşturur. Bu gruptaki isimler genellikle ek almadan bir araya gelirler. Grubun vurgusu genellikle son unsur üzerindedir (Baydar, 2020).

Birleşik isimler, kişinin özel adını belirtmek için iki veya daha fazla ismin bir araya gelerek oluşturduğu kelime gruplarıdır. Bu tür isim grupları genellikle ek almadan birleşir ve cümle içinde isim görevini üstlenirler. Grubun vurgusu genellikle son unsura gelir. Bu tür birleşik isim grupları genellikle özel isim olarak kabul edilir ve genellikle çekim eki almazlar; bu gruplar, genellikle belirli bir kişiyi veya yeri tanımlamak için kullanılırlar. Yardımcı öge ve asıl öge gibi ayrımlar genellikle bu tür gruplar için geçerli değildir.

2.5.9. Zarf Grubu

Muharrem Ergin ve Leyla Karahan kelime gruplarını tasnif ederken zarf gruplarını dahil etmezler. Kimi araştırmacılar ise bu grubu “sıfat tamlaması” olarak kabul etmişlerdir. Biz ise araştırmamızda bir zarfın, başka bir zarfı veya sıfatla bir araya gelerek bir derecelendirme anlamı oluşturmaya zarf grubu olarak sınıflandırmayı uygun gördük.

Tahsin Banguoğlu (1995), Türkçenin Grameri, 4. bs., Ankara: TDK Yay., s.502-504 (zarf öbekleri); Ahmet Beserek (1991), Türkçede Cümle Yapısı, İstanbul: MEB Yay., s.30 (zarf grubu), M. Kaya Bilgegil (1963), Türkçe Dilbilgisi, Ankara: Güzel İstanbul Matbaası, s.162 (zarf grupları); H. İbrahim Delice (2003), Türkçe Sözdizimi, 2. bs., İstanbul: Kitabevi, s.35 (zarf öbeği); Nurettin Koç (1990), Yeni Dilbilgisi, İstanbul: İnkılâp Kitabevi, s.355-356 (belirteç öbeği); Jaklin Kornfilt, (1997), Turkish, London, s.123 (zarf tamlamaları / öbekleri); Mazhar Kükey (1975), Türkçenin Sözdizimi, Ankara: Kardeş Matbaası, s.54-56 (belirteç öbeği); Rasim Şimşek (1987), Örneklerle Türkçe Sözdizimi, Trabzon: 1987, s.367-369 (belirteç öbeği). (A. S. Ertane Baydar, 2012)

Çalışmalarında zarf grubuna yer vermeyen araştırmacılar soyadlarına göre sıralanmıştır. Örnek olarak bk. Neşe Atabay-Sevgi Özel-Ayfer Çam (1981), Türkiye Türkçesinin Sözdizimi, Ankara: TDK Yay.; Fuat Bozkurt (2000), Türkiye Türkçesi, 2. bs., Ankara: Hatiboğlu Yay.; M. Atâ Çatıkkaş (2001), Örnekli ve Uygulamalı Türk Dili Kılavuzu, 3. bs., İstanbul: Alfa Yay.; Hikmet Dizdaroğlu (1976), Tümcebilgisi, Ankara: TDK Yay.; Haydar Ediskun (1992), Türk Dilbilgisi, 4. bs., İstanbul: Remzi Kitabevi; Süer Eker (2003), Çağdaş Türk Dili, 2. bs., Ankara: Grafiker Yay.; Ahmet Cevat Emre (1945), Türk Dilbilgisi, İstanbul; Muharrem Ergin (1989), Türk Dil Bilgisi, 18. bs., İstanbul: Bayrak Yay.; Tahir Nejat Gencan (1979), Dilbilgisi, Ankara: TDK Yay.; Sezai Güneş (2002), Türk Dili Bilgisi, 6. bs., İzmir; Vecihe Hatiboğlu (1972), Türkçenin Sözdizimi, Ankara: TDK Yay.; Mehmet Hengirmen (1997), Türkçe Dilbilgisi, 2. bs., Ankara: Engin Yay.; Leylâ Karahan (2004), Türkçede Söz Dizimi, 7. bs., Ankara: Akçağ Yay.; Zeynep Korkmaz (2003b), Gramer Terimleri Sözlüğü, 2. bs., Ankara: TDK Yay.; Mustafa Özkan- Veysi Sevinçli (2009), Türkiye Türkçesi Söz Dizimi, 2. bs., İstanbul: Akademik Kitaplar; Ahmet Topaloğlu (1989), Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü, İstanbul: Ötüken Yay.; Berke Vardar (2002), Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü, İstanbul: Multilingual. (Ertane Baydar, 2012).

Ertane Baydar (2012) Kuzey-Batı Grubu Türk Lehçelerinde Zarf Grubu” adlı makalesinde zarf grubunu şöyle açıklamıştır.

Türkiye Türkçesinde olduğu gibi Kuzeybatı Grubu Türk lehçelerinde de sıfatlarda ve zarflarda üstünlük ve en üstünlük zarflarla yapılır. Bu üstünlük ve en üstünlük anlamlarını veren zarflar sıfat ya da zarf olarak kullanılabilecek bir

kelime ile kullanım alanına çıktıklarında ortaya çıkan yapı bir sıfat tamlaması değil, bir zarf grubudur. Ancak bu zarf grupları herhangi bir ismin anlamını etkilerlerse ortaya çıkan yapı bir sıfat tamlaması olur. Aksi hâlde ortaya çıkan o yapıdan sıfat tamlaması olarak bahsetmek bizce çok mümkün görünmemektedir. Aynı şekilde söz konusu 195 yapı bir fiilin ya da fiilimsinin anlamını da etkileyebilir o zaman da bu yapı bir zarf grubu olarak cümlede / fiilimsi grubunda zarf tümleci olur (Ertane Baydar, 2012).

Baydar'ın (2020) Türkiye Türkçesinde Kelime Grupları adlı kitabında zarf gruplarıyla ilgili dikkat çeken bir açıklama yapmıştır:

Eldeki pek çok kaynakta pek fazla, ne tatlı, en güzel, daha hızlı gibi yapılar sıfat tamlaması olarak değerlendirilmektedir. Bize göre bu, doğru bir yaklaşım değildir. Çünkü her şeyden önce daha, en gibi kelimeler hiçbir şekilde sıfat görevi üstlenmezler. Bunlar her kullanışlarında zarf görevi yaparlar. Daha öğrenci, en araba gibi yapılar Türkçe için mantıklı değildir. Bunların daha çalışkan öğrenci, en hızlı araba gibi kullanımları gerekir. Elbette daha çalışkan öğrenci, en hızlı araba gibi yapılar birer sıfat tamlamasıdır; ancak bunlardaki daha ve en kelimeleri birer zarftır ve daha çalışkan, en hızlı yapıları da birer zarf grubu / tamlamasıdır. Çalışmalarda buna dikkat edilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Çünkü çok para ile çok güzel asla aynı değildir. Çok para örneğindeki çok sıfat; çok güzel örneğinde ise zarftır. Buradaki ince ayrıntı da çokun muhatap olduğu ismin durumudur. Yani çok bir vasıf isimi ile ilişki içinde ise oluşan yapı zarf grubu / tamlaması, vasıf ismi değilse sıfat tamlamasıdır. Burada dikkat edilmesi gereken aslında daha ve en gibi her zaman zarf olarak kullanılan kelimeler değil; çok gibi alternaslı olanlardır. Bunlarda da durum çokun ilişki içinde olduğu kelime ile ilgilidir (Baydar, 2020).

Zarf ve sıfatların anlamını güçlendirmek için bir araya geldiği grup, bir zarf ile bu zarfın etkisini artıran bir sıfat ya da başka bir zarfın birleşiminden oluşur. Grubu oluşturan zarflar, genellikle sıfatlarla ya da diğer zarflarla bir araya gelerek anlamı pekiştirirler. Diğer bir deyişle, fiil veya fiilimsilerle kullanılan zarflar, genellikle bu tür bir grup oluşturmazlar. Zarf grupları veya tamlamaları, metinlerimizde zarfın bir tümleç veya yüklem olarak görev yapabildiği yerlerde kullanılır. Ayrıca, isim tamlamalarında tamlanan unsurlar ve sıfat tamlamalarında da sıfat unsurları bulunabilir (Baydar, 2020).

2.5.10. Edat Grubu

Edat grubu, bir isim ögesiyle bir son çekim edatının bir araya gelmesiyle oluşan bir kelime grubudur. İsim ögesi önce gelir, ardından son çekim edatı eklenir. İsim ögesi, bir zamir veya bir isim olabilir ve edatın türüne bağlı olarak çeşitli çekim ekleri alarak çeşitli hallerde bulunabilir. Edat ise, tabii grubun sabit, değişmeyen ögesi olarak kalır. Edat ögesi her zaman tek bir kelimeyle ifade edilir. İsim ögesi ise tek bir kelime olabileceği gibi, bir ismin yerine kullanılan bir kelime grubu da olabilir (Ergin, 2013, s. 392).

Edat grubu, genellikle son çekim edatlarından oluşan bir gruptur. Bu grup, çekim edatlarının kendinden önceki isim ögesiyle çeşitli biçimlerde cümlelerin öznesiyle ilişkilendirilen işlevsel kelimelerdir (Açıkgöz ve Yelten, 2005).

Edat, isimle birleştiğinde hem ekli hem de eksiz olabilir. Zamirler genellikle çekim edatlarıyla ilgi hâlinde bir araya gelir. Vurgu, genellikle isim ögesindedir. Edat grupları anlamca kaynaşarak birleşik bir kelime formu oluşturabilir, ancak bu gruplar herhangi bir kavramı ifade etmez ve çekim ekleri almaz (Özkan & Sevinçli, 2019, s. 60)

Edat grubu, bir isim ögesinin önünde yer alan bir edat ile birlikte oluşan kelime grubunu tanımlar. Bu gruba, içinde yer alan edat ögesinin adı verilir. Edat grubu yapısında, temel öge, Türkçe'nin söz dizimi kurallarına aykırı bir şekilde öne çıkar (Böler, 2019, s. 111).

Karahan (2020) edat grubunu, “Bir isim unsuru ile bir çekim edatından meydana gelen kelime grubudur.” Biçiminde tanımlayarak özelliklerini şu şekilde ifade etmiştir:

- “Bu grupta isim unsuru başta, çekim edatı (ile, için, kadar, göre, diye, rağmen, karşı, doğru, gibi, dolayı, vb.) sonda bulunur.
- Bu grupta birleşme, isim unsurunun ve edat türüne göre ekli ya da eksiz olur. Yaşamak için (eksiz), Senin gibi (-in eki)
- “Onun gibisi, onun gibiler, onun kadar” örneklerinde olduğu gibi, edat unsuru isim çekim eki alan edat grupları, cümlede isim olarak kullanılır. Fakat ben bu kadarından da memnundum.
- Edat grubunda isim unsuru kelime grubu olabilir. Hür maviliğin bittiği son hadde kadar
- İsim unsuru zarf-fiil veya zarf-fiil grubu olan edat grupları da vardır. Babam şehirden çıkaklı beri somurtmuştu.
- Bu grupta birden fazla isim unsuru bulunabilir. Yorgunluğuna/ uykusuzluğuna rağmen
- Edat grubu, söz dizimi içinde, sıfat, zarf ve isim görevi yapar. Grup, yapısındaki edatın türüne göre zaman, yön, durum, benzetme, sebep, miktar, şart vs. bildirir.

- *Grubun vurgusu, isim unsuru üzerindedir” (Karahan, 2020, s. 62-65).*

Edatlar, tek başlarına anlam taşımayan, isimler veya isim türünden kelimelerle birlikte kullanıldıklarında çeşitli anlam ilişkileri kurabilen özel kelimelerdir. Edatlar, genellikle kendilerinden önce gelen kelimeler veya kelime gruplarıyla bir edat grubu oluştururlar. Bu gruplarda isim ögesi genellikle başta yer alırken, edat ise sona konumlandırılır. Edatın önceki kelime veya kelime grubuyla birleşmesi, isim ögesinin ve edatın türüne göre ekli veya eksiz olabilir. Edat grubunun vurgusu, genellikle isim ögesi üzerindedir (Baydar, 2020, s. 122).

Edatlar, tek başlarına anlam taşımayan ancak cümle içinde diğer isimlerle veya isim türünden kelimelerle ilişkilendirildiğinde anlam kazanan sözcüklerdir. Bir isim ögesi ile bir çekim edatından oluşan kelime grubuna ise edat grubu denir. Edatların cümlelerin yapısından çıkarılması, anlamın ve ifadenin bozulmasına neden olabilir. Önemli edatlar arasında "için", "kadar", "gibi", "-e tersine", "-den yana", "üzere", "dolayı", "değil", "-e göre", "-e doğru", "-e karşı", "-den başka", "-den beri", "-den sonra", "ile" gibi kelimeler bulunur.

İsim ögesiyle bir son çekim edatının birleşiminden oluşan edat grubu, bir isim ögesi ile bir çekim edatını içerir. İsim ögesi başlangıçta yer alırken, çekim edatı sonradan eklenir. Bu grupta vurgu, genellikle isim ögesi üzerindedir. Yapı, cümle içinde sıfat, zarf veya isim olarak işlev görebilir. Edat grubu, içindeki edatın türüne bağlı olarak zaman, yön, durum, benzetme, sebep, miktar veya şart anlamları taşır. Bu yapının bileşenleri, kendi türlerine bağlı olarak ekli veya eksiz olarak birleşir.

2.5.11. Ünvan Grubu

Bir kişinin adıyla, bir unvan veya akrabalık isminden oluşan bir kelime grubudur. Ünvan grubunda, genellikle kişinin adı önde yer alırken, unvan veya akrabalık ismi ise sonda bulunur. Bu iki unsur, eksiksiz olarak bir araya gelir. Ünvan grubunda, vurgu genellikle ilk isim üzerindedir (Baydar, 2020, s. 136).

Bir insan, toplumda adı ve ünvanıyla tanınır ve bilinir. Ünvan, bireyin toplum içindeki özel konumunu ve rolünü belirtir, bu nedenle bir nitelik ifade eder. Bu bağlamda, kişinin adıyla birlikte gelen unvan ve akrabalık adının oluşturduğu nitelendirme grubuna unvan grubu denir (Aktan, 2016, s. 41)

Korkmaz (2029) Bir bireyin adıyla bir unvan ve akrabalığı ifade eden ismin, eksiksiz olarak yan yana gelerek oluşturduğu bir belirtme grubu olarak tanımlanmıştır. Ayrıca, unvanı ifade eden isim bireyin adından önce veya sonra gelebileceğini ifade etmiştir. (Korkmaz, 2019, s. 233).

Kişinin adı, unvan veya akrabalık isminin önünde gelir ve bu iki unsur da hiçbir ek almaz, doğrudan doğruya yan yana gelirler. Örneğin, Ahmet Bey, Hasan Efendi, Mustafa Kemal Paşa gibi. Türkçede, unvan ve akrabalık isimlerinin adın başına getirilmesi durumu da vardır. Bu durumda, birleşik bir isim meydana gelir ve unvan veya akrabalık ismi, kişinin adı gibi bir isim durumuna geçer. Örneğin, Başbakan Şükrü Saraçoğlu gibi. Bu durumlarda vurgu tamamen birleşik isimde olup, ikinci unsurla asıl isim unsuru üzerindedir. Ancak vurgu birinci unsur üzerinde olduğunda, bir sıfat tamlaması ortaya çıkar (Ergin, 2013: 389-390).

Gencan (2007, Ergin'in (2013) unvan grubu olarak kabul ettiği grupları, sıfat tamlaması olarak kabul eder.

San veya unvan sıfatları, bireylerin -rütbe, derece, görev veya sosyal statülerine göre- adlarına eklenen saygı ve tanıtma ifadeleridir. Bu sıfatlar, bir tür nitelendirme sıfatıdır. (Gencan, 2007).

Fakat Gencan'ın bu görüşü pek çok araştırmacı tarafından kabul görmemektedir.

Banguoğlu unvan grubunu “yanaşma takımları” başlığı altında incelemiştir.

Bununla birlikte, unvanı veya sıfatı ifade eden kelimelerin kişi adlarına eklenmesiyle oluşan eklemeli yapılar sıkça kullanılır. Bu yapılar, "san öbekleri" olarak adlandırılır. San adı genellikle genel bir nezaketi ifade eder veya kişinin ailedeki veya toplumdaki statüsünü gösteren akrabalık, meslek veya rütbe gibi isimlerden oluşabilir (Banguoğlu, 2011)

Karaağaç (2013), unvan grubunu “özel ad öbeği” başlığı altında tanımlamış

Unvan veya akrabalık adlarıyla bir özel adın eksiksiz bir şekilde bir araya gelmesiyle oluşan kelime grubuna unvan öbeği denir. Tüm unvan öbekleri, bir kişinin adını içerir. Bu yapıda, özel ad genellikle önde yer alırken, unvan veya akrabalık adı sonradan gelir (Karahan, 2013)

Karahan (2014), unvan grubunu “Bir şahıs ismiyle, bir unvan veya akrabalık isminden kurulan kelime grubudur” şeklinde ifade etmiş ve özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

- “Bu grupta şahıs ismi başta, unvan ve akrabalık ismi ise sonda bulunur. İki unsur, eksiz birleşir. Örnek: Çağrı Bey, Ülkü Hanım, Bilge Kağan vs.
- Unvan grubunda şahıs ismi, birleşik isim olabilir. Örnek: Mehmet Akif Bey, Halide Nusret Hanımefendi vs.
- Bu grup, söz dizimi içinde birleşik isim görevi yapar. Örnek: Perviz Efendi cevap vermedi
- Birinci unsuru unvan veya akrabalık ismi olan “Sultan Orhan, Dede Korkut, Hoca Nasrettin, Doktor Murat, Hemşire Selma, Albay Şadan, Baba Necmi” gibi kelime grupları, unvan grubu değil birleşik isimdir. Birleşik isimlerin vurgusu sonda, unvan gruplarının vurgusu ise başta bulunur” (Karahan, 2020, s. 68-69).

Unvan grubu, bir kişinin adıyla bir unvan veya akrabalık isminden oluşan bir kelime grubunu ifade eder. Kişinin adı genellikle başta yer alırken, unvan veya akrabalık ismi sonda bulunur. Bu grupta vurgu genellikle kişinin adı üzerindedir.

2.5.12. Birleşik Fiil Grubu

Zeynalov (2012) “Türk Dillerinde Birleşik Eylem Meselesi” adlı makalesinde birleşik fiillerle ilgili meseleyi şöyle aktarmıştır:

Birleşik eylemleri, analitik yolla oluşan çeşitli birleşenlerin içindikilerden ayırmak için birkaç ana prensibe dayanmak gerekiyor. Evvela birleşik eylemlerden her kısmın ayrı ayrı müstakil anlamı olmalı. Her iki taraf eylem olarak karışmalı ve tek bir mefhum oluşturmali. Böyle olduğunda çeşitli terkiбі eylemler, eylemli birleşmeler, tasvirî eylem şekilleri bu gruba dahil olamazlar. Aynı zamanda bu sabit olmıyan kelime eylem birleşmeleriyle beraber; iş, durum ve hareket bildiren eylemlere tek cins karşılık olan pek çok sabit kelime (eylem) birleşmeleri de birleşik eylem grubundan dışarıda kalmış olur (Zeynalov, 1986).

Birleşik fiiller, bir isimle bir yardımcı fiilin veya iki ayrı fiilin birleşmesiyle oluşan ve genellikle tek bir kavramı ifade eden fiil türleridir. Bu tür fiiller, bir isimden oluşan kelime grubu ile bir temel fiilin birleşmesinden meydana gelirler (Korkmaz 2003: 791)

Baydar (2013) birleşik fiillerle ilgili görüşünü şu şekilde açıklamıştır:

Bütün dillerde olduğu gibi Türkçede de sadece fiil soylu kelimeler ve kelime grupları değil, isim soylu kelimeler ve kelime grupları da yüklem olabilmektedir. Yani hareket ifade eden cümleler olduğu gibi etmeyenler de vardır. kır-, oku-, uyu- vb. nasıl yüklem görevinde kullanılıyorlarsa çalışan+, güzel+, öğrenci+ vb. de yüklem görevinde kullanılabilmektedir. Tüm dillerin kendilerine mahsus isim soylu kelime ve kelime gruplarını yüklemleştirme şekilleri olduğu gibi Türkçenin de ilk yazılı metinlerinden itibaren takip edebildiğimiz kendi dil mantığı içerisinde isim soylu kelime ve kelime gruplarını yüklemleştiren bir sistemi vardır. En sade anlatımla Türkçede yüklem / çekimli fiil / yargı bildirme şu şekilde olur: fiil + kip eki + şahıs eki. Bu denklem olmadan Türkçede cümleden / çekimli fiilden / yargıdan / yüklemden bahsetmek mümkün değildir. İsim soylu kelime ve kelime gruplarını yüklemleştiren de er-, ol-, et- gibi yüklemleştiriciler ile aynı sistem işletilir ve böylelikle Türkçede isim soylu kelimeler ve kelime grupları da yüklem olabilirler (Baydar, 2013)

Hareketi ifade eden birleşik fiiller ve hareketi betimleyen birleşik fiiller olarak iki ayrı gruba ayrılan bir yaklaşım sunar. Hareketi ifade eden birleşik fiiller, bir isim ve bir fiilin birleşimiyle oluşur. Bu tür birleşik fiiller genellikle bir ana yardımcı fiil veya sözlük anlamından farklı bir fiil ile oluşturulur. Ana yardımcı fiillerle birleştirilen birleşik fiiller arasında "et-, ol-, yap-, eyle-, kıl-, bulun-" yardımcı fiillerinin öne çıktığını belirtir. Diğer fiillerle birleştirilen birleşik fiillerde ise, bu fiillerin dışında asıl fiiller kullanılır. Bu yapıya dahil edilen kelimelerin bir veya birkaçı, anlamlarını yitirmiş veya deyimleşmiş olabilir. Hareketi betimleyen birleşik fiiller ise, zarf-fiil ekinin bulunduğu bir fiil ile betimleme fiilinin bir araya gelmesiyle meydana gelir. Betimleme fiili, esas fiile olasılık, nitelik, yetkinlik, yaklaşma gibi anlamlar kazandırır. (Karahan, 2014, s. 73-77).

Birleşik fiiller, bir yardımcı fiil ve bir ismin veya bir fiilin birleşiminden oluşan kelimelerdir. İsim veya fiil ögesi genellikle önce yer alırken, yardımcı fiil daha sonra gelir. Yardımcı fiilin başındaki unsurların bir isim mi yoksa bir fiil mi olduğuna bağlı olarak, birleşik fiiller iki farklı gruba ayrılır. Bu iki tür birleşik fiilin yardımcı fiilleri de değişiklik gösterir (Ergin, 2013).

Karahan (2019) Birleşik fiilleri “bir hareketi karşılayan birleşik fiiller” ve “bir hareketi tasvir eden birleşik fiiller” olarak iki gruba ayırarak özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

A. *Bir Hareketi Karşılayan Birleşik Fiiller:*

- *Bu tip birleşik fiillerde “et-, ol-, yap-, eyle-, kıl-, bulun-” yardımcı fiilleri kullanılır. Asıl unsur olan isim başta, yardımcı fiil sonda bulunur. Yardımcı fiil, bir çekim görevi yaparak anlamı üzerinde bulunduran isim unsurunu fiilleştirir.*
- *En işlek yardımcı fiiller, “et-” ve “ol-” fiilleridir. “yap-, bulun-” fiilleri de sıkça kullanılır. “kıl-” ve “eyle-” fiillerinin ise işlekliği azalmıştır.*
- *Tek başına kullanılmayan veya kullanıldıklarında aslî şekillerini koruyamayan bazı isimler, yardımcı fiile bitişik yazılır.*
- *Bu birleşik fiillerin isim unsuru, bir sıfat-fiil olabilir. Sıfat-fiil, “ol-” ve “bulun-” yardımcı fiilleriyle birleşir. “ol-” ‘un sıfat-fiillerle kurduğu birleşik fiillerde; -miş ekli sıfat-fiiller, bitmiş, tamamlanmış bir hareketi, -(I)r / -Ar ekli sıfat-fiiller devam etmekte olan bir hareketi, -AcAk ekli sıfat-fiiller, niyet halinde ifade edilen bir hareketi; sıfat-fiil görevinde de kullanılabilen -yor ekli sıfat-fiiller ise, yakın geçmişte ortaya çıkan tamamlanmamış veya devam etmekte olan bir hareketi karşılarlar. Örnek: Ocaklar yakılmaz oldu.*
- *Bu birleşik fiillerde birden fazla isim unsuru bulunabilir. Örnek: mutlu, başarılı ol*
- *Bu birleşik fiillerin isim unsuru kelime grubu olabilir.*

B. *Bir Hareketi Tasvir Eden Birleşik Fiiller:*

- *Bu birleşik fiiller, zarf-fiil eki taşıyan bir fiil unsuru ile bir tasvir fiilinden kurulur. Ana unsur başta, tasvir fiili sonda bulunur. Anlamı üzerinde bulunduran bu unsur -A, -I, Ip zarf-fiil eklerinden birini taşır. Örnek: Koş + a+ bil- : koşabil-, yaz +ı +ver- : yazıver*
- *bil-, ver-, dur-, gel-, git-, kal-, gör-, yaz-, yardımcı fiilleri asıl fiile yeterlik, ihtimal, tezlik, devamlılık, beklenmezlik, yaklaşma gibi anlamlar kazandırır.*
- *Bazı birleşik fiillerin birinci unsuru, bir kip eki taşır. Bu kip eki zarf-fiil ekinin yerini tutar. Örnek: Bir beyaz martı gibi çırpınır durur.*
- *Bu birleşik fiillerin birinci unsuru bir kelime grubu olabilir.*
- *Grubun vurgusu birinci unsur üzerindedir. (Karahan, 2019, s. 73-79).*

Genellikle, bir isim ile ona bağlı olan "et-, ol-, eyle, kıl-" gibi fiillerin bir araya gelmesiyle birleşik fiiller oluşturulur. Ayrıca, fiiller ve başına zarf-fiil eki almış fiillerle de birleşik fiiller oluşturulabilir: geliver-, yapabil-, gideyaz-, bakakal- gibi. Bunların

dışında kalan ve genellikle deyimleşmiş söz kalıpları da birleşik fiil grubuna dahil edilir (Altun, 2011, s. 20).

Birleşik fiiller, bir eylemi ifade etmek veya anlatmak için bir araya gelen kelimelerin bir topluluğudur. Bu tür fiiller genellikle bir isim ögesi ile bir fiil ögesinin birleşmesinden veya iki farklı fiil ögesinin birleşmesinden oluşur. Bu yapılar, oluşumlarına göre üç kategoriye ayrılmıştır: Bir isimle bir yardımcı fiilin birleşmesinden oluşan birleşik fiiller, bir fiille bir yardımcı fiilin birleşmesinden oluşan birleşik fiiller ve anlamsal olarak kaynaşmış olan birleşik fiiller.

2.5.13. Tekrar Grubu

Kuvvetlendirme, çokluk ve devamlılık gibi işlevlerden birini yerine getirmek üzere aynı türden iki kelimenin eksiksiz olarak arka arkaya gelmesiyle oluşan kelime grubuna tekrar grubu denir. Tekrar grubu veya ikileme olarak adlandırılan bu yapı, cümle içinde isim, sıfat, zarf ve fiil gibi farklı görevlerde bulunabilir. Tekrar grupları; aynı, yakın anlamlı, zıt anlamlı veya biri anlamlı biri anlamsız kelimelerin tekrarıyla meydana gelebilir. Bu tür ifadelerin kullanımının amaçları arasında ifade becerisini artırmak ve anlamı güçlendirmek bulunur. İkilemeler, dilimizde sıklıkla karşılaşılan bir tekrar grubu olup, cümle içinde isim, sıfat ve zarf olarak kullanılırlar. Türkçede tekrar grupları, birbirine anlam bakımından yakın, genellikle aynı veya benzer kelimelerin tekrarıyla oluşturulan ifadelerdir. Bu yapılar, dilin zenginliğini, estetiğini ve ritmini yansıtarak iletişimi zenginleştirirler. Tekrar grubunun sınıflandırılmasında farklı görüşler bulunmakla birlikte, dilin yapısal özelliklerini yansıtan önemli unsurlardan biri olarak kabul edilirler.

İkileme oluşturmaya elverişli olan sözcükler, adlar, ön adlar ve belirteçlerdir. Bu kategoriye, belirteç olarak değerlendirdiğimiz bağlaçları da ekleriz. Bu sebeple, genellikle ikilemelerde adlar, ön adlar ve belirteçler yer alır. Her ikilemedeki her sözcük, kendi vurgusunu taşır. İkilemeler, ya anlamı güçlendirmek, ya bir "çokluk" durumunu göstermek ya da "süreklilik" değeri kazandırmak için yapılır. Her ikilemede bu üç nedenin biri mutlaka bulunur (Kükey, 2005, s. 6)

Kükey (2005), "ikilemeler" olarak isimlendirdiği tekrar gruplarını oluşum şekillerine göre şu şekilde gruplandırmıştır:

- Aynı sözcüğün yinelenmesiyle oluşan ikilemeler: *kadem kadem*.

- *Eş anlamlı ve yakın anlamlı sözcüklerle oluşan ikilemeler: yorgun argın*
- *Karşıt anlamlı sözcüklerle oluşan ikilemeler: kadın erkek.*
- *Biri anlamlı, biri tek başına anlamsız iki sözcüğün benzeşmesiyle oluşan ikilemeler: gacıır gucur.*
- *Anlamlı bir sözcükle anlamsız bir sözcükten oluşan ikilemeler (m'li ikilemeler): hayal meyal.*
- *Sözcük başına bir seslem (hece) eklenmesiyle oluşan ikilemeler: upuzun.*
- *"mi" ekiyle oluşan ikilemeler: kuru mu kuru.*
- *Sözcük başına iki seslem (hece) eklenmesiyle oluşan ikilemeler: yapayalnızdım*
- *Üçüncü kişi iyelik eki ve yönelme durumuyla kurulan ikilemeler: boşu boşuna.*
- *Ad durumu ekleriyle kurulan ikilemeler: baş başa.*
- *Tamlama biçiminde oluşan ikilemeler: tövbeler tövbesi.*
- *"oğul" sözcüğüyle oluşan ikilemeler: hayvan oğlu hayvan.*
- *"üstüne" sözcüğüyle oluşan ikilemeler: dert üstüne dert (Kükey, 2005, s. 6- 15).*

Türkçemizde her devirde sıkça kullanılan ve bir nesneyi veya bir hareketi ifade etmek için eş görevli iki kelimenin bir araya gelmesiyle oluşan bu kelime grupları, anlamı güçlendirmek için sıkça başvurulmuş bir araçtır. Bu gruplar, metinlerimizde oldukça yaygındır. Tekrar grupları, cümle içinde özne, yer tamlayıcısı, zarf tümleci ve yüklem gibi işlevler üstlenebilirken, sıfat tamlamalarında sıfat ve isim unsurları, belirtili isim tamlamalarında tamlayan ve tamlanan unsurlar, belirtisiz isim tamlamalarında tamlayan unsurlar ve edat gruplarında da isim unsurları olarak kullanılabilir (Baydar, 2020, s. 147).

Eş ya da zıt anlamlı iki kelimenin ardışık olarak kullanılması, ya bir kelimenin ilk sesinin /m/ sesiyle değiştirilerek tekrarlanması, ya da bir kelimenin ilk hecesine /m, p, r, s/ seslerinden birinin eklenerek söylenmesiyle oluşturulan kelime grubuna "tekrar öbeği" denir. Tekrar öbeğini oluşturan kelimeler, eksiksiz bir şekilde yan yana gelir. Ayrıca, bu öbekler araya bağlaç veya soru edatı alabilirler (Delice, 2018).

Benzer ya da zıt anlamlı iki sözcüğün yan yana gelerek tek bir sözcük gibi işlev görmesiyle oluşan yapıya "tekrar grubu" denir. Tekrar gruplarını oluşturan sözcükler

aynı yapısal veya çekim eki alabilirler. Bu grupların cümle içindeki işlevleri arasında anlamı güçlendirmek, abartmak, süreklilik vurgusu yapmak, belirtmek, ortalama ve yaklaşıklık göstermek bulunur. Tekrar grupları; aynen tekrar grubu, yakın ya da eş anlamlı tekrar grubu, zıt anlamlı tekrar grubu ve ilaveli tekrar grubu olmak üzere dört grupta sınıflandırılabilir (Eker, 2005).

Aynı türden iki kelimenin ardışık olarak gelerek oluşturduğu kelime grubu, "anlamı güçlendirmek, ifade gücünü arttırmak, kavramı zenginleştirmek amacıyla aynı cinsten iki kelimenin arka arkaya gelmesiyle oluşan kelime grubudur" şeklinde tanımlanmıştır. Bu grup içinde yer alan iki kelimeyi birbirine yaklaştıran unsur, hem şekil hem de anlam ilişkisine dayanır. Bu gruplar her zaman ayrı olarak yazılır ve kelimeler arasına herhangi bir noktalama işareti konulmaz (Özkan ve Sevinçli, 2021).

Özkan ve Sevinçli (2021) tekrar gruplarını aynen tekrarlar (ikileme), eş ve yakın anlamlı tekrar grubu, zıt anlamlı kelimelerle kurulan tekrarlar ve pekiştirmeli tekrarlar olmak üzere dört grupta ayırmıştır.

2.5.14. Bağlama Grubu

Dil çalışmalarında genellikle bağlaçlarla oluşturulan gruplar olarak ele alınan bağlama grubu, bağlaçların nasıl bir araya geldiğiyle ilgili yapılan incelemelerde, genellikle benzer kelimelerin verildiği görülebilir. Bu bağlaçlar, genellikle gramerde "sıralama", "karşılaştırma-denkleştirme-seçme" ve bunların yanı sıra "pekiştirme" işlevlerini yerine getiren kelimelerdir (Gülsevin, 2021).

Bağlama grupları, diğer kelime grupları gibi tam bir birlik oluşturamazlar. Bu gruplar arasındaki ilişkiler genellikle şekilseldir. Bu gruplarda ana veya yardımcı unsur bulunmaması, her birinin kendi vurgusunu taşıması gibi durumlar, onları diğer kelime gruplarından farklı bir konuma yerleştirir. Bununla birlikte, bu şekilsel birliktelik bugüne kadar araştırmacılar tarafından genellikle göz ardı edilmiş ve bu grupların bir kelime grubu olarak değerlendirilmesi devam etmiştir (Baydar, 2018).

Ayrıca Baydar (2018) “Bağlama Grubu Üzerine” isimli makalesinde bağlama grubunun diğer kelime gruplarından farklı olduğunu ve kelime grupları içerisinde neden yer almaması gerektiğini şöyle açıklar:

Kelime grupları birden fazla unsurdan oluşur ve kaç kelimedenden oluşursa oluşsun tek bir kelime gibi görev yapar. Kelime grubunun en son unsuruna

gelen çekim eki sadece geldiği kelimeyi değil, bütün grubu etkisi altına alır. Böylelikle kelime grubu hem cümlelerde görev yaparken hem de diğer kelime gruplarının yapısına tamlayan ya da tamlanan unsur olarak katılırken tek bir kelime gibi görev yapar. Bu durum kelime gruplarıyla ilgili kabullerde değişmez bir gerçektir. Ne var ki, kelime grupları içinde değerlendirilen bir yapı bu genel kabule uymamaktadır. Yapısı gereği bir bütün olarak değil de, söz konusu yapıyı oluşturan unsurlar ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Bu da bağlama grubu olarak isimlendirilen yapılardır. Kelime gruplarında ana unsur, yardımcı unsur, vurgu gibi önemli konular vardır. Bunlar kelime gruplarının bir bütün olarak işlem görmelerini sağlarlar. Ancak bağlama grupları olarak isimlendirilen yapılar böyle değildir. Bu yapıda ana unsur yardımcı unsur söz konusu değildir. Ayrıca bu yapılarda her bir unsur kendi vurgusunu taşır. Böyle olunca da aslında araştırmacıların bu yapıları bir bütün olarak görmelerinde bir sıkıntı ortaya çıkmaktadır. Bağlama grubu denilen yapılar diğer kelime grupları gibi bir birlik oluşturamıyorlar. Bunların birbirleriyle olan ilişkileri şekli bir ilişkidir. Bunlarda ana ya da yardımcı unsur olmaması, her birinin kendi vurgusunu taşıması gibi durumlar bunları diğer kelime gruplarından farklı bir yere koymaktadır. Böyle olmakla birlikte bu şekli birliktelik bugüne kadar araştırmacılar tarafından dikkate alınmamış ve bunların bir kelime grubu olarak değerlendirilmeleri süregelmıştır. Bu yapılarda her unsur kendisi çekime girer. Bu durum diğer kelime grupları için söz konusu değildir. Bugüne kadar bağlama grubu olarak ifade edilen ve kelime grupları içinde anılan bu yapılardan elbette bahsedilmelidir; ancak bu yapılar kelime grubu olarak değerlendirilmemelidir (Baydar, 2018, s. 62-74).

Bağlaçlar, Türkçe dilinde oldukça önemli bir role sahiptirler. Bu gramer öğeleri, kelime gruplarını, cümleleri ve hatta bazen paragrafları birbirine bağlayarak şekil ve anlam açısından çeşitli ilişkiler kurarlar. Ayrıca, yüklendikleri işlevler ve bağlandıkları sözcükler arasında çeşitli anlam ilişkileri oluştururlar (Korkmaz, 2005).

İki ya da daha fazla ismin sıralama, bağlama, karşılaştırma ve denkleştirme bağlaçlarıyla ı (ve, ile, dahi, ila, ya, yahut, veyahut, fakat, ama, değil, ya...ya, hem...hem, ne... ne, dA... dA vb.) oluşturduğu kelime grubuna "bağlama grubu" denir. Bu grup içindeki öğeler, şeklen ve eşit olarak birbirine bağlanır. Her öge kendi vurgusunu taşır ve bu vurgular eşittir. (Özkan ve Sevinçli, 2021).

Bağlama grubu, en az iki isim unsurunun birbirine bağlama edatlarıyla bağlanmasıyla oluşan bir kelime grubudur. Bu grupta ögeler arasında herhangi bir farklılık bulunmaz; yani ögeler, söz dizimi içinde aynı görevlere sahiptir. Vurgu ise bu gruptaki her unsorda eşit bir şekilde bulunur. Bağlaçlar, cümle içinde aynı görevde olan veya anlamca birbirleriyle ilgili olan kelimeleri, söz öbeklerini veya anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birleştiren sözcüklerdir. Bağlama grubu ise bağlama edatları ile birbirine bağlanmış iki veya daha fazla isim unsurundan oluşur. Bağlaçlar, tek başlarına anlam taşımayan ve cümlede belirli bir görevi olan sözcüklerdir. Edat gruplarındaki gibi, bağlaçlar cümleden çıkarıldıklarında cümlenin anlamında bir bozulma olmaz, ancak cümlede daralma olabilir.

2.5.14. Sayı Grubu

Basamak sistemine göre düzenlenen ve birleşimi eksiz olan sayı isimlerinin bir topluluğunu ifade eder. Türkçede, tek kelimeyle ifade edilen sayı isimlerinin yanı sıra, sıfat tamlamaları ve sayı öbeklerinden de sayı isimleri oluşturulabilir. Sayı isimlerinin yapısı çeşitlilik gösterir; tek kelimelik sayı isimleri, tek kelimelik sayı isimleri üzerine bir sayı ismi eklenerek yeni bir yapı oluşturabilir ya da tek kelimelik sayı isimlerinin önüne sıfat işlevi gören tek kelimelik bir sayı getirilerek sıfat tamlaması meydana getirilebilir. Sayı öbekleri ile sayı isimlerinden oluşturulan sıfat tamlamasını birbirinden ayırmak için, isimler arasındaki matematiksel ilişkiye dikkat etmek önemlidir. Sayı öbeklerinde sayılar arasında bir toplama ilişkisi bulunurken, sayı isimlerinden oluşturulan sıfat tamlamasında bir çarpma ilişkisi gözlemlenir (Delice, 20023, s. 29)

Büyük sayıların ardışık olarak küçük sayı unsurlarıyla oluşturduğu bir kelime grubudur. Türkçede, sayılar üç farklı biçimde ifade edilir: tek kelimeyle, sıfat tamlaması olarak veya sayı grubu şeklinde. Sayı grubunu oluşturanlar, tek kelimeyle ifade edilen sayıların on'dan sonraki sayıları ve sıfat tamlaması olarak kullanılan sayılar arasındaki ortadaki sayılardır. Büyük sayının, küçük sayıdan önce geldiği ve herhangi bir ek almadan doğrudan yan yana getirildiği görülür. Sayı grubunda vurgu genellikle ikinci unsur üzerindedir, yani küçük sayı üzerindedir (Ergin, 2013).

Sayı isimlerinin basamak sistemine göre sıralandığı bir topluluktur. Bu gruptaki sayı isimlerinin düzeni, basamak sistemine uygun olarak belirlenir. Sayı grubunda, sıfat tamlaması oluşturan sayılarla karşılaştırıldığında baştaki sayılar genellikle büyük olur. Sayı isimleri eksiz olarak bir araya gelir. Grubun vurgusu genellikle küçük sayı ismi

üzerindedir ve sayı isimleri ayrı yazılır. Türkçede, sayılar, sayı grubu dışında, tek kelime veya sıfat tamlaması şeklinde ifade edilir (Baydar, 2020, s. 151).

Karahan (2020), sayı grubunu “Basamak sistemine göre sıralanmış sayı isimleri topluluğudur” şeklinde tanımlayarak bu grubun özelliklerini şöyle sıralamıştır:

- *Gruptaki sayı isimlerinin dizilişi basamak sistemine göredir. Sayılar sondan başa doğru büyür. Küçük sayı sonda bulunur. Sayı isimleri eksiz birleşir. Sayı isimleri ayrı yazılır. Örnek: altmış dört, seksen dokuz vs.*
- *Kelime grubu hâlindeki sayılar, sıfat tamlaması veya sayı grubu kuruluşundadır. Genellikle ana sayılar sıfat tamlaması, ara sayılar sayı grubudur. Vurgu sıfat tamlamasında başta, sayı grubunda sonda bulunur. Örnek: İki yüz, beş bin (sıfat tamlaması) On bir, doksan iki (sayı grubu)*
- *Sayı grubunda milyona kadar iki unsur vardır. Milyonlu sayılar üç, milyarlı sayılar dört unsurludur. Her unsur kendi içinde sayı grubu, sıfat tamlaması veya tek kelime olabilir. Örnek: yedi yüz / elli: sayı grubu (yedi / yüz: sıfat tamlaması)*
- *Sayı grubu, söz dizimi içinde isim ve sıfat görevi yapar. Örnek: Elime bin iki yüz kadar bir şey geçti.*
- *Grubun vurgusu, küçük sayı ismi üzerindedir (Karahan, 2020, s. 72-73).*

Basamak sistemine göre düzenlenen sayıların yer aldığı bir kelime grubu, sayı grubunu oluşturur. Bu grubun yapısında, büyük sayılar başta ve küçük sayılar sonda yer alır; yani sayılar basamak sistemine göre sıralanır. Bu gruptaki sayılar birleşirken eksiz olarak yazılır ve birbirlerinden ayrı olarak ifade edilirler. Grubun vurgusu ise genellikle son unsur olan küçük sayı üzerindedir. Sayı grubu, büyük sayının önce, küçük sayının sonra geldiği bir sözcük grubudur. Eğer ilk sayı küçük, ikinci sayı büyük ise, bu durumda sayı grubu değil, sıfat tamlaması meydana gelir. Sayı grubu, cümlede hem isim hem de sıfat göreviyle kullanılabilir. Ancak genellikle grubun vurgusu, küçük sayı ismi üzerindedir.

2.5.15. Kısaltma Grupları

Kısaltma grupları, kelime grupları ve cümlelerin zamanla yıpranması veya kalıplaşması sonucunda oluşan yapıları ifade eder. Bu yapılar genellikle isim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiil gruplarından türetilir. Kısaltma grupları, genellikle iki isim unsurundan

oluşur ve ikinci unsur çoğunlukla bir nitelik ismidir. Bu yapıların unsurları bazen birer kelime grubu olarak da karşımıza çıkabilir. (Karahana, 2013).

Kısaltma grupları, bazı kelime gruplarının ve cümlelerin kısaltılması sonucu meydana gelir. Bu nedenle kısaltma grupları tam olarak bir cümle özelliği sergilemezler. Kısaltma grupları, bir ismin iyelik veya hâl eki almış haliyle başka bir ismin bir araya gelmesiyle oluşur; ancak öğelerinin ek almadığı örnekler de bulunmaktadır. İkinci unsur, bir kelime veya kelime grubu olabilir ve cümle içinde sıfat veya zarf olarak kullanılabilirler. Bu tür kısaltma grupları, dil birliklerindeki aşınma veya yıpranma sonucunda ortaya çıkmıştır.

Yıpranma veya kalıplaşma sonucu oluşan kısaltma grupları, kelime grupları ve cümlelerden türetilir. Bu tür gruplarda, unsurlar arasındaki bağlantı genellikle hâl ekleri veya iyelik ekleri tarafından sağlanır. Kısaltma grupları genellikle isim-fiil, sıfat-fiil veya zarf-fiil gruplarından kısaltılmış ve bir kısmı kalıplaşmıştır. İki isim unsurundan oluşan kısaltma gruplarında, ikinci unsur genellikle bir nitelik ismidir ve vurgu genellikle ikinci unsur üzerindedir (Baydar, 2020, s. 152).

Baydar (2020) kısaltma gruplarını 8 (sekiz) başlık altında toplamıştır.

A. **İsnat Grubu:** “Unsurlarında çekim eki bulunmayan veya sadece birinci unsurunda iyelik eki bulunan kısaltma grubudur” (Baydar, 2020, s. 152).

B. **Yükleme Grubu:** “Birinci unsuru yükleme hali eki taşıyan kısaltma grubudur” (Baydar, 2020, s. 153).

C. **Yönelme Grubu:** “Birinci unsuru yönelme hali eki taşıyan kısaltma grubudur. Yönelme grupları, içinde bulunduğu cümlelerin özelliğine göre zarf tümleci ve yüklem olabilmekte; ayrıca başka kelime gruplarının yapısına da katılabilmektedir” (Baydar, 2020, s. 153).

D. **Bulunma Grubu:** “Birinci unsuru bulunma hali eki taşıyan kısaltma grubudur” (Baydar, 2020, s. 155).

E. **Çıkma Grubu:** “ Birinci unsuru çıkma hali eki taşıyan kısaltma grubudur. Çıkma grupları, içinde bulunduğu cümlelerin özelliğine göre zarf tümleci ya da yüklem olmakta; ayrıca, başka kelime gruplarının yapısına da katılabilmektedir” (Baydar, 2020, s. 156).

F. **Vasıta Grubu:** “Birinci unsuru vasıta hali eki taşıyan kısaltma gruplarıdır. Vasıta grupları, içinde bulunduğu cümlelerin özelliğine göre zarf tümleci veya

yüklem görevi üstlenebilmekte; ayrıca, sıfat tamlamalarında sıfat unsuru olabilmektedir” (Baydar, 2020, s. 157).

G. **Eşitlik Grubu:** “Birinci unsuru eşitlik eki taşıyan kısaltma grubudur” (Baydar, 2020, s. 159).

H. **Kalıplaşmış yapılar:** Bu gruba dair araştırmacıların farklı görüşleri vardır.

Bu yapılar, çeşitli kelime gruplarından ve cümlelerden kısaltma kullanılarak oluşturulmuş yapılar gibidir. Ancak, bunları tipik kısaltma gruplarıyla karıştırmamak gerekir. Çünkü bunlar, belirli bir kurala dayanarak oluşturulmamışlardır, diğerlerinden farklı bir yapıya sahiptirler (Özkan vd., 2016).

Bu görüşe karşı olarak Baydar (2020) şu şekilde kalıplaşmış grupları açıklamıştır:

Bunlar günden güne, başüstüne, eller yukarı, iyiden iyiye, kendi kendine, birdenbire gibi yapılardır. Bunların içinde dikkatleri çekenler doğrudan doğruya, iyiden iyiye elden ele gibi olanlardır. Bu tarz örnekler çeşitli kaynaklarda araştırmacılar tarafından tekrar (ikileme) grubu olarak kabul edilmemektedirler. Bize göre bu, doğru bir yaklaşım değildir. Çünkü tekrar (ikileme) gruplarında iki taraf dengede olur. Yani, grubu oluşturan kelimeler ek aldıklarında her biri aynı eki alır: sağa sola, oradan buradan, varını yoğunu gibi. Bunlarda ise örneklerde de görüldüğü gibi böyle bir durum söz konusu değildir. Çünkü grubu oluşturan unsurlar farklı farklı ekler alabilmektedirler. Çalışmalarda bu konuya da dikkat edilmesi gerektiğini düşünmekteyiz (Baydar, 2020, s. 159-160).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İNCELEME

Bu bölümde öğrencilerin kompozisyonlarında yansıtmış oldukları kelime grupları tespit edilerek ilgili başlık altında öğrencilerin kimliklerini gizleyerek fişleme yöntemiyle gruplandırılmıştır. “Ö1/2” şeklinde fişleme yapılmıştır. “1” ifadesi öğrenciyi temsil ederken “/2” ifadesi bu kelime grubunun öğrencinin kaçınıcı cümlesinde yer verdiğini temsil eder. Ders kitabındaki kelime gruplarını göstermek içinse “DK-AD3/12” ifadesi kullanılmıştır. “DK-AD” ders kitabında yer alan metni ifade eder “3” kitabın sayfa numarasını ifade eder. “/12” kelime grubunun yer aldığı paragrafı ifade eder.

3.1.İsim Tamlamaları

3.1.1.Yapıları Bakımından İsim Tamlamaları

İsim tamlamaları tek kelime grubundan oluşabildikleri gibi tamlayan ya da tamlanan unsurları kelime grubu şeklinde de oluşabilir. Alt başlıklar tamlayan ve tamlanan unsurun durumuna göre belirlenmiştir.

3.1.1.1.Unsurları Tek Kelimededen Oluşan İsim Tamlamaları

3.1.1.1.1.Tamlayanı ve Tamlananı İsim Olan Belirtili İsim Tamlamaları

insanların baskısı Ö2/2

dünyanın sonu Ö2/8

hayatın sonu Ö3/5

öğretmenlerin kıskırtması Ö3/10

uykusuzluklarımın mükafatı Ö4/14

arkadaşınızın kıymeti Ö5/19

arkadaşlığın kıymeti Ö8/11

hayatın zorlukları Ö8/20
öğretmenlerin kıymeti Ö9/4
kuzenimin ceseti [cesedi] Ö10/22
yengemin sözü Ö10/30
insanın azimi [azmi] Ö11/26
dersin üzeri Ö12/11
sınıfın içi Ö12/22
arkadaşlığın önemi Ö13/1,49
arkadaşlığın eksiklikleri Ö13/9
arkadaşının arkası Ö13/24
arkadaşlığın arası Ö13/50
başkasının yanı Ö13/62
doğanın önemi Ö15/1-Ö42/14
doğanın içi Ö15/2
toplanmamızın gururu Ö18/6
suçluların cezaları Ö18/14
ailelerin motivasyonu Ö21/9
çocuklarının morali Ö21/11
çocukların hayatı Ö21/12
Afrikalıların hayatı Ö23/6
lafımın sonu Ö24/17
tiyatronun adı Ö26/4
çocukların bilinçaltı Ö27/6
çocukların yaşları Ö27/7
çğın [çağın] çocukları Ö27/8
çğın [çağın] gençleri Ö27/10
doğanın önemi Ö30/2-Ö31/1-Ö33/18
insanların eli Ö31/3
rüzgarın etkisi Ö31/6
emeklerinin karşılığı Ö32/14
canlıların hayatı Ö36/11
doğanın içi Ö39/5
engellinin durumu Ö41/8

bireyin psikolojisi Ö41/12
dünyanın nüfusu Ö42/9
canlıların evi Ö43/14
hayatın hareketliliği Ö44/8
bedeninizin yanı Ö44/11
derslerin zorluğu Ö45/5,7
çocuğun elbisesi Ö45/9
galaksinin adı Ö46/1
ailemizin, çevremizin hayatı Ö47/2
kavganın, kaosun içi Ö47/4
onun ve bunun başı Ö47/9
ailemizin tarafı Ö47/12
hocalarımızın tarafı Ö47/12
doğamızın sorunları Ö48/7
insanların deodorantları Ö48/9
insanın hayatı Ö51/1
yaşlılığın tanımı Ö51/5
denizlerin suyu Ö53/12
doğanın dengesi Ö53/12-Ö55/3
kadının üzeri Ö58/7
hayatımızın çoğu Ö59/2
iklimin değişmesi Ö59/4
anneannelerin evi Ö60/1
kafamın kanadığı Ö60/7
hayvanların evi Ö66/9
canlıların hiçbirisi Ö66/13
yaşlıların yeri Ö70/11
bunların çoğu Ö73/2
onların kolu Ö73/8
bizlerin büyükleri Ö75/2
onların sözü Ö75/5
onların duası Ö75/7
sayılarının azalması Ö76/3

dünyamızın dengesi Ö78/2
arabaların egzozları Ö78/6
kötümserlerin sayısı DK-İKÜ13/6
kötümserlerin yaklaşımı DK-İKÜ13/7
Sultan'ın teklifi DK-AD40/1
Ayaz'ın odası DK-AD40/9
odanın kapısı DK-AD41/11
Sultan'ın huzuru DK-AD41/13
Ayaz'ın yanı DK-AD41/15
Ayaz'ın ricası DK-AD41/19
birbirimizin boynu DK-BA46/2
bayrağın altı DK-BA47/8

3.1.1.1.2.Tamlayanı ve Tamlananı İsim Olan Belirtisiz İsim Tamlamaları

sınav senesi Ö1/7
LGS süreci Ö2/1
fen lisesi Ö2/4-Ö32/17
şubat ayı Ö2/14
LGS sınavı Ö3/9
masa başı Ö3/10
konu tekrarı Ö4/16
alın yazısı Ö4/6
sıra arkadaşı Ö5/13
dudakları arası Ö6/5
gönül işi Ö6/11
iklim değişikliği Ö7/1,9-Ö17/1 -Ö59/3,10- Ö65/1,2,3,4-Ö69/2,3,6-Ö74/1,9-
Ö78/5,6,7
güneş enerjisi Ö7/3
sera gazları Ö7/4
sera etkisi Ö7/4-Ö52/4
mercan renkleri Ö7/6
enkaz altı Ö10/7
öğle araları Ö10/18

cenaze aracı Ö10/18
sınıf değişikliği Ö11/1
fen dersi Ö11/15
matematik dersi Ö11/15
8/B sınıfı Ö12/2
fiilimsiler konusu Ö12/7
EBOB, EKOK dersi Ö12/10
hafta birincisi Ö12/12
sınıf nöbetçisi Ö12/21
öğle teneffüsü Ö12/24
karne günü Ö12/33
onur belgesi Ö12/35
gençlik çağı Ö14/2
doğa sayesi Ö15/1
canlılar arası Ö15/5
düşünce özgürlüğü Ö16/9
mevsim normalleri Ö17/4
dünya geneli Ö17/6
su israfı Ö17/11
mezuniyet konuşması Ö18/4
arkadaş ortamı Ö19/10
aile baskısı Ö20/1
sınav baskısı Ö20/2
sınav stresi Ö20/2
yaşama kaygısı Ö20/2
sınav sonucu Ö20/4
LGS aileleri Ö21/1
LGS stres [stresi] Ö21/1
zorluk içi Ö21/9
su israfı Ö23/16
bilim insanları Ö23/17
eğitim sistemi Ö24/8
oyun yaşı Ö24/16

araba egzozları Ö25/4
fabrika dumanları Ö25/6
ağustos böceği Ö26/4
gösteri günü Ö26/9
tiyatro salonu Ö26/14
prova zamanı Ö26/16
gösteri saati Ö26/23
okul müdürü Ö26/24
arkadaş çevresi Ö27/11
TikTok akımları Ö27/13
8/E sınıfı Ö29/5
yazılı soruları Ö29/21
orman yangınları Ö30/6-Ö31/4-Ö52/4
darlık içi Ö30/8
hayvanat bahçesi Ö31/10
çevre kirliliği Ö33/4
içler acısı Ö34/5
çöp kutusu Ö36/6-Ö64/15
ömrünüz boyu Ö38/4
ev ortamı Ö39/1
okullar içi Ö39/8
hava molekülleri Ö42/11
insan ırkı Ö43/11
insan yaşamı Ö43/1
barınma ihtiyacı Ö44/2
ders bakımı Ö45/1
deneme sınavı Ö47/7
fabrika bacaları Ö48/15-Ö69/6-Ö77/4,15
insanlık geleceği Ö49/1
sokak hayvanları Ö50/1
insan sağlığı Ö52/15
mevsim değişikliği Ö52/11
su miktarı Ö52/8

yaşlılık oranı Ö54/2
denizler sayısı Ö56/3
göz ardı Ö56/6
hava olayları Ö59/3
cam kırıkları Ö61/4,5
su kaynakları Ö62/2
su kıtlığı Ö62/8
araba egzozları Ö62/9-Ö69/6
oksijen kaynağı Ö64/12
oksijen alanı Ö64/13
canlı yaşamı Ö68/6
tıp alanı Ö68/10
Dünya geneli Ö69/1
Dünya sıcaklığı Ö69/3
bulut oluşumu Ö69/6
orman yangınları Ö71/4
çöp yığınları Ö71/8
meyve atıkları Ö71/8
cam parçası Ö71/5
insan hayatı Ö72/2
eksen eğikliği Ö74/2
egzoz dumanları Ö76/5
sular altı Ö76/5
su döngüsü Ö76/7
canlı yaşantısı Ö76/9
canlı yaşamı Ö76/9,10
su kaynakları Ö77/11
çöp konteynerleri Ö79/8
sınav stresi Ö80/3
aile baskısı Ö80/3
ergenlik çağı Ö80/6
ilkokul yılları Ö80/8
gelecek kaygısı Ö80/9

alışkanlık hali DK-İKÜ12/2
koşullar gereği DK-İKÜ12/2
kötümserlik batağı DK-İKÜ13/6
uygarlık gereği DK-İKÜ13/9
toz toprak içi DK-AD41/13
zafer yolu DK-BA46/1
yangın yıkıntıları DK-BA46/1
ev sahibi DK-BA47/2
zafer arası DK-BA47/2
bandıra altı DK-BA47/6
Tanrı emaneti DK-BA47/8

3.1.1.1.3. Tamlayanı Zamir Olan İsim Tamlamaları

3.1.1.1.3.1. Tamlayanı Şahıs Zamiri Olan İsim Tamlamaları

onların tabi özgüvenleri Ö1/12
benim ailem Ö2/5
bizim de bir canımız Ö3/6
onların elleri Ö6/6
onların sözleri Ö8/6-Ö13/4
onların anlaması Ö9/13
sizin bildiğiniz Ö10/2
onların ceseti [cesedi] Ö10/14
bizim ev Ö10/27
benim yerim Ö11/26
bizim sınıf Ö11/22
Onun rızası Ö18/11
onların kalbi Ö19/11
sizin dostunuz Ö21/2
sizin hayatınız Ö21/3
sizin düşmanınız Ö21/4
sizin derdiniz Ö21/12
benim düşüncelerim Ö24/1
bizim daha yaşımız Ö24/3

onların bize ihtiyacı Ö28/6
onların da ailesi Ö34/10
onların arkası Ö34/13
onların yeri Ö38/1
bizim okulumuz Ö38/6
onun yeri Ö38/11
bizim zararımız Ö39/7
bizim elimiz Ö39/14
bizim bulunduğumuz Ö46/1
bizim galaksimiz Ö46/7
benim anneannem Ö51/14,15
bizim attığımız Ö56/7
bizim hayatımız Ö70/1
onların düşmesi Ö70/10
onların kolu Ö73/8
bizlerin büyükleri Ö75/2
onları sözü Ö75/5
onların duası [duaları] Ö75/7
bizim geleceğimiz Ö79/10
onun gönlü DK-AD40/1
senin evin DK-BA47/3
onların yanı DK-BA47/6

3.1.1.1.3.2. Tamlayanı İşaret Zamiri Olan İsim Tamlamaları

bunların hiçbirisi Ö14/16
bunun bilinci Ö14/20
bunların sayısı Ö15/4
bundan dolayı Ö19/9
bunun sonucu Ö23/14-Ö46/15-Ö69/2
bunun cevabı Ö28/20
bunların önü Ö33/11-Ö48/12
bunun sebebi Ö57/2
onun yeri Ö61/10

onun önemi Ö66/14

bunun önü Ö67/11

bunların çoğu Ö73/2

bunlardan bazıları Ö78/3-Ö80/3

bunlardan evvelsi DK-BA47/3

3.1.1.1.3.3.Tamlayanı Belirsizlik Zamiri Olan İsim Tamlamaları

kimsenin yaşaması Ö5/19

hepimizin öğretmeni Ö9/1

hepimizin bildiği Ö27/2

herkesin sorumluluğu Ö39/17

hepimizin çevresi Ö41/1

hepimizin sorumluluğu Ö42/4

herkesin bilgilendirilmesi Ö67/11

hepimizin içi Ö80/21

3.1.1.1.3.4.Tamlananı Belirsizlik Zamiri Olan İsim Tamlamaları

bunların hiçbirisi Ö14/16

kunuları [konuların] hiçbirisi Ö11/6

canlıların hepsi Ö16/5

bunlardan bazıları Ö27/2

canlıların hiçbirisi Ö66/13

bunlardan bazıları Ö78/3

bardağın tümü DK-İKÜ13/7

kadınların kimi DK-BA47/2

3.1.1.1.3.5.Tamlayanı “Kendi” Zamiri Olan İsim Tamlamaları

kendi iradesi Ö4/7

kendi kaderi Ö4/8

kendi fikirlerimiz Ö20/13

kendi problemleri Ö29/12

kendi yaşam alanları Ö30/5

kendi oksijenimiz Ö56/5

kendi yaşantımız Ö63/4

kendi mezarı Ö68/5

kendi içi DK-İKÜ13/9

kendi geçmişi DK-AD40/2

kendi hali DK-AD40/1

3.1.1.1.3.6.Tamlananı “Kendi” Zamiri Olan İsim Tamlamaları

İnsanın kendisi Ö4/8

3.1.1.1.4.Tamlayanı Özel İsim Olan İsim Tamlamaları

3.1.1.1.4.1.Tamlayanı Özel İsim Olan Belirtili İsim Tamlamaları

Gil Stern’in (Giyıl Störn) şu sözleri DK-İKÜ13/4

Sultan’ın teklifi DK-AD40/1

Ayaz’ın odası DK-AD40/9

Sultan’ın huzuru DK-AD41/13

Ayaz’ın yanı DK-AD41/15

Hatice Nine’nin yüzü DK-BA46/1

3.1.1.1.4.2.Tamlayanı Özel İsim Olan Belirtisiz İsim Tamlamaları

Değirmendüzü köyü Ö7/7

Türkiye Cumhuriyeti Ö16/8

İstanbul Üniversitesi Ö18/10

Türkçe dersi Ö37/1

Samanyolu galaksisi Ö46/3

Doğu tarafı Ö70/11

Ayaz adı DK-AD40/1

Tanrı emaneti DK-BA47/8

3.1.1.1.5.Tamlayanı İlgi Eki Yerine -den/-dan Çıkma Hâli Eki Alan İsim Tamlamaları

verilebilecek güzel örneklerden biri Ö4/19

en basit ve en mantıklı örneklerden sadece ikisi Ö4/23

her insanın elinde bulunmayan bağlardan biri Ö8/13

iki arkadaştan biri Ö13/50

mesleklerden biri Ö18/17

bunlardan bazıları Ö27/2
erdemlerden biri Ö28/1
hepimizin yaşam alanlarından biri Ö31/1
günümüz büyük sorunlarından biri Ö47/1
benim elimden hiçbir şey gelmemesi Ö50/2
bu sonuçlardan bazıları Ö52/11
dünyanın en gereksiz ve kötü şeylerinden biri Ö55/1
bunlardan bazıları Ö78/3
yüzlerden biri DK-BA46/1
bunlardan evvelsi DK-BA47/3

3.1.1.1.6.Tamlananı Sıfat-Fiil Olan İsim Tamlamaları

kuzenimi [kuzenimin] öldüğü Ö10/25
suyun tükeneyeceği Ö23/17
hepimizin bildiği Ö27/1
kimsenin engellilere yardım etmediği Ö28/18
saygının olmadığı Ö35/11
zamanın durduğu Ö44/10
bizim bulunduğumuz Ö46/1
insanların yaptığı Ö50/10
babamın söyledikleri Ö51/16
bizim attığımız Ö56/7
kafamın kanadığı Ö60/7
canlıların açamayacağı Ö61/5
kötümserlerin sevildiği DK-İKÜ12/3
kabusun geçtiği DK-BA46/1

3.1.1.1.7.Tamlayanı Sıfat-Fiil Olan İsim Tamlaması

yaptıklarımızın sonucu Ö52/6

3.1.1.1.8.Tamlananı İsim-Fiil Olan İsim Tamlaması

buzulların erimesi Ö7/5
müdürün açıklaması Ö11/23
sıcaklıkların azalması Ö17/4

sıcaklıkların artması Ö17/6
eğitim anlayışı Ö24/5
hocamızın bizi çağırması Ö26/1
toplumun huzursuz olması Ö28/15
suların kirlenmesi Ö30/6
insanların geçmesi Ö34/5
saygının olabilmesi Ö35/5
konuların azalması Ö37/7
insanların hastalanması Ö48/11
yazın yaşanması Ö48/11
kış yaşanması Ö48/11
herkesin bilgilendirilmesi Ö67/11
bulut oluşumu Ö69/6
onların düşmesi Ö70/10
manavlar kurulması Ö73/3
sayılarının azalması Ö76/3
havayı kirletmesi Ö76/5
denizlerin yükselmesi Ö76/5
suyun olması DK-İKÜ13/7

3.1.1.1.9. Tamlayanı İsim-Fiil Olan İsim Tamlaması

gelmemizin sebebi Ö1/9
yaşama sevinci Ö33/18-Ö63/2
içme suyu Ö68/7
yaşama bakışları DK-İKÜ12/1
bulamamanın mahcubiyeti DK-AD41/13
doyurabilmek güveni DK-BA46/2

3.1.1.1.10. Tamlayanı İşaretsiz Olan İsim Tamlamaları

(bizim) ebeveynlerimiz Ö3/10
(benim) Allah'ım Ö4/14
(Benim) çabalarım Ö4/14
(sizin) etrafınız Ö4/23
(benim) gözyaşlarım Ö5/5

(benim) sıram Ö5/13
(benim) gözyaşlarım Ö5/5
(bizim) arkadaşlarımız Ö8/1
(bizim) yakınlarımız Ö8/1
(bizim) sırlarımız Ö8/2
(bizim) öğretmenlerimiz Ö9/5
(benim) amcam Ö10/7
(benim) kuzenim Ö10/9
(benim) halam Ö10/9
(benim) yengem Ö10/9
(benim) kalbim Ö10/19
(benim) gözüm Ö10/19
(benim) babam Ö10/20
(onun) vücudu Ö10/23
(bizim) büyüklerimiz Ö16/4
(bizim) karşımız Ö17/2
(bizim) dünyamız Ö17/15
(benim) ailem Ö20/8
(sizin) dersiniz Ö22/14
(benim) sözüm Ö22/16
(bizim) ellerimiz Ö23/13
(bizim) hayatımız Ö25/1,8
(bizim) ihtiyaçlarımız Ö25/8
(bizim) hareketlerimiz Ö29/3
(bizim) havamız Ö33/9
(bizim) çevremiz Ö36/1- Ö39/3-Ö78/1,2
(bizim) hayvanlarımız Ö49/16
(bizim) doğamız Ö57/1
(bizim) çevremiz Ö57/1
(bizim) büyüklerimiz Ö58/1
(bizim) çevremiz Ö64/1
(onların) yedikleri Ö64/4
(bizim) geleceğimiz Ö64/17

(bizim) çevremiz Ö67/1-Ö79/1,2

(bizim) dişlerimiz Ö77/12

(onun) postu DK-AD40/2

(benim) toprağım DK-BA47/8

3.1.1.2. Unsurlarından Biri veya İki Kelime Grubu Şeklinde Olan İsim Tamlamaları

3.1.1.2.1. Unsurlarından Biri Kelime Grubu Şeklinde Olan Belirtili İsim Tamlamaları

3.1.1.2.1.1. Tamlananı Belirtisiz İsim Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları

insanların yaşama sevinci Ö16/2

insanların yaşam alanı Ö30/1,2

hepimizin yaşam alanları Ö31/1

bizim yaşam alanımız Ö36/3- Ö64/3

çiçeklerin, böceklerin, hayvanların ve insanların yaşam alanı Ö39/1

hepimizin sorumluluğu altı Ö42/4

canlıların besin ihtiyacı Ö44/3

insanların yaşama sevinci Ö63/2

onların yaşam alanı Ö76/4

ülkenin gelişmişlik düzeyi DK-İKÜ13/6

3.1.1.2.1.2. Tamlayanı Belirtili İsim Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları

sizin kalbinizin yarısı Ö22/11

İnsanların yaşamsal faaliyetlerinin çoğu Ö43/12

hayvanların neslinin tükenmesi Ö76/3

3.1.1.2.1.3. Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları

iklim değişikliklerinin etkileri Ö17/7

su seviyelerinin yükselmesi Ö17/7

sera gazlarının etkisi Ö17/14

hukuk fakültesinin sonu Ö18/8

3.1.1.2.1.4. Tamlananı Sıfat Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları

milletimizin bu bahtı Ö1/1
onların tabi özgüvenleri Ö1/12
insanın özgür iradesi Ö4/7
Allah'ın aciz, kandırılmış kulları Ö4/10
Allah'ın aciz kulu Ö4/27
hepimizin bir öğretmeni Ö6/1
yılın her günü Ö6/8
bizim önceki sınıf Ö11/24
isim fiilin diğer ismi Ö12/7
arkadaşlığın bir bağı Ö13/7
arkadaşlığın her türlü değeri Ö13/43
hayatımızın büyük bir kısmı Ö16/1
nihayetinin de parlak olacağı düşüncesi Ö18/8
ailenin çocuk üzerindeki etkisi Ö19/1
kimsenin tam yapamayacağı Ö21/3
insanın bir parçası Ö22/1
bunun ne kadar farkı Ö23/3
engellilerin bir diğer insanlardan ayıran özelliği Ö28/31
bizim kişisel özelliklerimiz Ö29/3
benim ana dilim Ö29/17
doğanın bir parçası Ö33/13
hepimizin birer sorumluluğu Ö39/4
doğanın hertarafı [her tarafı] Ö42/6
bunların tüm sorumlusu Ö42/8
doğanın bir parçası Ö43/6
insanların yaşamsal faaliyeti Ö43/12
işin kötü tarafı Ö47/23
çevrenin çalışmaya etkisi Ö47/24
bencilliğin son derecesi Ö50/9
teyzemin iki çocuğu Ö51/11
halamın bir çocuğu Ö51/11

dünyanın eşsiz güzelliği Ö52/1
Dünya'nın bu güzelliği Ö52/7
Dünya'nın bu durumu Ö52/12
suyun yaşamımız için önemi Ö53/1
oksijenin bir kısmı Ö56/3
hayatımızın büyük bir parçası Ö63/1
canlıların doğal yaşam alanı Ö68/7
sizin ufacık bir yardımınız Ö73/7
onların koskoca günü Ö73/7
hayvanların doğamız üzerinde büyük önemi Ö78/4
sorusunun olumsuz boyutu DK-İKÜ13/7
onun bu hassasiyeti DK-AD40/5
Sultan'ın Ayaz hakkında kötü düşüncesi DK-AD41/10

3.1.1.2.1.5. Tamlayıcı Sıfat Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları

gitmek istediğim lisenin puanı Ö2/17
1. dönemin sonu Ö5/10
bir öğrencinin gideceği Ö6/6
küçük bir çocuğun anne babası Ö6/3
her insanın eli Ö8/13
sırtımızı dayadığımız birilerin [birilerinin] var oldukları Ö8/21
uzun lafın kıyası Ö9/14- Ö41/15-Ö52/14
tüm Türkiye'nin başı Ö10/31
bir engellinin derdi Ö14/14
bir devletin gelişimi Ö16/9
tatlı ve tuzlu su kaynaklarının azalması Ö17/7
bir çocuğun okulu Ö19/1
bu sorunun çocukta olduğu Ö19/4
bir afrikalının [Afrikalının] hayatı Ö23/6
bir şeylerin değeri Ö23/18
bir şeyin değeri Ö23/19
5. sınıfın yorgunluğu Ö24/18
erdemlerin en önemlisi olan erdemlerden biri Ö29/1

her lisenin adı Ö32/16

8. Sınıfların konuları Ö37/4

karşımızda ki [karşımızdaki] engelli arkadaşımızın yeri Ö38/3

engelli arkadaşlarımızın eli Ö38/10

birçok hayvanın nesli Ö39/12

bu durumun farkı Ö45/2

verdikleri emeğin karşılığı Ö45/4

çocukları için verdikleri emeklerin karşılığı Ö45/13

bu uzayın kıymeti Ö46/11

küresel ısınmanın oluşmaması Ö49/6

bu kötü unsurların yaşanmaması Ö49/9

o canım hayvanların katledilmesi Ö50/4

bu dönemlerin hepsi Ö51/3

elleri dolu bir yaşlı teyzenin eli Ö54/5

tüm hayatımızın çoğu Ö59/2

küresel ısınmanın çoğu Ö59/5

dünyaya attığımız veya bıraktığımız en ufak bir çöpün sonucu Ö71/2

engelli arkadaşlarımızın geçidi Ö73/3

engelli arkadaşlarımızın rampası Ö73/3

buzullardaki buzulların erimesi Ö76/5

soğuk suyun gelmesi Ö77/13

dünyadaki ekonomik dengelerin sarsılması DK-İKÜ13/6

boş bir odanın duvarı DK-AD40/2

kıymetli taşların, elmasların, zümrütlerin hayali DK-AD40/9

muradına ermiş bir ruhun huzuru DK-BA47/2

3.1.1.2.1.6. Tamlananı İsim-Fiil Grubundan Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları

çabalarının boşa gitmemesi Ö4/2

yağmurun büyük bir kısmının sağanak bir şekilde yağması Ö7/6

ailenin çok üstüne gitmemesi Ö19/1

rüzgarın yaprakları sallaması Ö44/6

insanların nefes alması Ö66/7

hayvanların zarar görmesi Ö66/10

Dünya'nın geceleri yeterince soğumaması Ö69/3

insanların engelli arkadaşlarımızın geçidini kullanması Ö73/3

insanların da duyarlı olması Ö74/10

avcıların onları öldürmesi Ö76/3

insanların çok fazla araba kullanmaları Ö76/5

insanların iyimser olmaları DK-İKÜ12/1

cesedinin düşman bandırası altında kalmaması DK-BA47/7

3.1.1.2.1.7.Tamlananı İsim-Fiil Olan Belirtili İsim Tamlamaları

hayvanların neslinin tükenmesi Ö17/7

onların neslinin tükenmesi Ö66/10

engelli arkadaşlarımızın rampasının olmaması Ö73/3

3.1.1.2.1.8.Tamlananı Sıfat-Fiil Grubu Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları

kimin ne olduğu Ö5/15

6 Şubat depreminin feci bir şekilde olduğu Ö10/2

kuzenimin enkaz altında kaldığı Ö10/7

Uğur hocanın neler anlattığı Ö12/11

İnsanın hayatta çok zor bulduğu Ö13/28

bir yaşlı amcanın otobüse bindiği Ö14/6

bu sorunun çocukta olduğu Ö19/4

kimsenin tam yapamayacağı Ö21/3

onların daha çok sıkıntı çektiği Ö28/32

canlıların sahip olabileceği Ö44/12

doğanın bize yaptıkları Ö44/18

çevremizin, ailemizin bize yaptıkları Ö47/1

bunların bazı şeyleri gizlemek için birer perde olduğu DK-AD41/12

3.1.1.2.1.9. Tamlayanı Bağlama Grubu Olan Belirtili İsim Tamlamaları

yengem [yengemin] ve kuzenimin mekanları Ö10/31

yaşlı ve engellilerin kötü hissetmeleri Ö14/5

insanların ve diğer canlıların evi Ö43/14

teyzem ile halamın çocukları Ö51/10

hayvanların ve bitkilerin de canı Ö64/18

insanın ve hayvanın üzeri Ö65/1

insanların, hayvanların, bitkilerin ve daha birçok canlının yaşam alanı Ö71/1

Dünya ve Güneş'in dengesi Ö74/3

mevsim ve iklim değişiklikleri Ö76/1

3.1.1.2.1.10. Tamlananı Bağlama Grubu Olan Belirtili İsim Tamlamaları

onun sırtı ve kolları Ö54/5

(onların) yaşama bakışları ve yaklaşımları DK-İKÜ12/1

bizim ne atımız ne aramamız DK-BA47/6

3.1.1.2.1.11. Tamlananı Zarf Grubu/Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları

erdemlerin en önemlisi Ö29/1

3.1.1.2.1.12. Tamlayanı Sıfat-Fiil Grubundan Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları

doğa içerisinde olduğunun farkı Ö30/3

3.1.1.2.1.13. Tamlayan Unsuru Unvan Grubu Olan Belirtili İsim Tamlamaları

Peygamber efendimizin bile sözü Ö55/2

Hatice Nine'nin yüzü DK-BA46/1

3.1.1.2.2. Her İki Unsuru da Kelime Grubu Şeklinde Olan Belirtili İsim Tamlamaları

3.1.1.2.2.1. Tamlayanı Belirtili İsim Tamlaması, Tamlananı Sıfat Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları

Benim düşüncelerimin büyük bir kısmı Ö24/1

3.1.1.2.2.2. Tamlayanı Belirtili İsim Tamlaması Tamlananı Belirtisiz İsim Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları

Bizim okulumuzun engelli rampası Ö38/6

öğrencilerin çektiği sınav stresi Ö45/13

3.1.1.2.2.3. Tamlayanı Sıfat Tamlaması, Tamlananı Belirtisiz İsim Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları

bir üniversitenin tiyatro salonu Ö26/12

doğada yaşıyan [yaşıayan] canluların yaşam alanları Ö30/4

tüm canluların yaşam alanı Ö33/6

birçok canlının yaşam alanı Ö71/5

3.1.1.2.2.4. Tamlayanı Sıfat Tamlaması Tamlananı İsim-Fiil Grubu Olan Belirtili İsim Tamlamaları

yeni nesillerin aynı şekilde yetişmesi Ö1/5

plastik gibi şeylerin yere atılması Ö49/3

bu eşsiz güzelliğın heba olması Ö52/2

tıp alanında yüksek lisans yapmış bir bireyin yere çöp atması Ö68/10

3.1.1.2.2.5. Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlaması Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlamaları

iklim değışikliğının başlıca nedeni Ö52/3

3.1.1.2.2.6. Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlaması Tamlananı İsim-Fiil Grubu Olan Belirtili İsim Tamlamaları

mercan renklerinin beyaza dönmesi Ö7/6

egzoz dumanlarının havayı kirletmesi Ö76/5

3.1.1.2.2.7. Tamlayanı Sıfat tamlaması Tamlananı Sıfat Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlamaları

her toplumun her kuşağı Ö1/3

8. Sınıfın zorlu maratonu Ö24/18

o yaşlı bireyin bir hastalığı Ö41/10

küresel ısınmanın tek nedeni Ö48/3,5

herhangi birimizin bir eşyası Ö50/3

günümüzde bulunan engelli arkadaşlarımızın birçok sorunu Ö73/1

günlük yaşamın her kesiti DK-İKÜ12/1

her şeyin iyi tarafı DK-İKÜ13/3

3.1.1.2.2.8. Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlaması Tamlananı İsim-Fiil Olan Belirtili İsim Tamlamaları

mevsim normallerinin değişmesi Ö17/4

su seviyelerinin yükselmesi Ö17/7

3.1.1.2.3. Unsurlarından Biri Kelime Grubu Şeklinde Olan Belirtisiz İsim Tamlamaları

3.1.1.2.3.1. Tamlayanı Belirtili İsim Tamlamasından Oluşan Belirtisiz İsim Tamlamaları

İnsanların baskısı altı Ö2/2

cümlelerin öğeleri konusu Ö37/5

iklim değişikliğinin başlıca nedeni arası Ö52/3

3.1.1.2.3.2. Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlamasından Oluşan Belirtisiz İsim Tamlamaları

Din Kültürü öğretmenleri Ö3/11

canlı çeşitleri arası Ö15/4

sınıf nöbetçisi günü Ö12/21

hukuk fakültesi mezunları Ö18/10

arkadaş çevresi vasfı [vasfı] Ö27/11

Türkçe dersi konuları Ö37/1,4

yangın yıkıntıları ortası DK-BA46/1

3.1.1.2.3.3. Tamlayanı Sıfat Tamlamasından Oluşan Belirtisiz İsim Tamlamaları

geri dönüşüm kutusu Ö36/5

8. Sınıf öğrencisi Ö45/6

3.1.1.2.3.4. Tamlayanı Sayı Grubu Olan Belirtisiz İsim Tamlamaları

2023 LGS sınavı Ö21/7

3.1.1.2.3.5. Tamlayanı İsim-Fiil Grubu Olan Belirtisiz İsim Tamlaması

bir süt içme akımı Ö27/15

bir eylemde bulunma çabası Ö50/16

3.1.1.2.3.6. Tamlananı Belirtisiz İsim Tamlaması Olan Belirtisiz İsim Tamlaması

Galatasaray Fen Lisesi Ö32/16

3.1.3.Cümlede Öge Olmaları Bakımından İsim Tamlamaları

3.1.3.1.İsim Tamlamalarının Cümlede Özne Olarak Kullanılması

3.1.3.1.1.İsim Tamlamalarının İsim Cümlelerinde Özne Olarak Kullanılması

Hepimizin bir öğretmeni var. Ö6/1

Hepimizin öğretmeni var. Ö9/1

İnsanın azimi [azmı] önemlidir. Ö11/26

Arkadaşlığın değeri baya ama baya [*bayağı ama bayağı*] önemli noktadır. Ö13/49

Türkiye Cumhuriyeti düşüncelerin özgür olduğu bir ülke. Ö16/8

Düşünce özgürlüğü bir devletin gelişiminde büyük öneme sahiptir. Ö16/9

Bir çocuğun okulunda [;] çevresine, ailesine saygılı, duyarlı olması için ailenin çok üstüne gitmemesi lazım. Ö19/1

Bizim daha yaşıyoruz ne? Ö24/3

Çünkü onların bize ihtiyacı var. Ö28/6

Bunun cevabı çok basit. Ö28/20

Erdemlerin en önemlisi olan erdemlerden biri saygıdır. Ö29/1

Orman yangınları insanlardan kaynaklıdır. Ö31/4

Bence 8. sınıfların konularından cümlelerin öğeleri konusuna gerek yok. Ö37/5

Bizim okulumuzun engelli rampası da var. Ö38/6

Bunların tüm sorumlusu biz değiliz. Ö42/8

Doğanın bize yaptıkları karşılıklıdır. Ö44/18

Bizim bulduğumuz galaksinin adı Saman yolu [Samanyolu] galaksisidir. Ö46/3

Birgün [bir gün] sınav veya deneme sınavı var. Ö47/7

İşin kötü tarafı bu. Ö47/23

Hayır, asıl küresel ısınmanın tek nedeni insanlardır. Ö48/5

Benim elimden hiçbirşey [hiçbir şey] gelmemesi benim için çok üzücü. Ö50/2

Benim teyzem ile halamın çocukları zihinsel engelli Ö51/10
Teyzemin iki çocuğu, halamın bir çocuğu zihinsel engelli. Ö51/11
İklim değişikliği [iklim değişikliğinin] insanın ve hayvanın üzerinde çok büyük etkileri [çok büyük etkisi] vardır. Ö52/1
Oksijen kaynağımız ağaçlardır. Ö64/12
Özellikle doğu [Doğu] tarafında yaşlıların yeri büyüktür. Ö70/11
Günümüzde bulunan engelli arkadaşlarımızın birçok sorunu vardır. Ö73/1
Bunların çoğuda [çoğu da] bizden kaynaklıdır. Ö73/2
Bu döngüyü bozmamak için insanların da duyarlı olması lazım. Ö74/10
Bunlardan bazıları hayvanlardır. Ö78/3
Hayvanların doğamız üzerinde büyük önemi vardır. Ö78/4
3.1.3.1.2.İsim Tamlamalarının Fiil Cümlelerinde Özne Olarak Kullanılması
Yetenekli kişilerin fark edilmesi zorlaşıyor. Ö1/6
Gerçekten de gözyaşlarıma yazık oldu. Ö5/5
Bide [bir de] sıra arkadaşım yokluğu [sıra arkadaşımın yokluğu] çok belli oluyor. Ö5/13
Çevremizde pek çok yerde iklim değişikliği yaşanabiliyor. Ö7/1
Güneş enerjisi, volkanik küller, bulut örtüsü iklim değişikliğine sebep olmaktadır. Ö7/3
Arkadaşlığın önemi bilinmeli. Ö8/11
Çünkü ölen kişiyi geri getiremezsin diye bana yengemin sözü aklıma geldi. Ö10/30
Başta olmak üzere yengem [yengemin] ve kuzenimin mekanları cennet olsun. Ö10/31
Sınıf nöbetçisi günü bize gelmişti. Ö12/21
Bilim insanları 2040'lı yıllarda suyun tükeneceğini düşünüyor Ö23/17
Keşke eğitim anlayışımız bu kadar yorucu ve zorlayıcı olmasaydı. Ö24/5
Tiyatro salonu öyle güzeldiki [güzeldi ki] inanılmazdı. Ö26/14
Çğın [çağın] çocukları ebeveyn ya da etraftan örnek alarak dizilee [dizilere] yönelobiliyorlar. [yönelebiliyorlar] Ö27/8
Tiktok akımları çocuk genç farketmeksizin [fark etmeksizin] herkesi etkiliyor. Ö27/13
Doğanın önemi canlıların yaşam alanını etkiler. Ö30/2

Orman yangınları, suların kirlenmesi hepsi insanlar yüzünden oluyor. Ö30/6

Her lisenin adı Galatasaray Fen Lisesi olsun Ö32/16

Onların da ailesi var. Ö34/10

Bir öğrenci olarak **Türkçe Dersi konularının [Türkçe dersi konuları]** biraz daha az konu olabilir. Ö37/1

Hayvanlarında [hayvanların da] yaşam alanı yok olmuş olur. Ö39/8

Bu fabrikalardan çıkan zararlı gazlar, dumanlar, **hava molekülleri** doğada kötü bir etki yaratıyor. Ö42/11

İnsanların yaşamsal faaliyetlerinin çoğu doğada gerçekleşir. Ö43/12

Bunu nerden bildiğimi soracak olursanız **benim anneannem** bir dönem bizimle yaşamak zorunda kaldı. Ö51/14

Benim anneannem bir gece çok kötüleşti. Ö51/15

Dünya'nın eşsiz güzelliği kelimelere sığdırılmaz. Ö52/1

Su miktarımız gittikçe azalıyor. Ö53/8

Denizlerin suyu tükenirse **doğanın dengesi** bozulmaya başlamaz mı? Ö53/12

Peygamber efendimizin bile sözü israfa karşı çıkmıştır. Ö55/2

Aslında **oksijenin bir kısmı** denizler sayesinde bize ulaşır. Ö56/3

Tüm hayatımızın çoğu dışarda geçer. Ö59/2

Onlar olmadan **oksijen alanımız** daralır. Ö64/13

Hayvanların neslinin tükenmesi, sayılarının azalması, avcılarının onları öldürmesi onları bitirir. Ö76/3

Hayvanların neslinin tükenmesi, **sayılarının azalması**, avcılarının onları öldürmesi onları bitirir. Ö76/3

Hayvanların neslinin tükenmesi, sayılarının azalması, **avcılarının onları öldürmesi** onları bitirir. Ö76/3

Onların yaşam alanlarının küçülmesi insanlar yüzünden olur. Ö76/4

3.1.3.2. İsim Tamlamalarının Cümlede Nesne Olarak Kullanılması

3.1.3.2.1. İsim Tamlamalarının Cümlede Belirtili Nesne Olarak Kullanılması

Bazı insanlar **bu duruma gelmemizin sebebini** kadere bağlıyor. Ö1/9

Bu faktörler birlikte veya tek başına **sera gazlarını ve sera etkisini**

arttırmaktadır. Ö7/4

Onların anlamasını sağlamasını [onların anlamalarının sağlanmasını]

sağlamaya çalışıyorlar. Ö9/13

Onların cesetini [cesedini] bulduk. Ö10/14

O an kuzenimin cesetini [cesedini] gördüm. Ö10/22

Hadi **bunların hiçbirini** yapamadık. Ö14/16

Yapamazsın, edemezsin gibi durumlar **çocukların hayatını** etkiliyor. Ö21/12

Bu **sizin hayatınızı** etkileyebilir. Ö22/3

Bilim insanları 2040'lı yıllarda **suyun tükeneceğini** düşünüyor Ö23/17

Benim düşlerimin büyük bir kısmını eğitim oluşturuyor. Ö24/1

Şöyleki [şöyle ki] herkes [hepimiz] belli bir meslek sahibi olabilmek için

elimizden gelenin daha fazlasını veriyoruz. Ö24/7

İbrahim hocamın en doğru kararı vereceğini biliyordum. Ö26/6

Bu [,] **toplumun huzursuz olmasını** sağlar. Ö28/15

Kimsenin engellilere yardım etmediğini düşünün Ö28/18

Hareketlerimiz **bizim kişisel özelliklerimizi** belirtir. Ö29/3

Yazılı sorularını siz hazırlamayın. Ö29/22

Doğanın önemi **canlıların yaşam alanını** etkiler. Ö30/2

Doğada yaşan [yaşayan] canlıların yaşam alanlarını kirletiyorlar. Ö30/4

Halbuki **kendi yaşam alanlarını** kirletiyorlar. Ö30/5

İnsanlar zor durumda kalınca **doğanın önemini** anlayacaklar. Ö42/14

Ağaçlarda yetişen meyveler **canlıların besin ihtiyacını** giderir. Ö44/3

Derslerin zorluklarını bilmiyorlar. Ö45/5

Yaşlılığın tanımını belki yapamam. Ö51/5

Babamın söylediklerini anlatıyorum. Ö51/16

Yaptıklarımızın sonucunu bizler ödüyoruz. Ö52/6

Biz denizleri yok ettikçe **kendi oksijenimizi de** yok ediyoruz. Ö56/5

Kafamın kanadığını söyledi. Ö60/7

Kimse **tıp alanında yüksek lisans yapmış bir bireyin yere çöp atmasını**

beklemez. Ö68/10

3.1.3.2.2. İsim Tamlamalarının Cümlede Belirtisiz Nesne Olarak Kullanılması

Onur belgesi almıştım Ö12/35

Ben daha üniversiteyi bitirmeden mezuniyet konuşması hazırladım kendime.
Ö18/4

Ben bu yüzden çevrenin çalışmaya etkisi dedim. Ö47/24

3.1.3.3. İsim Tamlamalarının Cümlede Yer Tamlayıcısı Olarak Kullanılması

3.1.3.3.1. Yönelme Hali Eki Alarak Yer Tamlayıcısı Olan İsim Tamlamaları

Benim yerime onu almışlardı. Ö11/26

8/B sınıfına aldı. Ö12/2

O yüzden hiç kimse arkadaşlığın arasına girmez. Ö13/50

Başkasının yanına gider. Ö13/60

Saygı sadece büyüklerimize değil, canlıların hepsine göstermeliyiz. Ö16/5

Türünden bir ya da 2 çeşit kalan hayvanlar hayvanat bahçesine götürülüyor.
Ö31/10

Herkes fen lisesine gitsin. Ö32/17

Geri dönüşüm olan atıkları geri dönüşüm kutusuna atmalıyız. Ö36/6

Çöpleri çöp kutusuna atmalıyız. Ö36/7

Bu kötü unsurların yaşanmaması için tek araba yerine toplu taşıma araçlarına önem vermeliyiz. Ö49/8

Doğamıza, çevremize önem verilmiyor. Ö57/1

Onun yerine geri dönüşüm kutularına atmalıyız. Ö61/10

Bununla birlikte içme suyumuzu, [içme suyumuza], denizleri, [denizlere] okyanusları, [okyanuslara] diğer canlıların doğal yaşam alanlarına da zarar veriyoruz. Ö68/7

Fabrika bacalarına filtre takmıyoruz. [takmalıyız] Ö77/4

3.1.3.3.2. Bulunma Hâli Eki Alarak Yer Tamlayıcısı Olan İsim Tamlamaları

Doğanın içinde bir çok {birçok} canlı yaşamını sürdürmektedir. Ö15/2

Doğanın içinde oksijen kaynağımız olan ağaçlar var. Ö39/5

Hepimizin çevresinde ya da ailesinde yaşlı bireyler yahut engelli bireyler vardır.
Ö41/1

İnsanın hayatında başlıca dönemleri vardır. Ö51/1

*Yaşlılar **bizim hayatımızda** çok önemli bir yere sahiptir. Ö70/1*

*Özellikle **doğu [Doğu]** tarafında yaşlıların yeri büyüktür. Ö70/11*

*İnsanların çok fazla araba kullanmaları, egzoz dumanlarının havayı kirletmesi ile buzullardaki buzulların erimesi denizlerin yükselmesi ile Dünya **sular altında** kalabilir. Ö76/5*

3.1.3.3.3. Çıkma Hali Eki Alarak Yer Tamlayıcısı Olan İsim Tamlamaları

Arkadaşının arkasından vurulmamalıdır. Ö13/24

*O gün **anneannemlerin evinden** dönmüştük. Ö60/1*

3.1.3.4.İsim Tamlamalarının Cümlede Zarf Olarak Kullanılması

*Cenaze **öğle aralarında [arasında]** geldi. Ö10/18*

***Öğle teneffüsü** ikimizde [ikimiz de] çıkmadık. Ö12/24*

*İnsanoğlu ilk insandan son insana kadar doğadan beslenmiş ve **doğa sayesinde** hayatta kalmıştır. Ö15/1*

***Bunun sonucunda** "israf" denen şey ortaya çıkıyor Ö23/14*

*Bizde [biz de] arkadaşımızla kar sıkacaktık **gösteri günü**. Ö26/9*

*Çünkü **3-5 yaşları arasında** çocukların bilinçaltına işliyor. Ö27/6*

*Bu engellilere **yardım etmenin %75'i** bize düşer. Ö28/3*

*Eğer ki empati kurmayıp kendimizi onların yerine koymayıp böyle onların size bir zarar verebileceğini düşünüp her korkarsanız **ömürünüz boyunca** engellilere hem yardım etmeyeceksiniz hem de korkacaksınız. [korkacaksınız] Ö38/4*

*Aslında oksijenin bir kısmı **denizler sayesinde** bize ulaşır. Ö56/3*

3.1.3.5.İsim Tamlamalarının Cümlede Yüklemler Olarak Kullanılması

*Çünkü öğretmenlik **gönül işidir**. Ö6/11*

***Her insanın elinde bulunmayan bağlardan biridir**. Ö8/13*

***Hissettiğin güven duygusudur**. Ö13/26*

*Saygı, **hayatımızın büyük bir kısmıdır**. Ö16/1*

*Eyer ki [Eğer ki] sınavdan kötü almışsak bu **bir öğrencinin en büyük korkusudur**. Ö20/4*

*Sosyal medya, instagram vb. birçok uygulama **bunlardan bazılarıdır**. Ö27/2*

*Engellilerin bir diğer insanlardan ayıran özelliği ise **düşünme veya vb. şeylerin***

diğer insanlardan farklı olmasıdır. Ö28/31

Doğa, hepimizin yaşam alanlarından biridir. Ö31/1

Doğayı korumak bu daha çok insanların elindedir.

Aslında bu durum gerçekten içler acısı. Ö34/5

Dünya bizim yaşam alanımız. Ö36/3

Doğa; çiçeklerin, böceklerin, hayvanların ve insanların yaşam alanıdır. Ö39/3

Doğaya sahip çıkmak hepimizin sorumluluğudur. Ö39/4

Doğayı korumak bizim elimizde. Ö39/14

Herkesin sorumluluğudur. Ö39/15

Doğaya sahip çıkmak hepimizin sorumluluğu altındadır. Ö42/4

Ormanlar'da [ormanlar da] doğanın bir parçasıdır. Ö43/6

İnsanların ve diğer canlıların evidir. Ö43/14

Herkes bu durumun farkında. Ö45/2

Bizim bulunduğumuz galaksinin adı Saman yolu [Samanyolu] galaksisidir. Ö46/3

Bunlar doğamızın sorunlarıdır. Ö48/7

Bencilliğin son derecesidir bu. Ö50/9

Hep bir eylemde bulunma çabasındadırlar. Ö50/16

Mevsim değişiklikleri, ani hava durumları vb. gibi olaylar bu sonuçlardan bazıları. Ö52/11

İsraf dünyanın en gereksiz ve kötü şeylerinden biridir. Ö55/1

Saygı, hayatımızın büyük bir parçasıdır. Ö63/1

Çünkü burası bizim yaşam alanımız. Ö64/3

Mevsim ve iklim değişiklikleri günümüzün en büyük sorunlarından birisidir. Ö76/1

Tüm dünya bu değişiklik yüzünden tehdit altında. Ö76/2

Çünkü çevre bizim geleceğimizdir. Ö79/10

Bir diğer sorun gelecek kaygısı. Ö80/9

LGS sizin en önemli sınavınız değil. Ö80/15

3.2.Sıfat Tamlamaları

3.2.1.Yapıları Bakımından Sıfat Tamlamaları

Sıfat tamlamaları tamlayan ve tamlanan unsur olarak oluşur. Tamlayan sıfat unsuru, tamlanan isim unsuru olarak nitelendirilir. Sıfat unsuru tek bir kelimedenden oluştuğu gibi kelime grubu şeklinde de oluşabilirler. İsim unsuru da tek bir kelimedenden oluştuğu gibi kelime grubu şeklinde de oluşabilir. Alt başlıklar sıfat tamlamalarının oluşumuna göre belirlenmiştir.

3.2.1.1.Unsurları Tek Kelimedenden Oluşan Sıfat Tamlamaları

3.2.1.1.1.Tamlayanı Niteleme Sıfatı Olan Sıfat Tamlamaları

aynı zaman Ö1/2,6

yetenekli kişi Ö1/6

pamuklu sandalye Ö3/15

bastıramadığı roman Ö3/12

tahta sıra Ö3/15

özgür irade Ö4/7

güzel örnek Ö4/10

aciz kul Ö4/19

emeksiz yemek Ö4/26

volkanik kül Ö7/3

olumsuz yön Ö8/4

gerçek arkadaşlık Ö8/7

kötü gün Ö8/8-Ö13/12,25

iyi sınıf Ö11/14,19

iyi gün Ö13/12,25-Ö35/13

aynı şekil Ö13/25,34,52-Ö32/18

mühim savaş Ö13/31

aynı söz 13/41

asıl konu Ö14/4

normal birey Ö14/2

psikolojik ya da ruhsal sorun Ö14/9

maddi taraf Ö14/12

manevi yön Ö14/13

iri yapı Ö15/5,6

büyük önem Ö16/9-Ö78/4

küresel ısınma Ö17/5,6,7-Ö25/1-Ö48/1,3,5,9,10,15-Ö49/1,2,3,6-Ö52/3,4-
Ö59/5,9

tatlı ve tuzlu su Ö17/7

böyle insan Ö22/7,8

iyi dostluk Ö22/10

günlük hayat Ö25/3

elektrikli araba Ö25/9

merhametli hoca Ö26/8

uygun şeyler Ö27/6

çizgi film Ö27/8

görme engelli Ö28/2

yürüme engelli Ö28/2

sayısal veri Ö28/7

olumsuz yön Ö28/14

yaşlı insan Ö29/7

engelli arkadaş Ö34/4,12-Ö38/9,11,14

engelli birey Ö35/10, Ö41/1,12,13

yaşlı birey Ö41/1,5

zor durum Ö42/14

doğal kaynak Ö43/10

kötü bir şey Ö47/9

büyük sorun Ö48/1

doğal denge Ö48/9

elektrikli araba Ö48/15

eşsiz güzellik Ö52/1

uslanmaz insan Ö52/8

kirli su Ö53/6

aynı karşılık Ö62/4

çarpık kentleşme Ö62/5,10

büyük insan Ö63/4

kötü söz Ö63/7

yüksek ses Ö63/7
evsel atık Ö71/7
engelli arkadaş Ö73/1,3
özel insan Ö73/4,10
fosil yakıt Ö77/3
yaşanır hal Ö77/6,16
soğuk su Ö77/13
yaşanmaz hal Ö77/11
küçük örnek Ö78/6
psikolojik baskı Ö80/5
sayısız örnek Ö80/5
eski zaman Ö80/8
günlük yaşam DK-İKÜ12/1
kötümser tol DK-İKÜ12/2
olumlu enerji DK-İKÜ12/3
bileşik kap DK-İKÜ13/5
çağdaş anlayış DK-İKÜ13/6
ortak sorumluluk DK-İKÜ13/7
Büyük Sultan DK-AD40/1
güzel kıyafet DK-AD40/2
kıymetli taş DK-AD40/9
buruşuk yüz DK-BA47/2

3.2.1.1.2.Tamlayanı Belirtme Sıfatı Olan Sıfat Tamlamaları

3.2.1.1.2.1.Tamlayanı Sayı Sıfatı Olan Sıfat Tamlamaları

3.2.1.1.2.1.1.Tamlayanı Asıl Sayı Sıfatı Olan Sıfat Tamlamaları

bir lise Ö3/5
on saat Ö3/16
bir öğrenci Ö4/11-Ö37/1
bir arkadaş Ö5/7
bir hafta Ö8/5
üç şube Ö11/3
beş dakika Ö11/12

30 net Ö11/33
iki arkadaş Ö13/52
60 yaş Ö14/2
bir konu Ö17/3
bir soru Ö23/1
10 kişi Ö26/2
3 kişi Ö26/3
bir örnek Ö27/12
32 rüya Ö29/15
bir nebze Ö44/10
iki taraf Ö45/14
1 hafta Ö53/1
üç gün Ö53/2
7 gezegen Ö76/10
iki öbek DK-İKÜ12/1
otuz kişi DK-AD41/8
elli sene DK-BA47/6

3.2.1.1.2.1.2. Tamlayanı Sıra Sayı Olan Sıfat Tamlamaları

Birinci dönem Ö5/10
ikinci dönem Ö5/15
sekizinci sınıf Ö5/9
ikinci ders Ö11/8
ikinci deneme Ö11/17
5. Sınıf Ö24/10
6. Sınıf Ö24/11
8. Sınıf Ö24/18-Ö32/6-Ö80/1,20,25,26

3.2.1.1.2.1.3. Tamlayanı Üleştirme Sayı Sıfat Olan İsim Tamlamaları

Öğrenci örneğine rastlanmamıştır.
birer perde DK-AD41/12

3.2.1.1.2.2. Tamlayıcı Soru Sıfatı Olan Sıfat Tamlamaları

nasıl bir toplum Ö28/19

ne zaman Ö50/19

hangi vücut Ö53/10

3.2.1.1.2.3. Tamlayıcı Belirsizlik Sıfatı Olan Sıfat Tamlamaları

her toplum Ö1/3

bazı insanlar Ö1/9

bir ülke Ö1/13

bir yıl Ö3/8

bütün bir yıl Ö3/8

her insan Ö4/1

bir şeyler Ö4/1

tüm bunlar Ö6/10

bazı sonuçlar Ö7/5

tüm kar Ö7/8

bazı arkadaşlar Ö8/9

birkaç gün Ö8/5

her gün Ö9/7-Ö23/5

bazı zamanlar Ö9/13

bir huzursuzluk Ö10/4

bişey[bir şey] Ö10/8-Ö23/18,19

her taraf Ö12/25

her sır Ö13/2

her dert Ö13/2

her zaman Ö13/5,6-Ö28/22-Ö41/2-Ö75/1,4,8

bir dert Ö13/9

bir sıkıntı Ö13/9

birçok tanıdık Ö13/10

kimi zaman Ö13/32,33

bir engelli Ö14/9

diğer insan Ö14/9

bir örnek Ö14/14

bir huzurevi Ö14/15
bir çok [birçok] canlı Ö15/2
bir çok {birçok} varyasyon [varyasyon] Ö15/4
her yer Ö15/7,9
diğer çocuklar Ö20/8
bazı insanlar Ö21/3
bazı çocuklar Ö21/5
bazı aileler Ö21/11
her insan Ö22/9
bir sınav Ö24/3
bir çok [birçok] canlı Ö25/1-Ö25/5
her türlü Ö25/10
tüm arkadaş Ö26/26
birçok uygulama Ö27/2
bir çok [bir çok] engelli Ö28/2
birçok sorun Ö28/4
bir engelli Ö28/9
her yön Ö28/9
diğer dilenci Ö28/17
tüm vatandaş Ö28/24
çoğu insan Ö28/27
bir ölü Ö29/9
diğer canlılar Ö30/7
diğer ağaç Ö31/5
hiçbir zaman Ö32/1
her sene Ö32/6
birçok alan Ö33/3
her birey Ö35/12
birçok hastalık Ö36/2
her zaman Ö36/4
birçok hayvan Ö36/8
bütün oksijen Ö36/13
bir korku Ö38/2

bir telaş Ö38/2
bir zaman Ö40/7
bir başkası Ö40/10
bütün insan Ö40/10
tüm canlılar Ö42/3
bir döngü Ö42/3
bir şey Ö42/13
birçok ihtiyaç Ö44/2
bir orman Ö44/5
bir mucize Ö46/4
bir tesadüf Ö46/6
hiçbir gezegen Ö46/9
bir hata Ö47/21
bir sınav Ö47/22
çoğu kişi Ö49/1
bir dünya Ö49/15
herhangi biri Ö50/3
hiçbir zaman Ö50/7,11
bir köpek Ö50/12
bir eylem Ö50/16
her cahil Ö50/18
bir dönem Ö51/14
bir gece Ö51/15
çoğ [çoğu] kişi Ö54/1
her şekil Ö54/6
bir başka Ö54/10
diğer canlılar Ö56/2
bir balık Ö57/14
bir at Ö57/15
bir haber Ö58/5
tüm hayat Ö59/2
bazı insanlar Ö61/13
bütün canlılar Ö62/1

birçok canlı Ö62/3
birçok yer Ö62/7
bir çöplük Ö67/8
bir plastik Ö67/9
tüm canlılar Ö67/12-Ö68/1
bütün besin Ö68/2
bir birey Ö68/10
bazı hayvanlar Ö72/3
Tüm Dünya Ö76/2
bir sürü yöntem Ö79/7
her kesit DK-İKÜ12/1
kimi durum DK-İKÜ12/2
her gün DK-AD40/3
bir fırsat DK-AD40/3
bir zaman DK-AD40/3
bir adam DK-AD40/7
bazı şey DK-AD41/12
her taraf DK-AD41/12
her iyilik DK-AD41/18
birçok hediye DK-AD41/18
her gün DK-BA47/6

3.2.1.1.2.4. Tamlayıcı İşaret Sıfatı Olan Sıfat Tamlamaları

bu durum Ö1/2,4,5-Ö7/9- Ö34/2,5-Ö41/7,9,14- Ö63/5
bu yanlış Ö1/11
bu sınav Ö3/3
bu süreç Ö3/10
o sınav Ö4/13
o gün Ö4/15, Ö10/7,18,28,29-Ö11/4- Ö12/35- Ö60/1
bu faktör Ö7/4
bu yüzden Ö8/3-Ö13/3, Ö13/50, Ö15/10, Ö16/10, Ö19/15, Ö36/4
bu sevinç Ö8/21
o iz Ö10/8
o akşam Ö10/12-22

o hal Ö10/29
o fotoraf [fotoğraf] Ö10/26
o an Ö10/22
o sınıf Ö11/23-27-28-32
bu hafta Ö12/18
o amca Ö14/7
bu konu Ö14/11- Ö27/9- Ö68/12,13
bu döngü Ö15/6,9
bu sorun Ö19/4
bu çocuk Ö19/7
bu duygu Ö19/11
bu korku Ö20/5
bu hata Ö20/8
bu meslek Ö20/11
bu sene Ö21/3
o yüzden Ö21/14- Ö22/7,13
o su Ö23/9
bu sebep Ö24/2
bu zarar Ö25/10
bu nesil Ö25/13
o gün Ö26/1,2,11
bu yüzden Ö26/22-Ö28/16-Ö29/4-Ö33/2
o zaman Ö26/30
bu engelli Ö28/1,3,17
şu matematik Ö29/12
o ders Ö29/16
bu ateş Ö31/5
o meslek Ö32/15
o söz Ö34/4
o insan Ö35/4
bu şekil Ö39/10-Ö54/4
bu kural Ö39/4
bu kişi Ö41/2

o kişi Ö41/8
o yaşlı Ö41/10
bu düzen Ö46/7
o ortam Ö47/6
o zaman Ö47/27
bu oluşma Ö49/4
bu söylediklerim Ö49/12
bu kişi Ö50/19-Ö51/34
şu an Ö55/8
bu doğa Ö57/18
bu yöntem Ö61/5
bu eylem Ö62/11
bu çöp Ö67/6
bu denge Ö74/4,5
şu söz DK-İKÜ13/4
bu önerme DK-İKÜ13/4
bu oda DK-AD41/11
bu söz DK-AD41/17
bu zafer DK-BA47/2

3.2.1.1.3. Tamlayanı “ki” ile Sıfat Yapılmış Olan Sıfat Tamlamaları

çevremdeki herkes Ö3/1
hayatımızda ki bir sınav [hayatımızdaki bir sınav] Ö3/5
elimdeki iz Ö10/10
sonraki ders Ö12/8,14
çevremizdeki kişi Ö14/16
çevremizdeki yaşlı ve engelli Ö14/17
doğadaki kanun Ö15/6
günümüzdeki en büyük sorun Ö17/1
birdaha ki [bir dahaki] sınav Ö21/13
farklı farklı ülkelerdeki insanlar Ö28/13
karşımızdaki kişi Ö29/2,5
doğadaki hayvan Ö31/9

Türkiye’de ki [Türkiye’deki] engelli arkadaş Ö38/1
okulumuzda ki [okulumuzdaki] arkadaş Ö38/5
bizim okulumuzda ki [okulumuzdaki] engelli Ö38/7
doğadaki bitki Ö43/1
doğadaki canlı Ö43/2
hayatımızdaki yer Ö43/2
buzullardaki çoğu hayvan Ö49/4
afrikadaki [Afrika’daki] çocuklar Ö55/7
Bizim nesildeki yeni insanlar Ö57/19
denizin, nehir vb. içindeki canlılar Ö61/12
dolmuştaki bir yaşlı adam Ö63/5
oradaki canlılar Ö67/6
elimizdeki çöp Ö71/9
ilerideki bir çöp kutusu Ö71/9
çevredeki herşey [her şey] Ö72/4
buzullardaki buzul Ö76/5
ilerideki zaman Ö76/11
toplumdaki yaşantı DK-İKÜ12/1
Salihli’deki kadın DK-BA47/2

3.2.1.1.4.Tamlayanı Sıfat-Fiil Olan Sıfat Tamlaması

istediğim lise Ö1/3
istediğimiz hedef Ö2/17
LGS denen ecel Ö4/11
kandırılmış kul Ö4/10
uğraşan çift Ö4/19
ölen kişi Ö10/30
takacağım an Ö10/22
üzüldüğümüz zaman Ö8/8
tanıdığın kişi Ö8/9
güvenmediğin yakın Ö8/10
güveneneğin kişi Ö8/16
hak eden kişi Ö8/17

verdiğin sır Ö8/17
takacağım an Ö10/22
verdiğin değer Ö8/17
hissettiğin şey Ö13/27
tutunduğu varlık Ö13/28
süren arkadaşlık Ö13/29
cevaplayan kişi Ö13/30
sevdiğin eşya Ö13/36
yaptığımız şeyler Ö17/8
geçen sene Ö21/7,9
verdiği sınav Ö24/3
girecek olan Ö25/13
katılacak olan Ö25/13
gösterdiğiniz saygı Ö35/6
acıyan göz Ö38/13
olacak örnek Ö39/11
barındığı çevre Ö42/1
barınacak yer Ö42/10
doğduğumuz gün Ö47/1
yapamazsın gözü Ö47/6
olan şiddet Ö50/1
uslanmaz insan Ö52/8
oluşan durum Ö52/15
attığımız çöp Ö56/9
söyledikleri vaat Ö75/3
yaşanır hal Ö77/6,16
yaşanmaz hal Ö77/11
alacağımız önlem Ö79/4
çıkarılabilecek ders DK-İKÜ13/4
alacakları altın DK-AD40/9
geçen gün DK-BA46/2

3.2.1.1.5. Tamlananı Sıfat-Fiil Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

önemli olan Ö2/9

anlatmak istediğim Ö3/6

yanımda olan Ö5/16-Ö13/35

dersleri anlatan Ö6/1

sınavlara hazırlayan Ö6/3

yardım eden Ö8/8

elimizden gelen Ö9/5

sınıfa giden Ö11/28

zor olan Ö13/11

mutluluk veren Ö13/24

izin veren Ö13/30

savaşlar veren Ö13/39

parlak olan Ö18/8

kötü yaptığı Ö19/13

İftira atan Ö22/6

yalan söyleyen Ö22/6

kötü olan Ö22/6

şimdi söyleyeceklerim Ö22/8

iyi davranan Ö22/10

aklıma gelmeyen Ö23/3

girecek olan Ö25/13

katılacak olan Ö25/13

intihara kalkışan Ö32/14

gelecekte olan Ö33/7

engelliler için yapılan Ö34/5

elimizden gelen Ö34/13

nesilleri bırakan Ö35/9

gelecekte olan Ö33/7

ağaçlarda yetişen Ö44/3

doğada bulunduğu Ö44/4

bize verilen Ö44/16

önceden bildirilmiş Ö47/8

işletmede olan Ö48/6
bu söylediklerim Ö49/12
doğayı kirleten Ö57/12
yere atılan Ö64/7
uçlarda dolaşan DK-İKÜ13/5
farkında olmayan DK-AD40/5
aslını bilmeyen DK-AD40/5
değerli kılan DK-AD41/19
son gelen DK-BA46/2

3.2.1.1.6. Tamlananı İsim-Fiil Olan Sıfat Tamlamaları

küresel ısınma Ö17/5,6,7-Ö25/1- Ö42/12-Ö48/1,3,5,9,10,15-Ö49/1,2,3,6-
Ö52/3,4-Ö59/5,9
bu oluşma Ö49/4
bu önerme DK-İKÜ13/4
çağdaş anlayış DK-İKÜ13/6

3.2.1.1.7. Tamlayanı İlgi Eki Alan Sıfat Tamlamaları

bizim kafa Ö4/16
bizim nesil Ö57/19
bizim bayrak DK-BA47/3

3.2.1.1.8. Tamlayanı İkilemeden Oluşan Sıfat Tamlamaları

türlü türlü zorluk Ö6/10
3-5 yaş Ö27/6
olur olmaz şey DK-AD40/5
beş on ev DK-BA46/1

3.2.1.2. Unsurları Birden Fazla Kelimedenden Oluşan Sıfat Tamlamaları

3.2.1.2.1. Sıfat Unsuru Kelime Grubundan Oluşan Sıfat Tamlamaları

3.2.1.2.1.1. Sıfat Unsuru Sıfat-Fiil Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

cehalet fişkiran insanlar Ö1/1
gitmek istediğimiz lise Ö2/17
gereksiz stres yaptığımız saçma bir sınav Ö3/9

tarım ile uğraşan çiftçiler Ö4/19
samimi olduğum arkadaşlar Ö5/1
bize dersleri anlatan, bizi sınavlara hazırlayan kişi Ö6/2
korkuyla gittiği yer Ö6/3
toplumlara yön veren lider Ö6/7
bizi seven ve bize yardım eden kişi Ö8/8
her insanın elinde bulunmayan bağ Ö8/13
bir ömür boyu görüşeceğin, seveceğin kişi Ö8/18
yüzünü güldüren sevinç Ö8/20
sırtımızı dayadığımız biri Ö8/21
o sınıfa giden çocuk Ö11/28
elde edilemeyecek bağ Ö13/13
kaybetmesi daha zor olan bağ Ö13/14
arkasından baya [bayağı] üzüldüğümüz birşey [bir şey] Ö13/16
insanın hayatta çok değer verdiği şey Ö13/18
arkadaşlık dediğimiz şey Ö13/20
sırrını tutabilecek arkadaş Ö13/23
aklına geldiğinde hissettiğin şey Ö13/27
en merak ettiğiniz soruları cevaplayan kişi Ö13/30
doğada bulunan meyve Ö15/3
hiç el değmemiş yer Ö15/7
saygı göstereceğimiz kişi Ö16/4
çocukların en korktuğu şey Ö19/2
bazı çocukların düştüğü durum Ö21/5
LGS'ye girecek çocuk Ö21/7
sizin dostunuz zannettiğiniz insan Ö22/2
sizin dostum dediğiniz insan Ö22/4
davranışlarda bulunan insan Ö22/6
yaralarınızı saran kişi Ö22/12
iyiliğini isteyen insan Ö22/10
akıp giden su Ö23/6
boşa akıttığınız vakit Ö23/11
israf denen şey Ö23/14

eklemek istediğim şey Ö23/25
ihtiyacımız olan şey Ö25/3
arabadan çıkan egzoz Ö25/5
arabalarımızdan çıkan duman Ö25/9
her geçen gün Ö25/11
zarar verdiğimiz şey Ö25/12
yeni katılan gençler Ö25/13
yeni nesillere bırakacak olan Ö26/4
teknolojiye olan bağımlılık Ö27/1
internette gördükleri şey Ö27/12
ailemizle olan ilişki Ö27/16
bizden sonra gelen nesil Ö28/11
yardıma ihtiyacı olan vatandaş Ö28/30
pikniğe giden insan Ö31/5
bir ya da 2 çeşit kalan hayvan Ö31/10
sınav denen lanet Ö32/1
O Azrail denen yaratık Ö32/6
engelliler için yapılan rampa Ö34/5
mutlu edecek şey Ö34/9
sevgin [sevginin] olmadığı toplum Ö35/11
saygının olmadığı yer Ö35/11
geri dönüşüm olan atık Ö36/5
oksijen kaynağımız olan ağaç Ö39/5
onu üzecek davranış Ö41/7
ağaçlarda yetişen meyve Ö44/3
doğada bulduğumuz huzur Ö44/4
ağaçlarda yetişen ürün Ö44/13
rüzgarın dalları sallamasıyla çıkan ses Ö44/6
fabrika bacalarından çıkan duman Ö48/9
kış yaşanacak yer Ö48/11
yaz yaşanacak yer Ö48/11
sokak hayvanlarına olan şiddet Ö50/1
Dünya’da olan gelişme Ö52/2

hayatı etkileyen olumsuzluk Ö52/2
fabrikadan çıkan gaz Ö52/4
çoğ [çoğu] kişinin yaşayacağı yaşlılık Ö54/1
doğamızda bulunan hava Ö62/7
saygı gösterdiğimiz kişi Ö63/2
küresel iklim değişikliğine alınan önlem Ö69/6
onları küçük düşürecek davranış Ö70/12
canlı yaşamı olan Dünya Ö76/9
arabaların egzozlarından çıkan duman Ö78/6
öğretmen tarafından yapılan eleştiri Ö80/4
bunu okuyacak olan abi Ö80/27
kötümserlerden oluşan bir toplum DK-İKÜ12/1
odadan alacakları altın DK-AD40/9
Sultan ile olan dostluk DK-AD40/5

3.2.1.2.1.2.Sıfat Unsuru Belirtili İsim Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları

insanların yaşamak için barınma, yiyecek, içecek gibi ihtiyaç duyduğu şey
Ö42/1
insanların kullandığı deodorant Ö48/6
bizim attığımız çöp Ö56/7

3.2.1.2.1.3. Sıfat Unsuru Belirtisiz İsim Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları

sayfa dolusu paragraf Ö29/14

3.2.1.2.1.4. Sıfat Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları

her türlü şekil Ö13/3
milyonlarca litre su Ö23/5
bu tür şey Ö27/11
bir sürü canlı Ö36/10
bu tür davranış Ö40/9
bir sürü canlı Ö64/6
her tür durum DK-İKÜ12/2

3.2.1.2.1.5. Sifat Unsuru Sayı Grubu Olan Sifat Tamlamaları

on beş milyar Ö64/3

yirmi beş yıl Ö72/5

3.2.1.2.1.6.Sifat Unsuru Tekrar Grubu Olan Sifat Tamlamaları

canlı cansız her varlık Ö35/1

3.2.1.2.1.7.Sifat Unsuru Zarf Grubu/Tamlaması Olan Sifat Tamlamaları

çok iyi arkadaş Ö5/7

pek çok yer Ö7/1

bu kadar iyi kişi Ö8/12

çok güzel duygu Ö8/21

en önemli vazife Ö13/11

en önemli nokta Ö13/15

çok önemli şey Ö13/17

en değerli sır Ö13/30

en merak ettiğiniz soru Ö13/30

en yalnız olduğun zaman Ö13/35

en sevdiğin eşya Ö13/36

en güçlü bağ Ö13/46

en büyük sorun Ö17/1

çok önemli bağ Ö13/48

baya [bayağı] önemli nokta Ö13/49

en büyük sorun Ö17/1

daha yaşanabilir hal Ö17/12

en korktuğu şey Ö19/2

daha iyi bir yer Ö21/10,14

daha çok zaman Ö24/11

en sevdiğim arkadaş Ö26/4

çok fazla engelli Ö28/1

en ufak bir baş ağrısı Ö32/8

en büyük saygı Ö35/10

çok önemli davranış Ö40/11

en büyük etken Ö43/11

pek çok aç 44/15
en güzel şekil 44/18
daha az ağaç 48/15
çok büyük etki 52/1
çok büyük şekil 59/1
en büyük etken 59/4
çok fazla etki 59/8
daha çok örnek 63/6
en doyumsuz canlı 68/3
en önemli tedbir 68/9
en ufak bir çöp 71/2
daha birçok canlı 71/1
en büyük sorun 76/1
çok fazla araba 76/5
en küçük örnek 78/6
en önemli sınav 80/15
en kötü şey 80/26
daha çok gereksinim DK-İKÜ12/2
en ağır sorun DK-İKÜ13/4
çok zor durum DK-İKÜ13/4
en güzel kıyafet DK-AD40/2
en son gelen DK-BA46/2

3.2.1.2.1.8. Sıfat Unsuru Edat Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

kader gibi kavramlar 4/6
kendisi gibi kişi 14/10
çok kızıyor gibi düşünceler 19/8
bizim gibi milyonlarca çocuk 21/2
yapamazsın, edemezsin gibi durum 21/12
bizim gibi insan 28/4
bu kadar üzüntü 32/10
o kadar konu 37/2
bir korku bir telaş gibi hisler 38/2

ev ortamı vb. gibi ortam Ö40/1
bu kişilere karşı saygı Ö41/2
doğa diye bir şey Ö42/5
bahsettiğim gibi doğa Ö44/12
plastik gibi şey Ö49/3
yaşlılar gibi anlayabilecek Ö51/9
ani hava durumları gibi olay Ö52/11
bu kadar yiyecek Ö55/8
bu kadar bilgi Ö56/10
bu kadar insan Ö62/4
bu kadar zor Ö64/16
onların neslinin tükenmesi gibi sonuç Ö66/10
bunlara karşı tedbir Ö69/4
bu kadar güven DK-AD40/6

3.2.1.2.1.9. Sıfat Unsuru Yönelme Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

bu konulara yönelik çalışma Ö14/11
çocukların yaşlarına uygun şeyler Ö27/6

3.2.1.2.1.10. Sıfat Unsuru Bulunma Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

Maddesinde ve medeniyetinde gizli bir adam

3.2.1.2.1.11 Sıfat Unsuru Çıkma Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

birinci sınıftan arkadaş Ö5/16
kendinden gizli iş DK-AD40/6

3.2.1.2.1.12. Sıfat Unsuru Vâsita Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

bizim ile ilgili bazı üzücü sözler Ö8/4
engellilerle ilgili bir örnek Ö14/8
çalışmayla ilgili düşünce Ö24/2
yaşı ile ilgili konu Ö41/4
bu durum ile ilgili örnek Ö41/7
bu durum ile ilgili tramva [travma] Ö41/13

3.2.1.2.1.13. Sıfat Unsuru Bağlama Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

Aç ve evsiz çocuk Ö55/9

3.2.1.2.2. İsim Unsuru Kelime Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

3.2.1.2.2.1. İsim Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları

olumsuz birçok durum Ö1/4

sert bir şekil Ö1/12

iyi bir lise Ö3/5

bütün bir yıl Ö3/8

saçma bir sınav Ö3/9

ortalama bir öğrenci Ö4/11

verilebilecek güzel örnek Ö4/19

iyi bir arkadaş Ö5/7

bazı üzücü sözler Ö8/4

feci bir şekil Ö10/2

günlerden bir gün Ö11/1

sıradan bir ders Ö11/1

gerçek bir arkadaş Ö13/10

her güzel şey Ö13/44

böyle bir durum Ö14/7

normal bir hastane Ö14/8

düzenli bir toplum Ö16/3

yaşlı bir adam Ö16/6

yaşanabilir bir hal Ö17/12

herhangi bir hata Ö20/8

tek bir söz Ö22/16

böyle bir şey Ö24/8

böyle bir yazı Ö25/6

farklı bir şekil Ö25/8

bu yeni hayat Ö24/13

güzel bir yer Ö26/13

kayda değer bir zaman Ö26/30

böyle bir toplum Ö28/21

böyle bir davranış Ö28/25
bu bir erdem Ö29/8
doğamızda bir eksiklik Ö31/11
ortalama bir öğrenci Ö32/7
bu lanet sınav Ö32/7
bütün yıllık emek Ö32/9
 bilinçli bir şekil Ö32/13
kirli bir yer Ö33/3
bu bir gerçek Ö34/6
üzülen bir aile Ö34/11
güzel bir dünya Ö35/1
mutlu bir biçim Ö35/2
bir tekerlekli sandalye Ö38/12
yaşlı bir birey Ö41/4
bir engelli birey Ö41/7
kötü bir etki Ö42/11
başka bir yer Ö44/4
doğal bir alan Ö44/5
soramayacağım bir sürü şey Ö45/7
belli bir sınır Ö46/1
bu muciveli [mucizevi] düzen Ö46/8
önemli bir başlık Ö49/2
önemli bir gelişme Ö49/7
bu kötü unsur Ö49/8
önemli bir unsur Ö49/10
ayrı bir saygı Ö51/13
bir diğer kesim Ö51/9
güzel bir yaşam Ö53/12
kötü bir şey Ö55/13
o afrikadaki [Afrika'daki] çocuklar Ö55/7
iyi bir bez Ö61/4
büyük bir parça Ö63/1
güzel bir toplum ve dünya Ö63/3

ufacık bir kirletme Ö67/11
küçük bir çöp Ö74/8
büyük bir çöl Ö76/8
bir çok canlı Ö78/3
gerçekten çok önemli Ö79/9
bir diğer sorun Ö80/9
iyi bir üniversite Ö80/19
iyi bir lise Ö80/19
yeni bir yaklaşım DK-İKÜ13/4
dengeli bir yaklaşım DK-İKÜ13/4
boş bir oda DK-AD40/2
kilitli bir oda DK-AD40/5
yırtık bir çarık DK-AD41/12
eski bir pösteği DK-AD41/12
dürüst bir kimse DK-AD41/18
sevgili bir vücut DK-BA47/2

3.2.1.2.2.2. İsim Unsuru Belirtisiz İsim Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları

o ecel günü Ö4/14
bu ecel günü Ö4/14
o sınav günü Ö4/16
bir sınav sonucu Ö20/4
şu matematik büyüğü Ö29/12
bir engelli durumu Ö34/1
aramızdaki saygı bağı Ö35/4
bir deniz kenarı Ö44/5
zamansız iklim değişiklikleri Ö59/10
küresel iklim değişikliği Ö69/2,3,6
bu besin zinciri Ö72/5
gerçekten günlük yaşam DK-İKÜ12/1
bu zafer arası DK-BA47/2
bir gözyaşı seli DK-BA47/5

3.2.1.2.2.3. İsim Unsuru Birleşik İsim Olan Sıfat Tamlamaları

Öğrenci örneğine rastlanmamıştır.

Büyük Sultan Gazneli Mahmut DK-AD40/1

3.2.1.2.2.4. İsim Unsuru Sayı Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

ilk 15 Ö11/16

3.2.1.2.3. Her İki Unsuru Kelime Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

3.2.1.2.3.1. Tamlayan Unsuru Sıfat-Fiil Grubu, Tamlanan Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları

kurtarılmayı bekleyen bir ülke Ö1/13

gereksiz stres yaptığımız saçma bir sınav Ö3/9

bütün bir yılını belki de çocukluğunu adadığı o sınav Ö4/15

bu duyguları yaşatan sevgili dostluk Ö8/24

kolay kolay bulamadığın bir hazine Ö13/31

eşi bulunmayan bir hazine Ö13/42

hak eden bir bağ Ö13/44

zayıflıklarını örten bir kardeş Ö13/51

düşüncelerin özgür olduğu bir ülke Ö16/8

ileride de sorun yaşayacağımız bir konu Ö17/3

onların kalbine saplanmış bir şekil Ö19/11

kısaca çıkarabileceğimiz bir durum Ö21/8

ormanda yaşayan bir canlı Ö30/7

doğayı güzelleştiren bir diğer etken Ö31/8

nefret ettiğimiz bazı arkadaş Ö34/4

yeni tanıştığımız bir insan Ö35/4

yere atılan bir çöp Ö36/11

benim yere attığım bir çöp Ö39/10

bu fabrikalardan çıkan zararlı gaz Ö42/11

aklınıza gelebilecek tüm canlılar Ö44/1

bize verilen bu nimet Ö44/16

uzaya ilk ayak basan türk [Türk] astronot Ö46/3

kavganın, kaosun içinde olan bir hayat Ö47/4

büyük sorunlardan biri olan küresel ısınma Ö48/1
bunları yapan her cahil Ö50/18
birçok canlının beslendiği insan eli değmemiş yer Ö62/2
yere atılan bir çöp Ö64/7
doğada yaşayan tüm canlı Ö67/5
tıp alanında yüksek lisans yapmış bir birey Ö68/10
Dünya genelinde yaşanan bu iklim değişikliği Ö69/1
atmosferdeki miktarı gittikçe artan bu gaz Ö69/3
evsel atıkların biriktiği bir yer Ö71/7
iklim değişikliğini etkileyen birçok durum Ö74/1
kötümserlerden oluşan bir toplum DK-İKÜ12/1
işin aslını bilmeyen kötü düşünceli insan DK-AD40/5
askerlerden aldığı bir eşek DK-BA47/6

3.2.1.2.3.2. Tamlayan Unsuru Zarf Grubu / Tamlaması, Tamlanan Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları

çok basit bir çözüm Ö34/8
çok önemli bir başlık Ö49/2
daha iyi bir hal Ö52/13
çok önemli bir yer Ö70/1

3.2.1.2.3.3. Tamlayan Unsuru Sıfat-Fiil Grubu, Tamlanan Unsuru Belirtisiz İsim Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları

günümüzdeki en büyük sorunlardan olan iklim değişikliği Ö17/1
sayısı çok fazla olan engelli durumu Ö34/1
işletmede olan fabrika bacaları Ö48/6
doğaya bıraktığımız cam parçası Ö71/4
o bıraktığımız cam parçası Ö71/5

3.2.1.2.3.4. Tamlayan Unsuru İsnat Grubu, Tamlanan Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları

elleri dolu bir yaşlı teyze Ö54/5

3.2.1.2.3.5. Tamlayan Unsuru Bağlama Grubu Tamlananı Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları

Temiz ve güzel bir dünya Ö49/15

3.2.5.Cümlede Öge Olmaları Bakımından Sıfat Tamlamaları

3.2.5.1.Sıfat Tamlamalarının Cümlede Özne Olarak Kullanılması

3.2.5.1.1.Sıfat Tamlamalarının İsim Cümlelerinde Özne Olarak Kullanılması

40-50 altı net Şubat ayı için kötü. Ö2/14

*Bu sınav iyi bir liseye gitmek için hayatımızda ki [hayatımızdaki] bir sınav.*Ö3/5

Ben okula başladığımda çok samimi arkadaşlarım vardı. Ö5/1

1. Sınıftan arkadaşım vardı. Ö5/16

Bazı arkadaşlar tanıdığın kişilerden ve yakınlarımızdan daha iyi daha samimilerdir. Ö8/9

Sonraki dersimiz matematikmiş. Ö12/8

Sonraki dersimiz inkılapmış. Ö12/13

Herşeyden [Her şeyden] önce arkadaşlıkta en önemli şey sevgi ve saygıdır. Ö13/64

En güzel arkadaşlık sağlık gibidir. Ö13/76

Bu döngü her yerde vardır Ö15/7

Bu döngü hiç el değmemiş yerlerde de vardır. Ö15/8

Saygı göstereceğimiz kişiler genellikle büyüklerimizdir. Ö16/4

Bu korku sınavım kötü geçti diye değil. Ö20/5

Bazı çocukların düştüğü durumlar farklıdır. Ö21/5

Küresel ısınma hayatımızda bir çok [birçok] canlıya zarar vermektedir. Ö25/1

Sosyal medya, Instagram gibi birçok uygulama bunlardan bazıları. Ö27/2

Bunlar için çizgi filmler var. Ö27/8

Bu engelliler, diğer dilenciler için çok ve çok önemlidir. Ö28/17

Doğamızı güzelleştiren bir diğer etken hayvanlar. Ö31/8

Türkiye’de sayısı çok fazla olan bir engelli durumu var. Ö34/1

Aslında çok basit bir çözümü var. Ö34/8

Bize bu nesilleri bırakan onlardır. Ö35/9

Çünkü denizlerde birçok hayvan vardır. Ö36/8

Dünyada bir sürü canlı var. Ö36/10

O kadar çok başlık ve konu var. Ö37/3

Türkiyede'ki [Türkiye'deki] [Türkiye'de] engelli arkadaşlarımız var. Ö38/1

Doğanın içinde oksijen kaynağı olan ağaçlar var. Ö39/5

Hepimizin çevresinde ya da ailesinde yaşlı bireyler yahut engelli bireyler vardır.
Ö41/1

İnsan yaşamında en önemli etken doğa ve doğadaki bitkilerdir. Ö43/1

Bahsettiğim gibi doğa canlıların sahip olabileceği en değerli nimet. Ö44/12

Ülkemizde uzaya ilk ayak basan türk [Türk] astronot Alper Gezeravcı'dır.
Ö46/3

Küresel ısınma insanlık geleceği için çok önemli bir başlık. Ö49/2

İnsanların hayatında başlıca dönemleri vardır. Ö51/1

Geleceğimiz en son evre ise yaşlılıktır. Ö51/4

Yaşlılar gibi anlayabileceğimi düşündüğüm bir diğer kesim ise engelliler.
Ö51/9

Bu kadar bilgi yeterli Ö56/10

Bu doğa bizimdir. Ö57/18

İklim değişmesinde en büyük etken insanlardır. Ö59/4

Bu durum saygıya örnektir. Ö63/5

Dünya'da bir sürü canlı var. Ö64/6

Yüzlerce bilgi var. Ö68/13

İklim değişikliğini etkileyen birçok durum vardır. Ö74/1

Tüm Dünya bu değişikliklerin yüzünden tehdit altında. Ö76/2

Bunu azaltmak için bir sürü yöntem var. Ö79/5

Daha birçok yöntem var. Ö79/8

Sınavın yanında onlarca problem var. Ö80/2

Bence iyi bir üniversite için iyi bir lise şart. Ö80/19

3.2.5.1.2.Sıfat Tamlamalarının Fiil Cümlelerinde Özne Olarak Kullanılması

Çevremdeki herkes baskı yapıyor. Ö3/1

Her insan hayatı boyunca bir şeyler başarmak için çalışıp çabalar. Ö4/1

Ortalama bir öğrenci 6. Sınıftan itibaren LGS denen ecele çalışmaya başlıyor.
Ö4/11

Bizim kafada olup çalışmadan bu lanet sınavı geçebileceğini sanan aciz, yaralı, kırgın, kandırılmış insanlar o sınav günü gelince ‘‘Keşke çalışsaydım, keşke oyun oynayacağıma konu tekrarı yapsaydım, keşke PUBG’a [PUBG’ye] kafa yorduğum kadar sınava da kafa yorsaydım.’’ der. Ö4/16

Emeksiz yemek olmaz. Ö4/26

Toplumlara yön veren liderler, onların ellerinden şekillenir Ö6/7

Bu iklim değişikliğiyle birlikte bazı sonuçlar ortaya gelir. Ö7/5

Bu durum iklim değişikliğine neden oldu.Ö7/9

Gerçek arkadaşlık satmak değil [,] eksiklerini tamamlamak demektir. Ö8/77

Bunun için doğru kişilere ve güveneceğin kişilere dikkat edilmelidir. Ö8/16

İyi, orta ve kötü [kötü] diye üç şube olacaktı. Ö11/3

Dün akşam çalıştığım dersler [,] konuları [konuların] hiçbirini aklımda kalmadı. Ö11/6

Abim gibi sevdiğim bir hocam bana o sınıf değil sen kendini başarıya taşıyacaksın [,] dedi. Ö11/27

Bir güneş gibi doğacak şekilde en güzel arkadaşlık en güzel şekilde doğar. Ö13/54

O yüzden her iki arkadaşta [arkadaş da] birbirine güvenmelidir. Ö13/59

Ondan sonra en güzel sözler söylemeli. Ö13/65

Birbirine en güzel şeyler götürmeliler. Ö13/71

Engelliler için özel olarak yollar, okullar, hastaneler gibi hizmet veren kurumlar inşa edilmelidir. Ö14/8

Bir engelli normal bir hastaneye geldiğinde belki de diğer insanlardan farklı olduğu için kendini kötü hissedip psikolojik ya da ruhsal sorunlar yaşamaya başlayabilir. Ö14/9

Doğanın içinde bir çok [birçok] canlı yaşamını sürdürmektedir. Ö15/2

Doğadaki kanun; güçlü zayıfı ezer, iri yapılı cılızı ezer. Ö15/6

Bu döngüyü her yerde görebilirsiniz. Ö15/9

Düzenli bir toplum olmasını sağlar. Ö16/3

Günümüzdeki en büyük sorunlardan olan iklim değişikliği günümüzde boy gösteriyor. Ö17/1

Küresel ısınma dünya [Dünya] genelinde sıcaklıkların artmasıdır. Ö17/6

Yaptığımız şeyler bize geri döner. Ö17/8

Hukuk seçmemdeki asıl amaç, adaletin tesis edilmesini ve suçluların cezalarını almalarını sağlayarak adaleti en iyi şekilde yerine getirmektir. Ö18/14

Mesela ilk olarak **çocukların en korktuğu şey** derslerinde başarılı olamadığı için çocukların üzerine giderler. [gidilmesidir]

Örnek olarak **bir sınav sonucu** açıklanıyor. Ö20/4

Bizimde [bizim de] şuan [şu an] yaşadığımız gibi LGS stres belirtiyor. Ö21/1

Bizim gibi milyonlarca çocuk yaşadı bu durumu. Ö21/2

Ama geçen sene yani 2023 LGS sınavında **birçok LGS'ye girecek çocuklar** korktuğundan dolayı daha iyi yapacakken daha kötü yaptılar. Ö21/7

Şuan [şu an] hayatımız iyi devam ederken **bazı aileler** moral vermek yerine çocuklarının moralini bozuyorlar. Ö21/11

Her gün **milyonlarca litre su** akıp gidiyor Ö23/5

Akıp giden su belkide [belki de] bir afrikalının [Afrikalının] hayatını kurtarabilir Ö23/6

O su akıp gidiyor. Ö23/9

Bunun sonucunda **israf denen şey** ortaya çıkıyor. Ö23/14

Bu nesillere yeni katılacak gençler özellikle bu yeni hayata katılacak olanlar onlar olduğu için hayatı hem **yeni nesile bırakacak olanlar hemde [hem de] girecek olanlar** düzeltilmelidir. Ö25/13

Merhametli hocam bize azsa [az da] olsa bir görev verdi. Ö26/8

Keşke televizyonda **çocukların yaşlarına uygun şeyler** sunulsa Ö27/7

Ülkemizde **çok fazla engelli** bulunur. Ö28/1

Böyle bir davranış toplumda huzursuzluğun ortaya çıkmasına neden olur. Ö28/25

Bunları duyduktan sonra umarım **çoğu insan** etkilenir. Ö28/27

Pikniğe giden insanlar ateş yakarlar. Ö31/5

Avcılıkla beraber **doğadaki hayvanlar** zarar görür. Ö31/9

Ortalama bir öğrenci 6. bilemedin 7. sınıftan itibaren bu lanet sınava çalışıyor. Ö32/7

Bizim gibi aciz, kafası güzel öğrenciler mutlu olsun. Ö32/12

Emeklerinin karşılığını alamayınca **intihara kalkışan** oluyor. Ö32/14

Saygının olduğu her toplum huzurlu ve mutlu bir biçimde yaşar. Ö35/2

Aramızdaki sevgi bağı böylece yok olur. Ö35/4

Sevgi göstermedikten sonra **gösterdiğiniz saygı işe yaramaz.** Ö35/6

Yere atılan bir çöp canlıların hayatını tehlikeye atabilir. Ö36/11

Biz insanlar ise [biz insanlarda ise] engellilerden [engellilere karşı] **bir korku bir telaş gibi hisler [korku, telaş gibi hisler] oluşuyor.** Ö38/2

Bu kişilere karşı saygımız ve sevgimiz her zaman sonsuz olmalıdır. Ö41/2

Belki yaşlı **birey** üzüldüğünü belli etmeyecektir. Ö41/5

Yaşlılarda ki [yaşlılardaki] gibi bireyin psikolojisi bozulabilir. Ö41/12

Tüm canlılar bir döngü içerisinde doğada birlikte yaşar. Ö42/3

Fakat son zamanlarda artık **doğa diye birşey [bir şey] kalmamaya başladı.** Ö42/5

Bu fabrikadan çıkan zararlı gazlar, dumanlar, hava molekülleri doğada kötü bir etki bırakıyor. Ö42/11

Böylece **küresel ısınma** meydana geliyor. Ö42/12

Ağaçlarda yetişen meyveler, canlıların besin ihtiyacını giderir. Ö44/3

Ayriyetten [ayriyeten] **doğada bulduğumuz huzuru** başka bir yerde bulamayız. Ö44/4

Bu muciveli [mucizevi] düzen bozulurdu. Ö46/7

Belki benim, onun ve bunun başına **kötü bir şey** geldi. Ö47/9

Günümüz büyük sorunlarından biri olan küresel ısınma dünyamıza, bize, çevremize zarar veriyor. Ö48/1

Günümüzde küresel ısınmayı **çoğu kişi** bilmiyor. Ö49/1

Bu oluşmayla **buzullardaki çoğu hayvan** hayatını kaybediyor. Ö49/4

Bence artık **bu söylediklerim** size olumlu yansımıştır. Ö49/12

Sokak hayvanlarına olan şiddet gün geçtikçe artmaktadır. Ö50/1

O yüzden bu kişilere **ayrıca [ayrı] bir saygı** duyuyorum. Ö51/34

Bu eşsiz güzelliğin heba olması, **dünya'da [Dünya'da] olan gelişmeler, hayatı etkileyen olumsuzluklar** kelimelere sığdırılamıyo. [sığdırılamıyor.] Ö52/2

Bu eşsiz güzelliğin heba olması, dünya'da [Dünya'da] olan gelişmeler, **hayatı etkileyen olumsuzluklar** kelimelere sığdırılamıyo. [sığdırılamıyor.] Ö52/2

Fabrikalardan çıkan gazlar, sera etkisi, orman yangınları dünyada [Dünya'da] pek çok sorun yaratıyo. [yaratıyor.] Ö52/4

İnsanlık [insanların] yaptıkları kötü sonuçlar dünyaya [Dünya'ya] zarar veriyor. [veriyor.] Ö52/9

*Su olmadan **hangi vücut** ayakta kalabilir. Ö53/10*

*Yani **attığımız çöpler** geri geliyor. Ö56/9*

*Mesela denize çöp atınca **Bir Balık [bir balık]** onu yutup ölebilir. Ö57/14*

*Mesela bir çöp atınca **bir at** onu yiyip ölebilir. [ölebilir] Ö57/15*

***Bazı insanlar** doğaya zarar veriyorlar. Ö61/12*

***Yere atılan bir çöp** tüm canlıların hayatını tehlikeye atabilir. Ö64/7*

***Onların neslinin tükenmesi gibi sonuçlar** açabilir. Ö66/10*

***İnsanların kestikleri ağaçlar**, hem kendine hem doğaya hem de hayvanlara zarar verebilir. Ö66/12*

***Bizim attığımız çöpler** asla sona ermicek. [ermeyecek] Ö67/10*

***Bizler için gerekli tüm besin** doğada bulunur. Ö68/2*

***Bana göre en önemli tedbir**, eğitim seviyesini arttırmak. Ö68/9*

***Dünya genelinde yaşanan bu küresel ısınma** gitgide artıyor. Ö69/1*

*Bunun sonucunda **küresel iklim değişikliği** ortaya çıkıyor. Ö69/2*

***Atmosferdeki miktarları gittikçe artan bu gazlar**, Dünyanın geceleri yeterince soğumasını engelleyerek Dünya sıcaklığını [sıcaklığının] artmasına neden oluyor. Ö69/3*

***Doğaya bıraktığımız cam parçası**, mercek görevi görüp ışığı toplayıp yanmaya başlar. Ö71/3*

***Çevredeki pek çok şey** insan hayatını etkiler. Ö72/2*

***Çevredeki herşey [her şey]** birbiriyle bağlantılıdır. Ö72/4*

***Engelli olduğundan dolayı otobüslere alınmaması gibi birçok olumsuz olaylar** yaşanır. Ö73/3*

***Engelliler için birçok şey** yapılabilir. Ö73/6*

***Küçük bir çöpümüz** bile dengeyi hatta mevsimleri bile bozabilir. Ö74/8*

Genelde söyledikleri vaatler doğru çıkar. Ö75/3

***Bunu okuyacak olan abi** umarım derdimi anlamışsındır. Ö80/27*

3.2.5.2.Sıfat Tamlamalarının Cümlede Nesne Olarak Kullanılması

3.2.5.2.1.Sıfat Tamlamalarının Cümlede Belirtili Nesne Olarak Kullanılması

*Yazar, **bastıramadığı romanını** paragraf diye nitelemiştir. Ö3/13*

*Bugün size **en korktuğum ve en üzücü anımı** sizinle paylaşacağım. Ö10/1*

*İyi sınıfa **ilk 15'i** alıyorlardı. Ö11/16*

Bu haftayı öyle geçirdik. Ö12/18

Yabancı çocukları sınıfa almıyorsunuz Ö12/22

Her tarafı temizliyorduk. Ö12/25

Bu döngüyü her yerde görebilirsiniz. Ö15/9

Hazırlamış olduğum mezuniyet konuşmasını sizlerle paylaşmak istiyorum. Ö18/5

Bütün mezunlarımızı başarılarından dolayı tebrik ediyorum. Ö18/9

Allah bize sunduğu nimetleri Onun rızasına uygun olarak harcamamızı nasip eylesin. Ö18/11

Bizim gibi milyonlarca çocuk yaşadı bu durumu Ö21/2

Farkında olmadan litrelerce suyu boşa harcıyorsun sen. Ö23/8

Size suyu boşa akıttığının vakitleri söyleyeyimmi? [söyleyeyim mi?] Ö23/11

Biz böyle bir yazıyla geçmemeliyiz bu konuları. Ö25/6

Biz insanlar zarar verdiğimiz şeyleri düzeltmeliyizde. [düzeltmeliyiz] Ö25/12

Hepimizin bildiği üzere teknoloji çok geliştiği için genç, çocuk ve yetişkinlerinde [yetişkinlerin de] teknolojiye olan bağımlılığı artıyor. Ö27/1

Birçok sorun [sorunu] beraberlerinde taşırlar. Ö28/4

Mutlaka kimse bir ölüyü yıkamaz. Ö29/9

Kim ne istiyorsa o mesleği yapsın Ö32/15

Lütfen engelli arkadaşlarımızı kırmayalım. Ö34/12

En büyük saygımızı büyüklerimize ve engelli bireylere göstermemiz lazım. Ö35/10

Geri dönüşüm olan atıkları geri dönüşüm kutusuna atmalıyız. Ö36/5

Ağaçlarda yetişen ürünleri satabilirsiniz. Ö44/13

Doğal dengemizi biz bozuyoruz. Ö48/9

İsraf yapmadan önce aç ve evsiz çocukları düşüneceksiniz. Ö55/9

Bizim attığımız çöpleri balıklar yiyor. Ö56/7

Doğayı kirletenleri uyarmalıyız. Ö57/12

İnsanların yere attığı çöpler [çöpleri] hayvanlar onları yemek gibi görüp yiyorlar. Ö61/2

Yere atılan bir çöp tüm canlıların hayatını tehlikeye atabilir. Ö64/7

Canlı yaşamı için en önemli maddeyi de bize ormanlar yani ağaçlar sağlar. Ö68/6

Onlarla dalga geçenleri uyarmalıyız. Ö70/13

Fosil yakıtlarını azaltmalısınız. Ö77/3

3.2.5.2.2.Sıfat Tamlamalarının Cümlede Belirtisiz Nesne Olarak

Kullanılması

*Bu yüzden **bizimle ilgili bazı üzücü sözler** söylerler. Ö8/4*

*Öğretmenler hiç yılmadan yeniden ve **yeni şeyler** öğretirler. Ö9/9*

*Arabalarımızdan çıkan dumanları engellemek için **elektrikli araba***

kullanabiliriz. Ö25/9

*İbrahim hocam çok merhametli ve iyi kalpli olduğu için yine **güzel bir yer***

ayarlamıştı. Ö26/13

*Çünkü çöpler vb. herşey [her şey] insanlara **birçok hastalık** bulaştırır. Ö36/2*

*Bu fabrikadan çıkan zararlı gazlar, dumanlar, hava molekülleri doğada **kötü bir***

etki bırakıyor. Ö42/11

*Geçenlerde **bir haber** görmüştüm. Ö58/5*

*Herkes böyle düşünce [düşününce] çevre artık **bir çöplük** oluyor. Ö67/8*

3.2.5.3.Sıfat Tamlamalarının Cümlede Yer Tamlayıcısı Olarak Kullanılması

3.2.5.3.1.Yönelme Hâli Eki Alarak Yer Tamlayıcısı Olan Sıfat Tamlamaları

*Evet[,] çalışırsam **istediğim liseye** giderim. Ö2/2*

***İyi sınıfa** ilk 15'i alıyorlardı. Ö11/16*

*Ben **kötü sınıfa** geçtim. Ö11/20*

*Biz böyle bir durumla karşılaştığımızda **o amcaya** yer vermeli ve ona yardım*

etmeliyiz. Ö14/7

***Çevremizdeki yaşlı ve engellilere** saygılı olmalıyız. Ö14/17*

*Biz stres olup **bir sınava** hazırlanıyoruz. Ö24/3*

*Bu [,] **bizden sonra gelen nesillere**de [nesillere de] aktarılır. Ö28/11*

*Rüzgarın etkisiyle yangın **diğer ağaçlara** yayılır. Ö31/6*

*Yeni tanıştığımız bir insana karşı saygısız konuşup ön yargılı davranırsak **o***

***insana** sonradan kendimizi sevdiremeyiz. Ö35/4*

*Sen **bir arkadaşına** çok saygılı davranabilirsin. Ö35/6*

*Sizler ise [bizler ise] **engelli arkadaşlarımıza** yardımcı olalım. Ö38/14*

*Bence yaşlılara ve engellilere bakmakla **yükümlü olan insanlara** da ayrı bir*

saygı gösterilmesi gerekiyor. Ö51/13

*Biz ölüncede [ölünce de] **bizim nesildeki yeni insanlara** kalacak. Ö57/19*

*Bu da **zamansız iklim değişikliklerine** neden olur. Ö59/10*

***Arka bahçeye** koştı. Ö60/5*

*İnsanlar **doğamızda bulunan havaya**, denize birçok yere zarar veriyor. Ö62/7*

*İnsanlar doğamızda bulunan havaya, denize **birçok yere** zarar veriyor. Ö62/7*

*Saygı gösterdiğimiz kişiler genellikle **kendi yaşımızdan büyük insanlara** saygı gösteririz. Ö63/4*

***Dolmuştaki bir yaşlı adama** yer vermeliyiz. Ö63/5*

*Eğer bunları yapmazsak hem çevremize hem kendimize hemde [hem de] **doğada yaşayan tüm canlılara** zarar veririz. Ö67/4*

*Yaşlılar bizim hayatımızda **çok önemli bir yere** sahiptir. Ö70/1*

*elimizdeki çöpü atmak yerine **ilerideki bir çöp kutusuna** atmalıyız. Ö71/9*

*Dünya **büyük bir çöle** dönebilir. Ö76/8*

*Dünya **yaşanır hale** gelecektir. Ö77/6*

3.2.5.3.2.Bulunma Hâli Eki Alarak Yer Tamlayıcısı Olan Sıfat Tamlamaları

*O gün **bütün bir yılını belki de çocukluğunu adadığı o sınavda** elinden geleni yapar. Ö4/15*

*Günümüzde **pek çok yerde** iklim değişikliği yaşanabiliyor. Ö7/1*

*Bu döngü **her yerde** vardır Ö15/7*

*Bu döngü **hiç el değmemiş yerlerde de** vardır. Ö15/7*

*Bu döngüyü **her yerde** görebilirsiniz. Ö15/9*

***Şuanki [şu anki] yaşadığımız yerde de** var. Ö15/8*

***Bu dizide** de çok güzel bir şekilde aktarılmıştır. Ö18/18*

***Günlük hayatımızda** ihtiyacımız olan şeyleri karşılarken canlılara zarar veriyoruz. Ö25/3*

*Yetişkinlerde [yetişkinler de] **bu konuda** tedbirlerini almaları gerekir. Ö27/9*

*Doğa eğer kirli bir yer olsaydı solunumda, sağlıkta ve daha **birçok alanda** çok zorluk çekerdir. Ö33/3*

***Sevgin [sevginin] olmadığı toplumda** saygı [,] saygının olmadığı yerde sevgi olmaz. Ö35/11*

*Ayriyetten [ayriyeten] doğada bulduğumuz huzuru **başka bir yerde** bulamayız.*

Ö44/4

Canlı yaşantısı olan Dünya [Dünya'da] böylece canlı yaşantısı kalamaz. Ö76/9

3.2.5.3.3.Çıkma Hâli Eki Alarak Yer Tamlayıcısı Olan Sıfat Tamlamaları

Ahirette bende [ben de] hayvanlarla birlikte bunları yapan her cahilden davacı olacağım. Ö50/18

Yazık utanıyorum bu cahillerden. Ö50/18

Okulumuzda ki [okulumuzdaki] arkadaşlarımızdan yola çıkalım. Ö38/5

Onları küçük düşürücü davranışlardan kaçınmalıyız. Ö70/12

3.2.5.4.Sıfat Tamlamalarının Cümlede Zarf Olarak Kullanılması

O gün bütün bir yılını belki de çocukluğunu adadığı o sınavda elinden geleni yapar. Ö4/15

8. Sınıfta da öyleydi. Ö5/9

Bu yüzden bizi çok iyi tanır. Ö8/3

Her gün çocuklar öğretmenlerini sinirlendiriyorlar. Ö9/7

O gün amcam bizi aradı. Ö10/7

O akşam herkes Adıyaman'a gitmişlerdi. Ö10/12

Cenaze o gün öğle aralarında [öğle arasında] gelmişti. Ö10/18

Şarja takacağım an elim galeriye çarptı. Ö10/22

O an kuzenimin cesetini [cesedini] gördüm.

O akşam hiç uyumamıştım. Ö10/22

Ben o akşam hep ağladım sabaha kadar. Ö10/24

günlerden [Günlerden] bir gün sıradan birderse [bir derse] girdik. Ö11/1

İkinci ders deneme başladı. Ö11/8

Sonra 5 dakika mola vardı. Ö11/12

Ertesi gün sonuçlar açıklanmıştı. Ö11/15

Son anda baran [Baran] hoca oradan geçti. Ö12/31

O gün nazmiye [Nazmiye] hocaya söz verdi. Ö12/35

Kimse en yakın arkadaşı gibi olamaz. Ö13/62

Bu dizide de çok güzel bir şekilde aktarılmıştır. Ö18/18

Biz öğrenciler; sınav baskısı, eğitim-öğretim kaygısı, sınav stresi, yaşama kaygısı gibi birçok şeyle karşı karşıya geliyoruz. Ö20/2

Ama geçen sene yani 2023 LGS sınavında birçok LGS'ye girecek çocuklar

korktuğundan dolayı daha iyi yapacakken daha kötü yaptılar. Ö21/7
Onlar **geçen sene** zorluk içinde ailelerinin motivasyonuna görede [göre de] hareket ettiler. Ö21/9
O yüzden aileler çocuklarına mozol [moral], motivasyon vererek daha iyi yerlere gitmelerini sağlarlar. Ö21/14
Her gün milyonlarca litre su akıp gidiyor Ö23/5
Bilim insanları **2040'lı yıllarda** suyun tükeneyeceğini düşünüyor. Ö23/17
Biz **böyle bir yazıyla** geçmemeliyiz bu konuları. Ö25/6
İhtiyaçlarımızı **farklı bir şekilde** karşılamalıyız. Ö25/8
Kutuplarda **her geçen gün** buzullar eriyor. Ö25/11
O gün hocamızın bizi çağırmasıyla başladı. Ö26/1
O gün 10 kişiydik. Ö26/2
O gün oraya 02.30 saat erken gittik. Ö26/11
Bu yüzden gösteriyi izledik. Ö26/21
Tüm arkadaşlarla izleyicilere selam verdik. Ö26/26
Bu yüzden yardımlaşma ve dayanışma önemlidir. Ö28/16
Bu engelliler, **diğer dilenciler için** çok ve çok önemlidir. Ö28/17
Her zaman sorunlar meydana gelir. Ö28/22
Türkiye'de **hiçbir zaman** sınav denen lanet bitmez. Ö32/1
Onlar bizim gibi eşşeklik [eşeklik] yapmayıp **bilinçli bir şekilde** ders çalışıyor. Ö32/13
Üniversiteye de **aynı şekilde** gidek. [gidelim] Ö32/18
Saygının olduğu her toplum **huzurlu ve mutlu bir biçimde** yaşar. Ö35/2
Bu yüzden çevremiz **her zaman** temiz kalsın Ö36/4
Bu kişilere karşı saygımız ve sevgimiz **her zaman** sonsuz olmalıdır. Ö41/2
Fakat **son zamanlarda** artık doğa diye birşey [bir şey] kalmamaya başladı. Ö42/5
O yüzden bize verilen bu nimeti **en güzel şekilde** korumalıyız. Ö44/16
Bu oluşmayla buzullardaki çoğu hayvan hayatını kaybediyor. Ö49/4
Temiz ve güzel bir dünya için çöpler [çöpleri] çöp kutusuna atalım. Ö49/15
Biz insanlar **hiçbir zaman** başkalarını düşünmez hep kendimizi düşünürüz. Ö50/8
Hiçbir zaman insanların yaptığını yapmayacağım Ö50/10

Benim anneannem **bir dönem** bizimle yaşamak zorunda kaldı. Ö51/14

Benim anneannem **bir gece** çok kötüleşti. Ö51/15

O yüzden bu kişilere ayrıca [ayrı] bir saygı duyuyorum. Ö51/34

Su olmadan yaşayamayız, yemek yemeden **1 hafta** durabiliriz. Ö53/1

Su olmadan **üç gün** duramayız. Ö53/2

Her şekilde yardım edebiliriz. Ö54/6

İklim hayatımızı **çok büyük şekilde** etkiler. Ö59/1

O gün anneannemlerin evinden dönmüştük. Ö60/1

Hatta bezle cam kırıklarını sardıktan sonra **canlıların [canlıların] açamayacağı şekilde** sarmalıyız. Ö61/5

Yaşlılara **her zaman** saygılı ve sevgi ile yaklaşmalıyız. Ö75/1

Büyüklerimize her zaman saygılı olmalıyız. Ö75/4

Büyüklerimizin [büyüklerimizi] **her zaman** ziyaret etmeyi unutmamalıyız. Ö75/8

3.2.5.5.Sıfat Tamlamalarının Cümlede Yüklem Olarak Kullanılması

LGS sınavı, **gereksiz stres yaptığımız saçma bir sınavdır.** Ö3/9

Aynı okuldayız. Ö5/4

Kırıldığımız [,] darıldığımız [,] başımızın sıkıştığı zaman **bizi seven ve bize yardım eden kişilerdir.** Ö8/8

Bazı arkadaşlar tanıdığın kişilerden ve yakınlarımızdan **daha iyi daha samimilerdir.** Ö8/9

anlatamayacağın [Anlatamayacağın] [,] güvenmediğin yakınlarından seni **üzmeyecek kişilerdir.** Ö8/10

Birilerinin var olduklarını bilmek **çok güzel bir duygudur.** Ö8/21

İşte o **doğru ve en gerçek arkadaşlıktır.** Ö13/61

Arkadaşlık **en önemli ve en zayıf noktadır.** Ö13/69

Engelli ise **normal bireylerden farklı özellik ve zekalara sahip kişilerdir.** Ö14/3

Türkiye Cumhuriyeti **düşüncelerin özgür olduğu bir ülke.** Ö16/8

İleride de **sorun yaşayacağımız bir konu.** Ö17/3

Aile baskısı, **benim gibi her öğrencinin sanırım en nefret ettiği şey.** Ö20/1

Ben 5. sınıfta **bursluluğa girmiş ama kazanamamış bir insanım.** Ö24/10

O gün 10 kişiydik. Ö26/2

Çünkü engelliler de **bizim gibi insandır.** Ö28/4

Bu onları bizden ayıran en önemli unsurlarındandır. Ö28/34

Siz ormanda yaşayan bir canlısınız. Ö30/7

Onlar da bizim gibi birer insan. Ö34/10

İnsan yaşamında en önemli etken doğa ve doğadaki bitkilerdir. Ö43/1

Bahsettiğim gibi doğa canlıların sahip olabileceği en değerli nimet. Ö44/12

Küresel ısınma insanlık geleceği için çok önemli bir başlık. Ö49/1

Teyzemin iki çocuğu, halamın bir çocuğu zihinsel engelli. Ö51/10

Bizler gerçekten uslanmaz insanlarız. Ö52/8

Sevgi bir başkadır. Ö54/10

İsraf kötü bir şeydir. Ö55/13

İnsanlar çevreye karşı duyarsızlardır. Ö59/6

Fakat insan oğlu [insanoğlu] en doyumsuz canlıdır. Ö68/3

Gelecek kaygısı, bir diğer sorun. Ö80/9

3.3.İsim-Fiil Grubu

3.3.1.İsim-Fiil Grubunu Oluşturan Ekler

İsim-fiil grupları, bir hareketin ismiyle ona bağlı tamlayıcı ya da tamlayıcılardan oluşan kelime gruplarıdır. Fiil kök ve gövdeleri, tek başlarına bulunmazlar, anlam kazanmak için bir isme bağlanmak isterler. Bu gruplar, hareket isimlerini -mAk, -mA ve -Iş ekleriyle oluşturur.

3.3.1.1. “-mAk” Ekiyle Yapılan İsim-Fiil Grubu

ders çalışmak Ö2/2

liseye gitmek Ö2/4-3/5

fen lisesine gitmek Ö2/5

tahta sıralarda oturmak Ö2/14

yanlış anlamak Ö8/7

değer ve dinin değerini bilmek Ö8/14

cenazeyi getirmek Ö10/17

şarja takmak Ö10/21

yanlış anlamak Ö13/4

arkadaşlığın eksiklerini tamamlamak Ö13/9

bunların sayısını bilmek Ö15/4

hukuk demek Ö18/1
adalet demek Ö18/1
hürriyet demek Ö18/1
sizlerle paylaşmak Ö18/5
besmeleyle bitirebilmek Ö18/8
derslerine çalışmak Ö19/9
uygundur demek Ö20/11
moral vermek Ö21/11
dur demek Ö22/5
son olarak eklemek Ö23/25
çıkan dumanları engellemek Ö25/9
bu zararı engellemek 25/10
onlara bakmak Ö28/8
doğayı korumak Ö31/3
bir örnekle desteklemek Ö31/8
onların önüne geçmek Ö33/11
güzel bir dünyada yaşamak Ö35/1
genel olarak toplamak Ö35/11
hepsini anlamak Ö37/3
doğayı korumak Ö39/14,16
yer et çöpe atmamak Ö40/2
çevreyi temiz tutmak Ö40/11
doğaya sahip çıkmak Ö42/4
çimlere basmak Ö42/7
barınacak yer bulmak Ö42/9
kafanızı dinlemek Ö44/8
herkesi de anlamak Ö45/12
birilerine kanıtlamak Ö47/22
çöpleri yere atmak Ö49/9
bizimle yaşamak Ö51/14
kötü söz kullanmamak Ö63/7
çöp kutusuna atmak Ö64/15
insan yüzünden olmak Ö65/2

en aza indirmek Ö65/4
bunun önüne geçmek Ö67/11
eğitim eğitim seviyesini arttırmak Ö68/9
kömür kullanmak Ö64/6
doğayı ortak kullanmak Ö71/1
doğayı korumak Ö71/8
elimizdeki copu atmak Ö71/9
kaldırımlara çıkabilmek Ö73/3
bu dengeyi bozmamak Ö74/5
bu döngüyü bozmamak Ö74/10
biraz bile olsa durdurmak Ö78/7
çevreye çöp atmamak Ö79/4
insanları bilinçlendirmek Ö79/4
bunu azaltmak Ö79/7
çöp konteynerlerini daha fazla etrafa bırakmak Ö79/8
insanlar uyarmak Ö79/8
bunları uygulamak Ö79/9
eski zamanlara dönmek Ö80/8
telefonla oynamak Ö80/23
tarafından bakmak DK-İKÜ13/2
şuraya getirmek DK-İKÜ13/5
iyimser olmak DK-İKÜ13/9
kötümser olmak DK-İKÜ13/9
geçmişini unutmamak DK-AD40/2
gurura kapılmak DK-AD40/4
bazı şeyleri gizlemek DK-AD41/12
haklı çıkmak DK-AD41/15
yanılmadığını anlamak DK-AD41/17
Karnını doyurabilmek DK-BA47/2
size gelmek DK-BA47/6
öteye kaçmak DK-BA47/6
fizik kurallarıyla açıklamak DK-PB96/1
salıncakta sallanmak DK-PB96/2

kaydıraktan kaymak DK-PB97/6
indirmeyi kolaylaştırmak DK-PB97/6
ağırlıkları dengelemek DK-PB98/10
hareket ettirebilmek DK-PB98/13
Bir yere oturmak DK-P122/4
Bir şeyi sahiplenmek DK-DKA130/1
Türkçeye yerleştirmek DK-DKA130/3
yöresel dilde konuşturmak DK-DKA131/7
deniz kıyısında yürümek DK-MA144/1
tenha kıyı bulmak DK-MA144/1
yalınayak yürümek DK-MA144/2
yürüyüşü bırakmak DK-MA145/6
mayomu değiştirmek DK-MA145/15
aralarına katılmak DK-MA145/15
sırasına getirmek DK-ES151/11
eşref saati bulmak DK-ES151/11
sabır göstermek DK-ES151/13
dikkatli davranmak DK-ES151/13
sık sık çaldırmak DK-ES151/13
bir son vermek DK-GD178/2
hükümeti zayıflatmak DK-GD178/4
nerede durmak DK-GD179/8
güvenlik demek DK-DKK235/3

3.3.1.2.“-mA” Ekiyle Yapılan İsim-Fiil Grubu

kendilerine anlatma Ö1/11
sağanak şekilde yağma(sı) Ö7/6
bizi alma(sı) Ö10/28
ruhsal sorunlar yaşama Ö14/9
bu konulara yönelik çalışmalar yapma Ö14 /11
maddi tarafından düşünme Ö14/12
engellilere benzeme Ö14 /18
tek başımıza yapma Ö17/9

burada toplanma Ö18/6
 faydalı bir şeyler katma Ö18/10
yerlere çöp atma Ö21/10
iyi yerlere gitme Ö21/14
acıyan gözlerle bakma Ö38/13
binalar yapma Ö42/6
çeşmeleri açık bırakma Ö53/6
dikkatli davranma Ö68/12
otobüsleri alınmama Ö73/3
engelli deme Ö73/5
araba kullanma Ö76/5
iyi bir liseye gitme Ö80/5
teknolojik aletlerden uzak kalma Ö80/5
dükkanında çalışma Ö80/12
kötümser olma DK-İKÜ12/1
bulup çıkarma DK-İKÜ12/2
araçlarını kullanma DK-İKÜ13/4
iyimser düşünme DK-İKÜ13/4
katkıda bulunma DK-İKÜ13/4
göze alma DK-İKÜ13/7
İçtenlikle yanıtlama DK-İKÜ13/7
size itmesi DK-PB96/2
geriye doğru itme DK-PB96/2
ileri doğru yükselme DK-PB97/2
enerji kazandırma DK-PB97/3
dengede kalma DK-PB98/12
enerji aktarma DK-PB98/13
var olma DK-DKA130/1
kendi şivesiyle konuşma DK-DKA131/7
uzak olma DK-MA144/1
olacakları gözleme DK-MA145/7
meyveler yapma DK-MA145/7
ağacı görmeye DK-MA45 /9

şeyler ekleme DK-MA145/9
katkıda bulunma DK-MA145/10
bam teline dokunma DK-ES151/13
yurtta kalma DK-GD178/5

3.3.1.3.“-(y)Iş” Ekiyle Yapılan İsim-Fiil Grubu

doğada bir yürüyüş Ö44/8
yaşama bakış DK-İKÜ12/1
öte başa yürüyüş DK-MA144/5
yeniden yürüyüş DK-MA145/5
keyif dolu gidiş DK-MA145/5
keklik ötüşü DK-DKK235/4
yarı havlayış DK-DKK235/4
yarı uluyuş DK-DKK235/4

3.3.2.Cümledeki Görevi Yönünden İsim-Fiil Grubu

3.3.2.1.İsim-Fiil Grubunun Cümlede Özne Olarak Kullanılması

3.3.2.1.1.İsim-Fiil Grubunun İsim Cümlelerinde Özne Olarak Kullanılması

*Sürekli insanların baskısı altında **ders çalışmak** hiç güzel değil.* Ö2/2
*Doktorun dediği gibi **kendi haline bırakmak** en iyisidir.* Ö29/6
***Yaşlı insanlara bakım yapmak** epey zordur.* Ö29/7
*Örneğin **doğayı korumak** bu daha çok insanların elinde.* Ö31/3
Tek başımıza yapmamız mümkün değil. Ö17/9
***Doğaya sahip çıkmak** hepimizin birer sorumluluğudur.* Ö39/4
***Doğayı korumak** bizim elimizde.* Ö39/14
***Çevreyi temiz tutmak** hem canlılar hem de çevremiz için çok önemli davranıştır.* Ö40/1
***Doğaya sahip çıkmak** hepimizin sorumluluğu altındadır.* Ö42/4
*Çünkü dünyanın nüfusu arttıkça **barınacak yer bulmak** zorlaşıyor.* Ö42/9
***Küresel ısınma** insanlık geleceği için çok önemli bir başlık.* Ö49/2
***Yaşlıları mutlu etmek** zor değil.* Ö54/11
***Yardım etmek** çok zor değil.* Ö54/12
***Bunları önlememiz** lazım.* Ö57/4

Bunlara sahip çıkmamız lazım. Ö57/5

Doğayı korumak bizim elimizde. Ö71/8

Bunları uygulamak gerçekten çok önemli. Ö79/9

Sekizinci sınıf olmak gerçekten çok zor. Ö80/1

3.3.2.1.2.İsim-Fiil Grubunun Fiil Cümlelerinde Özne Olarak Kullanılması

Onların sözlerini yanlış anlamak doğru olmaz Ö13/4

Böylece küresel ısınma meydana geliyor. Ö42/12

Bu nedenden dolayı küresel ısınma yaygınlaşır. Ö59/9

3.3.2.2.İsim-Fiil Grubunun Cümlede Nesne Olarak Kullanılması

Düzenli bir toplum olmasını sağlar 16/3

*Ailelerin bu zorluğa rağmen onlara moral vererek daha iyi bir yerlere
gitmelerini sağladılar 21/10*

*O yüzden aileler çocuklarına moral motivasyon vererek daha yerlere gitmelerini
sağlarlar 21/14*

Hepsi kendinizi güvende hissetmenizi sağlar 44/7

Günümüzde küresel ısınmayı çoğu kişi bilmiyor 49/1

3.3.2.3.İsim-Fiil Grubunun Cümlede Zarf Olarak Kullanılması

Sadece maddi tarafından düşünmeye gerek yok. Ö14/12

3.3.2.4.İsim-Fiil Grubunun Cümlede Yüklem Olarak Kullanılması

Bana göre en önemli tedbir eğitim seviyesini arttırmak. Ö68/9

3.4.Sıfat-Fiil Grubu

3.4.1.Sıfat-Fiil Grubunu Oluşturan Ekler

Sıfat-fiiller, fiil kök ya da gövdelerine eklenen -an, -r/-ar, -mış, -dık, -acak, -maz, -ası gibi eklerle oluşturulan ve genellikle sıfat görevi üstlenen fiilimsilerdir. Bu yapılar, fiilin anlamını zamana bağlı şekilde sıfatlaştırır ve cümle içinde bir sıfat gibi kullanılır. Fiilimsiler, sayı ve şahsa bağlı çekim eklerini almaz, ancak fiilin niteliklerini sıfatla birleştirerek farklı bir yapı oluştururlar. Aldıkları ekler sayesinde, bir hareket ya da durumun zamana bağlı anlamını sıfat görevine dönüştürerek dilde önemli bir işlev üstlenirler.

3.4.1.1. “-An” Ekiyle Yapılan Sıfat-Fiil Grubu

cehalet fişkiran Ö1/1

kurtarılmayı bekleyen Ö1/13

önemli olan Ö2/9

şirketlerde on saat çalışan Ö3/16

ellerinden gelen Ö4/2

LGS denen Ö4 /11

elinden gelen Ö4/15,21

geçebileceğini sanan Ö4/17

tarım ile uğraşan Ö4 / 19

yanımda olan Ö5/16

dersleri anlatan Ö6/2

sınavlara hazırlayan Ö6/2

sevgiyle dolduran Ö6/4

hayatımızı şekillendiren Ö6/5

kendimizi geliştirmeyi sağlayan Ö6/5

yön veren Ö6/7

bizi seven Ö8/8

yardım eden Ö8/8

her insanın elinde bulunmayan Ö8/13

iyi olan Ö11/23

alakası olmayan Ö11/25

zor olan Ö13 /14

mutluluk veren Ö13/23

soruları cevaplayan Ö13/30

mühim savaşlar veren Ö13/39

eşi bulunmayan Ö13/42

zayıflıklarını örten Ö13/51

yüzüne söyleyen Ö13/56

zaman ayıran Ö13/72

hizmet veren Ö14/8

doğada bulunan Ö15/3

günümüzdeki en büyük sorunlardan olan Ö17/1

elinden gelen Ö17/12
parlak olan Ö18/8
iftira atan Ö22/6
yalan söyleyen Ö22/6
kötü olan Ö22/6
kötülüğünüzü isteyen Ö22/6
iyi davranan Ö22/8
iyiliğini isteyen Ö22/10
yaralarınızı saran Ö22/12
israf denen Ö23/14
suyun tükenen Ö23/17
yol açan Ö25/12
ihtiyacımız olan Ö25/3
katılacak olan Ö25/13
bırakacak olan Ö25/13
girecek olan Ö25/13
iyi kalpli oldu Ö26/13
çok zeki oldu Ö26/20
ailemizle olan Ö27/16
yardıma ihtiyacı olan Ö28/30
bir diğer insanlardan ayıran Ö28/31
bizden ayıran Ö28/34
en önemlisi olan Ö29/1
ormanlarda yaşayan Ö30/8
pikniğe giden Ö31/5
doğamızı güzelleştiren Ö31/8
bir ya da iki çeşit kalan Ö31/10
sınav denen Ö32/1
azrail denen Ö32/6
intihara kalkışan Ö32/14
gelecekte olan Ö33/7
sayısı çok fazla olan Ö34/1
engelliler için yapılan Ö34/5

elimizden gelen Ö34/13
bu nesilleri bırakan Ö35/9
birbirine bağı olan Ö35/11
geri dönüşüm olan Ö36/6
yere atılan Ö36/11
oksijen kaynağıımız olan Ö39/5
doğaya zarar veren Ö39/12
fabrikalardan çıkan Ö42/11
ev sahipliğı yapan Ö44/1
ağaçlarda yetişen Ö44/3
bize verilen Ö44/16
uzaya iki ayak basan Ö46/3
günümüzün büyük sorunlarından biri olan Ö48/1
fabrika bacalarından çıkan Ö48/9
sokak hayvanlarına olan Ö50/1
bunları yapan Ö50/18
yükümlü olan Ö51/13
dünyada olan Ö52/2
fabrikalardan çıkan Ö52/4
doğa kirletenler Ö57/12
doğamızda bulunan Ö62/7
yere atılan Ö64/7
fazla olan Ö65/4
doğada yaşayan Ö67/4
dünya genelinde yaşanan Ö69/1
atmosferdeki miktarlara gittikçe artar Ö69/3
onlarla dalga geçen Ö70/13
günümüzde bulunan Ö73/1
iklim değışikliğini etkileyen Ö74/1
canlı yaşamı olan Ö76/9
arabaların egzozlarından çıkan Ö78/6
öğretmenler tarafından yapılan Ö80/4

bunu okuyacak olan Ö80/27
içerik değiştiren DK-İKÜ12/1
kötümserlerden oluşan DK-İKÜ12/1
neşe katan DK-İKÜ13/2
uçlarda dolaşan DK-İKÜ13/4
önemli olan DK-İKÜ13/7
farkında olmayan DK-AD40/5
aslını bilmeyen DK-AD40/5
kötü düşünen DK-AD41/19
kişiyi değerli kılan DK-AD41/19
o son gelen DK-BA46/2
alanlarından uçan DK-BA47/2
bir kütle ile oluşturulan DK-PAB97/5
kaymanızı sağlayan DK-PAB97/7
vücudunuza etki eden DK-PAB97/7
günüümüze yapılan DK-DKA130/3
dilde görülmeyen DK-DKA130/3
paket servisi yapan DK-DKA131/5
İstanbul diye gelen DK-DKA131/6
yaygın bir iletişim aracı olan DK-DKA131/7
doğru olan DK-DKA131/7
ulus yapan DK-DKA131/9
parçalanmaya götüren DK-DKA131/9
Koyun çevreleyen DK-MA144/2
deneyime kalkışan DK-MA144/2
çevreden toplanan DK-MA145/7
kumsaldan toplanan DK-MA145/7
koyun öteki ucunda güneşlenen DK-MA145/9
yeni gelen DK-MA145/9
kuşlar bulunan DK-MA145/10
şair tabiatlı olan DK-ES150/1
sonra gelen DK-ES150/3
isabetli olan DK-ES151/6

geçit vermeyen DK-ES151/6
dikkatle olmayan DK-ES151/9
tetikte duran DK-PB162/2
uçmaya hazırlanan DK-PB162/2
halay çeken DK-PB162/2
çekilip duran DK-PB163/7
iki ırmak arasında yaşayan DK-GD178/1
Çinlilerle yapılan DK-GD178/2
yükseklerde uçan DK-GKK234/2
yeni doğan DK-GKK235/2
karanlıklardan gelen DK-GKK235/3
önünde yürüyen DK-GKK235/4
avına saldıran DK-GKK235/5
yandan gelen DK-GKK235/6
ötelere yayılan DK-GKK235/6

3.4.1.2. “mİş” Ekiyle Yapılan Sıfat-Fiil Grubu

üniversite okumamış Ö1/8
boşa harcamış Ö3/8
kendini kaybetmiş Ö8/12
gençlik çağına atlatmış Ö14/2
onlar için ayrılmış Ö14/10
hiç el değmemiş Ö15/7
kötü gibi tanıtmış Ö35/6
sahip çıkmış Ö57/11
İnsan eli değmiş 62/2
tıp alanında yüksek lisans yapmış Ö68/10

3.4.1.3. “-AcAk” Ekiyle Yapılan Sıfat-Fiil Grubu

seni üzmeyecek Ö18/10
elde edilmeyecek Ö13/13
sırrını tutabilecek Ö13/23
bir zarar verebilecek Ö38/4
sıkıntı çıkarabilecek Ö40/11

aklınıza gelebilecek Ö44/1
bu konuda yapabilecekleri Ö68/12
gelecek nesillere bırakacağımız Ö79/11
gelecekte ne olacağı Ö80/10
kötümserliği sürükleyecek DK-İKÜ12/2
gemilerden yağacak DK-MA145/13
karşı koyacak DK-PB163/7
kolay götürülecek DK-GD178/5

3.4.1.4. “-dIk” Ekiyle Yapılan Sıfat-Fiil Grubu

mutlu olduğu Ö2/4
anlatmak istediği Ö3/6
gereksiz stres yaptığı Ö3/9
samimi olduğum Ö5/1
değer verdiği Ö8/14
abim gibi gördüğü Ö11/27
bayağı üzüldüğü Ö13/16
çok değer verdiği Ö13/18
asla bırakmadı Ö13/19
arkadaşlık dediği Ö13/20
en çok sevdiğimiz Ö13/22
çok zor bulduğu Ö13/28
sıkı sıkıya tutunduğu Ö3/28
birlikte yaşadığı Ö13/29
merak ettiği Ö3/30
en yalnız olduğu Ö13/35
huzur bulduğu Ö13/62
en nefret ettiği Ö20/2
evet dediği Ö23/21
zarar verdiği Ö25/12
bizi istediği Ö26/30
internette gördükleri Ö27/12
sağlığa olumsuz olduğu Ö27/15

sıkıntı çektiği Ö28/32
nefret ettiği Ö35/4
doğada bulduğu Ö44/4
dikkat etmediği Ö51/8
israf ettiği Ö55/8
çok fazla değiştiği Ö59/3
saygı gösterdiği Ö63/4
doğaya bıraktığı Ö71/3
arkada bıraktığı Ö71/1
askerlerden aldığı DK-BA47/6
Sahip olduğu DK-PAB97/2

3.4.2.Cümledeki Görevi Yönünden Sıfat-Fiil Grupları

3.4.2.1.Sıfat-Fiil Grubunun Cümlede Özne Olarak Kullanılması

3.4.2.1.1.Sıfat-Fiil Grubunun İsim Cümlelerinde Özne Olarak Kullanılması

Tabii bu zarara yol açan da biz insanlarız. Ö25/2

Beni bile etkilediği vardır. Ö27/14

Bize bu nesilleri bırakan onlardır. Ö35/9

Bu konuda yapabileceklerimiz asla sınırlı değil. Ö68/12

3.4.2.1.2.Sıfat-Fiil Grubunun Fiil Cümlelerinde Özne Olarak Kullanılması

Önemli olan nerede mutlu olacağım. Ö2/9

*O gün anladım ki **bizi yaratan** bizi almasını da bilir.* Ö10/28

3.4.2.2.Sıfat-Fiil Grubunun Cümlede Nesne Olarak Kullanılması

*Sürekli yalnız kaldığımdan dolayı **neyin ne olduğunu** anladım.* Ö5/15

***Ne yapacağımızı** bilmiyorduk.* Ö10/16

*Heyecanımdan **ne yapacağımı** bilmiyordum.* Ö11/9

***Evet dediğinizi** duyar gibiyim.* Ö23/21

*Kimsenin **engellilere yardım etmediğini** düşünün.* Ö28/18

*Şimdi gözünüzü kapatın ve kendinizi **bir tekerlekli sandalyede olduğunuzu** düşünün.* Ö38/12

***Doğayı kirletenleri** uyarmalıyız.* Ö57/12

***Onlarla dalga geçenleri** uyarmalıyız.* Ö70/13

Pikniğe gittiğimizde **arkada bıraktıklarımızı** bir sonraki nesilleri ve canlıları düşünerek toplamalıyız. Ö71/10

İnsanlar gelecekte **ne olacağını** tahmin etmiyorlar. Ö77/8

Gelecekte **ne olacağını** çok merak ediyorum. Ö80/10

3.4.2.3.Sıfat-Fiil Grubunun Cümlede Edat Olarak Kullanılması

Bu kadar iyi kişileri kaybedince insan **kendini kaybetmiş gibi** hisseder. Ö8/12

Onun için öğretmenlerimizi **elimizden gelene kadar** onları gururlandırmamız gerekiyor. Ö9/5

Çünkü bir engelli normal bir hastaneye geldiğinde belki de **diğer insanlardan farklı olduğu için** kendini kötü hissedip psikolojik ya da ruhsal SORUNLAR yaşamaya başlayabilir. Ö14/9

Onlar için ayrılmış bir hastane veya bir okula geldiğinde **kendisi gibi kişiler olduğu için** kendini kötü hissetmez. Ö14/10

Doğada birçok canlı çeşidi ve bu canlı çeşitleri arasında **bir çok varyasyon bulunduğu için** bunların sayısını bilmek zor bir iş. Ö15/4

Bizim de şu an yaşadığımız gibi LGS stres belirtiyor. Ö21/1

LGS bu sene çok zor olduğunu kimsenin full yapamayacağı bazı insanlar tarafından **bize söylendiği için** baskı yapılıyor. Ö21/3

Yani şimdi söyleyeceklerimle dost olabilirsiniz. Ö22/8

İbrahim hocam **çok merhametli ve iyi kalpli olduğu için** yine güzel bir yer ayarlamıştı. Ö26/13

İbrahim hoca **çok zeki olduğu için** dedi ki gelin izleyin misafirlerimiz gelince perdede gözükmemeniz lazım. Ö26/20

İbrahim hocama çok teşekkür ederim **bizi istediği için**. Ö26/29

Hep teknoloji çok geliştiği için genç Çocuk ve yetişkinlerin de teknolojiye olan bağımlılığı artıyor. Ö27/1

Zamanında sağlığına dikkat etmediği için şu an birçok hastalığı var. Ö51/8

Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim. Ö57/23

İklim değişiklikleri, hava olayları **çok fazla değiştiği için** herkes olumsuz etkilenir. Ö59/3

İnsanlar **bunu düşünmediği için** sürekli çevreyi kirletiyorlar. Ö79/5

3.5.Zarf-Fiil Grubu

3.5.1.Zarf-Fiil Grubunu Oluşturan Ekler

Zarf-fiiller, fiil kök veya gövdelerine eklenen –a, -ıp, -arak, -ınca, -alı, -madan, -dıkça, -r...maz, -dı...mı, -ken gibi eklerle oluşturulup cümlede zarf görevinde kullanılan fiilimsilerdir. Zarf-fiil grupları ise bir zarf-fiilin ve ona bağlı kelime ya da kelimelerin bir araya gelmesiyle oluşur. Bu gruplar, cümlede zarf işlevi görürken, yapısal olarak zarf-fiil sonda yer alır ve bağlı unsurlar öne dizilir. Zarf-fiil gruplarında vurgu, genellikle zarf-fiilin önündeki kelime ya da ifadeye odaklanır ve bu durum cümlelerin anlam bütünlüğüne katkı sağlar.

3.5.1.1.“-(y)ArAk” Ekiyle Yapılan Zarf-Fiil Grubu

Üstelik gitmek istediğimiz **lisenin puanını baz alarak** çalışmak bizi istediğimiz hedefe ulaştırır. Ö2/17

Öğretmenler yılın her gününü öğrencileri için çalışıp didinerek geçirirler. Ö6/8

Tüm bunlar kendinden türlü türlü zorluklara katlansalar çok büyük acılar yaşasa bile yine **bize gülümseyerek** istekte ve hevesle yaparlar. Ö6/10

Ya da mesela Engellilerle ilgili bir örnek verecek olursak **engelliler için özel olarak** yollar okullar hastaneler gibi hizmet veren kurumlar inşa edilmelidir. Ö14/8

Bir engellinin derdini dinleyerek de yardım edebiliriz. Ö14/14

Bunların hiçbirini yapamadık **öncelikle yakınımızdan başlayarak çevremizdeki kişileri bilinçlendirerek** de yaşlı ve engellilere yardım etmiş oluruz. Ö14/16

Bir de ayeti parlak olan nihayetinde de parlak olacağı düşüncesiyle **dört yıl önce bismillah diyerek** başladığım hukuk fakültesinin sonunda besmeleyle bitirebilmek nasip oldu. Ö18/8

Bizler İstanbul Üniversitesi hukuk fakültesi mezunları olarak bulunduğumuz her

yerde duruşumuzla davranışımızla insanlara faydalı bir şeyler katmaya odaklanmalıyız. Ö18/10

Allah bize sunduğu nimetleri **onun rızasına uygun olarak** harcamamızı nasip eylesin. Ö18/11

Hukuk seçmemdeki asıl amaç adaletin tesis edilmesini ve **suçların cezalarını**

almalarını sağlayarak adaleti en iyi şekilde yerine getirmektir. Ö18/14

Mesela iyi olarak çocukların en korktuğu şey derslerinde başarılı olamadığı için çocukların çok üzerine giderler. Ö19/2

Örnek olarak bir sınav sonucu açıklanıyor. Ö20/4

Ailelerin bu zorluğa rağmen onlara moral vererek daha iyi yerlere gitmelerini sağladılar. Ö21/10

O yüzden aileler çocuklarına moral motivasyon vererek daha iyi yerlere gitmelerini sağlarlar Ö21/14

Son olarak eklemek istediğim şey su hayattır. Ö23/25

Şöyle düşünüyorum bence biz öğrenciler olarak hayatımızı şu kısacık dünyanın yaşamamıza imkan tanımadılar. Ö24/6

Arabadan çıkan egzozlar fabrika dumanları ve benzeri birçok şey hayatımızı döngüye girerek zarar veriyor. Ö25/5

Tabii bunlar için çizgi filmler var ama Çağan çocukları ebeveyn ya da etraftan örnek olarak dizilere yönel biliyorlar. Ö27/8

Doğa canlıların yaşam alanı olarak tanımlayabiliriz. Ö30/1

Bir öğrenci olarak Türkçe dersi konularının biraz daha az konu olabilir. Ö37/1

İlk olarak yaşlılar yaşlı bir bireye yaşıyla ilgili veya hoşlanmadığı bir konu üzerinden onunla da dalga geçtiniz diyelim. Ö41/4

Zaten bilimsel olarak da uzay tam olarak net değil. Ö46/2

Sonuç olarak uzay harika ve inanılmaz yaratılmış. Ö46/10

Daha bacalarına başına fitre takarak elektrikli araba kullanarak daha az ağaç keserek bunları yaparak küresel ısınmaya dur diyebilirsin. Ö48/15

Mesela pazarda elleri dolu bir yaşlı teyzenin elinden poşetleri almanıza onun sırtı ve kolları için bir adım daha ilerlediğini söyler veya otobüslerde onlara yer vererek de yardım edebiliriz. Ö54/5

Mesela ellerini öperek dediğim gibi onlara yardım ederek. Ö54/8

Saygı dediğimiz şey insanlara karşı kötü söz kullanmamak ve yüksek sesle konuşmayarak saygılı oluruz. Ö63/7

Atmosferdeki miktarları gittikçe artan bu gazlar dünyanın geceleri yeterince soğumasını engelleyerek dünya sıcaklığını artmasına neden olur. Ö69/3

Düşmesini engelleyerek onları aşağı indirebiliriz. Ö70/10

Pikniğe gittiğimizde arkada bıraktıklarımızı bir sonraki nesilleri ve canlıları

düşünerek toplamalıyız. Ö71/10

En küçük örnek olarak arabalar arabaların egzozlarından çıkan dumanlar küresel ısınmayı oradan ise iklim değişikliği oluyor. Ö78/6

Yaşama bakışları ve yaklaşımları açısından insanlar, genelde “iyimserler” ve “kötümserler” olarak iki öbekte el alınır. DK-İKÜ12/1

*Sallanan salıncak da vücudunuza **ileri geri hareket ettirerek** salınca enerjisi kazandırmaya ve böylece sallanmaya devam edersiniz. DK-PAB97/3*

*Tabii, **gideceğiniz mesafeyi de uzatarak** işe daha fazla eğlence de katmış olur. DK-PAB97/6*

*“Şip Şak” gibi güzel bir ad, ne hikmetse **İngilizce olarak** Ship Shak (uydurma bir İngilizce) yazılabiliyor. DK-DKA 131/4*

3.5.1.2. “-(y)IncA” Ekiyle Yapılan Zarf-Fiil Grubu

***Onların tabi özgüvenleri yüksek olunca** anlamaları zorlaşıyor. Ö1/12*

***Kötü çıkarınca** kızıyorlar Ö2/11*

***O ecel günü gelince** de ben elimden geleni yaptım hayvan gibi çalıştım yemediğim içmediğim sınava yöneldim Allah'ım sen bana yardım et çabalarımı boşa çıkarma **uykusuzluklarımı mükâfatını bana bu ecel gününde ver diye** dua eder. 4/14*

*Ama **bizim kafada olup çalışmadan** bu lanet sınavı geçebileceğini sanan aciz yaralı kırgın kandırılmış insanlar **o sınav günü gelince** keşke çalışsaydım keşke oyun oynayacağıma konu tekrar yapsaydım keşke PUBG kafa yorulduğu kadar sınava da kafa yorsaydım. Ö4/16*

*Daha sonra **biçmeye gelince** verdikleri emek kadar yemek alıyorlar. Ö4/22*

***O gidince** okula geldim. Ö5/13*

***Onları kaybedince** iş işten geçmiş oluyor. Ö5/20*

***Çünkü bu kadar iyi kişileri kaybedince** insan kendini de kaybetmiş gibi hisseder. Ö8/12*

*Cenaze o öğle aralarında geldi ve **ben cenaze aracını görünce** birden kalbi ağrımaya başladı. Ö10/18*

***Cenazeyi defnedilince** babam eve geldi. Ö10/20*

***Çünkü arkadaşlık kaybedilince** arkasından bayağı üzüldüğümüz bir şeydir. Ö13/16*

*Arkadaşlık insanın hayatta çok zor bulduğu ancak **onu bulunca** sıkı sıkıya tutunduğu varlıktır. Ö13/28*

*İbrahim hoca çok zeki olduğu için dedi ki gelin izleyin **misafirlerimiz gelince** perdede gözükmemeniz lazım. Ö26/20*

***Emek alamayınca** intihara kalkışan oluyor. Ö32/14*

***Böyle söyleyince** insanları kötü gibi tanıtmış olurum ama bu bir gerçek. Ö34/6*

***Ve insanlar zor durumda kalınca** doğanın önemini anlayacak. Ö42/14*

***Biz ölünce** de bizim nesildeki yeni insanlara kalacak. Ö57/19*

***Ama herkes böyle düşününce** çevre artık bir Çöplük oluyor. Ö67/8*

***Böyle olunca** çevre temiz tüm canlılarda sağlıklı olur. Ö67/12*

*Asırlarca ve asırlarca geçit vermeyen dumanlı dağlar bile **eşref saat gelince** delinir, treninz onun bağrından düdüğünü öttürüre öptüre geçer gider. DK-ES151/6*

3.5.1.3.“-iken / -ken” Ekiyle Yapılan Zarf-Fiil Grubu

***Diş fırçalarken** suyu kapatmışız. Ö77/12*

*Doğamız **önceden çok temizken** şimdi çöp yollarına meyve atıklarının ve evsel atıkların biriktiği bir yere dönüştü. Ö71/7*

*Doğa **bu kadar insanlara yarar sağlarken** insanlar aynı karşılığı vermesi gerekir. Ö62/4*

***Afrika’da insanlar ölmek için kirli suları tüketirken** bizim burada çeşmeleri açık bırakmamız hiç de hoş değil. Ö53/6*

*Demem o ki çevremiz **kendine çekidüzen ver derken** keşke ilk önce kendini düzelse. Ö47/26*

***Aslında Üzülmeyip yardım edebilirken** biz insanlar ya dalga geçer bazılarımız da üzülüp izler. Ö34/3*

*Günlük hayatımızda **ihtiyacımız olan şeyleri karşılarken** canlılara zarar veriyoruz. Ö25/3*

***Diş fırçalarken ellerinizi yıkarken** daha söylemediğim birçok şey ya da aklıma gelmeyen. Ö23/13*

***Hayatımız iyi devam ederken** bazı aileler moral vermek yerine çocuklarının moralini bozuyorlar. Ö21/11*

***Genellikle 30 net yaparken** şimdi 50 60 net yapıyorum. Ö11/33*

Öğretmenler **Pamuklu sandalyelerde otururken** biz niye sert karalanmış mikrop yuvası tahta sıralarda oturuyoruz Ö3/15

Yürürken, koşarken, **oyun parkında oynarken**, yemek yerken, dans ederken...
DK-PAB96/1

Korkudan titrer, **vaveylaları gökyüzünü tutarken** bir bakmışlar ki önlerinden çekilip duran az sonra ülkelerini darmadağın edecek ordu yerinden kımıldamaz.
DK-PB163/7

Goethe'nin (Göthe) bile ölürken ve kapkara ebediyete göçerken son çağırışı
“Işık! Işık! Işık!” değil miydi? DK-GKK235/3

3.5.1.4. “-mAdAn” Ekiyle Yapılan Zarf-Fiil Grubu

Gecesini gündüzüne katıyor **sabah akşam demeden** çalışıyor. Ö4/12

Öğretmenler **hiç yılmadan** yeniden ve yeni şeyler öğretirler. Ö9/9

Ama **bizim kafada olup çalışmadan** bu lanet sınavı geçebileceğini sanan aciz yaralı kırgın kandırılmış insanlar **o sınav günü gelince** keşke çalışsaydım keşke oyun oynayacağıma konu tekrar yapsaydım keşke PUBG kafa yorulduğu kadar sınava da kafa yorsaydım. Ö4/16

Ama **etrafınıza dönüp bir baktığınızda** aslında hiçbir zaman **emek sarf etmeden** bir şeyler olmayacağını görürsünüz. Ö4/24

Ben daha üniversiteyi bitirmeden mezuniyet konuşması hazırladım. Ö18/4

Ama ben hiç suyu israf etmiyorum dersiniz belki ama **farkında olmadan** litrelerce suyu boşa harcıyorsun sen. Ö23/8

Sekizinci sınıf altıncı sınıf ve beşinci sınıfın yorgunluğunu atamadan sekizinci sınıfın zorlu maratonuna girdik. Ö24/18

Engelli arkadaşlarımıza **yardım Edip korkmayıp çekinmeden** onların yanında olmamız gerekiyor. Ö38/9

Geleceğimiz için sağlığımız için su olmadan hangi vücut ayakta kalabilir.
Ö53/10

Su olmadan yaşayamayız **yemek yemeden** bir hafta durabiliriz ama **su olmadan** üç gün duramayız. Ö53/2

Onlar olmadan oksijen alanımız daralır. Ö64/13

Eğer sallanan salıncak da **hiç hareket etmeden** duracak olursanız salıncak,

havanın direnci ve salıncağın kendi parçaları arasındaki sürtünmeden dolayı enerjini kaybeder ve bir süre sonra durur. DK-PAB97/3

*Eğer hiçbir direnç ve sürtünme olmasaydı salıncakta **hiç durmadan** sonsuza kadar sallanabileceğinizi biliyor muydunuz? DK-PAB97/3*

*Dünyayı sabahın saat 5 'inde, kurtlar kuşlar **henüz uyanmadan** tabiat daha mahmurken seyretmek ancak o yaşlarda tadına varılır zevklerdendir. Ö15/4*

4.5.1.5.“-(y)Ip” Ekiyle Yapılan Zarf-Fiil Grubu

***Bütün bir yılı harcayıp bir emek verip** karşılık alamazsak bütün bir yılı boşa harcamış oluruz yani Ö3/8*

***Bizim gibi yapmayıp** adamakıllı çalıştığı için çok güzel bir liseye gidebilir. Ö4/15*

***Her yıl her gün öğrenciler için çalışıp** diliyorlar. Ö9/6*

***Puanları toplayıp** hafta birincisi oluyormuşuz. Ö12/12*

***Bir huzurevine gidip** yaşlılara kitap okuyarak **Satranç ve benzeri oyunlar oynayarak** onların kendini daha iyi hissedip eğlenmesini sağlamış oluruz. Ö14/15*

*Sonuç olarak burada **Savcılığı size en iyi şekilde anlatıp** ve mezuniyet konuşmamı yaptım. Ö18/21*

***Aileler hiç kendisini düşünmeyip** kızarlar. Ö19/6*

*Bu yüzden **çocuğunuza destek olup** onlara yardım etmelisiniz. Ö19/15*

*Her gün dünyada **milyonlarca litre su akıp** gidiyor Ö23/5*

***O su akıp** gidiyor. Ö23/9*

*Öncelikle biz öğrencilere verdiği bu sınavlar ya abiciğim bizim daha yaşıyoruz ne **biz stres olup** bir sınava hazırlanıyoruz. Ö24/3*

***Fakat altıncı sınıfta daha çok zaman kat edip** çalıştım. Ö24/11*

*Ben **bunun için kendi 10-12 yaş sınırlarımızı katledip** derse verdim kendimi. Ö24/12*

***Bir üniversitenin tiyatro salonuna gidip** orada provalara başladık. Ö26 /12*
***Televizyon deyip** de hemen geçmeyin. Ö27/5*

*Gençler **internette gördükleri şeylere özenip** de bunları yapabilirler. Ö27/12*

*Onlar **bizim eşeklik yapmayıp** bilinçli bir şekilde ders çalışıyorlar. Ö32/13*

*Elimizden gelene kadar **onların arkasında olup** destek olalım. Ö34/13*

*Biz nasıl engellilere karşı korkuyorsak eğer ki biz ise **karşımızdaki engelli arkadaşımızın yerine koyup** empati kurmak gerekiyor. Ö38/3*

*Kimse bizim okulumuzdaki engellilere **yardım etmeyip** gidiyorlar. Ö38/7*

***Engelli arkadaşlarımızın elinden tutup** onların kendilerini kötü hissetmemelerini sağlamalıyız. Ö38/10*

***Yine diyorum biz engelli arkadaşlarımızla empati kurup** kendimizi onun yerine koymamız lazım. Ö38/11*

*Herkesin size acıyan gözlerle bakmayı **onlara yardım etmeyip** aklınıza dönüp gitmeyi sakın yapmayın. Ö38/13*

***Resmen kendimiz Edip** kendimiz buluyoruz. Ö52/5*

*Dünyanın bu güzelliklerini **kendimiz yok edip** bir de neden böyle oluyor diyoruz. Ö52/7*

***Doğamızda sahip çıkıp** güzelleştirmemiz lazım. Ö57/7*

***Metrobüste kadının üzerine bağırıp** şiddet uyguluyordu. Ö58/7*

*Ben de **hemen basımı tutup** arka bahçeye koştum. Ö60/5*

*Mesela **onları iyi bir beze sarıp** atmalıyız. Ö61/14*

***İnsanlar yediklerini ortalığa atıp** duruyorlar. Ö64/4*

*Biz başlayalım ki **insanlar da bize bakıp** örnek alsınlar. Ö64/9*

***Çevremizi koruyup** temiz tutmalıyız. Ö67/1*

*Mesela sokaklar, sokaklara herkes **çöp atıp** kirletiyor. Ö67/5*

***Bir tanecikten bir şey olmaz deyip** atıyorlar. Ö67/7*

***Örneğin doğaya bırak bıraktığımızda cam parçası mercek görevi görüp ışığı toplayıp** yanmaya başlar. Ö71/3*

***Şimdiden onların kolundan tutup** bir yere götürmeniz bile önemli. Ö73/8*

***Bayramlarda onları ziyaret Edip** ellerini öpüp onlara sevginizi gösterin. Ö75/9*

***Önceden suyu dolaba atıp** soğuturuz. Ö77/14*

***Yaşamı yeniden kurup** biçimlendirmeye, çağdaş anlayışla örgütlenip geliştirmeye yetenekli olmayanlar: doğal olarak Kötümserlik batağına saplanırlar DK-İKÜ13/6*

*Ayaz her gün **bir fırsatını bulup** o odaya girer DK-AD40 /3*

*Sonunda **daha da ileri gidip** Ayazı ' Sultan 'a şikayet etmişler. DK-AD40/5*

***Hiddete kapılmayıp** konuyu araştırmaya karar vermiş. DK-AD40/6*

Ayaklarınızla **geri geri gidip** salıncağı belirli bir yüksekliğe geçirdiğinizde ona potansiyel enerji kazandırmış yani onda enerji biriktirmiş olursunuz. DK-PAB96/2

3.5.1.6.“-dIkçA” Ekiyle Yapılan Zarf-Fiil Grubu

Biz insanlar **doğaya kirlettikçe** kirlettik. Ö71/6

Ve biz denizleri yok ettikçe kendi oksijenimizi de yok ediyoruz. Ö56/5

Su miktarımız gittikçe azalıyor. Ö53/8

Sokak hayvanlarına olan şiddet **gün geçtikçe** artmaktadır. Ö50/1

Çevremiz böyle olduğca biz daha çok düşeriz daha çok ağlarız. Ö47/25

Çünkü **dünyanın nüfusu arttıkça** barınacak yer bulmak zorlaşıyor. Ö42/9

Biliyorum 40-50 altı net şubat ayı için kötü ama **onlar kızdıkça** benim kötü yapasım geliyor. Ö2/14

Sesi dinledikçe kanatları sarkıyordu. DK-GKK235/7

3.5.1.7.“-sA” Ekiyle Yapılan Zarf-Fiil Grubu

Yani **aslında herkes elinden geleni yaparsa** dünya daha yaşanılabilir bir hal alır. Ö17/12

Eğer ki sınavdan kötü almışsak bu bir öğrencinin en büyük korkusudur. 20/4

Hayatımıza ve canlılara değer veriyorsak dikkat etmeliyiz. Ö25/7

Doğamızı seviyorsak üretken olmalıyız. Ö25/14

Eğer ki sayısal verilerden yararlanırsak dünyanın %25'i engellidir. Ö28/7

Eğer şimdi olumsuz yönlerine geçerse eğer herkes engellileri **görmezden gelirse** toplumda dayanışma yardımlaşma saygı ve benzeri her şey yok olur. Ö28/14

Ormanınızda yangın olursa eviniz her şeyiniz yok olsa darlık içinde kalırsınız. Ö30/8

İllaki kiliseye gideceğiz diye bir şey varsa her lisenin adı Galatasaray fen lisesi olsun. Ö32/1

Kim ne olmak istiyorsa olsun. Ö32/19

Eğer bunları yapmazsak doğanın yani yaşamımızın ne bir önemi kalır ne de yaşama isteğimiz kalır. Ö33/17

Eğer engellilere bakıp üzölmek istemiyorsak onlara karşı merhametli ve onları mutlu edecek şeyler yapıyorsak üzölmemize gerek kalmaz. Ö34/9

Yeni tanıştığımız bir insana karşı saygısız konuşup önyargılı davranırsa o insana sonradan kendimizi sevdirmeyiz ve aramızdaki saygı bağı böylece yok olur. Ö35/4

Genel olarak toplamak gerekirse sevgi ve saygı birbirine bağlı olan duygulardır. Ö35/11

Eğer ki empati kurmayıp kendimizi onların yerine koymayıp böyle onların size bir zarar verebileceğini düşünüp hep korkarsınız ömrünüz boyunca engellilere hem yardım etmeyeceksiniz hem de korkacaksınız. Ö38/4

Ama çevremizi temiz tutmazsak olacaklar da vardır. Ö40/3

Sözleşme azalır ya da bir başka örnek evimizi temiz tutmazsak bir zaman sonra sağlık açısından bize sıkıntı çıkarabilir. Ö40/7

Bir başkası benim yere attığım bir çöpten ne olacak derse ve bütün insanlar da bu şekilde düşünürse çevremizi temiz tutmuş olmayacağız. Ö40/10

Eğer bir şeyler yapmazsak yakında kuraklık ve kıtlık başlayacak. Ö42/13

Doğa olmasa hayata devam etmemiz zorlaşır. Ö43/4

Herhangi birimizin bir eşyasını dahi zarar gelse kıyameti bile koparabiliriz. Ö50/3

Yarın kıyamet kopacağını bilsen bugün ağaç dik. Ö52/17

Güzel bir yaşam için denizlerin suyu tükenirse doğanın dengesi bozulmaya başlamaz mı? Ö53/12

Ormanlarda ateş yakmamalıyız ve bunları ve benzeri şeyleri yaparsak doğamıza sahip çıkmış olur. Ö57/11

Mesela denize çöp atınca bir balık onu yerse ölebilir. Ö57/14

Mesela bir çöp atınca bir at onu yiyip ölebilir. Ö57/15

Çünkü hayvanların evi doğa olduğu için doğaya zarar verirse hayvanlara zarar vermiş oluruz. Ö66/9

Eğer bunları yapmazsak hem çevremize hem kendimize hem de doğada yaşayan tüm canlılara zarar veririz. Ö67/4

Araba egzozlarına filtre takılmalı kömür kullanmak yerine doğal gaz kullanırsa havada kirli bulut oluşumu engellenir. Ö69/6

Bunları yaparsak iklim değişikliği önlenabilir. Ö69/7

Besin zincirinden bir şey eksilirse hayatımız riske girebilir. Ö72/5

Dünya ve güneşin dengesi bozulmazsa mevsimler yani iklim değişikliği

yaşanabilir. Ö74/3

Halbuki gelecekte böyle devam edilirse dünya yaşanmaz hale gelecek. Ö77/11

Bayrağımız nereden çıktıysa ben de oradan çıktım. DK-BA47/6

Kişi mesleğini sevmese başarılı olamaz, ilerleyemez. DK-DKA130/1

3.5.1.8. ‘DİĞİndA’ Ekiyle Yapılan Zarf-Fiil Grubu

Fen Lisesi’ne gitmediğim de dünyanın sonu olmayacak. Ö2/8

Ama etrafınıza dönüp bir baktığınızda aslında hiçbir zaman emek sarf etmeden bir şeyler olmayacağını görürsünüz. Ö4/24

Ben okula başladığımda çok samimi olduğum arkadaşlarım vardı. Ö5/1

İkinci dönem başladığında sürekli yalnız kaldığımda dolayı neyin ne kimin ne olduğunu anladım. Ö5/15

Pazartesi okula geldiğimizde baran hoca bizi karşıladı. Ö12/1

Annem eve gittiğimde çok kızdı ama yapamadım ve onur belgesi almıştım ve o gün nazmiye hocaya söz verdim taktir getireceğime ve sözümü tutacağım takdir almaya çalışacağım. Ö12/35

Arkadaşlık aklına geldiğinde hissettiğin şeydir. Ö13/27

Biz böyle bir durumla karşılaştığımızda o amcaya yer vermeli ve ona yardım etmeliyiz. Ö14/7

Çünkü bir engelli normal bir hastaneye geldiğinde belki de diğer insanlardan farklı olduğu için kendini kötü hissedip psikolojik ya da ruhsal SORUNLAR yaşamaya başlayabilir. Ö14/9

Ama onlar için ayrılmış bir hastane veya bir okula geldiğinde kendisi gibi kişiler olduğu için kendini kötü hissetmez. Ö14/10

Ben bu diziye izlediğimde beri savcı olmak istiyorum Ö18/16

Onlar kötü yaptığında destek olmalı ona yardım etmelidir. Ö19/13

Ama insanoğlu bir şeyin değerini gerçekten yok olduğunda anlıyor. Ö23/19

Mesela ben engelli ile karşılaştığımda hemen yardım ederim Ö8/5

Örneğin nefret ettiğimiz bazı arkadaşlarımıza engelli diye hitap ettiğimizde aslında engelli arkadaşlarımız ne kadar sevsek de o sözle aslında onlara bir nevi dalga geçmiş oluruz. Ö34/4

Engelli bireylere saygısız davrandığında ise olabilecek şeylere yine örnek vereyim yaşlılardaki gibi bireyin psikolojisi bozulabilir. Ö41/12

Piknik yaptığımızda ateşimizi tam söndürmezsek ağaçlar yanar. Ö66/5
Pikniğe gittiğimizde arkada bıraktıklarımızı bir sonraki nesilleri ve canlıları düşünerek toplamalıyız. Ö71/10

3.6.Ünlem Grubu

Öncelikle biz öğrencilere verdiği bu sınavlar, ya abiciğim bizim daha yaşımız ne biz stres olup bir sınava hazırlanıyoruz. Ö24/3

Hey oğul, ben beş defa muhacir oldum, beş defa evim yandı. DK-BA47/3

Vay anam ben bunların hepsini yersem ölürüm. DK-P122/10

3.7.Birleşik İsim Grubu

Bunun sağlığa zararlı olduğu Prof. Dr. Canan karatay [Karatay] tarafından açıklandı. Ö27/15

Ülkemizde uzaya ilk ayak basan türk [Türk] astronot, Alper gezeravcı'dır. [Gezeravcı'dır] Ö46/3

Bu bağlamda Gil Stern'in şu sözlerini hem onaylayabilir hem de biraz abartılı bulabilirsiniz. DK-İKÜ13/4

Büyük Sultan Gazneli Mahmut bir gecesi sırasında ayaz adında, kendi halinde bir köylü ile karşılaşmış. DK-AD40/1

Bu çocukların en büyüğünün adı Sungur Tigin, ikincisinin adı Kutur Tigin üçüncüsü Tükel Tigin, dördüncüsü Ur Tegin beşincisinin adı Bugu Tigin'di. DK-GD178/1

Bu hakan, Çinlilerle yapılan savaşlara bir son vermek için oğlu Gali Tigin'e Kiyu-Liyen adlı bir Çin prensesi almayı tasarladı. DK-GD178/2

3.7.1.Cümledeki Görevi Yönünden Birleşik İsim Grubu

3.7.1.1.Birleşik İsim Grubunun Özne Olarak Kullanılması

3.7.1.1.1.Birleşik İsim Grubunun Fiil Cümlelerinde Özne Olarak Kullanılması

Bunun sağlığa zararlı olduğu Prof. Dr. Canan karatay [Karatay] tarafından açıklandı. Ö27/15

3.7.1.2.Birleşik İsim Grubunun Yüklem Olarak Kullanılması

Ülkemizde uzaya ilk ayak basan türk [Türk] astronot, Alper gezeravcı'dır. [Gezeravcı'dır] Ö46/3

3.8.Zarf Grubu

çok önemli Ö1/3-Ö13/48,69-Ö28/17,34-Ö29/1,4-Ö35/3-Ö39/1-Ö40/11-Ö42/2-

Ö43/13-Ö49/2-Ö67/5-Ö70/10-Ö73/10-Ö78/8-Ö79/2,9,11

çok zor Ö2/7-Ö13/28-Ö54/12-Ö64/15-Ö79/4-Ö80/1

daha çok Ö3/2-Ö11/34-Ö28/32-Ö31/3-Ö47/25-Ö63/6

pek çok Ö4/9-Ö52/4

çok iyi Ö8/3-Ö13/3-Ö47/3

daha iyi Ö8/9-Ö11/15-Ö13/10-Ö18/14-Ö21/7,10,14-Ö47/27-Ö52/13,14

daha samimi Ö8/9

pek doğru Ö8/6

çok güzel Ö13/2-Ö18/18

en değerli Ö13/31

en yalnız Ö13/36

en güzel Ö13/54-Ö13/68,71,76-Ö44/16,18-Ö48/16

en gerçek Ö13/61

en büyük Ö17/1-Ö20/4-Ö43/5,10-Ö59/4-Ö65/1-Ö76/1

çok büyük Ö59/1-Ö65/1-Ö70/11

en küçük Ö78/6

en ufak Ö32/8-Ö71/2

en doğru Ö26/6

çok yanlış Ö19/12

daha iyi Ö21/7,13

en iyi Ö29/6

en kötü Ö80/26

daha kötü Ö21/13

çok fazla Ö28/1-Ö34/1-Ö59/8-Ö72/3-Ö76/5

daha fazla Ö24/7-Ö79/8

daha az Ö37/1-Ö48/15

daha sonra Ö31/5-Ö60/6,16-Ö75/2

en sonuncu Ö33/12

en önemli Ö33/12-Ö43/1-Ö68/6,9-Ö80/15,16

en gereksiz Ö55/1

çok mu zor Ö64/15

en değerli Ö44/12
çok değerli Ö35/8
çok duyarlı Ö74/8
çok duyarsız Ö59/6
çok merhametli Ö26/13
çok zeki Ö26/20
çok üzücü Ö50/2
çok kirli Ö33/9
en doyumsuz Ö68/3
daha çok DK-İKÜ12/3
çok zor DK-İKÜ13/4
en ağır DK-İKÜ13/4
çok yaygın DK-İKÜ13/4
en güzel DK-AD40/2
daha ileri DK-AD 40/5
en fakir DK-BA47/3
en ihtiyar DK-BA47/3
en halsiz DK-BA47/3
en yüksek DK-PAB97/2
daha yüksek DK-PAB97/4
çok basit DK-PAB98/12
çok kalabalık DK-P122/2
en güzel DK-DKA131/7
en sevdiğim DK-MA144/1
pek fazla DK-MA144/2
daha kalabalık DK-MA144/4
daha çok DK-MA144/4
en iyi DK-ES150/1
en isabetli DK-ES151/6
en çıkılmaz DK-ES151/6
daha sert DK-PB163/3
en son DK-PB163/7
en büyük DK-GD178/1

daha büyük DK-GKK234/1

daha uzun DK-GKK234/1

en yüksek DK-GKK234/2

en kuytu DK-GKK235/3

3.8.1.Cümledeki Görevi Yönünden Zarf Grubu

3.8.1.1.Zarf Grubunun Cümlede Zarf Olarak Kullanılması

*İnşallah netlerim **daha çok** artar.* Ö11/34

*Bu yüzden bizi **çok iyi** tanırlar.* Ö13/3

Geçen sene yani 2023 LGS sınavında birçok LGS'ye gidecek çocuklar

*korktuğundan dolayı daha iyi yapacakken **daha da kötü** yaptılar.* Ö21/7

Sadece LGS değil bazıları da biz o kadar sana test aldık seni dershaneye

*yolladık gibi bir dahaki sınava **daha kötü** giderler.* Ö21/13

*Doğayı korumak bu **daha çok** insanların elinde.* Ö31/3

*Pikniğe giden insan ateş yakarlar ama **daha sonra** bu ateşi söndürmezler.* Ö31/5

*Havamız **çok kirli** olur.* Ö33/9

*Bunu **çok iyi** iletebiliriz.* Ö47/3

*Çevremiz böyle oldukça biz **daha çok** düşeriz.* Ö47/25

***Daha çok** ağlarız.* Ö47/25

*O zaman **daha iyi** olabilir.* Ö47/27

*Bu nedenden dolayı çevre **çok fazla** etkilenir.* Ö59/8

***Daha sonra** kardeşim yanıma geldi.* Ö60/6

***Daha sonra** eve geldik.* Ö60/16

***Daha sonra** ise yaşlılar bizlerin büyükleri ve atamızdır.* Ö75/2

3.8.1.2.Zarf Grubunun Cümlede Yüklem Olarak Kullanılması

*Eğitim her toplumun her kuşağında **çok önemli**.* Ö1/3

*Dediğim gibi LGS süreci **çok zor**.* Ö2/7

*Bazı arkadaşlar tanıdığın kişilerden ve yakınlarımızdan **daha iyi daha***

samimilerdir. Ö8/9

*En azından fen dersi matematik dersinden **daha iyidir.*** Ö11/15

*Gerçek bir arkadaş birçok tanıdıktan **daha iyidir.*** Ö13/10

*Güven, mutluluk veren ve sırrını tutabilecek arkadaşlık **çok güzeldir.*** Ö13/23

Özellikle bu engelliler, diğer dilenciler için **çok ve çok önemlidir**. Ö28/17

Bu yüzden davranışlar **çok önemlidir**. Ö29/4

Doktorun dediği gibi kendi haline bırakmak **en iyisidir**. Ö29/6

Bu ise **çok iç acıtıcı**. Ö38/8

Yani doğa **çok önemlidir**. Ö43/13

Yardım etmek **çok zor değil**. Ö54/12

Çok mu zor çöpünüzü yere değil de çöp kutusuna atmak? Ö64/15

Bu yüzden çevremiz **çok önemlidir**. Ö67/5

Özellikle doğu tarafında yaşlıların yeri **çok büyüktür**. Ö70/11

Bunları uygulamak gerçekten **çok önemli**. Ö79/9

Sekizinci sınıf olmak gerçekten **çok zor**. Ö80/1

3.9.Edat Grubu

3.9.1.Yapıları Bakımından Edat Grupları

3.9.1.1.“Beraber” ile Kurulan Edat Grubu

Avcılıkla beraber doğadaki hayvanlar zarar görüyor. Ö31/9

3.9.1.2.“Beri” ile Kurulan Edat Grubu

Ben bu diziyi izlediğimden beri savcı olmak istiyorum. Ö18/16

Ben Üsküp’ten beri beş defa düşman bandırasından bizim bayrağı kaçtım.

DKBA47/3

3.9.1.3.“Diye” ile Kurulan Edat Grubu

*Benim ailem asla ama asla bana **çalış diye** baskı yapmıyorlar.* Ö2/5

*Oysa kendileri istediğine **ulaşamadı diye** biz yapalım istiyorlar* Ö3/3

*İnanmadım **nasıl olur diye** içimden sayıklıyordum.* Ö10/21

*Aileme **nasıl söyleyeceğim diye** korkuyoruz.* Ö20/7

*Herhangi bir hata yaptığımızda **bu hatayı nasıl düzelteceğiz diye** değil ailemize*

***nasıl anlatacağız diye** korkuyoruz.* Ö20/8

*Acaba bu meslek için yeteneklerim uygundur demek yerine **ailem ne der diye***

düşünüyoruz. Ö20/11

*Adını **yanlış derim diye** utaniyorum.* DK-P123/20

*Bizans döneminde Konstantinople’den değışe değışe günümüze **İstanbul diye** gelen güzelim kentimizin adı, New İstanbul ya da The İstanbul oluvermiş...*

DKDKA131/6

“Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.” diye bir söz vardır. DK-ES151/12

3.9.1.4.“Gibi” ile Kurulan Edat Grubu

*Sanki kimse bana **baskı yapmıyormuş gibi** çalışıyorum. Ö2/6*

***Dediğim gibi** LGS süreci çok zor. Ö2/7*

*Din kültürü öğretmenleri hariç **onlar melek gibiler**. Ö3/11*

*Kendini **sanki dünyanın sonuymuş gibi** o sınava adıyor. Ö4/13*

***Bizim gibi** yapmayıp adamakıllı çalıştığı için çok güzel bir liseye gidebilir.*

Ö4/15

*Ben elimden geleni yaptım, **hayvan gibi** çalıştım, [...] Ö4/14*

***Sanki o kapıdan gelecekmiş gibi** ama maalesef bu bir gerçek gelmiyor. Ö5/14*

*Çünkü **bu kadar** iyi kişileri kaybedince insan **kendini de kaybetmiş gibi** hisseder.*

Ö8/12

*06.02.2023’te deprem olacağı o akşam kuzenim hepimizle **vedalaşmış gibi***

bizlerle konuştu. Ö10/3

***Her zaman kardeş gibi** birbirimize davranmalıyız. Ö13/6*

*Yine de kimse **en yakın arkadaş gibi** olamaz. Ö13/62*

*Evet dediğinizi **duyar gibiyim**. Ö23/21*

***Azrail gibi** geliyor. Ö32/2*

***Seni bitireceğim der gibi** kıkırdıyor. [kıkırdıyor.] Ö32/3*

*Ben bir sınava denemeye girdiğimde **neden kendimi birilerine kanıtlamak***

***zorunda gibi** hissediyorum ki [...] Ö47/22*

*Yaşam, iyimserlikle kötümserlik arasında öyle bir denge kuruyor ki **bileşik***

***kaplar gibi** biri yükseldiğinde öbürü azalıyor. DK-İKÜ13/5*

*İyimserlikle kötümserliği **ikiz kardeş gibi** değerlendirirsek riskleri göze almanın*

gerekliliği daha iyi anlaşılır. DK-İKÜ13/7

*Boş sokaklarda kadın erkek dolaşıyor, **hep çocuklar gibi** koşuyorlardı.*

DKBA46/6

*Ama kıymetli, **esmer bir kösele gibi** buruşuk yüzünde, ihtiyar siyah gözlerinde*

muradına ermiş bir ruhun huzuru ve olgunluğu vardı. DK-BA47/2

***Hep deli gibi** fırladı fakat azimmişler, arkadan daha çokluk gelsin diye çıktılar.*

DK-BA47/3

***Zımpara gibi** pürüzlü yüzeylerde sürtünme çokgen buz gibi pürüzsüz yüzeylerde sürtünme azdır. DK-PB97/6*

*İncecik kumlar güneş altında **altın tozlar gibi** parlayıp gözleri kamaştırıyor. DK-MA144/4*

*Çok geçmeden gemilerin oluşturduğu dev dalgalar, **canavar gibi** gelip kumsala saldırdı. DK-MA145/13*

*Ama o gelince en çetin meselelerinizi **tereyağında kul çeker gibi** halleder, en çıkılmaz davaların içinden **tüy gibi** hafif çıkarsınız... DK-ES151/6*

*Bacalar ormanı **alabildiğine uzuyor gibi**. DK-PB162/2*

*Buradan, bu oturduğumuz yerden bakınca bacalar ormanı **hiç sonu yokmuş gibi** görünüyor. DK-PB162/2*

*Yum gözünü **ordu hareket edecek gibi**. DK-PB163/8*

*Fırtınasız, açık havada başka bir âlemden geliyormuş gibi, ara sıra uzak bir **çağrı duyulur gibi** olur. DK-GKK234/2*

3.9.1.5.“İçin” ile Kurulan Edat Grubu

*Her insan hayatı boyunca **bir şeyler başarmak için** çalışıp çabalar. Ö4/1*

***Çabaların da boşa gitmemesi için** önlemler alırlar. Ö4/2*

*Bu yüzden bazen bizim ile ilgili bazı üzücü sözler söylerler ama onlar **olumsuz yönlerimizin düzelmesi için** söylerler. Ö8/4*

*Öğretmenler **bunun içindir**. Ö9/12*

*7 Şubat’ta yola çıktılar **cenazeye getirmek için**. Ö10/17*

***Şarja takmak için** telefonu aldım. Ö10/21*

*Biz **Uğur hocanın neler anlattığını bilmediğimiz için** Uğur hoca bize dağıtmadı. Ö12/16*

***İnkılabım [İnkılap Tarihi] 40 [,] fenim [Fen Bilimleri] 47 olduğu için** alamadım. Ö12/34*

***Kompozisyonumu okuduğunuz için** teşekkürler. Ö12/36*

Bizim yaşlı ve engellilerin kötü hissetmemeleri için onlara saygılı davranmamız gerekir. Ö14/5

*Belki de **diğer insanlardan farklı olduğu için** kendini kötü hissedip psikolojik ya da ruhsal sorunlar yaşamaya başlayabilir. Ö14/9*

Doğada birçok canlı çeşiti [çeşidi] ve bu canlı çeşitleri arasında bir çok

varyasyon bulunduğu için bunların sayısını bilmek zor bir iş. Ö15/4

Bir çocuğun okulunda çevresine ailesine saygılı duyarlı olması için ailenin çok üstüne gitmemesi lazım. Ö19/1

LGS bu sene çok zor olduğunu hiç kimsenin full yapamayacağı bazı insanlar tarafından bize söylendiği için baskı yapılıyor. Ö21/3

Buna dur demek için dostunuzu yi seçmelisiniz. Ö22/5

Şöyle ki herkes belli bir meslek sahibi olmak için elinden gelenin daha fazlasını veriyoruz. Ö24/7

Okuduğunuz için thank you [teşekkür ederim] Ö24/19

Arabalarımızdan çıkan dumanları engellemek için elektrikli araba kullanabiliriz. Ö25/9

Bu zararı engellemek için her türlü üretken ve kullanabilen olmalıyız. Ö25/10

Bu nesillere yeni katılan gençler, özellikle bu yeni hayata katılacak olanlar onlar olduğu için hayat hem yeni nesile [nesle] bırakacak olanlar hemde [hem de] girecek olanlar düzeltmelidir. Ö25/13

Prova yapmak için bir üniversitenin tiyatro salonuna gidip orada provalara başladık. Ö26/12

Hocam çok merhametli ve iyi kalpli olduğu için yine güzel bir yer ayarlamıştı. Ö26/13

İbrahim hoca çok zeki olduğu için dedi ki gelin izleyin misafirlerimiz gelince perdede gözükmemeniz lazım. Ö26/20

İbrahim hocama çok teşekkür ederim bizim [bizi] istediği için. Ö26/29

Hepimizin bildiği üzere teknoloji çok geliştiği için genç, çocuk ve yetişkinlerde teknoloji olan bağımlılığı [teknolojiye olan bağımlılık] artıyor. Ö27/1

Bunların önüne geçmek için insanlar bilinçlendirilmeli. Ö33/9

Saygının olabilmesi için sevginin eksik olmaması lazım. Ö35/5

Hayatın hareketliliğinden, koşturmacılığından [koşturmacalarından] çok yorulduğunuzda bazen kafanızı dinlemek için doğada bir yürüyüş yapabilirsiniz. Ö44/8

Küresel ısınmanın oluşmaması için öncelikle yere çöp atmamalıyız. Ö49/6

Bu kötü unsurların yaşanmaması için tek araba yerine toplu taşıma araçlarına önem vermeliyiz. Ö49/8

Temiz ve güzel bir dünya için çöpler çöp kutusuna atalım. Ö49/15

Yaşamımız için genellikle zaten hep uyarma yapılır. Ö53/4

Afrika'da insanlar ölmek için kirli suları tüketirken bizim burada çeşmeleri açık bırakmamız hiç de hoş değil. Ö53/6

Suyu korumalıyız çünkü biz hem kendimiz için hem de diğer canlılar için.
Ö56/1

Beni dinlediğiniz için teşekkürler. Ö57/23

İklim değişiklikleri hava olayları çok fazla değiştiği için herkes olumsuz etkilenir. Ö59/3

Yani geleceğimiz için sizde[siz de] şimdiden başlayın. Ö64/17

Küresel ısınma başlangıcında [başlangıcının] nedeni arasında insan oğlu [insanoğlu] birliği iklim değişikliği en aza indirmek için fazla alan vardır.
Ö65/4

Doğa biz insanların hayvanların bitkilerin ve daha birçok canlının yaşam alanı olduğu için doğaya ortak kullanmak zorundayız. Ö71/1

Peki dengeyi bozmamak için ne yapabiliriz. Ö74/5

Bu döngüyü bozmamak için insanların da duyarlı olması lazım. Ö74/10

Su döngüsü olduğu için yağmurlar çok yağabilir. Ö76/7

Havalar hiç soğumadığı için dünya büyük bir çölle dönebilir. Ö76/8

Soğuk suyun gelmesi için musluğu açık bırakmamalısınız. Ö77/13

Çevreye çöp atmamak atanları uyarmak insanları bilinçlendirmek çevreyi korumak için alacağımız önlemlerdendir. Ö79/4

Ama insanlar bunu düşünmediği için sürekli çevreyi kirletiyorlar. Ö79/5

Bunu azaltmak için bir sürü yöntem var. Ö79/7

Bu olmayacak ama eski zamanlara dönmek için her şeyimi verirdim. Ö80/8

En ağır sorunlardan çıkarılabilecek dersler için iyimser düşünmeye gereksinimimiz vardır... DK-İKÜ13/4

Şırmaktan, gurura kapılmaktan korktuğu için böyle davranırmış.
DKAD40/4

Yanıma gelmek için birkaç defa duvara dayanmıştı. DK-BA47/2

Salıncakta sallanmak için birinin sizi itmesi ya da kendinizi ayaklarınızla geriye doğru itmeniz gerekir. DK-PB96/2

Eğik düzlemler günlük hayatta, ağaç cisimleri yüksek yerlere çıkarmayı ya da yüksek yerlerden indirmeyi kolaylaştırmak için kullanılır.

DK-PB97/6

Bir şeyi sahiplenmek, geliştirmek, sürdürebilir kılabilmek için yüreğimize, beynimiz silinmemecesine yerleştireceğimiz duygu “sevgi”dir. DK-DKA130/1

Sizin için günün en iyi saati hangi saatte hiç düşündünüz mü? DK-ES150/1

Sizin için günün hangi saati iyidir; burada bir şey söyleyemem ama bana sorsalar saatlerin en iyisi ne akşam saatidir; ne öğle saati, ne de sabah saati.

DK-ES150/5

İnsanlar için en iyi saat muhakkak ki şu nasıl işlediği pek de bilinmeyen, adına “eşref saati” dediğimiz saattir. DK-ES150/5

Bizim gücümüz onlara yetmediği için sadece gündelik hayatımızda hatta aile hayatımızda yer alan ufak tefek eşref saatlerden, daha doğrusu birbirimizin eşref saatlerini kollamanın sırlarından bahsedeceğim. DK-ES151/10

Onun için olacak, yağmurlar; seller önce tepeden yiyecek yen, yememişler; şapka gibi başından kalmış. DK-PB163/3

Bu hükümeti zayıflatmak için onu yok etmeli. DK-GD178/4

Günün ışığı **keklik için** güvenlik demektir. DK-GKK235/4

Hem kendisi hem de palazlar için karanlıklardan gelen korkuların sonu idi bu. DK-GKK235/3

3.9.1.6.“İle” ile Kurulan Edat Grubu

Bunun bilinci ile hareket etmeliyiz. Ö14/20

Salıncak, **sahip olduğu enerji ile** çıkabileceği en yüksek noktaya ulaştıktan sonra ağırlığının etkisi ile tekrar geriye doğru gelir. DK-PB97/2

3.9.1.7.“İtibaren” ile Kurulan Edat Grubu

Altıncı sınıftan itibaren LGS denen ecele çalışmaya başlıyor. Ö4/11

Ortalama bir öğrenci **altıncı bilemedin yedinci sınıftan itibaren** bu lanet sınava çalışıyor. Ö32/7

3.9.1.8.“Kadar” ile Kurulan Edat Grubu

Keşke **PUBG’ye kafa yorduğum kadar** sınava da kafa yorsaydım der. Ö4/16

Daha sonra biçmeye gelince de **verdikleri emek kadar** yemek alıyorlar. Ö4/22

Onun için öğretmenlerimizi **elimizden gelene kadar** onları gururlandırmamız gerekiyor. Ö9/5

Ben o akşam hep ağladım sabaha kadar. Ö10/24

Kuzenimi öldüğüne inanmamıştım ta ki o fotoğrafı görünceye kadar. Ö10/25

İnsanoğlu ilk insandan son insana kadar doğadan beslenmiş ve doğa sayesinde hayata kalmıştır. Ö15/1

Okuyana kadar 32 rüya görüyorum. Ö29/15

Elimizden gelene kadar onların arkasında olup destek olalım. Ö34/13

İnsan ırkının geçmişten günümüze kadar neslini sürdürmesindeki en büyük etken doğadır. Ö43/11

Güneş olmasaydı hiçbir gezegen ve uyduları ısınmazdı ve biz şu an bu zamana kadar yaşayamazdık. Ö46/9

Onlara şu anda bu kadar yiyeceği israf ettiğimizi söylediğimizi kafayı yerler. Ö55/8

Doğa tarihten günümüze kadar birçok canlı yayının evi olmuştur. Ö62/3

İyi bir liseyi kazanamazsam sabahdan akşama kadar dükkanda çalışmam gerekiyor. Ö80/12

YKS'ye istediğin kadar gidebilirsin. Ö80/18

Dengeli bir kötümserlik de yapıcılığıyla iyimserlik kadar işlevsel olabilir... DK-İKÜ13/4

3.9.1.9.“Karşı” ile Kurulan Edat Grubu

Hayat bazen bize karşı o kadar acımasız oluyor ki ama size tavsiyem arkadaşınızın kıymetini iyi bilin. Ö5/19

Eğer engellilere bakıp üzölmek istemiyorsak onlara karşı merhametli ve onları mutlu edecek şeyler yapıyorsak üzülmemize gerek kalmaz. Ö34/9

Yeni tanıştığımız bir insana karşı saygısız konuşup önyargılı davranırsa o insana sonradan kendimizi sevdirmeyiz ve aramızdaki saygı bağı böylece yok olur. Ö35/4

Bunun için her bireye karşı saygılı ve sevgili olmalıyız. Ö35/12

Bu kişilere karşı saygımız ve sevgimiz her zaman sonsuz olmalıdır. Ö41/20

Size karşı soyabilir. Ö41/14

Uzun lafın kısıası yaşlı ve engellilere karşı saygılı olmalıyız. Ö41/15

Saygı dediğim şey insanlara karşı kötü söz kullanmamak ve yüksek sesle konuşarak saygılı oluruz. Ö63/7

3.9.1.10.“Rağmen” ile Kurulan Edat Grubu

Şunu söylemek isterim ki öğrencileri bu kadar zorlamalarına rağmen insanların daha üniversite okumamış biri tarafından işe alınması bazı insanlar bu duruma gelmemizin sebebini kadere bağlıyor. Ö1/8

Ailelerin [Aileler] bu zorluğa rağmen onlara moral vererek dahi bir yerlere gitmelerini sağladılar. Ö21/1

3.9.1.11.“Sonra” ile Kurulan Edat Grubu

Bir ay sonra o sınıfa giden çocuk geri döndü ve daha zayıflamıştı. Ö11/29

Olaylar ondan sonra başlar. Ö47/11

Ben hazırlanıp okula gittikten sonra saat 10 gibi eve gelmişler. Ö51/29

Bezle cam kırıklarını sardıktan sonra canlıların açamayacağı şekilde sarmalıyız. Ö61/5

Bunları yaptıktan sonra çevre güzelleşecek. Ö77/6

Bunları yaptıktan sonra doğa yaşananın hale gelir. Ö77/16

3.9.1.12.“Üzere” ile Kurulan Edat Grubu

Sizin de bildiğiniz üzere 6 Şubat depreminin feci bir şekilde olduğunu. Ö10/2

Başta olmak üzere yengem ve kuzenimin mekanları cennet olsun ve tüm Türkiye'nin başı sağ olsun. Ö10/31

3.9.1.13. ‘Dolayı’ ile Kurulan Edat Grubu

İkinci dönem başladığımda sürekli yalnız kaldığımdan dolayı neyin ne kimin ne olduğunu anladım. Ö5/15

Bütün mezunlarımızı başarılarından dolayı tebrik ediyor ve arkadaşlarımıza adaletten sapmalarını temenni ediyorum. Ö18/9

LGS'ye gidecek çocuklar korktuğundan dolayı daha iyi yapacakken daha da kötü yaptılar. Ö21/7

Bu nedenden dolayı çevre çok fazla etkilenir. Ö59/8

Bu nedenden dolayı küresel ısınma yaygınlaşır. Ö59/9

Fakat insanlar çarpık kentleşmeden dolayı doğamız önem vermiyor. Ö62/5

Bu nedenden dolayı çevreye duyarlı olmalıyız. Ö72/6

3.9.2.Cümledeki Görevi Yönünden Edat Grubu

3.9.2.1.Edat Grubunun Cümlede Zarf Olarak Kullanılması

*Ben **bu** diziyi izlediğimden **beri** savcı olmak istiyorum.* Ö18/16

*Benim ailem asla ama asla bana **çalış diye** baskı yapmıyorlar.* Ö2/5

***Oysa kendileri istediğine ulaşamadı diye** biz yapalım istiyorlar* Ö3/3

*İnanmadım **nasıl olur diye** içimden sayıklıyordum.* Ö10/21

***Aileme nasıl söyleyeceğim diye** korkuyoruz.* Ö20/7

***Herhangi bir hata yaptığımızda bu hatayı nasıl düzelteceğiz diye** değil ailemize*

***nasıl anlatacağız diye** korkuyoruz.* Ö20/8

*Acaba bu meslek için yeteneklerim uygundur demek yerine **ailem ne der diye***

düşünüyoruz. Ö20/11

*Sanki kimse bana **baskı yapmıyormuş gibi** çalışıyorum.* Ö2/6

***Dediğim gibi** LGS süreci çok zor.* Ö2/7

*Kendini **sanki dünyanın sonuymuş gibi** o sınava adıyor.* Ö4/13

***Bizim gibi** yapmayıp adamakıllı çalıştığı için çok güzel bir liseye gidebilir.*

Ö4/15

*Ben elimden geleni yaptım, **hayvan gibi** çalıştım, [...]* Ö4/14

***Sanki o kapıdan gelecekmiş gibi** ama maalesef bu bir gerçek gelmiyor.* Ö5/14

*Çünkü **bu kadar** iyi kişileri kaybedince insan **kendini de kaybetmiş gibi** hisseder.*

Ö8/12

*06.02.2023'te deprem olacağı o akşam kuzenim hepimizle **vedalaşmış gibi***

bizlerle konuştu. Ö10/3

***Her zaman kardeş gibi** birbirimize davranmalıyız.* Ö13/6

*Yine de kimse **en yakın arkadaş gibi** olamaz.* Ö13/62

***Azrail gibi** geliyor.* Ö32/2

***Seni bitireceğim der gibi** kıkırdıyor. [kıkırdıyor.]* Ö32/3

*Ben bir sınava denemeye girdiğimde **neden kendimi birilerine kanıtlamak***

***zorunda gibi** hissediyorum ki [?]* Ö47/22

*Her insan hayatı boyunca **bir şeyler başarmak için** çalışıp çabalar.* Ö4/1

***Çabaların da boşa gitmemesi için** önlemler alırlar.* Ö4/2

*Bu yüzden bazen bizim ile ilgili bazı üzücü sözler söylerler ama onlar **olumsuz***

***yönlerimizin düzelmesi için** söylerler.* Ö8/47

Şubat 'ta yola çıktılar cenazeye getirmek için. Ö10/17

Şarja takmak için telefonu aldım. Ö10/21

Biz Uğur hocanın neler anlattığını bilmediğimiz için Uğur hoca bize dağıtmadı. Ö12/16

İnkılabım [İnkılap Tarihi] 40 [,] fenim [Fen Bilimleri] 47 olduğu için alamadım. Ö12/34

Kompozisyonumu okuduğunuz için teşekkürler. Ö12/36

Bizim yaşlı ve engellilerin kötü hissetmemeleri için onlara saygılı davranmamız gerekir. Ö14/5

Belki de diğer insanlardan farklı olduğu için kendini kötü hissedip psikolojik ya da ruhsal sorunlar yaşamaya başlayabilir. Ö14/9

Doğada birçok canlı çeşiti [çeşidi] ve bu canlı çeşitleri arasında bir çok varyasyon bulunduğu için bunların sayısını bilmek zor bir iş. Ö15/4

Bir çocuğun okulunda çevresine ailesine saygılı duyarlı olması için ailenin çok üstüne gitmemesi lazım. Ö19/1

LGS bu sene çok zor olduğunu hiç kimsenin full yapamayacağı bazı insanlar tarafından bize söylendiği için baskı yapılıyor. Ö21/3

Buna dur demek için dostunuzu yi seçmelisiniz. Ö22/5

Şöyle ki herkes belli bir meslek sahibi olmak için elinden gelenin daha fazlasını veriyoruz. Ö24/7

Okuduğunuz için thank you [teşekkür ederim] Ö24/19

Arabalarımızdan çıkan dumanları engellemek için elektrikli araba kullanabiliriz. Ö25/9

Bu zararı engellemek için her türlü üretken ve kullanabilen olmalıyız. Ö25/10

Bu nesillere yeni katılan gençler, özellikle bu yeni hayata katılacak olanlar onlar olduğu için hayat hem yeni nesile [nesle] bırakacak olanlar hemde [hem de] girecek olanlar düzeltilmelidir. Ö25/13

Prova yapmak için bir üniversitenin tiyatro salonuna gidip orada provalara başladık. Ö26/12

Hocam çok merhametli ve iyi kalpli olduğu için yine güzel bir yer ayarlamıştı. Ö26/13

İbrahim hoca çok zeki olduğu için dedi ki gelin izleyin misafirlerimiz gelince perdede gözükmemeniz lazım. Ö26/20

*İbrahim hocama çok teşekkür ederim **bizim [bizi] istediği için.** Ö26/29*

***Hepimizin bildiği üzere teknoloji çok geliştiği için** genç, çocuk ve yetişkinlerde teknoloji olan bağımlılığı [teknolojiye olan bağımlılık] artıyor. Ö27/1*

***Bunların önüne geçmek için** insanlar bilinçlendirilmeli. Ö33/9*

***Saygının olabilmesi için** sevginin eksik olmaması lazım. Ö35/5*

***Hayatın hareketliliğinden, koşturmacılığından [koşturmacalarından] çok yorulduğunuzda bazen kafanızı dinlemek için** doğada bir yürüyüş yapabilirsiniz. Ö44/8*

***Küresel ısınmanın oluşmaması için** öncelikle yere çöp atmamalıyız. Ö49/6*

***Bu kötü unsurların yaşanmaması için** tek araba yerine toplu taşıma araçlarına önem vermeliyiz. Ö49/8*

***Temiz ve güzel bir dünya için** çöpler çöp kutusuna atalım. Ö49/15*

***Yaşamımız için** genellikle zaten hep uyarma yapılır. Ö53/4*

*Afrika'da insanlar **ölmek için** kirli suları tüketirken bizim burada çeşmeleri açık bırakmamız hiç de hoş değil. Ö53/6*

*Suyu korumalıyız **çünkü biz hem kendimiz için hem de diğer canlılar için.** Ö56/1*

***Beni dinlediğiniz için** teşekkürler. Ö57/23*

***İklim değişiklikleri hava olayları çok fazla değiştiği için** herkes olumsuz etkilenir. Ö59/3*

***Yani geleceğimiz için** sizde[siz de] şimdiden başlayın. Ö64/17*

*Küresel ısınma başlangıcında [başlangıcının] nedeni arasında insan oğlu [insanoğlu] birliği iklim değişikliği **en aza indirmek** için fazla alan vardır. Ö65/4*

***Doğa biz insanların hayvanların bitkilerin ve daha bir çok canlının yaşam alanı olduğu için** doğaya ortak kullanmak zorundayız. Ö71/1*

***Peki dengeyi bozmamak için** ne yapabiliriz. Ö74/5*

***Bu döngüyü bozmamak için** insanların da duyarlı olması lazım. Ö74/10*

***Su döngüsü olduğu için** yağmurlar çok yağabilir. Ö76/7*

***Havalar hiç soğumadığı için** dünya büyük bir çölle dönebilir. Ö76/8*

***Soğuk suyun gelmesi için** musluğu açık bırakmamalısınız. Ö77/13*

***Çevreye çöp atmamak atanları uyarmak insanları bilinçlendirmek çevreyi korumak için** alacağımız önlemlerdendir. Ö79/4*

Ama insanlar bunu düşünmediği için sürekli çevreyi kirletiyorlar. Ö79/5
Bunu azaltmak için bir sürü yöntem var. Ö79/7
Bu olmayacak ama eski zamanlara dönmek için her şeyimi verirdim. Ö80/8
Bunun bilinci ile hareket etmeliyiz. Ö14/20
Altıncı sınıftan itibaren LGS denen ecele çalışmaya başlıyor. Ö4/11
Ortalama bir öğrenci altıncı bilemedin yedinci sınıftan itibaren bu lanet sınava çalışıyor. Ö32/7
Keşke PUBG'ye kafa yorduğum kadar sınava da kafa yorsaydım der. Ö4/16
Daha sonra biçmeye gelince de verdikleri emek kadar yemek alıyorlar. Ö4/22
Onun için öğretmenlerimizi elimizden gelene kadar onları gururlandırmamız gerekiyor. Ö9/5
Ben o akşam hep ağladım sabaha kadar. Ö10/24
Kuzenimi öldüğüne inanmamıştım ta ki o fotoğrafı görünceye kadar. Ö10/25
İnsanoğlu ilk insandan son insana kadar doğadan beslenmiş ve doğa sayesinde hayata kalmıştır. Ö15/1
Okuyana kadar 32 rüya görüyorum. Ö29/15
Elimizden gelene kadar onların arkasında olup destek olalım. Ö34/13
İnsan ırkının geçmişten günümüze kadar neslini sürdürmesindeki en büyük etken doğadır. Ö43/11
Güneş olmasaydı hiçbir gezegen ve uyduları ısınmazdı ve biz şu an bu zamana kadar yaşayamazdık. Ö46/9
Onlara şu anda bu kadar yiyeceği israf ettiğimizi söylediğimizi kafayı yerler. Ö55/8
Doğa tarihten günümüze kadar birçok canlı yayının evi olmuştur. Ö62/3
İyi bir liseyi kazanamazsam sabahtan akşama kadar dükkanda çalışmam gerekiyor. Ö80/12
YKS'ye istediğin kadar gidebilirsin. Ö80/18
Hayat bazen bize karşı o kadar acımasız oluyor ki ama size tavsiyem arkadaşınızın kıymetini iyi bilin. Ö5/19
Eğer engellilere bakıp üzülme istemiyorsak onlara karşı merhametli ve onları mutlu edecek şeyler yapıyorsak üzülmemize gerek kalmaz. Ö34/9
Yeni tanıştığımız bir insana karşı saygısız konuşup önyargılı davranırsa o insana sonradan kendimizi sevdirmeyiz ve aramızdaki saygı bağı böylece yok

olur. Ö35/4

Bunun için **her bireye karşı** saygılı ve sevgili olmalıyız. Ö35/12

Bu kişilere karşı saygımız ve sevgimiz her zaman sonsuz olmalıdır. Ö41/20

Size karşı soyabilir. Ö41/14

Uzun lafın kısıası **yaşlı ve engellilere karşı** saygılı olmalıyız. Ö41/15

Saygı dediğim şey **insanlara karşı** kötü söz kullanmamak ve yüksek sesle konuşarak saygılı oluruz. Ö63/7

Şunu söylemek isterim ki **öğrencileri bu kadar zorlamalarına rağmen** insanların daha üniversite okumamış biri tarafından işe alınması bazı insanlar bu duruma gelmemizin sebebini kadere bağlıyor. Ö1/8

Ailelerin [Aileler] bu **zorluğa rağmen** onlara moral vererek dahi bir yerlere gitmelerini sağladılar. Ö21/1

Bir ay sonra o sınıfa giden çocuk geri döndü ve daha zayıflamıştı. Ö11/29

Olaylar **ondan sonra** başlar. Ö47/11

Ben hazırlanıp okula gittikten sonra saat 10 gibi eve gelmişler. Ö51/29

Bezle **cam kırıklarını sardıktan sonra** canlıların açamayacağı şekilde sarmalıyız. Ö61/5

Bunları yaptıktan sonra çevre güzelleşecek. Ö77/6

Bunları yaptıktan sonra doğa yaşananın hale gelir. Ö77/16

Sizin de bildiğiniz üzere 6 Şubat depreminin feci bir şekilde olduğunu. Ö10/2

Başta olmak üzere yengem ve kuzenimin mekanları cennet olsun ve tüm Türkiye'nin başı sağ olsun. Ö10/31

İkinci dönem başladığımda **sürekli yalnız kaldığımdan dolayı** neyin ne kimin ne olduğunu anladım. Ö5/15

Bütün mezunlarımızı başarılarından dolayı tebrik ediyor ve arkadaşlarımıza adaletten sapmalarını temenni ediyorum. Ö18/9

LGS'ye gidecek çocuklar **korktuğundan dolayı** daha iyi yapacakken daha da kötü yaptılar. Ö21/7

Bu nedenden dolayı çevre çok fazla etkilenir. Ö59/8

Bu nedenden dolayı küresel ısınma yaygınlaşır. Ö59/9

Fakat insanlar **çarpık kentleşmeden dolayı** doğamız önem vermiyor. Ö62/5

Bu nedenden dolayı çevreye duyarlı olmalıyız. Ö72/6

3.9.2.2.Edat Grubunun Cümlede Yüklem Olarak Kullanılması

Din kültürü öğretmenleri hariç onlar melek gibiler. Ö3/11

Evet dediğinizi duyar gibiyim. Ö23/21

Öğretmenler bunun içindir. Ö9/12

3.10.Ünvan Grubu

3.10.1.Ünvan Grubunun Kelime Grupları İçindeki Durumu

baran [Baran] hoca Ö12/1,20,33

Elif hoca Ö12/2,22

nazmiye [Nazmiye] hoca Ö12/12,35

uğur [Uğur] hoca Ö12/14,16

İbrahim hoca Ö26/6,13,20,29

Peygamber efendi Ö55/2

Hatice Nine'nin DK-BA46/1

Hacı Süleyman DK-GKK234/3

3.10.2.Cümledeki Görevi Yönünden Ünvan Grubu

3.10.2.1.Ünvan Grubunun Özne Olarak Kullanılması

İbrahim hoca çok merhametli ve iyi kalpli olduğu için yine güzel bir yer ayarlamıştı. Ö26/13

Okula geldiğimizde baran [Baran] hoca bizi karşıladı. Ö12/1

Orada Elif hoca vardı. Ö12/2

Dersimize nazmiye [Nazmiye] hoca giriyormuş. Ö12/9

uğur [Uğur] hoca derse girdi. Ö12/14

Biz uğur [Uğur] hocanın neler anlattığını bilmediğimiz için uğur [Uğur] hoca bize dağıtmadı. Ö12/16

Elif hoca sınıfın içine girdi. Ö12/22

Son anda baran [Baran] hoca oradan geçti. Ö12/31

3.10.2.2.Ünvan Grubunun Yer Tamlayıcısı Olarak Kullanılması

O gün nazmiye [Nazmiye] hocaya söz verdim. Ö12/35

İbrahim hocama çok teşekkür ederim. Ö26/29

3.11.Birleşik Fiil Grubu

3.11.1.Yapıları Bakımından Birleşik Fiiller

3.11.1.1.Bir İsimle Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller

3.11.1.1.1.Yardımcı Fiili “et-” Olan Birleşik Fiiller

yok et- Ö56/5-Ö52/14-Ö71/5

fark et- Ö1/6-Ö27/13-Ö29/2-Ö54/9

devam et- Ö2/5-Ö43/4-Ö51/17

yardım et- Ö4/14-Ö13/9-Ö14/16-Ö19/13,15-Ö28/5,9-Ö34/3-Ö38/4,7,13-
Ö54/5,6,8,12-Ö70/9-Ö73/9

sarf et- Ö4/21,23

dikkat et- Ö8/16-Ö22/13-Ö25/7-Ö29/5-Ö51/8

hak et- Ö8/17-Ö13/44

hisset- Ö8/19-Ö14/9,10,15-Ö44/10-Ö80/7

belli etme- Ö10/11

kaybet- Ö13/31-Ö78/3

farz et- Ö14/6

hareket et- Ö14/20

hamd et- Ö18/7

tebrik et- Ö18/9

tesis et- Ö18/14

nefret et- Ö20/2

ifade et- Ö24/2

kat et- Ö24/11

katlet- Ö24/12

teşekkür et- Ö26/15,29-Ö80/28

mutlu et- Ö34/7,10-Ö54/11-Ö80/28

bahset- Ö44/12

mahkum et- Ö52/14

tehdit et- Ö52/15

göz ardı et- Ö56/6

dans et- Ö60/3

rahatsız et- Ö73/5

tahmin et- Ö77/8

israf et- Ö77/9

heba et- Ö80/14

merak et- Ö80/10

fark et- DK-AD40/5

devam et- DK-PAB97/3

hareket et- DK-PAB97/5

katık et- DK-P122/3

terk et- DK-DKA130/1

isabet et- DK-ES151/6

yok et- DK-GD178/4

gevezelik et- DK-GKK235/3

3.11.1.1.2.Yardımcı Fiili “ol-” Olan Birleşik Fiiller

bedbah [bedbaht] ol- Ö1/1

mutlu ol- Ö2/9

rahat ol- Ö3/11

yazık ol- Ö5/5

geçmiş ol- Ö5/20

sebep ol- Ö7/3

neden ol- Ö7/9-Ö69/3

doğru ol- Ö8/6-Ö13/5

nasip ol- 18/8

duyarlı ol- Ö19/1

başarılı ol- Ö19/2,3

zor ol- Ö21/3

yok ol- Ö23/19-Ö39/8-Ö67/9

üretken ol- Ö25/14

yardımcı ol- Ö28/8-Ö75/6

kardeş ol- Ö28/11

farklı ol- Ö28/31

destek ol- Ö34/13

sevgili ol- Ö35/12

saygılı ol- Ö41/3,15-Ö58/3,4-Ö63/7-Ö75/4

sahip ol- Ö44/12
kaybol- Ö46/8
rahatsız ol- Ö48/2
heba ol- Ö52/2
tasarruflu ol- Ö53/9,11,13
neden ol- DK-İKÜ12/1
kötümser ol- DK-İKÜ13/4
işlevsel ol- DK-İKÜ13/4
yardımcı ol- DK-İKÜ13/7
yazıklar ol- DK-AD40/8
kaybol- DK-P122/3
tanık ol- DK-DKA131/7
yok ol- DK-MA145/14

3.11.1.2.“Sıfat Fiil + ol- Yardımcı Fiili” Biçiminde Oluşturulan Birleşik Fiiller

zarar vermiş ol- Ö57/13
biriktirmiş ol- DK-PAB96/2

3.11.1.3.Tasvir Fiil Yapısındaki Birleşik Fiiller

3.11.1.3.1.Yardımcı Fiili “Başla-” Olan Birleşik Fiiller

çalışmaya başla- Ö4/12
korkmaya başla- Ö10/10
ağrımaya başla- Ö10/18
yaşamaya başla- Ö14/9
benzemeye başla- Ö14/10
kalmaya başla- Ö42/6
bozulmaya başla- Ö53/12
etmeye başla- Ö60/3
yağmaya başla- Ö71/3
söylemeye başla- DK-AD40/5
düşmeye başla- DK-PAB97/4
yürüyüşe başla- DK-MA145/5

gözlemeye başla- DK-MA145/7

almaya başla- DK-MA145/7

yapmaya başla- DK-MA145/7

koşmaya başla- DK-MA145/15

sürmeye başla- DK-ES150/2

gülmeye başla- DK-ES151/7

3.11.1.3.2.Yardımcı Fiili “iste-” Olan Birleşik Fiiller

gitmek iste- Ö2/4-Ö2/8

söylemek iste- Ö10/5

olmak iste- Ö18/2-Ö32/19

çalışmak iste- Ö19/9

vermek iste- Ö24/9-Ö27/12

yapmak iste- Ö27/10

çözmek iste- Ö29/13

üzülmek iste- Ö34/10

yaşamak iste- Ö35/1

etmek iste- Ö80/14

oynamak iste- Ö80/23

3.11.1.3.3.Yardımcı Fiili “çalış-” Olan Birleşik Fiiller

sağlamaya çalış- Ö9/13

3.11.1.3.4.Yardımcı Fiili “bil-” Olan Birleşik Fiiller

3.11.1.3.4.1. Yardımcı Fiili “bil-” Olan ve Olumlu Olan Birleşik Fiiller

gidebil- Ö4/15-Ö41/8,8

geçebil- Ö4/16

verebilir- Ö4/17

sorgulayabilir- Ö6/5

yaşanabil- Ö7/1-Ö17/12,7-Ö73/3

düşünebilir- Ö14/13

görebil- Ö15/9

gösterebil- Ö17/1

önleyebil- Ö17/11

bitirebil- Ö18/8
kurabil- Ö22/10
diyebil- Ö22/11
düşürebil- Ö22/14
yapabil- Ö22/15-Ö27/12-Ö44/8
kurtarabil- Ö23/6,7
çevirebil- Ö23/22
bulabil- Ö23/24
kullanabil- Ö25/9,10
yönelebil- Ö27/8
atabil- Ö36/11
olabil- Ö37/1-Ö41/9,12-Ö52/14
çıkarabil- Ö40/7
bozulabil- Ö41/11
soğuyabil- Ö41/11
karşılayabil- Ö44/2
satabil- Ö44/13
ilerleyebil- Ö47/3
durabil- Ö53/1
denilebil- Ö66/1
açabil- Ö66/10
önlenebil- Ö69/7
zorlanabil- Ö70/4
yapılabil- Ö73/6
konusabil- Ö73/2
kalabil- Ö76/5
çıkabil- Ö76/6
yağabil- Ö76/7
dönebil- Ö76/8
girebil- Ö80/17,18
bulabil- DK-İKÜ13/2
yanıtlanabil- DK-İKÜ13/2
diyebil- DK-İKÜ13/2

değerlendirebil- DK-İKÜ13/4

oynayabil- DK-İKÜ13/4

gösterebilir- DK-AD41/16

doyurabilir- DK-BA47/2

3.11.1.3.4.2. Yardımcı Fiili “bil-” Olan ve Olumsuz Olan Birleşik Fiiller

anlatama- Ö5/3

gireme- Ö13/50

yapama- Ö4/16

anlayama- Ö47/10

durama- Ö53/2

çıkamaz- DK-BA47/6

3.11.1.3.5.Yardımcı Fiili “git-” Olan Birleşik Fiiller

akıp git- Ö23/5-Ö23/7-Ö23/9

etmeyip git- Ö38/7

hazırlanıp git- Ö51/29

3.11.1.3.6.Yardımcı Fiili “dur-” Olan Birleşik Fiiller

atıp dur- Ö64/4

bakınıp dur- DK-GKK234/2

3.11.1.3.7. Yardımcı Fiili “ver-” Olan Birleşik Fiiller

Öğrenci örneğine rastlanmamıştır.

ölüver- DK-BA47/6

getiriver- DK-ES151/12

3.11.1.4.Anlamca Kaynaşmış Birleşik Fiiller

alaka gör- Ö1/3

yol aç- Ö1/4,5-Ö25/2

önem ver- Ö1/6-Ö49/8-Ö57/1-Ö62/5

kadere bağla- Ö1/9

karşı çık- Ö1/11-Ö69/5

baskı yap- Ö2/6,8-Ö3/1-Ö21/3-Ö45/10

karşılık al- Ö3/8

boşa harca- Ö3/8-Ö23/8
boşa git- Ö4/2-Ö55/4
önlem al- Ö4/2
örnek ver- Ö4/9-Ö14/14-Ö24/9-Ö27/12-Ö63/6-Ö80/5
bakım yap- Ö4/20-Ö29/7
zorunda kal- Ö5/2
yön ver- Ö6/7
yanlış anla- Ö8/5-Ö13/5
değer ver- Ö8/14-Ö13/18-Ö25/6
yola çık- Ö10/17
sır aç- Ö13/2
teşekkür al- Ö12/34
kusur ört- Ö13/9
huzur ver- Ö13/20
mutluluk ver- Ö13/21-Ö44/9
güven ver- Ö13/22
aklına gel- Ö13/27
hayatta kal- Ö15/1
elinden geleni yap- Ö17/12
üstüne git- Ö19/1
düşüncelere kapıl- Ö19/8
yanlış yap- Ö19/12
moral boz- Ö21/11
motivasyon ver- Ö21/14
arkadan bıçakla Ö22/2
iftira at- Ö22/6
yalan söyle- Ö22/6
uzak dur- Ö22/7
dostluk kur- Ö22/10
hata yap- Ö24/13
ödün ver- Ö24/14
maratona gir- Ö24/18
zarar ver- Ö25/1,3,5,12-Ö36/9-Ö39/12-Ö48/1-Ö49/7-Ö52/9-Ö57/13-

Ö61/3,12,14-Ö62/7, 10,11-Ö66/9,12-Ö67/4,6-Ö68/4,7,11

karar ver- Ö26/6

görev ver- Ö26/8

selam ver- Ö26/26

vurgu yap- Ö27/10

görmezden gel- Ö28/14

meydana gel- Ö28/22-Ö42/12-Ö71/4

sıkıntı çek- Ö28/32

kopya çek- Ö29/22

zarar gör- Ö31/9-Ö49/16-Ö55/5,6-Ö61/7,14,15

mutlu yaşa- Ö31/12

boşa çık- Ö32/9

tertipli tut- Ö33/2

saygı göster- Ö33/16-Ö51/13-Ö58/1-Ö63/4

saygılı davran- Ö35/2

sahip çık- Ö39/5-Ö42/4-Ö44/17,18-Ö57/5,11

saygı duy- Ö39/17-Ö42/15-Ö51/30,34

dalga geç- Ö41/4-Ö70/12

kötüye git- Ö41/8

hayata tutun- Ö43/5

katkı sağla- Ö44/14

kıymet bil- Ö46/13

önüne geç- Ö48/12-Ö67/11

hayatını kaybet- Ö49/4-Ö78/3

zarar gel- Ö50/3

kıyameti kopar- Ö50/3

hor gör- Ö50/17

öncelik ver- Ö51/12

kelimelere sığdır- Ö52/1

sorun yarat- Ö52/4

kendini bul- Ö52/5

kıyamet kop- Ö52/17

yer ver- Ö54/5-Ö63/5

kafayı ye- Ö55/8
Google amcaya sor- Ö56/10
şarkı aç- Ö60/2
izin ver - Ö60/12-Ö75/6-Ö80/24
yarar sağla- Ö62/4
karşılık ver- Ö62/4
dur de- Ö62/11
tehlikeye at- Ö64/7
örnek al- Ö64/9
tehlikeye gir- Ö64/18
ceza kes- Ö67/11
kendi mezarını kaz- Ö68/5
dikkatli davran- Ö68/12
ortaya çık- Ö69/2
tedbir al- Ö69/4
kötü davran- Ö70/6
küçük düşür- Ö70/12
riske gir- Ö72/5
şikayetçi ol- Ö79/6
protesto yap- Ö79/8
reklam yap- Ö79/8
uzak kal- Ö80/5
iyi tarafından gör- DK-İKÜ13/2
kullanmaya kalk- DK-İKÜ13/4
göze al- DK-İKÜ13/7
açmaya git- DK-AD40/9
hayal kur- DK-AD40/9
kilidi aç- DK-AD41/11
huzuruna çık- DK-AD41/13
tadına doyul- DK-MA144/1
gözleri kamaştır- DK-MA144/2
ezip geç- DK-MA145/6
yaprak kımılda- DK-MA145/8

görmeye gel- DK-MA145/9

iple çek- DK-ES150/3

tadına var- DK-ES150/4

tahta oturt- DK-GD178/1

hayatını yaşa- DK-GKK234/2

3.12.Tekrar Grubu

3.12.1.Tekrar Çeşitleri

3.12.1.1.Unsurları Aynı Olan Tekrar Grupları

lakır lakır [lıkır lıkır] Ö27/14

türlü türlü Ö6/10

teker teker DK-ES151/7

öttüre öttüre DK-ES151/7

3.12.1.2.Unsurları Yakın Anlamalı Olan Tekrar Grupları

anne baba Ö6/3- Ö27/17

moral motivasyon Ö21/14

3.12.1.3.Unsurları Zıt Anlamalı Olan Tekrar Grupları

canlı cansız Ö35/1

3.12.2.İlaveli Tekrar Grupları

3.12.2.1.Sayılardan Oluşan Tekrar Grupları

40-50 Ö2/14

90-80-70 Ö2/16

10-12 Ö24/12

3.13.Sayı Grubu

17 (on yedi) Ö7/7

2024 (iki bin yirmi dört) Ö7/7

18 (on sekiz) Ö7/7

2024 (iki bin yirmi dört) Ö7/7-Ö21/6

2023 (iki bin yirmi üç) Ö10/3-Ö21/7

17 (on yedi) Ö10/6

47 (kırk yedi) Ö12/34
12 (on iki) Ö24/12
75 (yetmiş beş) Ö28/3
25 (yirmi beş) Ö28/6
32 (otuz iki) Ö29/15
on yedi DK-P122/4

3.14.Kısaltma Grupları

3.14.1.Tür Bakımından Kısaltma Grupları

3.14.1.1.İsnat Grubu

bidayeti parlak Ö18/8
kafası güzel Ö32/12
elleri dolu Ö54/5
yarısı dolu DK-İKÜ13/7
yarısı boş DK-ÜKÜ13/7
rengi kırmızı DK-P123/13
ağız aşığı DK-PB162/5

3.14.1.2.Yönelme Grubu

rızasına uygun Ö18/12
yaşlarına uygun Ö27/6

3.14.1.3.Bulunma Grubu

%75 (yüzde yetmiş beş) Ö28/3
%25 (yüzde yirmi beş) Ö28/6

3.14.1.4.Vâsıta Grubu

dersle alaka Ö11/24
onlarla birlikte Ö13/12
arkadaşlıkla ilgili Ö13/23
engellilerle ilgili Ö14/8
çalışmayla ilgili Ö24/2
bunlarla sınırlı Ö27/3
yaşıyla ilgili Ö41/4

*bu durumla ilgili Ö41/7,13
sallamasıyla çıkan Ö44/6
birbiriyle bağlantılı Ö72/4*

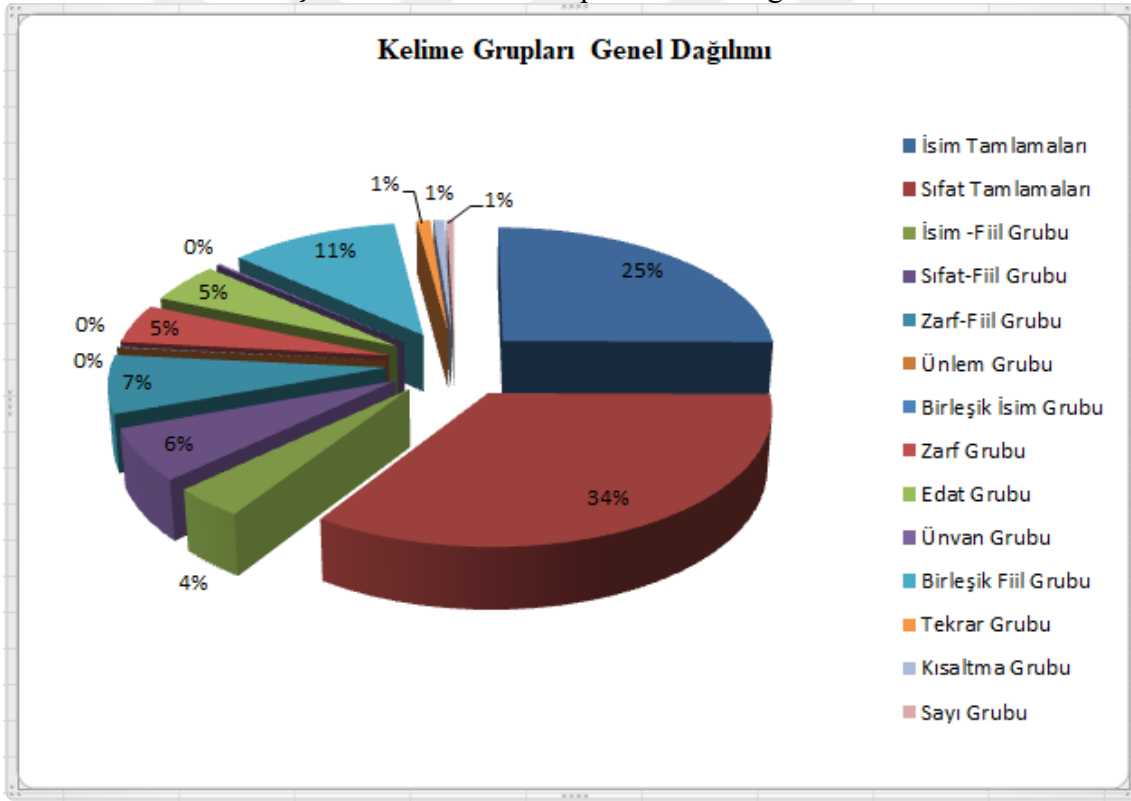
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Elde Edilen Sonuçlar

Bu bölümde inceleme sonucu tespit edilen kelime grupları hakkında bilgi verilmiştir.

Şekil 4.1: Kelime Grupları Genel Dağılımı

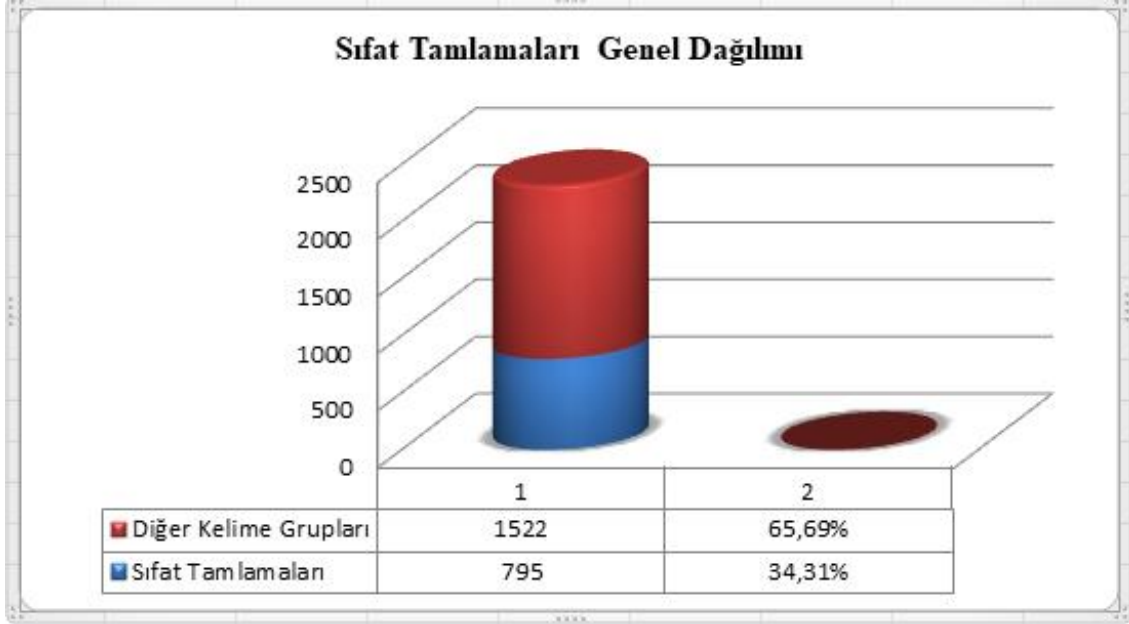
Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışmada Patnos ilçesinde eğitim gören 8. Sınıf öğrencilerinin kompozisyonlarında yansıttıkları kelime grupları incelenmiştir. Öğrenci kompozisyonlarında yansıtılan kelime gruplarının dağılımı grafikte gösterilmiştir. En çok yansıtılan kelime grupları yorumlanmıştır.

Çalışmada 14 “*Kelime Grubu*” başlığı altında yapılan incelemede 2328 kelime grubu tespit edilmiştir.

4.1.1. Sıfat Tamlamaları İçin Elde Edilen Sonuçlar

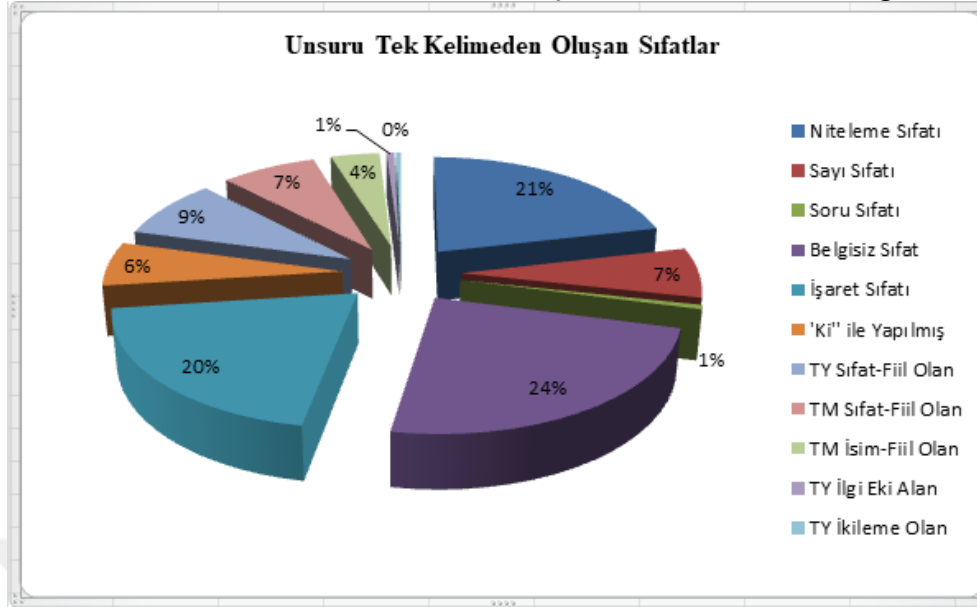
Bu başlık altında öğrencilerin kompozisyonlarında yansıttıkları sıfat tamlamaları hakkında bilgi verilmiştir.

Şekil 4 2: Sıfat Tamlamaları Genel Dağılımı

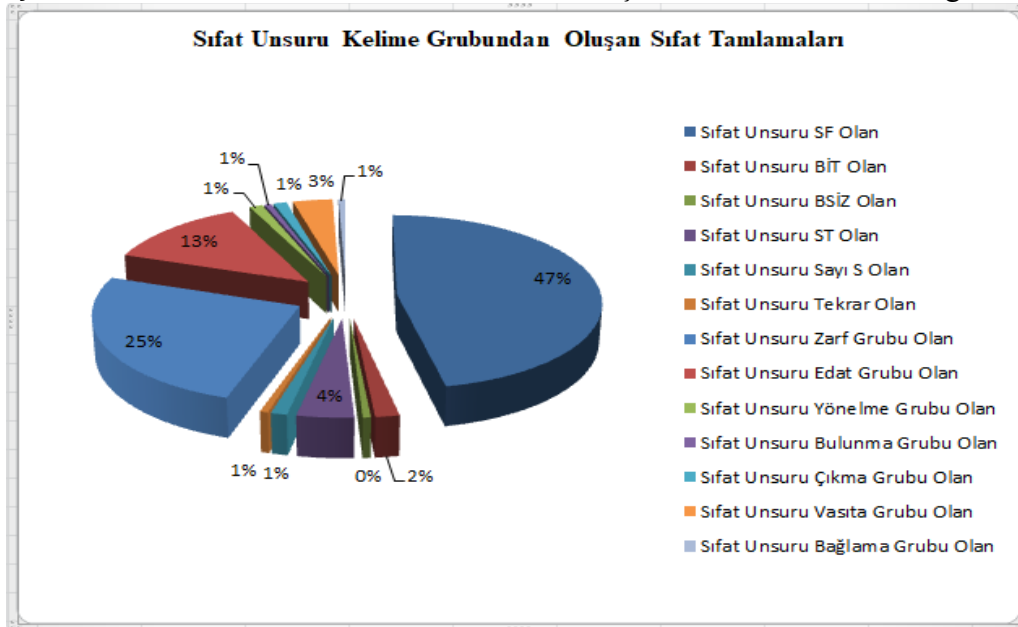
Yapılan incelemede en çok sıfat tamlaması örneğinin bulunduğu görülmüştür. Toplamda 795 sıfat tamlaması grubu tespit edilmiştir ve diğer kelime grupları içindeki oranı **%34,31’dir**. İncelenen kompozisyonlarda, nitelme ve betimlemelere yoğun bir biçimde yer verildiği dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, hem unsurları tek kelimeden oluşan sıfat tamlamalarına hem de birden fazla kelimeden oluşan sıfat tamlamalarına sıkça rastlanmaktadır. Ayrıca, sıfat tamlamalarının cümledeki öge işlevleri açısından değerlendirildiğinde, özne, belirtili nesne, belirtisiz nesne, yer tamlayıcısı, zarf ve yüklem olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu durum, sıfat tamlamalarının cümledeki tüm ögelerde etkin bir şekilde görev alabildiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Şekil 4.3: Unsurları Tek Kelimeden Oluşan Sıfat Tamlamaları Dağılımı

Unsurları tek kelimeden oluşan sıfat tamlamaları türlerine göre ayrılmıştır. Unsurları Tek Kelimeden Oluşan Sıfat Tamlamaları grubu içerisinde öğrenciler en fazla belgisiz sıfatı kullanmıştır. Bu sayı 118'dir. Kendi grubu içerisindeki oranı %23,79'dur. Ayrıca sıfat tamlamaları içindeki oranı %14,84 iken tüm kelime grupları içindeki oranı %5,09'dur.

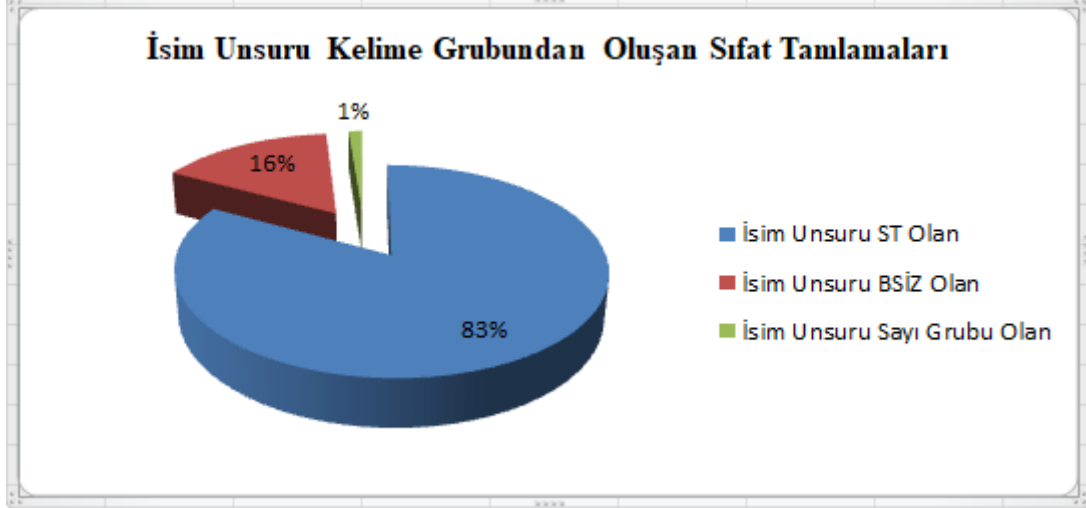
Şekil 4.4: Sıfat Unsuru Kelime Grubundan Oluşan Sıfat Tamlamaları Dağılımı

Sıfat Unsuru Kelime Grubundan Oluşan Sıfat Tamlamaları grubu içerisinde en fazla "Sıfat Unsuru Sıfat-Fiil Grubundan Oluşan Sıfat Tamlaması" örneğine rastlanmıştır. Bu sayı 91'dir. Sıfat Unsuru Kelime Grubundan Oluşan Sıfat Tamlamaları içindeki oranı

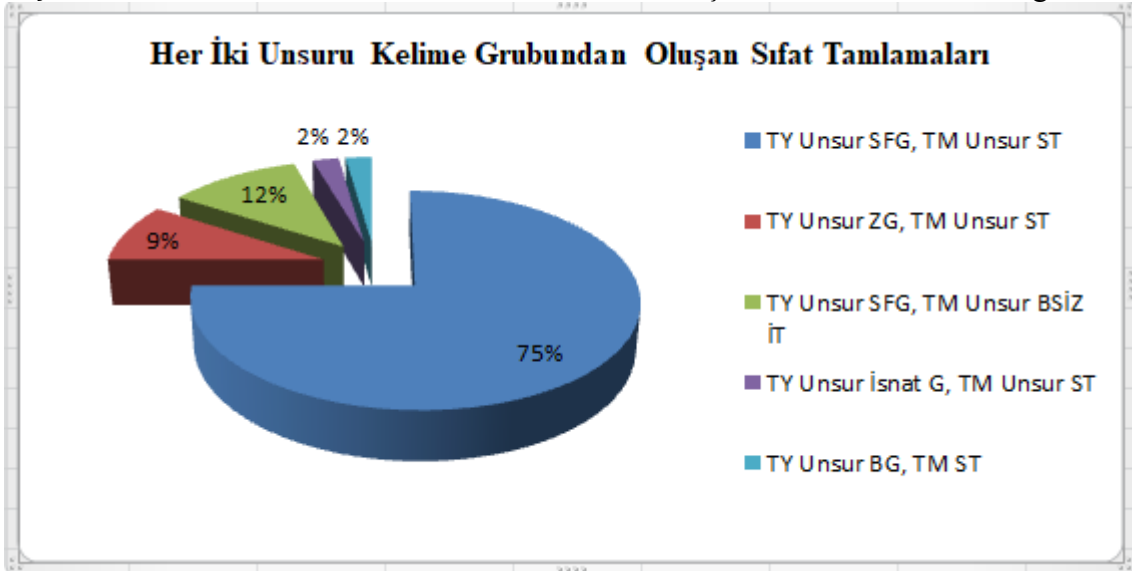
%46,82'dir. Sıfat Tamlamaları grubu içinde oranı %10,19 iken bütün kelime grupları içindeki oranı ise %3,50'dir

Şekil 4.5: İsim Unsuru Kelime Grubundan Oluşan Sıfat Tamlamaları Dağılımı

İsim Unsuru Kelime Grubundan Oluşan Sıfat Tamlamaları grubu içinde en fazla “İsim Unsuru Sıfat Tamlamasından Oluşan Sıfat Tamlamaları” örneğine rastlanmıştır. Bu sayı 68'dir. Kendi grubu içerisindeki oranı %82,93'tür. Sıfat Tamlamaları içerisindeki oranı %8,55 iken bütün kelime grupları içindeki oranı %2,93'tür.

Şekil 4.6: Her İki Unsuru da Kelime Grubundan Oluşan Sıfat Tamlamaları Dağılımı

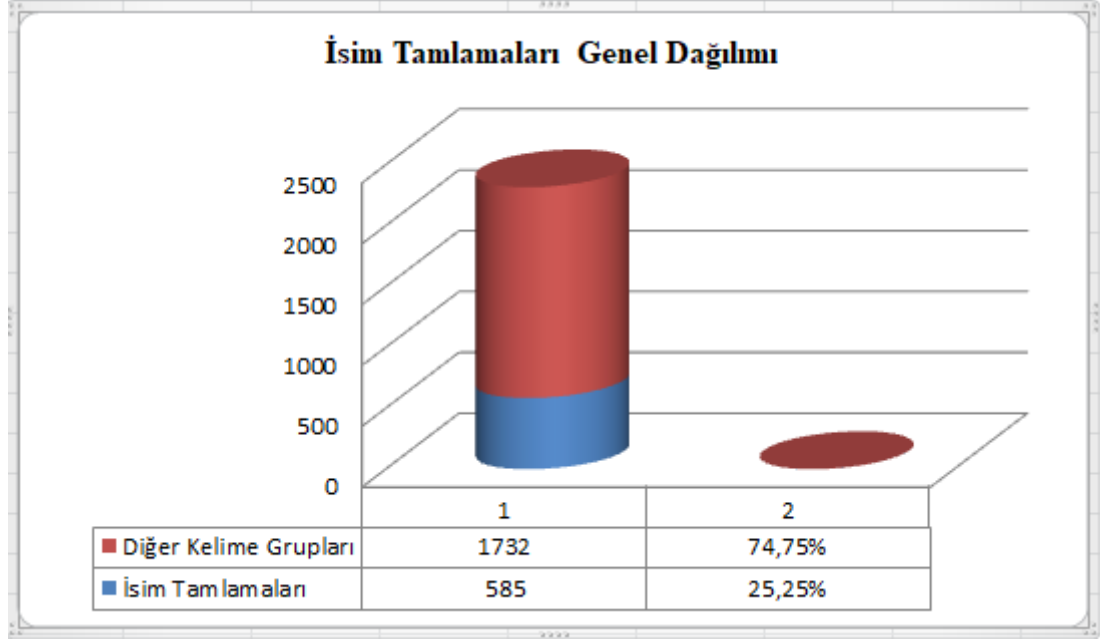

Her İki Unsuru da Kelime Grubundan Oluşan Sıfat Tamlamaları içinde en fazla “Tamlayan Unsur Sıfat-Fiil Grubu, Tamlanan Unsur Sıfat Tamlamasından Oluşan Sıfat Tamlamaları” örneğine rastlanmıştır. Bu sayı 33'tür. Kendi grubu içerisindeki oranı %75'tir. Sıfat Tamlamaları içindeki oranı %4,15 iken bütün kelime grupları içindeki oranı ise %1,42'dir.

4.1.2. İsim Tamlamaları İçin Elde Edilen Sonuçlar

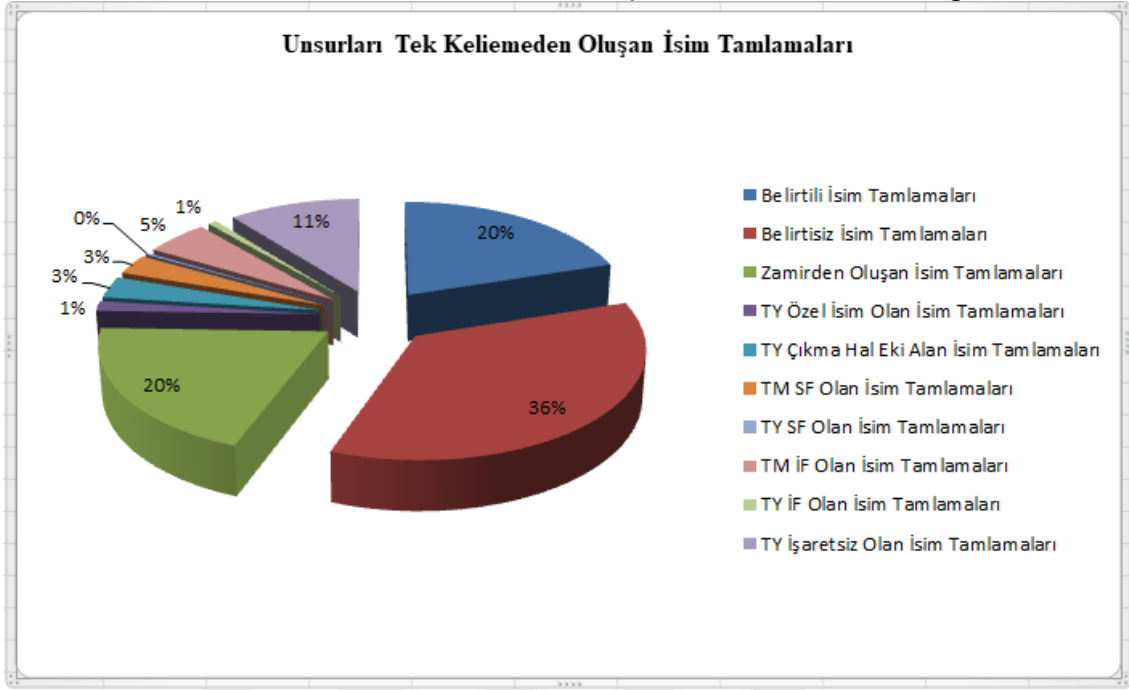
Bu başlık altında öğrencilerin kompozisyonlarında yansıttıkları İsim Tamlamaları hakkında bilgi verilmiştir.

Şekil 4.7: İsim Tamlamaları Genel Dağılımı

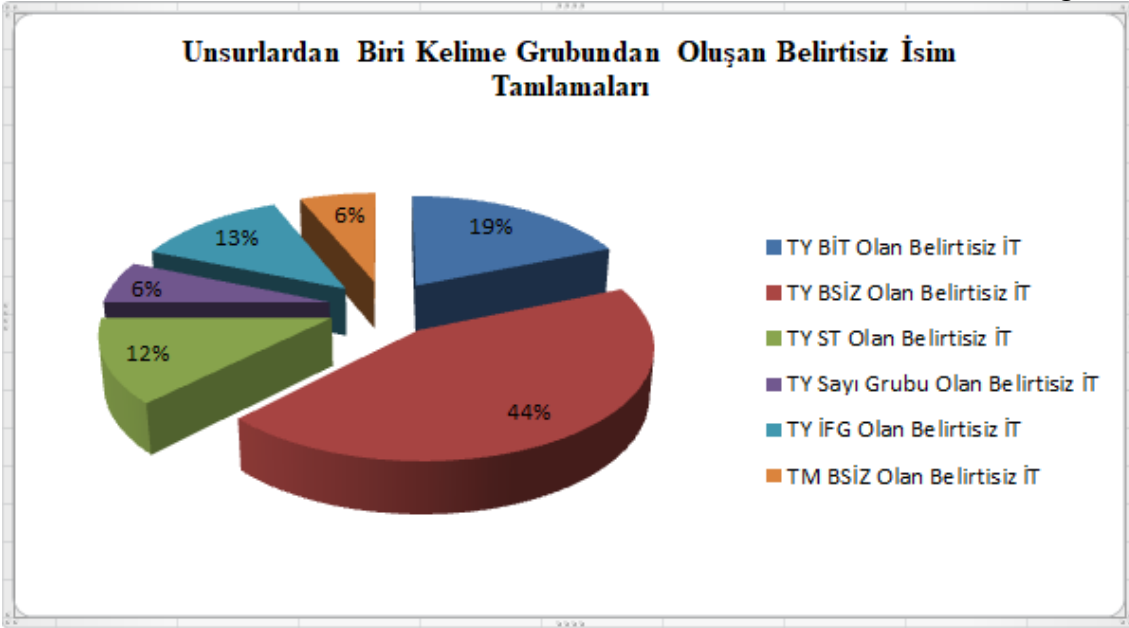
Kelime grupları içinde öğrenci kompozisyonlarının en fazla yansıttığı bir diğer kelime grubu ise isim tamlamalarıdır. Bu, eserde kavram değerine sahip kelimelerin yaygın bir kullanım alanı bulunduğunu net bir şekilde göstermektedir. Yapısal özellikleri itibarıyla oldukça geniş bir kelime grubunu temsil eden isim tamlamalarının, çalışmada yoğun bir şekilde örneklendiği görülmektedir. Bu yoğunluk, isim tamlamalarının eserdeki belirgin kullanımını ve önemini vurgulayan önemli bir bulgu olarak değerlendirilebilir. İsim tamlamaları, yapısı gereği geniş bir kelime grubudur. Çalışmadaki örnek yoğunluğu bunun önemli bir göstergesi olarak karşımıza çıkmıştır.

Şekil 4.6: Unsurları Tek Kelimeden Oluşan İsim Tamlamaları Dağılımı

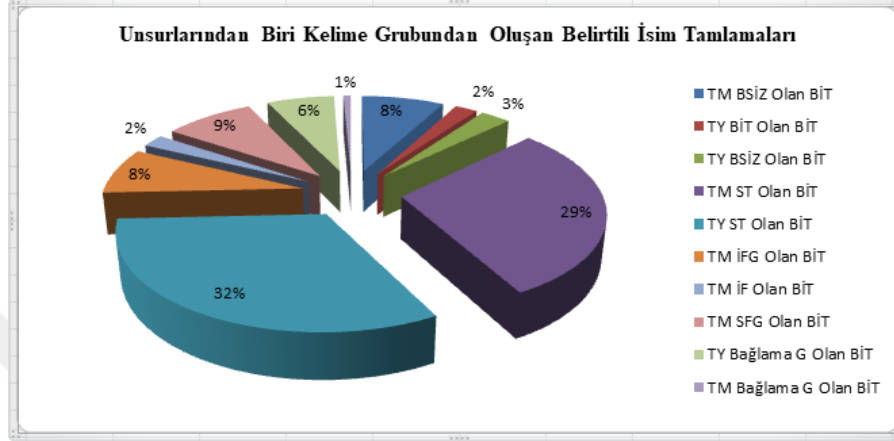
Unsurları Tek Kelimeden Oluşan İsim Tamlamaları grubunda öğrenciler en fazla Belirtisiz İsim Tamlaması grubunu yansıtmıştır. Bu sayı 144'tür. Kendi grubu içerisindeki oranı %35,64'tür. İsim Tamlamaları grubu içinde oranı %24,62 iken tüm kelime grupları içindeki oranı %6,21'dir.

Şekil 4.7: Unsurlarından Biri Kelime Grubu Olan Belirtisiz İsim Tamlamaları Dağılımı

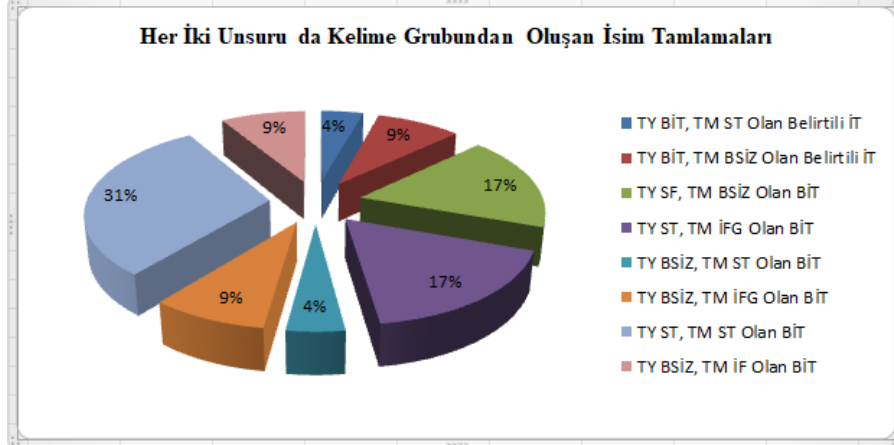
Unsurlardan Biri Kelime Grubu Olan İsim Tamlamaları grubunda öğrenciler en fazla Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlaması Olan Belirtisiz İsim Tamlaması grubunu yansıtmıştır. Bu sayı 7'dir. Kendi grubu içerisinde bu oran %43,75'tir. İsim Tamlamaları içinde oranı %1,20 iken tüm kelime grupları içindeki oranı %0,30'dur.

Şekil 4.8: Unsurlarından Biri Kelime Grubu Olan Belirtili İsim Tamlamaları Dağılımı

Unsurlarından Biri Kelime Grubu Olan Belirtili İsim Tamlamaları grubundan öğrenciler en fazla Tamlayanı Sıfat Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlaması. Bu sayı her ikisinde de 45'tir. Kendi grubu içerisindeki oranları %32,14'tür. İsim Tamlamaları içindeki oranları %7,69 iken tüm kelime grupları içindeki oranları %1,94'tür.

Şekil 4.9: Her İki Unsuru da Kelime Grubu Olan İsim Tamlamaları Dağılımı

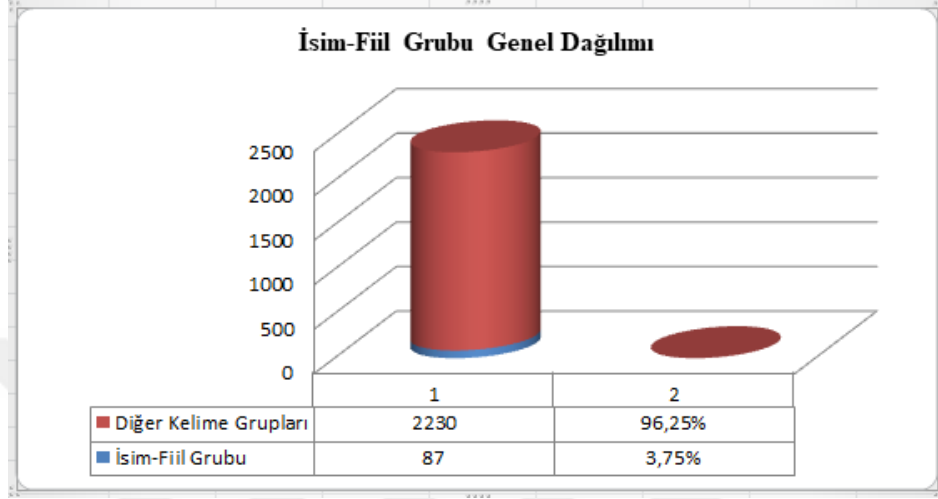

Her İki Unsuru da Kelime Grubu Olan İsim Tamlamaları grubundan öğrenciler en fazla Tamlayanı Sıfat Tamlaması, Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlaması grubunu yansıtmıştır. Bu sayı 7'dir. Kendi grubu içerisindeki oranı %30,43'tür. İsim tamlamaları içindeki oranı %1,20 iken tüm kelime grupları içindeki oranı %0,30'dur.

4.1.3. İsim-Fiil Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar

Bu başlık altında öğrencilerin kompozisyonlarında yansıttıkları İsim-Fiil Grubu hakkında bilgi verilmiştir.

Şekil 4.10: İsim-Fiil Grubu Genel Dağılımı

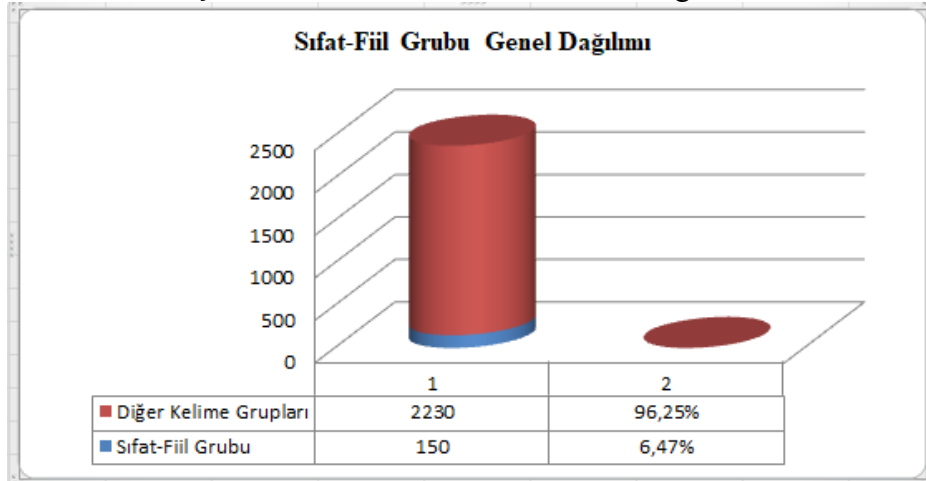

Araştırmamızda öğrenciler isim-fiil grubunu da sıkça yansıtmış olduğunu görmekteyiz. İncelenen kelime grupları içerisinde 87 adet isim-fiil grubuna rastlanmıştır. Bu oran tüm kelime grupları içinde %3,75'tir. Cümledeki görevi yönünden incelediğimiz zaman öğrencilerin isim fiilleri özne, nesne, zarf ve yüklem olarak kullandıklarını görmekteyiz.

4.1.4. Sıfat-Fiil Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar

Bu başlık altında öğrencilerin kompozisyonlarında yansıttıkları Sıfat-Fiil Grubu hakkında bilgi verilmiştir.

Şekil 4.11: Sıfat Fiil Grubu Genel Dağılımı

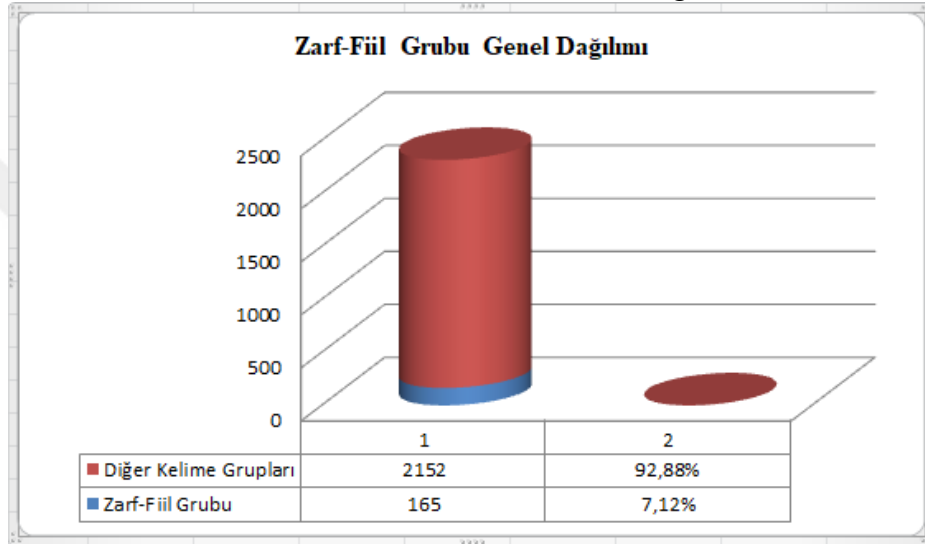

Araştırmamızda öğrencilerin sıfat-fiil grubunu da yansıttıkları gözlemlenmiştir. Ancak diğer fiilimsi grupları içinde en az yansıtılan fiilimsi gruplarıdır. Toplamda 150 adet sıfat-fiil grubuna rastlanmıştır. Bu oran tüm kelime grupları içinde %6,47'dir.

4.1.5. Zarf-Fiil Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar

Bu başlık altında öğrencilerin kompozisyonlarında yansıttıkları Zarf-Fiil Grubu hakkında bilgi verilmiştir.

Şekil 4.12: Zarf Fiil Grubu Genel Dağılımı

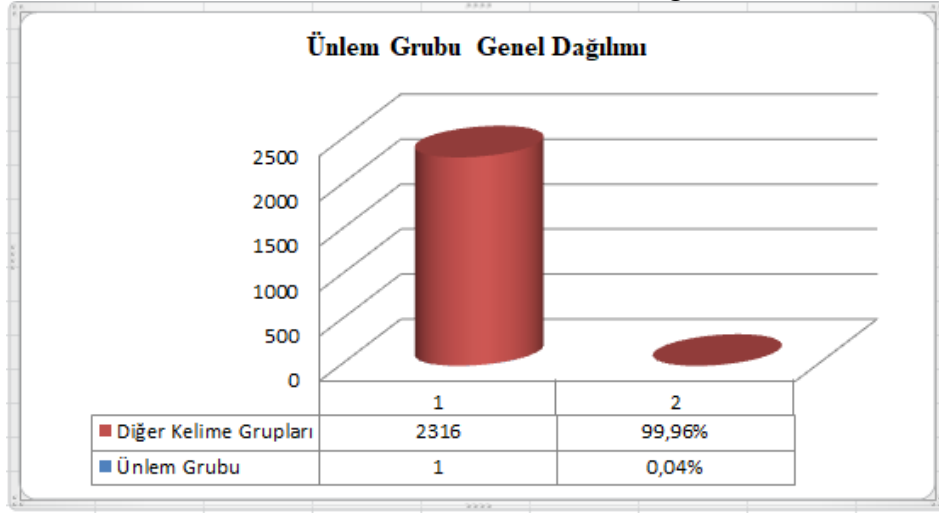

Araştırmamızda öğrencilerin fiilimsi grupları içinde en fazla zarf-fiil grubunu yansıttıkları gözlemlenmiştir. Bu sayı 165'tir. Kelime grupları içindeki oranı ise %7,12'dir.

4.1.6. Ünlem Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar

Bu başlık altında öğrencilerin kompozisyonlarında yansıttıkları Ünlem Grubu hakkında bilgi verilmiştir.

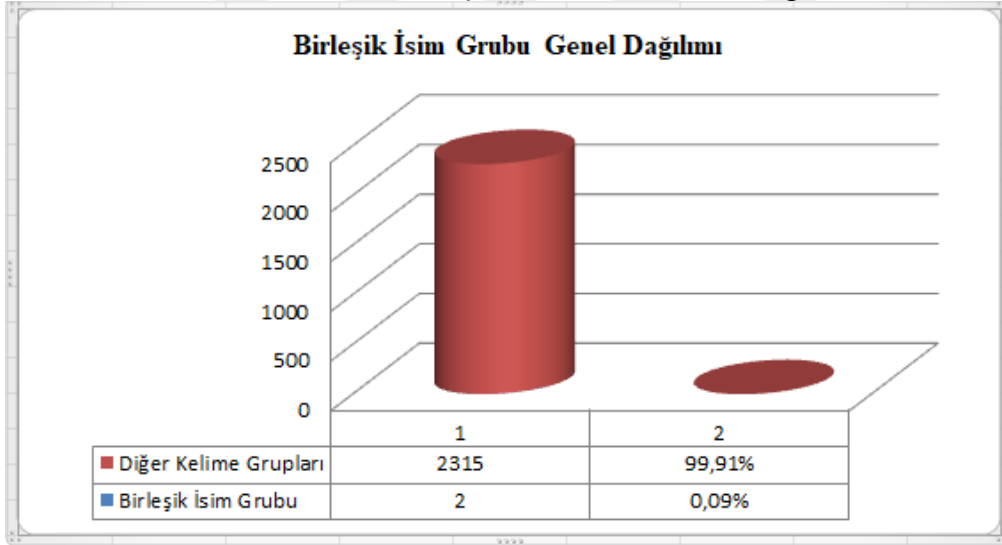
Şekil 4.13: Ünlem Grubu Genel Dağılımı

4.1.7. Birleşik İsim Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar

Bu başlık altında öğrencilerin kompozisyonlarında yansıttıkları Birleşik İsim Grubu hakkında bilgi verilmiştir.

Şekil 4.14: Birleşik İsim Grubu Genel Dağılımı

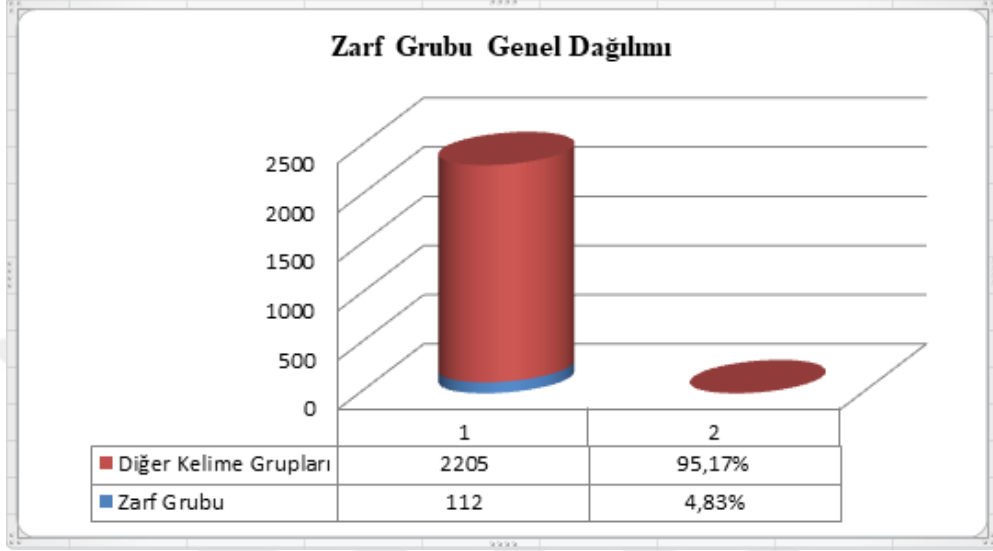
Araştırmamızda Birleşik İsim Grubundan sonra öğrenciler en az ünlem grubunu yansıtmıştır. Bu oran tüm kelime grupları içinde %0,04'tür.

Araştırmamızda en az yansıtılan kelime grubu Birleşik İsim Grubu olarak gözlemlenmiştir. Öğrencilerin kompozisyonlarında yalnızca 2 örneğe rastlanmıştır. Bu oran tüm kelime grupları içinde %0,09'dur.

4.1.8. Zarf Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar

Bu başlık altında öğrencilerin kompozisyonlarında yansıttıkları Zarf Grubu hakkında bilgi verilmiştir.

Şekil 4.15: Zarf Grubu Genel Dağılımı

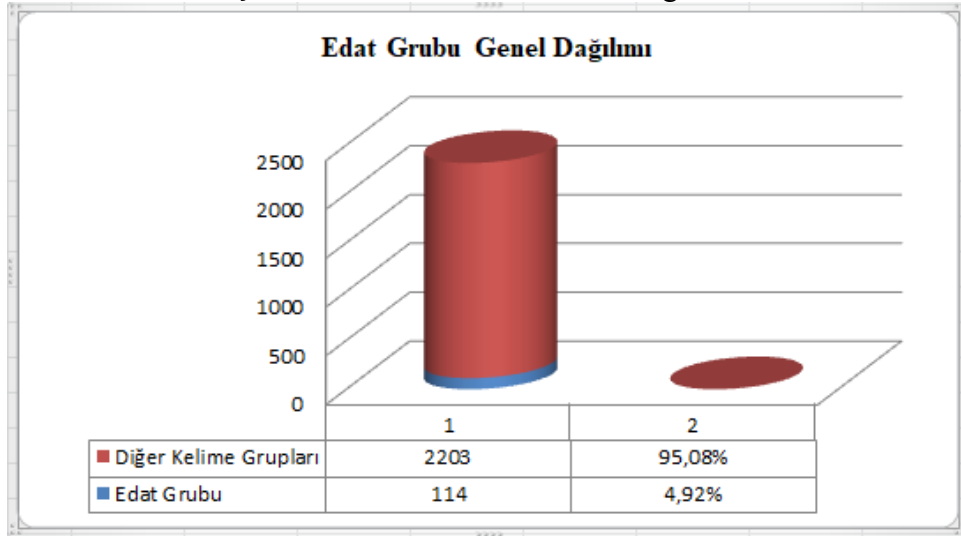

Öğrencilerin zarf grubunu yeteri kadar yansıttıkları gözlemlenmiştir. Toplamda 112 adet zarf grubuna rastlanmıştır. Öğrencilerin en fazla yansıttıkları 8. kelime grubudur. Tüm kelime grupları içinde oranı %4,83'tür.

4.1.9. Edat Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar

Bu başlık altında öğrencilerin kompozisyonlarında yansıttıkları Edat Grubu hakkında bilgi verilmiştir.

Şekil 4.16: Edat Grubu Genel Dağılımı

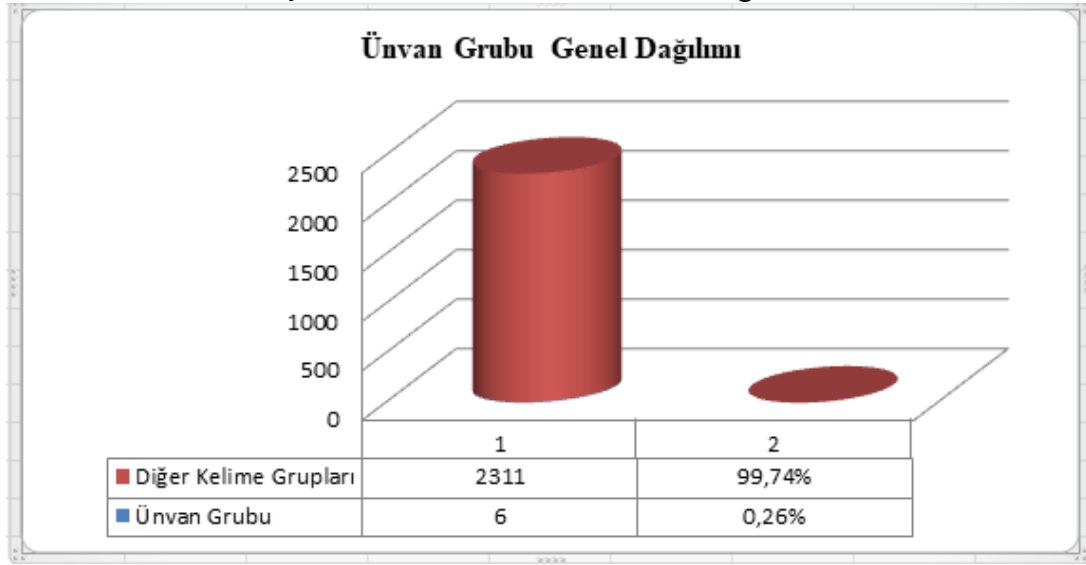

Öğrenciler kompozisyonlarında edat grubunun farklı işlevlerine yer vererek anlamları güçlendirmiştir. Kompozisyonları incelediğimizde “‘için, gibi, ile, kadar, karşı” edatlarına oldukça fazla yer vermiştir. Toplamda 114 edat grubu tespit edilmiştir. Kelime grupları içindeki oranı %4,92’dir.

4.1.10. Ünvan Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar

Bu başlık altında öğrencilerin kompozisyonlarında yansıttıkları Ünvan Grubu hakkında bilgi verilmiştir.

Şekil 4.17: Ünvan Grubu Genel Dağılımı

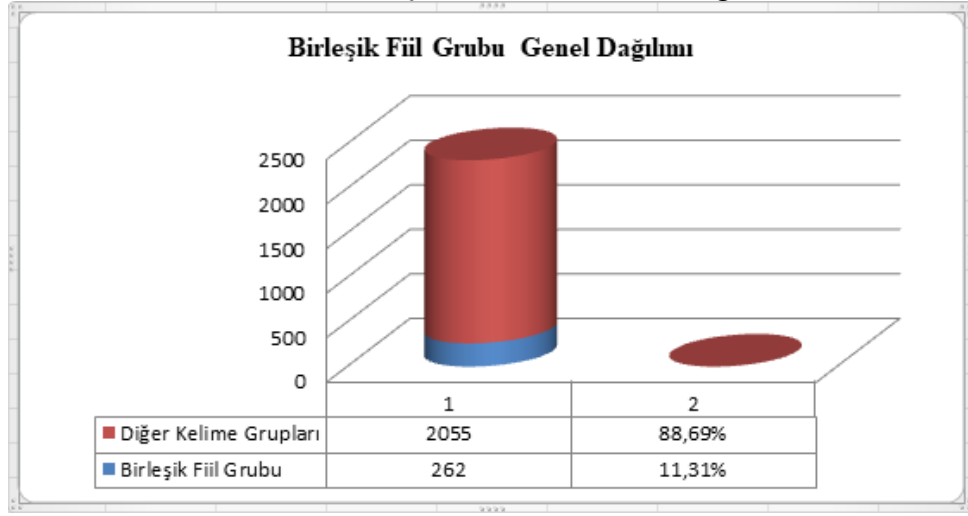

Araştırmamızda öğrencilerin unvan grubunu yeterince yansıtmadıkları gözlemlenmiştir. Kompozisyonlarında 6 adet ünvan grubuna rastlanmıştır. Kelime grupları içerisindeki oranı %0,26’dır.

4.1.11. Birleşik Fiil Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar

Bu başlık altında öğrencilerin kompozisyonlarında yansıttıkları Birleşik Fiil Grubu hakkında bilgi verilmiştir.

Şekil 4.18: Birleşik Fiil Grubu Genel Dağılımı

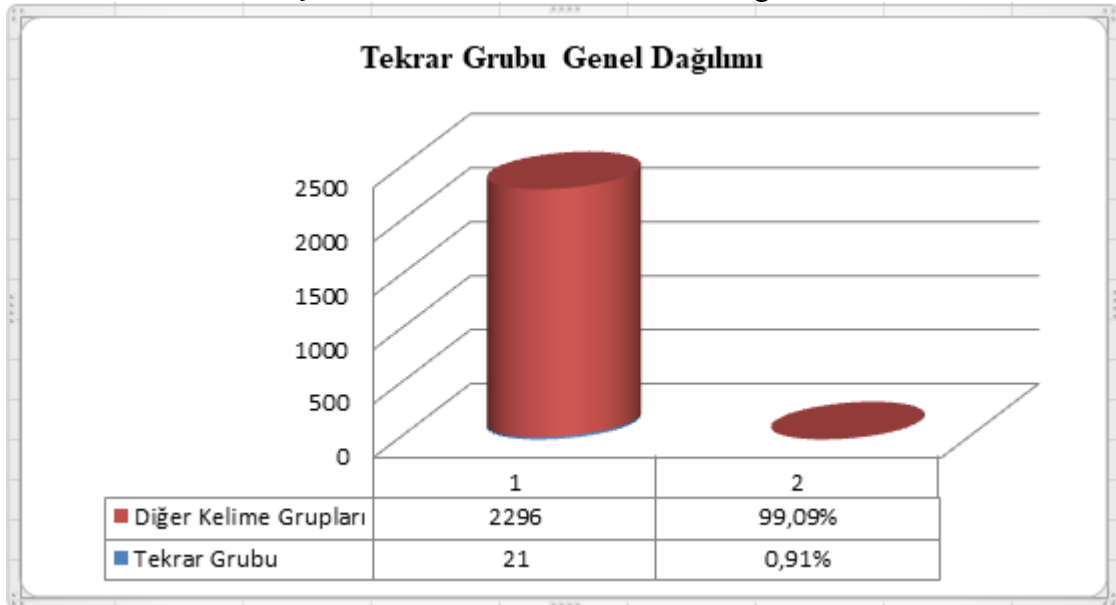

Araştırmamızda öğrencilerin birleşik fiil grubunu oldukça fazla yansıttıkları gözlemlenmiştir. Bu kelime grubu isim ve sıfat tamlamalarından sonra en fazla yansıttıkları kelime grubudur. Kompozisyonlarda 262 adet birleşik fiil grubu tespit edilmiştir. Bu oran kelime grupları içinde %11,31’dir.

4.1.12. Tekrar Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar

Bu başlık altında öğrencilerin kompozisyonlarında yansıttıkları Tekrar Grubu hakkında bilgi verilmiştir.

Şekil 4. 19: Tekrar Grubu Genel Dağılımı

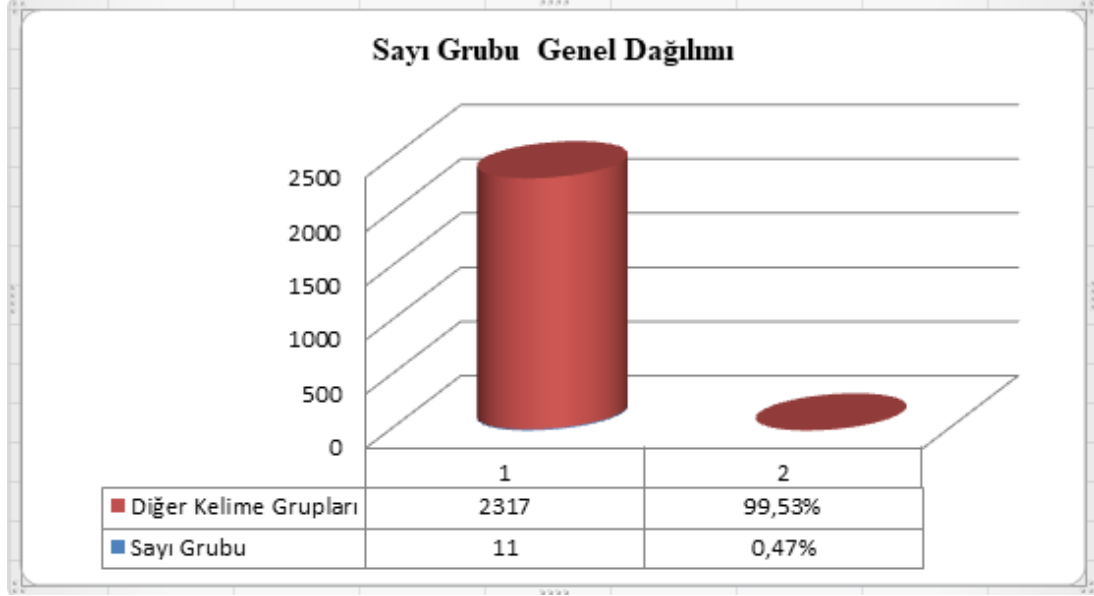

Araştırmamızda öğrencilerin tekrar grubunu az yansıttıkları gözlemlenmiştir. Toplamda 21 adet tekrar grubuna rastlanmıştır. Bu oran %0,91’dir.

4.1.13. Sayı Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar

Bu başlık altında öğrencilerin kompozisyonlarında yansıttıkları Sayı Grubu hakkında bilgi verilmiştir.

Şekil 4. 20: Sayı Grubu Genel Dağılımı

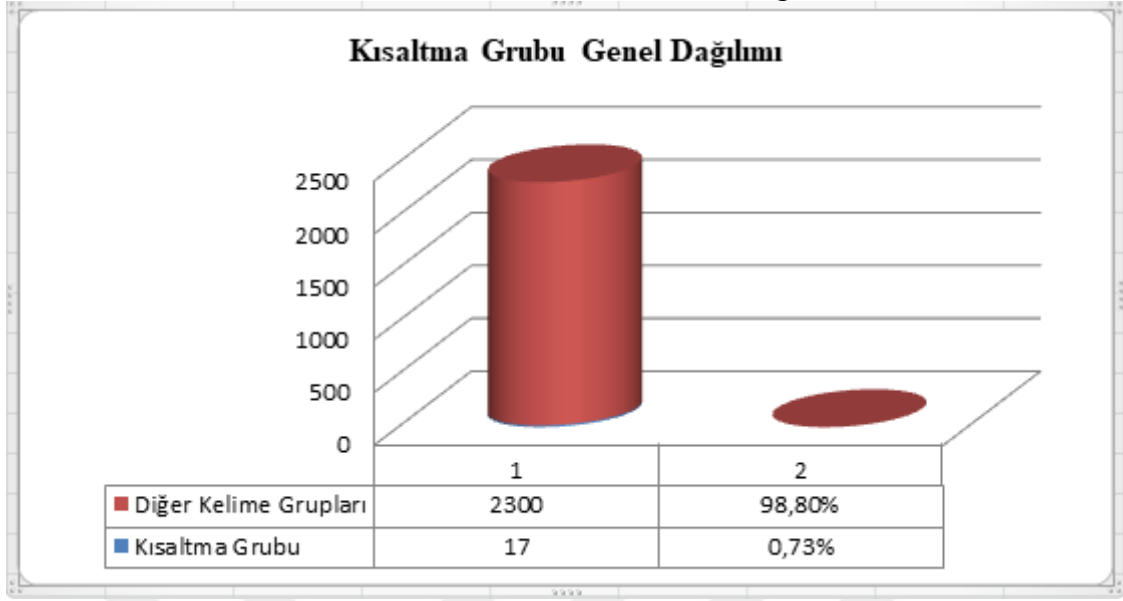

Araştırmamızda sayı grubunun da az yansıtıldığı gözlemlenmiştir. Toplamda 11 adet sayı grubu tespit edilmiştir. Kelime grubu içindeki oranı %0,47’dir.

4.1.14. Kısaltma Grubu İçin Elde Edilen Sonuçlar

Bu başlık altında öğrencilerin kompozisyonlarında yansıttıkları Kısaltma Grubu hakkında bilgi verilmiştir.

Şekil 4. 21: Kısaltma Grubu Genel Dağılımı

Araştırmamızda kısaltma grubunun da az yansıtıldığı gözlemlenmiştir. Toplam 17 adet kısaltma grubu tespit edilmiştir. Kısaltma grupları içinde öğrencilerin daha çok vasıta grubu kullandıkları gözlemlenmiştir. Kısaltma grubunun kelime gruplarındaki oranı %0,73'tür.

4.2. Öneriler

Çalışma kapsamında elde edilen veriler, öğrencilerin kelime gruplarını kullanmada eksiklikler yaşadığını ve bu durumun dil becerilerinde gelişim fırsatlarını sınırlandırdığını ortaya koymuştur. Bu bağlamda, öğrencilerin Türkçe dil bilgisi ve yazma becerilerini desteklemek, kelime gruplarına hakimiyetlerini artırmak için şu öneriler geliştirilmiştir:

4.2.1.Eğitim Programlarında Kelime Gruplarına Daha Fazla Yer Verilmesi

- Dil bilgisi müfredatında kelime gruplarına dair daha kapsamlı konu başlıkları eklenmelidir.
- Ortaokul ve lise seviyesindeki Türkçe derslerinde kelime gruplarının farklı türlerini örneklerle açıklayan ünite sonu etkinlikleri hazırlanmalıdır.
- Kelime gruplarının günlük yaşamda ve akademik yazılarda ne kadar önemli olduğu öğrencilere somut örneklerle anlatılmalıdır.

4.2.2.Etkinlik ve Uygulama Çalışmaları

- Kelime gruplarını vurgulayan görsel materyaller (örneğin, posterler, tablolar) sınıflarda kullanılabilir.
- Kelime grubu oluşturma üzerine sınıf içi yarışmalar düzenlenerek öğrencilerin ilgisi artırılabilir.
- Drama ve rol yapma etkinlikleriyle öğrencilerin kelime gruplarını doğal bağlamlarda kullanması sağlanabilir.
- Çevrim içi platformlarda kelime gruplarına yönelik interaktif testler ve oyunlar geliştirilebilir.

4.2.3.Türkçeyi Sevdirmeye ve Dil Bilgisi Motivasyonu

- Türkçeyi daha cazip hale getirmek için eğitsel şarkılar, kısa filmler ve videolar kullanılabilir.
- Öğrencilere Türk edebiyatından seçilen örneklerle kelime gruplarının estetik kullanımını gösteren dersler sunulabilir.
- Türkçeye özgü deyim, atasözü ve benzetmelerle zenginleşen metinler okutulup analiz edilebilir.

4.2.4.Okuma Alışkanlıklarının Geliştirilmesi

- Kelime gruplarını yoğun şekilde içeren çocuk kitapları veya gençlik romanları tavsiye edilmelidir.
- Öğrencilerin okuma sırasında kelime gruplarını işaretleyip analiz etmelerine yönelik "Okuma Günlükleri" çalışmaları yapılabilir.
- Kelime gruplarının sık kullanıldığı edebi türlerde (örneğin, şiir, deneme) okuma etkinlikleri düzenlenebilir.

4.2.5.Yazma Çalışmalarının Desteklenmesi

- Öğrencilere kelime gruplarını kullanarak belirli bir tema üzerine metin yazma ödevleri verilmelidir.
- Farklı türlerde (hikaye, makale, mektup) yazma etkinlikleri düzenlenerek kelime grubu kullanımı pekiştirilmelidir.

- Öğrencilerin yazdığı metinlerde kelime grubu eksiklikleri tespit edilerek bireysel geri bildirim sağlanmalıdır.

4.2.6.Ölçme ve Değerlendirme Süreçlerinin Zenginleştirilmesi

- Kelime grubu kullanımını ölçen ayrı bir değerlendirme kriteri rubriklere eklenmelidir.
- Dil bilgisi sınavlarında kelime grubu oluşturma ve kullanımına yönelik açık uçlu sorulara yer verilmelidir.
- Öğrencilere, yazma becerilerinin yanı sıra kelime grubu oluşturma yeteneklerini de geliştirmeleri için öz değerlendirme formları sunulmalıdır.

4.2.7.Öğretmenlerin Mesleki Gelişiminin Desteklenmesi

- Hizmet içi eğitim programlarında kelime gruplarını öğretmeye yönelik yenilikçi metotlar tanıtılmalıdır.
- Öğretmenlere örnek ders planları ve materyaller sunularak kelime grubu öğretimi kolaylaştırılmalıdır.
- Öğretmenlerin, öğrencilerin eksikliklerini fark edebilmesi için kelime grubu analizine yönelik profesyonel eğitim alması sağlanmalıdır.

4.2.8.Teknoloji ve Dijital Araçların Kullanımı

- Kelime gruplarına dair bilgi veren ve uygulamalar sunan mobil uygulamalar veya web siteleri geliştirilmelidir.
- Öğrenciler, kelime gruplarını oyunlaştırılmış bir formatta öğrenebilecekleri platformlara yönlendirilmelidir.
- Akıllı tahtalarda kullanılabilecek interaktif etkinlikler ve animasyonlu videolar hazırlanmalıdır.

4.2.9.Etkileşimli Gruplar ve Ekip Çalışmaları

- Öğrenciler, grup çalışmaları sırasında kelime gruplarını analiz edip farklı metinler üretmeye teşvik edilmelidir.
- Tartışma ve münazara etkinliklerinde belirli kelime gruplarını bilinçli bir şekilde kullanmaları sağlanabilir.

4.2.10.Dil Bilgisi ile Yazma Arasında Köprü Kurulması

- Dil bilgisi kurallarının sadece teorik değil, yazılı ve sözlü anlatımlarda nasıl kullanılacağına dair pratikler yapılmalıdır.
- Öğrencilere kelime gruplarını nasıl daha anlamlı ve etkili bir şekilde kullanabilecekleri örneklerle gösterilmelidir.

4.2.11.Toplum ve Kültürle Bağlantı Kurulması

- Kelime gruplarının toplum kültüründeki kullanımını göstermek için belgesel, film ve tiyatro analizleri yapılabilir.
- Yerel hikayeler ve halk edebiyatı örnekleriyle kelime gruplarının günlük hayatta nasıl işlendiği vurgulanabilir.

Bu çalışmanın, Türkçe eğitime katkı sunması ve öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesinde faydalı olması temennisiyle, alana ilgi duyan tüm araştırmacılara yol göstermesi dileğiyle tamamlanmıştır.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, H., ve Yelten, M. (2005). *Kelime grupları*. İstanbul: Doğu Kütüphanesi.
- Akçay, A., ve Kardaş, M. N. (Ed.). (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programları* (1. bs). PEGEM.
- Akpınar, B. (2011). *Eğitim programları ve öğretim*. Ankara: Data Yayınları.
- Aksan, D. (1997). *Türkçenin Söz Varlığı*. TDK Yayınları.
- Aksan, D. (2009). *Her Yönüyle Dil Ana yönleriyle Dilbilim*. Ankara: Tdk Yayınları.
- Aktan, B. (2016). *Türkiye Türkçesinin söz dizimi* (2. bs). Eğitim Yayınevi.
- Altımdört, G. (2013). Dil edinimi ve dil öğrenimi olgusuna beyin ve dil gelişimi açısından bir bakış. *Ege Eğitim Dergisi*, 14(2), 41-62.
- Atabay, N., Özel, S., ve Çam, A. (2003). *Türkiye Türkçesinin Sözdizimi*, İstanbul: Papatya Yayıncılık.
- Aydın, Ö. (t.y.). Anadil Eğitimi, Yabancı Dil Öğretimi ve Evrensel Dil Bilgisi. *Dil Dergisi*, 24.
- Aytaş, G. (2006). Edebi türlerden yararlanma. *Milli Eğitim Dergisi*, 34(169).
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(3), 1-15.
- Banguoğlu, T. (2011). *Türkçenin grameri*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Baydar, T. (2013). İsim+ Yardımcı Fiil Şeklinde Oluşan Birleşik Fiiller Üzerine. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 49, 55-66.
- Baydar, T. (2018). Bağlama grubu üzerine. *TÜRK Uluslararası Dil Edebiyat ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 1(15), 62-74.
- Baydar, T. (2020). *Türkiye Türkçesinde Kelime Grupları*. Sonçağ Akademi Yayıncılık.
- Baydar, T., ve Baydar, A. S. E. (2018). İsim Tamlamaları Üzerine. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(34), 73-90.
- Benzer, A. (2019). Dil Bilgisi Öğretiminde Öğretim Programı, Ders Kitabı ve Merkezî Sınav Çıkmazı. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 76, 291-323.
- Beserek, A. (1991). Türkçede Cümle Yapısı, MEB yayınları, İstanbul. *Bilgegil, K.,(1963), Türkçe Dilbilgisi, İstanbul*.
- Bilgegil, M. K. (1982). *Türkçe Dilbilgisi* (2. Bs.). Dergâh Yayınları, İstanbul.
- Bobbitt, J. F. (2017). *Eğitim programı* (M. E. Rüzgar, Çev.). PEGEM.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative research journal*, 9(2), 27-40.
- Bozkurt, F. (2004). *Türkiye türkçesi*. Kapı Yayınları.
- Böler, T. (2019). *Türkiye Türkçesi söz dizimi*. Kesit Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*.
- Corbetta, P. (2003). *Social research: Theory, methods and techniques*. Sage.
- Corbin, J., ve Strauss, A. (2008). Qualitative research. *Techniques and procedures for developing grounded theory*, 3.
- Delice, A., AYDIN, E., & Kardeş, D. (2009). Öğretmen Adayı Gözüyle Matematik Ders Kitaplarında Görsel Öğelerin Kullanımı The Use of Visual Objects in

Mathematics Textbooks From The Perspective of Teacher Candidate. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 8(16), 75-92.

Delice, H. İ. (2018). *Türkçe Sözdizimi*. Asistan.

Demirel, Ö. (2015). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. PEGEM.

Demirel, Ö., ve Gül, Ş. M. (2006). *Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi*. PegemA Yayıncılık.

Deny, J. (1941). *Türk Dili Grameri* (çeviren: Ali Ulvi Elöve). İstanbul: Maarif Vekaleti Yay.

Derman, S. (2008). *Dil bilgisi öğretiminde metinlerin seçimi üzerine bir araştırma (7. Sınıf)* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Selçuk Üniversitesi.

Doğan, Y. (2016). *Dinleme eğitimi*. PEGEM.

Durukan, E. (2013). Öğretmen görüşleri açısından Türkçe dersi öğretim programı kazanımları. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8).

Ediskun, H. (1999). *Türk Dilbilgisi, Sesbilgisi-Biçimbilgisi-Cümlebilgisi* (6. Bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Eker, S. (2005). *Çağdaş Türk Dili*, Ankara: Grafiker Yayınları, 2. Baskı.

Elman, J. L., Bates, E. A., Johnson, M. H., Karmiloff-Smith, A., Parisi, D., & Plunkett, K. (1996). Rethinking innateness: A connectionist perspective. *Development*.

Erdem, İ. (2012). *Türkçe Eğitimi Açısından Dil Bilgisi Öğretimi*. Pegem Akademi Yayıncılık.

Ergin, M. (1998). *Üniversiteler için Türk dili*. Bayrak Basım Dağıtım.

Ergin, M. (2013). *Türk Dil Bilgisi*. Bayrak Basım Yayım Tanıtım.

Ergüzel, M. M. (2012). Sait Faik Abasıyanık'ın Hikayelerinin Söz Varlığı Üzerine. *Turkish Studies*, 4(7), 51-68.

Ericson, E. H. (1984). *İnsanın sekiz çağı* (B. Üstün & V. Çar, Çev.). Birey ve toplum yayıncılık.

Ertane Baydar, A. S. (2008). İcİ Eki üzerine. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 676, 331-335.

Ertane Baydar, A. S. (2012). Kuzeybatı Grubu Türk Lehçelerinde Zarf Grubu. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(23), 183-198.

Ertane Baydar, A. S. E., ve Baydar, T. (2001). Türkiye Türkçesinde Kelime Grupları. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 16.

Ferman. (t.y.). *Türkçe 8. Sınıf Ders Kitabı* (A. Kılıçarslan, Ed.; 2023. bs). Ferman Yayıncılık Matbaa Bilg. İnş. Taah. San. Tic. Ltd. Ş.

Flannery, D. (2006). *Violence and Mental Health in Everyday Life*, Lanham. AltaMira Press.

Gencan, T. N. (2007). *Dilbilgisi*. Tek Ağaç Eylül Kitap ve Yayınevi.

Göçer, A. (2008). Türkçe Dil Bilgisi Öğretiminde Çözümleme Yönteminin Kullanımı/Usage of Analysis Method in Turkish Grammar Education. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10), 101-119.

Göçer, A. (2012). Dil-kültür ilişkisi ve etkileşimi üzerine. *Türk Dili*, 50-57.

Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi*. Dağıtım, Gül Yayınevi.

- Gökdayı, H. (2018). *Türkçede Öbekler*. Kriter Yayınevi.
- Guba, E. G., ve Lincoln, Y. S. (1994). Competing paradigms in qualitative research. *Handbook of qualitative research*, 2, 163-194.
- Gülsevin, S. (2021). Farklı Yapılardaki Bağlama Grupları Üzerine. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 53, 1-11.
- Güner, G. (2008). *Şekil, İçerik ve Anlam Bağlantısı Bakımından Türkiye Türkçesi Gramerciliği*.
- Güneş, F. (2013a). Dil bilgisi Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(7), 71-92.
- Güneş, F. (2013b). Türkçe öğretiminde metin seçimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 1-12.
- Güneş, F. (2020). *Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Güneş, S. (2001). *Türk Dili Bilgisi (5. Baskı)*. İzmir.
- Gürses, İ., ve Kılavuz, M. A. (2011). Erikson'un Psiko-Sosyal Gelişim Dönemleri Teorisi Açısından Kuşaklararası Din Eğitimi ve İletişiminin Önemi. *Uludağ Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi*, 20(2), 153-166.
- Gürses, R. (2001). Türk dilinin telaffuzu ve imlası üzerine bazı düşünceler. *Türk Yurdu*, 32(162), 175-176.
- Hatch, J. A. (2023). *Doing qualitative research in education settings*. State university of New York press.
- Hatipoğlu, V. (1972). *Türkçenin Sözdizimi*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Hutchinson, D., McCavitt, S., Rude, K., ve Vallow, D. (2002). *Improving Student Achievement through Grammar Instruction*.
- Kalaycı, N., ve Yıldırım, N. (2020). Türkçe dersi öğretim programlarının karşılaştırmalı analizi (2009-2017-2019). *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(1), 238-262.
- Kara, Ö. T. (2010). Dramayla öykü oluşturma yönteminin ilköğretim ikinci kademe Türkçe öğretimine etkisi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Karaağaç, G. (2009). *Türkçenin söz dizimi*. Kesit Yayınları.
- Karaağaç, G. (2021). *Türkçenin Söz Dizimi*. Kesit Yayınları.
- Karahan, L. (2009). Dil bilgisi öğretiminde bütün-parça ilişkisinin önemi. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 4(8), 23-30.
- Karahan, L. (2013). *Türkçede Söz Dizimi* (19. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Karahan, L. (2014). *Türkçede Söz Dizimi*, 22. Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Karahan, L. (2020). *Türkçede Söz Dizimi*. Akçağ Yayınları.
- Kavcar, C., Ferhan, O., ve Hasırcı, S. (2016). *Türkçe öğretimi* (9. bs). Anı Yayıncılık.
- Keleş, E. (2001). *Fizik Ders Kitaplarını Değerlendirme Ölçeği* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Kerimoğlu, C. (2017). *Genel Dilbilime Giriş* (4. bs). Pegem Akademi.
- Kerimoğlu, C. (2006). Türkçe dil bilgisi öğretiminde söz dizimi ile ilgili kabuller üzerine I (Kelime Grupları). *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 106-118.

- Kılıç, A., ve Seven, S. (2012). *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*. Pegem Yayıncılık.
- Kılıç, D. (2005). Ders kitabının öğretimdeki yeri. *Konu alanı ders kitabı incelemesi içinde*, 37-53.
- Kırkkılıç, A., ve Akyol, H. (2007). *İlköğretimde Türkçe Öğretimi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kitzinger, J. (1995). "Qualitative research: Introducing focus groups. *British Medical Journal*, 311, 299-302.
- Korkmaz, Z. (2003). Türkiye Türkçesi Grameri. *Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları*.
- Korkmaz, Z. (2005). Bağlaçlar ve Türkiye Türkçesindeki Oluşumları. *Türk Dili*, 638, 118-125.
- Korkmaz, Z. (2007). *Grammer Terimleri Sözlüğü* (3. bs). Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Küçükahmet, L. (1993). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Küçükahmet, L. (2004). *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu*. Nobel.
- Kükey, M. (2003). Türkçenin dilbilgisi 1. *Cem Ofset, Samsun*.
- Kvale, S. (1994). *Interviews: An introduction to qualitative research interviewing*. Inc.
- MEB. (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- MEB. (2021). Ders kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği. *Resmî Gazete*. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/10/20211014-1.htm>
- Merriam, S. B. (2002). Introduction to qualitative research. *Qualitative research in practice: Examples for discussion and analysis*, 1(1), 1-17.
- Milles, M. B., ve Huberman, A. M. (2002). *The Qualitative Researcher's Companion*. Sage Publications.
- Morgan, D. L. (1996). *Focus groups as qualitative research* (C. 16). Sage publications.
- Mpanzu, M. (2011). Quelques Principes Propres A La Didactique De La Grammaire Des Langues Etrangères. *Atelier pédagogique, PUNIV*, 8070.
- Oliva, P. F., ve Gordon, W. R. (2018). Program ve öğretimin tanımlanması. *Program geliştirme*, 1-23.
- Onan, B. (2014). Dil bilgisi öğretiminde temel ilkeler ve izlenen aşamalar. *Türkçe Eğitimi Açısından Dil Bilgisi Öğretimi*. (2. Baskı) (ss. 71-103). *Pegem Akademi Yayıncılık. Ankara*.
- Oymak. (2018). Anadili eğitim öğretiminde dilbilim ve yan alanları. *Kesit Akademi Dergisi*, 15, 113-114.
- Özbay, M., ve Özdemir, O. (2014). Türkçe öğretim programı için bir öneri: Dijital okuryazarlığa yönelik amaç ve kazanımlar/A suggestion for Turkish Teaching Curriculum: Digital literacy objectives and standards. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 2(2), 31-40.
- Özden, M. (2012). Türkçe Eğitiminde Metinler Ve Metinlerin İletisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 43(193), 70-80.
- Özkan, A., Toker, M., & Aşçı, U. D. (2016). *Türkiye Türkçesi söz dizimi*. Palet Yayınları.
- Özkan, M., ve Sevinçli, V. (2021). *Türkçenin Söz Dizimi*. Akademik Kitaplar.
- Özmen, R. (2001). Türkçe Ders Kitabının Dört Temel Dil Becerisi Açısından İncelenmesi. *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi. Ankara: Nobel Yayınları*.

- Özmen, Ü. (2006). Yeni Ders Kitapları Üzerine. *Eğitim Zil ve Teneffüs, Yıl, 1*, 18-27.
- Payza, T. (2015). *Ortaokul 5. Sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin incelenmesi* [Master's Thesis]. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Piaget, J. (1972). Intellectual evolution from adolescence to adulthood. *Human development, 15*(1), 1-12.
- Puren, C. (2004). L'évolution historique des approches en didactique des langues-cultures, ou comment faire l'unité des "unités didactiques." *Christian Puren via site web personnel*.
- Sağır, M. (2002). Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi. *Nobel Yayın Dağıtım, Ankara*.
- Sapır, E. (1983). *Dil ve toplum XX. Yüzyıl Dilbilimi* (Ö. Demircan, Çev.).
- Seale, C. (1996). Quality in qualitative research. *Qualitative Inquiry, 5*(4), 465-478.
- Sever, S. (2004). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Anı Yayıncılık.
- Shenton, A. K. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education for information, 22*(2), 63-75.
- Şişman, M. (2017). Eğitim bilimine giriş. *Pegem Atıf İndeksi*, 1-351.
- Temizyürek, F., Erdem, İ., & Temizkan, M. (2016). *Konuşma eğitimi*. PEGEM.
- Topbaş, S. (2005). Dil ve kavram gelişimi. *Language and concept development* [Ankara: Kok Pub.
- Topbaş, S. (1998). *Türkçe Öğretimi*. Anadolu Üniversitesi.
- Ünalın, Ş. (2001). *Türkçe Öğretimi*, Nobel Yay. Ankara.
- Varış, F. (1996). *Eğitimde program geliştirme: Teoriler teknikler*. Ankara, Alkım Kitapçılık Yayıncılık.
- Yıldırım, A., ve Simsek, H. (1999). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (11 baskı: 1999-2018)*.
- Yılmaz, M., & Korkmaz, C. (2017). 1-5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin İçerik Açısından Değerlendirilmesi. *14*(38), 111-130.
- Zeynalov, F. (1986). Türk dillerinde birleşik eylem meselesi. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, 24*, 455-468.

EKLER

EK-1.: Etik Kurul Kararı

T.C
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
İNSAN ARAŞTIRMALARI EĞİTİM BİLİMLERİ
ETİK KURULU KARARI

Etik Kurul Toplantı Tarihi	29/12/2023
Protokol No	14/02
Araştırma Başlığı	Patnos İlçesi Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Kullandıkları Kelime Gruplarının İncelenmesi
Araştırma Türü	Nitel- Diğer (Doküman İncelemesi)
Araştırmacılar	Mustafa KESKİN (Sorumlu Araştırmacı) Prof. Dr. Turgut BAYDAR (Danışman)
Karar	Başvuru dosyanıza ait araştırmanız etik açıdan uygun bulunmuştur.
Açıklama: 1. Etik Kurul Onayı, uygulama ve/veya veri toplama için araştırmacının ilgili kurum veya kuruluşlardan izin alma sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. 2. Kurul üyelerine ait araştırma önerileri görüşülürken, ilgili yönerge gereğince, öneri sahibi üye görüşmelere katılmamış ve oy kullanmamıştır.	

e-imzalıdır

Prof. Dr. Güldem DÖNEL AKGÜL
İnsan Araştırmaları Eğitim Bilimleri
Etik Kurul Başkanı

EK-2.: Araştırma Uygulama İzni

T.C.
AĞRI VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-78971437-605.01-96118362
Konu : Araştırma Uygulama İzni
(Mustafa KESKİN)

07.02.2024

PATNOS KAYMAKAMLIĞINA
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)

İlgi : Valilik Makamının 07.02.2024 tarihli ve 96079361 sayılı onay yazısı.

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Yüksek Lisans öğrencisi Mustafa KESKİN' in "Patnos İlçesi Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Kullandıkları Kelime Gruplarının İncelenmesi" konulu bilimsel araştırmasının Patnos' daki ortaokullarda uygulanması için İlgi' de kayıtlı Olur yazısı ekte sunulmuştur. Denetimin okul müdürlüklerince yapılmak üzere gerekli duyuruların yapılması hususunda;
Gereğini rica ederim.

Hasan KÖKREK
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek: İlgide Kayıtlı Yazı ve Ekleri

Adres : Ar-Ge Birimi

Telefon No : 0 (472) 280 94 42

E-Posta:

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için:

Unvan : Büro Personeli

İnternet Adresi: Faks:

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden eea7-7be3-33e4-89af-418b kodu ile teyit edilebilir.

EK-3.: Bilgilendirilmiş Gönüllü Veli-Vasi Olur Formu

T. C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
İnsan Araştırmaları Eğitim Bilimleri Etik Kurulu
Bilgilendirilmiş Gönüllü Veli-Vasi Olur Formu (BGVOF)

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, “Patnos İlçesi, Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Kullandıkları Kelime Gruplarının İncelenmesi” adıyla, 15/02/2024-14/06/2024 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Patnos ilçesinde okuyan ortaokul 8. Sınıf seviyesindeki öğrencilerin 2023-2024 eğitim öğretim yılının 2. Döneminde (bahar) yazmış olduğu kompozisyonları inceleyerek kullanmış oldukları kelime gruplarını belirlemektir.

Araştırma Uygulaması: öğrenci kompozisyonlarının incelenmesi şeklindedir.

Araştırma T.C. Millî Eğitim Bakanlığı’nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamada ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmamama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Veriler daha sonra araştırmacı tarafından imha edilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Kompozisyon çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Mustafa KESKİN

İletişim bilgileri

Telefon: 0534 5

**Veli/bulunduğum sınıfı numaralı öğrencisi
.....’in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum.**
(Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*).

.....

İsim-Soyisim İmza:

Veli Adı-Soyadı :

Telefon Numarası :

ÖZ GEÇMİŞ

Mustafa KESKİN	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Fakülte	Eğitim Fakültesi
Bölümü	Türkçe Öğretmenliği
Yüksek Lisans	
Üniversite	
Enstitü Adı	
Ana Bilim Dalı	
Programı	
Makale ve Bildiriler (Varsa)	
1.	
2.	